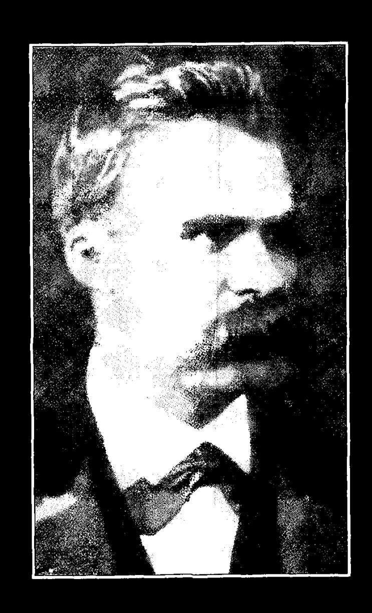
drich Nietzsche

OPERE COMPLETE

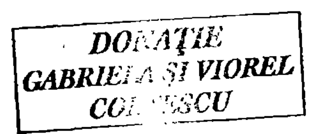
1

POEZIA

HESTIA

Traducerea acestei cărți
s-a realizat cu sprijin financiar de la
INTER NATIONES, BONN

CONSILIER EDITORIAL: LUCIAN ALEXIU

Traducerea s-a făcut după
Friedrich Nietzsche: Sämtliche Werke, Kritische
Studienausgabe
hrsg. von Giorgio Colli und Mazzino Montinari
(2., durchgesehene Auflag)

ISBN 973-9192-92-0

FRIEDRICH NIETZSCHE

OPERE COMPLETE

I

POEZIA

Ediție critică științifică în 15 volume de
GIORGIO COLLI și MAZZINO MONTINARI

PREFAȚĂ

În anul 1958, prietenul meu Giorgio Colli, fost profesor de filozofie, și cu mine am vrut să realizăm o nouă traducere în limba italiană, pe cât posibil completă, a scrierilor lui Nietzsche (tipărite și postume) pentru editura Einaudi din Torino. Am dat în felul acesta peste discuția resuscitată în 1956 de către Richard Roos în Franța[1] și Karl Schlechta în Germania[2] în legătură cu corectitudinea publicării anterioare a ultimelor scrieri ale lui Nietzsche, în special, așadar, peste problema așa-numitei "principale opere filozofice în proză" (cum o numea Elisabeth Förster-Nietzsche), a "Voinței de putere".

Care era situația editării lui Nietzsche de dinaintea mult discutatei încercări a lui Schlechta? După ce Elisabeth Förster-Nietzsche sistase începutul ediției Nietzsche complete de către Peter Gast (1892-93), ea a pus bazele așa-numitei Arhive Nietzsche, întâi la Naumburg (1894), mai târziu la Weimar (1897); marea arhivă a clasicilor din orașul clasicilor o va fi inspirat în alegerea noului loc. Așa-numita *Großoktavausgabe* [ediția in-octavo mare] a operelor lui Nietzsche este cel mai însemnat rezultat al întregii activități editoriale a Arhivei Nietzsche: ea a apărut la Leipzig între anii 1894 și 1926, întâi la C.G. Naumann, apoi la Kröner. Aceasta este structurată în felul următor:

Prima secțiune, vol. I-VIII: opere editate de Nietzsche însuși, în volumul VIII însă și: *Der Antichrist, Dionysos-Dithyramben*, poezii, aforisme și fragmente poetice din scrierile postume.

A doua secțiune, vol. IX-XVI: Postume. În volumul XV – *Ecce homo* și primele două cărți ale așa-numitei "Voințe de putere", în volumul al XVI-lea – cărțile III și IV ale "Voinței de Putere" împreună cu comentariul filologic al lui Otto Weiss. Volumele XV-XVI au apărut prima oară în 1911, urmând să înlocuiască volumul XV anterior (1901), care conținea o versiune mai scurtă a "Voinței de Putere".

---

[1] Richard Roos, *Les derniers écrits de Nietzsche et leur publication*, în "Revue de philosophie", 146 (1956), p. 262-287.

[2] Friedrich Nietzsche, *Werke in drei Bänden* [Opere în trei volume], editate de Karl Schlechta, München, 1954-1956; cf. în special anexa lui Schlechta din vol. III, p. 1383-1432 ("Philologischer Nachbericht" [Raport filologic]).

În același mod urmau să apară volumele IX-XII definitive în locul volumelor anterioare IX-XII îngrijite de Fritz Koegel în 1896-97.

A treia secțiune, vol. XVII-XIX, *Philologica*: cuprinzând studiile filologice publicate de Nietzsche, precum și prelegerile ținute la Basel (selectiv).

Volumul XX: Indice de Richard Oehler[3].

Ediția in-octavo mare a devenit baza *tuturor* edițiilor ulterioare, inclusiv a *ediției Musarion* (München, 1920-29). Aceasta din urmă se deosebește de ediția in-octavo mare numai prin publicarea unui număr de 1922 de scrieri din tinerețe încă necunoscute din anii 1858-1868, în primul volum, printr-o recolaționare a scrierilor filologice cu manuscrisele și, în sfârșit, prin publicarea "prefeței" încă necunoscute ca atare, *Über das Pathos der Wahrheit* [Despre patosul adevărului][4]. Altminteri, ediția Musarion își preia întregul material neverificat din ediția in-octavo mare, ce-i drept într-o altă ordine, mai mult cronologică. În ceea ce privește moștenirea filozofică propriu-zisă, ediția Musarion este identică astfel cu ediția in-octavo mare și tot atât de incompletă și inexactă ca și aceasta. Monumentalitatea ei stă în raport invers proporțional cu însemnătatea ei științifică.

Ediția in-octavo mare a apărut la Leipzig începând din 1894. Editorii s-au schimbat pe măsură ce au căzut, rând pe rând, în dizgrația doamnei Förster-Nietzsche. Acesta este totuși un capitol aparte – chiar dacă nu cel mai neinteresant din lunga istorie a edițiilor Nietzsche. Prima secțiune a ediției in-octavo mare nu prezintă, de altfel, modificări de text esențiale, în ciuda editorilor care s-au schimbat în cursul anilor; numai volumul VIII a apărut în trei versiuni diferite una de alta[5]. Altfel stau lucrurile cu secțiunea a doua, cu publicarea moștenirii filozofice a lui Nietzsche. Aceasta a apărut în forma sa definitivă între 1901 și 1911. În detaliu, această cea mai importantă realizare editorială a Arhivei Nietzsche arată astfel:

Vol. IX-X (1903), editate de Ernst Holzer; aceste volume conțin scrieri și fragmente postume din 1869 până în 1876. Dispunerea fragmentelor este în cea mai mare parte cronologică, un tabel al manuscriselor împreună cu raportul filologic al lui Ernst Holzer (un elev al lui Erwin Rohde) permite o privire în cronologia textelor editate.

---

[3] O privire de ansamblu asupra edițiilor complete inițiate de Arhiva Nietzsche o dă Richard Oehler în Friedrich Nietzsche, *Werke und Briefe* [Opere și scrisori], ediție completă istorico-critică, Werke, vol. 1, München, 1933, p. XXVIII-XXIX.

[4] Din scrierea postumă din perioada Basel *Fünf Vorreden zu fünf ungeschriebenen Büchern* [Cinci prefețe la cinci cărți nescrise] din 1872.

[5] Cea din 1894, ed. de Fritz Koegel; cea din 1889, ed. de Arthur Seidl; cea din 1906, ed. de Arhiva Nietzsche (Peter Gast).

Vol. XI-XII (1901), editate de Ernst și August Horneffer; conțin fragmentele postume din perioada de la *Omenesc, prea omenesc* până la *Așa grăit-a Zarathustra,* deci din 1875 / 76 până în 1886 (completări la *Zarathustra*). Atât cât manuscrisele din care sunt publicate textele provin, de la caz la caz, dintr-o perioadă determinată, nu prea lungă, cronologia este în oarecare măsură respectată. Prin gruparea cu efect neutral sub cuvinte-titlu ca Filozofie în general, Metafizică, Morală, Femeie și copil etc., ele sunt smulse totuși din contextul lor mai special, cronologic și ideatic. În consecință, nu se poate urmări, de pildă, geneza operelor concomitente ale lui Nietzsche.

Vol. XIII (1903), editat de Peter Gast și August Horneffer; conține "Inedite din perioada Reevaluării", constituie, prin urmare, un fel de depozit pentru reziduurile filozofice ale lui Nietzsche din așa-numita perioadă a Reevaluării, din 1882/83 până în 1888, adică acesta conține fragmente care n-au fost preluate în "Voința de putere", deși ele provin chiar din aceleași manuscrise și planuri ce au fost utilizate pentru "Voința de putere". Fragmentele sunt ordonate iarăși nu cronologic (ceea ce pentru un interval de șase ani este agravant), ci după cuvinte-titlu pe rubrici, sistematice.

Vol. XIV (1904), editat de Peter Gast și Elisabeth Förster-Nietzsche; este, de asemenea, un depozit mărit al reziduurilor filozofice din perioada Reevaluării. Anii de geneză a fragmentelor se întind tot din 1882/83 până în 1888. Și fragmentele acestui volum sunt extrase din aceleași manuscrise și planuri care serviseră la compilația "Voința de putere" și ordonate nu cronologic, ci după cuvinte-titlu pe rubrici, sistematice. Numai în a doua jumătate a volumului se află câteva fragmente cronologic coerente, și anume sub rubrica "Din materialul prefețelor" (este vorba de prefețele la edițiile noi ale operelor lui Nietzsche din anii 1886 și 1887).

Atât volumul XIII, cât și volumul XIV dau la sfârșit o listă a locurilor fragmentelor în manuscrise cu indicarea paginii manuscrisului.

Vol. XV-XVI (1911), editate de Otto Weiss; conțin – pe lângă *Ecce homo* – "Voința de putere" în forma augumentată și definitivă în care fusese publicată prima oară de Peter Gast și Elisabeth Förster-Nietzsche în ediția de buzunar[6]. Otto Weiss a adăugat la aceasta: 1. planurile, ordonările și schițele din

[6] *Nietzsche's Werke.* Taschen-Ausgabe. Bd. IX. Der Wille zur Macht. 1884/88. Versuch einer Umwerthung aller Werthe.. Bd. X. Der Wille zur Macht. 1884/88. (Fortsetzung). Götzen-Dämmerung 1888. Der Antichrist 1888. Dionysos-Dithyramben 1888. [Operele lui Nietzsche. Ediție de buzunar. Vol. IX. Voința de putere. 1884/88. Încercare a unei reevaluări a tuturor valorilor. Vol. X. Voința de putere. 1884/88. (Continuare). Amurgul idolilor, 1888. Antichristul, 1888. Ditirambii lui Dionysos, 1888.] Leipzig: C.G. Naumann Verlag, 1906.

1882 până în 1888. Diversitatea acestor planuri (și ele nu sunt nici pe departe toate!) este cea mai bună contestare a selecției în favoarea *unui singur* plan din anul 1887, pe baza căruia Peter Gast și Elisabeth Förster-Nietzsche și-au alcătuit compilația. 2. note la text, care – după cum a remarcat Richard Roos – trădează un anumit cinism la un editor de altfel legitimat din punct de vedere filologic, cum era Otto Weiss. Ele semnalează, de fapt, o mulțime de omisiuni, interpolări, împărțiri arbitrare ale textelor coerente (însă nu ale tuturora!). Notele contestă în acest caz textul. Indicele locurilor din manuscrise ale așa-numitelor aforisme din " Voința de putere" și un tabel cronologic al manuscriselor la sfârșit dezvăluie involuntar întreaga dimensiune a compilației. Să nu uităm, în același timp, că fragmentele din volumele XIII și XIV provin chiar din aceleași manuscrise din care au fost extrase cele din volumele XV și XVI. Selecția textelor, construirea, cu urmări grave peste decenii pentru exegeza nietzscheană, a unui sistem nietzschean în "Voința de putere" cade exclusiv în responsabilitatea celor două nulități filozofice (și filologice) Heinrich Köselitz (alias Peter Gast) și Elisabeth Förster-Nietzsche[7]. Dar numai atât nu era de ajuns. Noua "Voință de putere" din 1906/11 trebuia să înlocuiască vechiul volum XV, adică prima "Voință de putere". Editată de Peter Gast, Ernst și August Horneffer, această primă variantă a "Voinței de putere" a apărut în anul 1901. Ea conține doar 483 de aforisme față de cele 1067 ale ediției definitive. Din aceasta însă, 17 din cele 483 de aforisme ale prime ediții au dispărut. Numai cinci au fost reproduse de Otto Weiss în anexa ediției sale ca texte "îndoielnice", deși sunt texte nietzscheene veritabile. Față de prima versiune, cea nouă era un pas înapoi și pentru faptul că separase 25 de texte legate între ele, adesea foarte importante, și, prin aceasta, le sporise numărul la 55: de exemplu, cel mai semnificativ fragment despre "nihilismul european" (datat de Nietzsche "Lenzer Heide, 10 iunie 1887")[8]. Acest fragment și altele se citesc mai bine în ediția din 1901 decât în cea devenită canonică din

---

[7] Elisabeth Förster-Nietzsche scria în raportul ei suplimentar la vol. IX al ediției de buzunar: "Prima ediție a Voinței de putere a apărut în anul 1901; prezenta nouă ediție este complet reprelucrată și restructurată: prima și a treia carte de către domnul Peter Gast, cartea a doua și a patra de către subsemnata".

[8] Cf. despre aceasta Mazzino Montinari, *Nietzsches Nachlaß von 1885 bis 1888, oder Textkritik und Wille zur Macht*, Akten des V. Internationalen Germanisten-Kongresses [Postumele lui Nietzsche din 1885 până în 1888 sau Critica textuală și Voința de putere, Actele celui de-al V-lea Congres Internațional al Germaniștilor], Cambridge, 1975, în "Jahrbuch für Internationale Germanistik", Seria A, vol. 2, 1, p. 46-47. Cf. și contribuția de critică textuală la așa-numita "Voință de putere" din fruntea comentariului la volumul 6 din prezenta ediție [vol. 7 din ediția românească, n.t.].

1906/11. În sfârșit, e de remarcat că Elisabeth Förster-Nietzsche a făcut cunoscute câteva fragmente postume – de asemenea din caietele așa-numitei perioade a Reevaluării – numai în scrierile ei biografice.

Faptul că "Voința de putere", această compilație care de-acum a făcut epocă, nu poate fi susținută din punct de vedere științific ca principala operă "filozofică" a lui Nietzsche a fost demonstrat în 1906/07 de Ernst și August Horneffer[9], ca și de Karl Schlechta cu 50 de ani mai târziu. Ciudata rezistență a adepților și exegeților lui Nietzsche față de problema în discuție am arătat-o în alt loc[10]. Aici doar aș vrea să mai accentuez o dată că această convingere – anume că Nietzsche n-a scris nici o operă cu acest titlu și nici nu intențoina s-o scrie la urma urmelor – era o chestiune lămurită când s-a pornit, la începutul anilor treizeci, de către însăși Arhiva Nietzsche la un nou început în editarea lui Nietzsche, vreau să zic: când "ediția completă istorico-critică" (ed. de Hans Joachim Mette și Karl Schlechta, München, 1933 și urm.) a fost declanșată. Astfel, de exemplu, Walter Otto, membru al comisiei știițifice a noii ediții, și-a exprimat părerea în 5 decembrie 1934 în felul următor:

> O sarcină extrem de importantă, dar la fel de dificilă îi așteaptă pe editorii postumelor din ultimii ani. Căci ceea ce se cere de la ei nu este altceva decât să prezinte însemnările din sfera de idei a "Voinței de putere" pentru prima dată nu într-o redactare subiectivă, ci exact așa cum se găsesc ele în manuscrisele extraordinar de greu de citit și care trebuie de-acum descifrate din nou.[11]

Asemănător se exprimase Hans Joachim Mette, care în 1932 făcuse, în raportul său prealabil la noua ediție completă istorico-critică, următorul bilanț al activității editoriale a Arhivei Nietzsche:

> Rezultatul, considerat din punct de vedere științific,... nu este pe deplin satisfăcător... ideea de a distruge forma, esențială pentru gândirea lui Nietzsche, a însemnărilor aforistice de sine stătătoare din fiecare caiet în

---

[9] Cf. August Horneffer, *Nietzsche als Moralist und Schriftsteller* [Nietzsche moralistul și scriitorul], Jena, 1906; Ernst Horneffer, *Nietzsches letztes Schaffen* [Ultima creație a lui Nietzsche], Jena, 1907.

[10] Cf. Mazzino Montinari, *Nietzsche zwischen Alfred Bäumler und Georg Lukács* [Nietzsche între Alfred Bäumler și Georg Lukács], în "Basis", 9 (1979), p. 194-195.

[11] În: *Bericht über die neunte ordentliche Mitgliederversammlung der Gesellschaft der Freunde des Nietzsche-Archivs* [Raport asupra celei de-a noua adunări ordinare a membrilor Societății Prietenilor Arhivei Nietzsche], Weimar, 1935, p. 15.

> parte și de a ordona propozițiile disparate ale postumelor după criterii sistematice n-a fost prea fericită, chiar dacă pentru moment era, fără doar și poate, îndreptățită: decizia Fundației Arhiva Nietzsche de a reda acestor postume forma originară în ediția critică completă înseamnă un act salvator...[12]

Pe vremea aceea Elisabeth Förster-Nietzsche mai trăia; ea a și dispus ca afirmațiile lui Mette să fie simțitor atenuate în versiunea definitivă a raportului prealabil (1933)[13], și anume astfel încât critica prudentă la adresa anterioarei ordonări sistematice a dispărut cu totul, iar despre "actul salvator" nici n-a mai fost vorba, ci doar despre o "reproducere, pe cât posibil neprescurtată, în succesiunea originală". Și cu toate acestea, un an mai târziu – și tot pe vremea când trăia Elisabeth Förster-Nietzsche – pretenția lui Walter Otto de a se distanța de orice redactare subiectivă "pentru prima dată a însemnărilor din sfera de idei a «Voinței de putere»" a fost înlăturată! Fondul chestiunii a fost clarificat, în sfârșit și fără echivoc.

Cu atât mai bizară ne-a apărut nouă, celor dezinteresați, la începutul anilor șaizeci, întreaga dispută din jurul ediției Schlechta. Noi nu puteam pricepe, bunăoară, că o asemenea concepție sacră, precum "legea nescrisă" după care nici o ediție Nietzsche nu poate fi inițiată dacă nu-l onorează pe Nietzsche (R. Pannwitz)[14], ar constitui o serioasă obiecție, necum o soluție mai bună față de încercarea lui Schlechta. Căci noi aveam în față o întrebare simplă: după care text să se facă traducerea noastră? Pe de altă parte, nu ne puteam servi bine nici de ediția Schlechta. Aveam, ce-i drept, la dispoziția noastră în primele două volume ale acesteia o redare în cea mai mare parte fidelă a edițiilor princeps nietzscheene, în volumul al treilea însă – sub titlul "Din postumele anilor optzeci" – aveam, deși într-o oarecare măsură ordonat cronologic, exact același material care ajunsese cunoscut în 1906/11 prin publicarea celei de-a doua (și canonice) "Voințe de putere". La Florența am fi putut, desigur, elimina unele neglijențe de neînțeles ale lui Schlechta, pe care – lucru destul de curios – nu i le reproșase nici unul dintre oponenții săi (Löwith, von den

[12] Cf. H.J. Mette, *Der handschriftliche Nachlaß Friedrich Nietzsches* [Postumele manuscrise ale lui Friedrich Nietzsche], Leipzig, 1932, p. 81-82.

[13] Cf. H.J. Mette, *Sachlicher Vorbericht zur Gesamtausgabe der Werke Friedrich Nietzsches* [Raport prealabil de specialitate cu privire la ediția completă a operelor lui Friedrich Nietzsche], în: Friedrich Nietzsche, *Werke und Briefe* (v. nota 3), vol. 1, p. CXXI-CXXII.

[14] Cf. Rudolf Pannwitz, *Nietzsche-Philologie?* [Filologie nietzscheană?], în "Merkur", 11 (1957), p. 1073-1087.

Steinen, Pannwitz ș.a.): cu ajutorul aparatului lui Otto Weiss de la "Voința de putere" am fi putut anula o anumită ciuntire și fărâmițare brutală a fragmentelor; în afară de asta, am fi putut consulta și prima "Voință de putere", cea într-un volum (1901), și astfel să salvăm acele fragmente importante care, într-un mod ciudat, dispăruseră din a doua "Voință de putere" din 1906/11, cea definitivă, totuși mult mai cuprinzătoare; în sfârșit, am fi putut completa (în conformitate cu cerința unei reidentificări a manuscriselor formulată de Schlechta), pe baza listelor de manuscrise din volumele XIII și XIV ale ediției in-octavo mare, manuscrisele folosite pentru "Voința de putere" (așadar, cele ce erau indicate și în volumele XV și XVI). În felul acesta am fi putut stabili o cuprinzătoare operă postumă din anii optzeci, ordonată, în oarecare măsură cronologic, după manuscrise. Cu toate acestea, au ieșit la iveală noi dificultăți și obiecții: 1. Pentru o bună jumătate a postumelor (din perioada *Nașterii tragediei* până aproximativ la *Așa grăit-a Zarathustra:* 1869-1885), n-aveam – la Florența – altă soluție decât să traducem textele așa cum se prezentau – ordonate sistematic, iar nu cronologic și după manuscrise – în volumele IX-XII ale ediției in-octavo mare, deoarece nu aveam, în acest scop, nici o indicare a paginilor din manuscrise. 2. Volumele IX-XII ale ediției in-octavo mare se prezentau în două versiuni diferite: cea a lui Fritz Koegel din anii 1896/97 fusese înlocuită cu cea ulterioară a lui Peter Gast, August și Ernst Horneffer, Ernst Holzer din anii 1901/03, dar multe și importante lucruri din versiunea Koegel nu se mai găseau în cea ulterioară și invers. 3. Ni s-ar fi făcut părul măciucă dacă apucam să citim mereu în biografia mai mică a lui Nietzsche de Förster-Nietzsche, la pasajele nietzscheene decisive, citate în text, asemenea adnotări ale lui Richard Oehler: "după cât se pare (!) netipărit în Opere" sau "citat din manuscris, netipărit în Postume" sau "după cât se pare, nepublicat în Postume": toate acestea nu erau și ele texte pe care ar fi urmat să le traducem? N-ar fi apărut aceeași întrebare și față de așa-numita "biografie mare", anterioară, a surorii[15], în care, de asemenea, se puteau citi multe texte, ce, altminteri, nu erau cunoscute (fără, firește, "savanta" mărturisire a adnotărilor)? Sau față de ediția de buzunar, care totuși produce și texte ce nu figurează în ediția in-octavo mare? 4. Pentru un mare număr de fragmente, care zăceau în așa-numitele mape, nu era posibilă, pe baza indicelor din volumele XIII-XIV ale ediției in-octavo mare, nici un fel de ordonare cronologică. 5. Dacă aveam și paginile din manuscrise la care se găsesc fragmentele, în ce succesiune ar fi trebuit să traducem fragmentele de pe aceeași pagină? 6. Câte nu zăceau

[15] Elisabeth Förster-Nietzsche, *Das Leben Friedrich Nietzsche's* [Viața lui Friedrich Nietzsche], în două volume (volumul 2 în 2 părți), Leipzig, 1895, 1897, 1904.

încă în manuscrise de mai bine de șaptezeci de ani, iar noi – de la Florența – nu le-am fi putut cunoaște cu adevărat niciodată?

Un text verificat aveam doar pentru scrierile din tinerețe și filologice, care există în ediția completă istorico-critică (vol. I-V, 1933/40), rămasă neterminată, deci pentru scrierile din 1854 până în primăvara/vara lui 1869 (ale celei dintâi perioade Basel); dintre acestea însă, e de la sine înțeles că am fi putut utiliza doar o mică parte pentru o traducere italiană. Moștenirea filozofică propriu-zisă, de la lucrările preliminare ale *Nașterii tragediei* până la ultima perioadă torineză, nu era însă, din punct de vedere științific, accesibilă. Pentru douăzeci de ani de creație spirituală nietzscheană, din vara lui 1869 până la 2 ianuarie 1889, așadar, ea ni se prezenta într-o formă extrem de nesatisfăcătoare și lacunară.

De aceea am decis să examinăm la fața locului situația manuscriselor lui Nietzsche. În aprilie 1961 am sosit, de unul singur, la Weimar. Aici am găsit, în Arhiva Goethe și Schiller, manuscrisele lui Nietzsche păstrate cu grijă; aici am putut – grație amabilității lui Helmut Holtzhauer, directorul general al Centrelor Naționale de Cercetare și Comemorare a Literaturii Clasice Germane[16], cărora le este subordonată Arhiva Goethe și Schiller, și lui Karl-Heinz Hahn, directorul arhivei – să fac, în paisprezece zile, o primă inventariere, al cărei rezultat suna: avem nevoie de un text complet nou al postumelor lui Nietzsche. Prietenul meu Colli a tras de aici singura concluzie justă: vom edita noi înșine întreaga operă postumă, mai mult – fiindcă una este condiționată de cealaltă – vom pregăti o ediție Nietzsche completă și critică. Întrucât planul nostru spărsese cadrul inițial, editorul nostru Einaudi nu mai părea interesat de o asemenea întreprindere mare. Din fericire, la scurtă vreme după aceea, am câștigat un vechi prieten, care își întemeiase el însuși acum o mică editură: Luciano Foà, directorul lui Adelphi Edizioni din Milano. Ne trebuia însă și un editor german: dar nici una dintre editurile germane cărora le-am făcut propunerea noastră nu părea dispusă să acorde credit acestei afaceri cam riscante. Foà reușise totuși într-un moment hotărâtor să câștige de partea noastră marea editură pariziană Gallimard, încât în septembrie 1962 lucrarea noastră era asigurată și financiar. De acum puteam aștepta cu încredere un editor german. Primele volume italiene pe baza unui nou text german garantat din punct de vedere filologic au apărut deja în 1964. În același an, Giorgio Colli și cu mine am făcut cunoștință, la un colocviu internațional Nietzsche ținut la Paris, cu Karl Löwith.

---

[16] Același sprijin îi este acordat întreprinderii noastre și de către succesorul lui Holtzhauer, directorul general prof. dr. Walter Dietze. Lui îi mulțumim aici în mod expres și prietenește.

Acesta i-a atras atenția în februarie 1965 lui Heinz Wenzel, directorul departamentului de științe sociale al editurii Walter de Gruyter, Berlin, asupra lucrării noastre, când Wenzel, care voia să inițieze în cadrul editurii sale o ediție Nietzsche, i-a cerut sfatul. Editura *germană* Walter de Gruyter a răscumpărat îndată după aceea drepturile pentru publicarea noii ediții critice integrale a operelor filozofului *german* Friedrich Nietzsche în original de la editura *franceză* Gallimard și de la editura *italiană* Adelphi. Ediția germană apare din toamna lui 1967. Ea va cuprinde 33 de volume în 8 secțiuni. Până acum au apărut 19 volume[17]. Cel mai important rezultat al acestor doisprezece ani este că opera filozofică postumă a lui Nietzsche, din 1869 până în 1889 (așadar, de la lucrările preliminare ale *Nașterii tragediei* până la prăbușirea spirituală a lui Nietzsche), se află de-acum în întregime la îndemână: circa 5.000 de pagini față de 3.500 din cea mai cuprinzătoare ediție de până acum, ediția in-octavo mare.

Această moștenire complet editată este accesibilă, prin ediția științifică de față, și unui public mai larg. Fie-i închinată memoriei prietenului meu.

MAZZINO MONTINARI

[17] Friedrich Nietzsche, *Werke* [Opere], ediție critică integrală, ed. de Giorgio Colli și Mazzino Montinari, Berlin, 1967 și urm. Au apărut următoarele volume: III/1-4 (*Nașterea tragediei, Considerații inactuale* I-III; Scrieri postume din perioada Basel, 1870-1873; Fragmente postume, 1869-1874). IV/1-3 (*Considerații inactuale* IV; *Omenesc, prea omenesc* I-II; Fragmente postume, 1875-1879). V/1-2 (*Aurora, Idile din Messina, Știința veselă*; Fragmente postume, 1880-1882). VI/1-3 (*Așa grăit-a Zarathustra; Dincolo de bine și de rău, Despre genealogia moralei; Cazul Wagner, Amurgul idolilor, Antichristul, Ecce homo, Ditirambii lui Dionysos, Nietzsche contra Wagner*). VII/1-3 (Fragmente postume, 1882-1885). VIII/1-3 (Fragmente postume, 1885-1889). Dintre volumele de comentarii a apărut în 1969 IV/4 "Supliment la secțiunea a IV-a"; restul volumelor de comentarii vor apărea din 1980; paralel cu acestea s-a început publicarea scrierilor din tinerețe, a scrierilor filologice și a prelegerilor ținute la Basel (secțiunile I și a II-a). Din 1975 apare: Friedrich Nietzsche, *Briefwechsel* [Corespondența], ediție critică integrală, ed. de Giorgio Colli și Mazzino Montinari. Sunt prevăzute 22 de volume în 4 secțiuni. Sunt publicate scrisorile de la, către și despre Nietzsche. Până acum au apărut 10 volume, care conțin scrisorile de la și către Nietzsche din 1849 până în 1879. Se află în pregătire volume suplimentare despre "Biblioteca și lecturile lui Nietzsche".

PRINCIPII EDITORIALE
ALE EDIȚIEI CRITICE ȘTIINȚIFICE

Textul ediției critice științifice (KSA[18]) este identic cu cel al volumelor apărute până acum din ediția critică integrală a operelor (KGW[19]). Pentru stabilirea textului, atât la KGW, cât și la KSA, au valabilitate următoarele principii: Ca text de bază pentru operele editate de Nietzsche însuși servesc edițiile princeps, respectiv reeditările aprobate de Nietzsche. Abateri de la textul de bază au loc numai în rare cazuri, și anume la greșeli de tipar evidente, la alterări de text dovedite clar pe baza textelor-martor păstrate (șpalturi, manuscrise pregătite pentru tipar, transcrieri și texte preliminare). Texte de bază pentru scrierile postume ale lui Nietzsche sunt manuscrisele lăsate de el încheiate, a căror ortografie și punctuație este în principiu menținută. Fragmentele postume sunt publicate fără nici o ordonare sistematică, așa cum se află ele în manuscrise. Manuscrisele sunt reproduse în succesiunea corespunzătoare perioadei lor de geneză. Orice pagină detașată a unui manuscris este reprodusă fie în ordinea paginilor stabilită de Nietzsche însuși, fie în acea succesiune a paginilor care poate fi dedusă cu certitudine din obișnuința lui de a așterne scrisul pe hârtie (e.g., de a scrie în caiete din spate în față). În lipsa acestor puncte de reper se ia în considerație numerotarea arhivistică a paginilor. Principiul după care manuscrisele se publică unul câte unul se restrânge în favoarea înșiruirii cronologice, când un manuscris conține straturi din diferite perioade. În acest caz, straturile luate în parte se publică separat. Au fost excluse ciorne și ordonări epistolare, notițe și observații cu conținut străin și întâmplător, e.g. schițări ale unor chestiuni financiare, socoteli, însemnări cu privire la prețuri, călătorii, drumuri de plimbare, vizite și altele de același fel. Din scrierile pregătitoare și din lucrările preliminare la tot ce există, mai ales într-o formă elaborată, în operele publicate de Nietzsche însuși ori chiar în postume, au fost excluse acelea care se deosebesc de varianta ulterioară; ele au fost însă valorificate în comentariu. Ortografia și punctuația manuscriselor sunt, pe cât posibil, păstrate.

---

[18] Kritische Studienausgabe (în germ.), adică prezenta ediție (n.t.).

[19] Kritische Gesamtausgabe der Werke (în germ.) (n.t.).

Numerotarea curentă a manuscriselor, resp. a straturilor acestora, aparține editorilor; ea este făcută de fiecare dată din nou în interiorul fiecărui volum în parte pentru grupele corespunzătoare ale fragmentelor postume. Fiecare manuscris, resp. fiecare strat al unui manuscris, este prevăzut cu o cifră, care corespunde ordonării cronologice; fragmentele din interiorul unui manuscris, resp. al stratului unui manuscris, sunt de asemenea numerotate curent, încât alături de cifra care marchează manuscrisul, resp. stratul unui manuscris, se află o altă cifră în paranteze drepte, care indică susccesiunea constatabilă pentru perioada de referință a fragmentelor din manuscris, resp. din stratul unui manuscris.

Cuvintele subliniate numai o dată de Nietzsche sunt spațiate, cele subliniate de două sau de mai multe ori sunt culese cu aldine.

Parantezele ascuțite ⟨ ⟩ se întrebuințează numai acolo unde trebuie să desemneze completările editorilor cerute de textul a cărui exactitate nu poate fi determinată cu certitudine ori al cărui scris (în general sau la Nietzsche) este oscilant. În caz contrar, completările nu sunt semnalate. Parantezele drepte marchează în textul postum titluri date de editori.

În afară de acestea, în textul postum au fost utilizate următoarele semne:

[–] un cuvânt ilizibil,
[– –] două cuvinte ilizibile,
[– – –] trei sau mai multe cuvinte ilizibile,
– – – propoziție neterminată,
[+] lacună în manuscris.

În comentariul la KSA a fost reprodusă o selecție a variantelor din aparatul critic al KGW, pe când confirmările de citate – în măsura în care dispunem de ele până acum – sunt preluate în întregime; la textele evident înrudite se face trimitere întocmai ca în aparatul critic al KGW.

KSA este o ediție completă a operei filozofice a lui Friedrich Nietzsche începând din 1869: iuvenilia, philologica, prelegerile ținute la Basel sunt eliminate, așadar, din această ediție.

PRIVIRE DE ANSAMBLU ASUPRA EDIȚIILOR, EDIȚIILOR PRINCEPS ȘI MANUSCRISELOR

1. Ediții ale operelor și scrisorilor lui Nietzsche (sigle)

Sunt consemnate numai edițiile importante din punctul de vedere al istoricului textului.

GA	Großoktav-Ausgabe [editia in-octavo mare] (=Fr. Nietzsche, Werke [Opere], 19 volume și un volum-index, Leipzig, 1894 și urm., Naumann/Kröner)
GAK	Großotav-Ausgabe, cât este editată de F. Koegel (1894-1897)
WM[1]	"Der Wille zur Macht" [Voința de putere] (=GA XV, 1901)
WM[2]	"Der Wille zur Macht" (=GA XV și XVI, 1911)
GBr	Gesammelte Briefe [Scrisori complete] (=Fr. Nietzsche, Gesammelte Briefe, 5 vol., Leipzig și Berlin, 1900 și urm., Schuster und Löffler, resp. Leipzig, 1907 și urm., Insel)
MusA	Musarionausgabe [ediția Musarion] (=Fr. Nietzsche, Gesammelte Werke [Opere complete], 23 de volume, München, 1920-1929, Musarion)
BAW	Volumele (în total 5) de opere (1854-1869) ale ediției rămase neterminate: Fr. Nietzsche, Werke und Briefe [Opere și scrisori]. Ediție completă istorico-critică, München, 1933 și urm., Beck
BAB	Volumele (în total 4) de scrisori (1850-1877) ale aceleiași editii, 1938 și urm.
SA	Schechta, Werke in drei Bänden [Opere în trei volume] (=Fr. Nietzsche, Werke in drei Bänden, ed. de K. Schlechta, München [Hanser], resp. Darmstadt [Wiss. Buchges.], f.a. [1954 și urm.], 3 volume și un volum-index)
KGW	Kritische Gesamtausgabe Werke (=Nietzsche, Werke. Kritische Gesamtausgabe [Opere. Ediție critică integrală], ed. de G. Colli și M. Montinari, Berlin, 1967 și urm., W. de Gruyter, circa 33 de volume în 8 secțiuni)
KGB	Kritische Gesamtausgabe Briefwechsel (=Nietzsche, Briefwechsel. Kritische Gesamtausgabe [Corespondența. Editie critică integrală], ed. de G. Colli și M. Montinari, Berlin, 1975 și urm., W. de Gruyter, 22 de volume în 4 secțiuni)
KSA	Prezenta ediție critică științifică
NWZ	Nietzsches Werke des Zusammenbruchs [Operele lui Nietzsche

din perioada prăbușirii]
(=Erich F. Podach, Friedrich Nietzsches Werke des Zusammenbruchs, Heidelberg, 1961, Wolfgang Rothe Verlag)

2. Edițiile princeps ale operelor lui Nietzsche

a) Opere editate de Nietzsche însuși

SGT — Sokrates und die griechische Tragoedie [Socrate și tragedia greacă]. Privatdruck. Basel, 1871

GT — Die Geburt der Tragödie aus dem Geiste der Musik [Nașterea tragediei din spiritul muzicii]. Leipzig: E.W. Fritzsch, 1872
Die Geburt der Tragödie aus dem Geiste der Musik. Ed. a doua. Leipzig: E.W. Fritzsch, 1874. [Chemnitz: E. Schmeitzner, 1878.]
Die Geburt der Tragödie, Oder: Griechenthum und Pessimismus. Neue Ausgabe mit dem Versuch einer Selbstkritik [Nașterea tragediei, Sau: Lumea elenă și pesimismul. Ediție nouă cu încercare de autocritică]. Leipzig: E. W. Fritzsch, 1886

NJ — Ein Neujahrswort an den Herausgeber der Wochenschrift "Im neuen Reich". Musikalisches Wochenblatt [Un cuvânt de Anul Nou către editorul săptămânalului "În noul Reich". Hebdomadar muzical], 17 ianuarie 1873, p. 38. Leipzig: E.W. Fritzsch, 1873

DS — Unzeitgemässe Betrachtungen. Erstes Stück: David Strauss der Bekenner und der Schriftsteller [Considerații inactuale. Partea întâi: D. S. mărturisitorul și scriitorul]. Leipzig: E.W. Fritzsch, 1873

MD — Mahnruf an die Deutschen [Avertisment germanilor]. 1873. Șpalt, neapărut

HL — Unzeitgemässe Betrachtungen. Zweites Stück: Vom Nutzen und Nachteil der Historie für das Leben [Considerații inactuale. Partea a doua: Despre foloasele și daunele istoriei pentru viață]. Leipzig: E.W. Fritzsch, 1874

SE — Unzeitgemässe Betrachtungen. Drittes Stück: Schopenhauer als Erzieher [Considerații inactuale. Partea a treia: Schopenhauer educator]. Schloss-Chemnitz: E. Schmeitzner, 1874

WB — Unzeitgemässe Betrachtungen. Viertes Stück: Richard Wagner in Bayreuth [Considerații inactuale. Partea a patra: Richard Wagner la Bayreuth]. Schloss-Chemnitz: E. Schmeitzner, 1877

MA — Menschliches, Allzumenschliches. Ein Buch für freie Geister [Omenesc, prea omenesc. O carte pentru spirite libere]. Chemnitz: E. Schmeitzner, 1878

MA I	Menschliches, Allzumenschliches. Ein Buch für freie Geister. Erster Band. Neue Ausgabe mit einer einführenden Vorrede[...Volumul întâi. Ediție nouă cu o prefață introductivă]. Leipzig: E.W. Fritzsch, 1886
VM	Menschliches, Allzumenschliches. Ein Buch für freie Geister. Anhang: Vermischte Meinungen und Sprüche [... Apendice: Diverse opinii și aforisme]. Chemnitz: E. Schmeitzner, 1879
WS	Der Wanderer und sein Schatten [Călătorul și umbra sa]. Chemnitz: E. Schmeitzner, 1880
MA II	Menschliches, Allzumenschliches. Ein Buch für freie Geister. Zweiter Band. Neue Ausgabe mit einer einführenden Vorrede. Leipzig: E.W. Fritzsch, 1886. WM + WS
M	Morgenröthe. Gedanken über die moralischen Vorurtheile [Aurora. Gânduri despre prejudecățile morale]. Chemnitz: E. Schmeitzner, 1881
	Morgenröthe. Gedanken über die moralischen Vorurtheile. Neue Ausgabe mit einer einführenden Vorrede. Leipzig: E.W.Fritzsch, 1887
IM	Idyllen aus Messina [Idile din Messina]. Internationale Monatsschrift [Mensual internațional] I,.5 (Mai), p. 269-275. Chemnitz: E. Schmeitzner, 1882
FW	Die fröhliche Wissenschaft [Știința veselă]. Chemnitz: E. Schmeitzner, 1882
	Die fröhliche Wissenschaft ("la gaya scienza"). Neue Ausgabe mit einem Anhange: Lieder des Prinzen Volgelfrei[20] [...cu un apendice: Cântecele Prințului Vogelfrei]. Leipzig: E.W. Fritzsch, 1887
Za I	Also sprach Zarathustra. Ein Buch für Alle und Keinen. [Așa grăit-a Zarathustra. O carte pentru toți și nici unul]. Chemnitz: E.Schmeitzner, 1883
Za II	Also sprach Zarathustra. Ein Buch für Alle und Keinen, 2. Chemnitz: E. Schmeitzner, 1883
Za III	Also sprach Zarathustra. Ein Buch für Alle und Keinen, 3. Chemnitz: E. Schmeitzner, 1884
Za IV	Also sprach Zarathustra. Ein Buch für Alle und Keinen, 4. Vierter und letzter Theil [... Partea a patra și ultima]. Privatdruck. Leipzig: C.G. Naumann, 1885
	Also sprach Zarathustra. Ein Buch für Alle und Keinen. In drei Theilen [... În trei părți]. Leipzig: E.W. Fritzsch, 1887
JGB	Jenseits von Gut und Böse. Vorspiel einer Philosophie der Zukunft

[20] Trimiterea la acest apendice al FW se face prin sigla FWP (n.t.).

[Dincolo de bine și de rău. Preludiul unei filozofii a viitorului]. Leipzig: C.G. Naumann, 1886

GM Zur Genealogie der Moral. Eine Streitschrift [Despre genealogia moralei. O scriere polemică]. Leipzig: C.G. Naumann, 1887

WA Der Fall Wagner. Ein Musikanten-Problem [Cazul Wagner. O problemă de muzicanți]. Leipzig: C.G. Naumann, 1888

GD Götzen-Dämmerung, oder: Wie man mit dem Hammer philosophirt [Amurgul idolilor, sau: Cum se filozofează cu ciocanul]. Leipzig: C.G. Naumann, 1889

NW Nietzsche contra Wagner. Aktenstücke eines Psychologen [... Dosarul unui psiholog]. Leipzig: C.G. Naumann, 1889 (nescoasă, deoarece Nietzsche renunțase în cele din urmă la publicarea acestei scrieri)

EH Ecce homo. Wie man wird, was man ist [...Cum devii ceea ce ești]. Leipzig: C.G. Naumann, 1889 (2 coli de corectură declarate bune de tipar, dar neapărute)

b) Scrieri lăsate de Nietzsche ca bune de tipar

AC Der Antichrist. Fluch auf das Christenthum [Anticristul. Blestem asupra creștinismului]. 1888. Ediția princeps: GAK VIII. Leipzig: C.G. Naumann, 1895

EH Ecce homo. Wie man wird, was man ist. 1888/89
Ediția princeps ed. de Raoul Richter. Leipzig: Insel, 1908

DD Dionysos-Dithyramben [Ditirambii lui Dionysos]. 1888/89
Ediția princeps, cu Za IV, de P. Gast. Leipzig: C.G. Naumann, 1891

3. Manuscrisele lui Nietzsche (1869-1889)

Manuscrisele lui Nietzsche din opera postumă sunt identificate aici prin signaturile lui Hans-Joachim Mette, Raport prealabil de specialitate la ediția completă a operelor lui Friedrich Nietzsche, BAW 1, XXXI-CXXVI.

Toate manuscrisele consemnate aici sunt păstrate – exceptând “Die Geburt des tragischen Gedankens” [Nașterea gândirii tragice] – în Arhiva Goethe și Schiller a Centrelor Naționale de Cercetare și Comemorare a Literaturii Clasice Germane de la Weimar. La foi răzlețe, care se găsesc la Basel (Biblioteca Universitară), Geneva (Bibliotheca Bodmeriana), Göttingen (Dr. h. c. Ernst Pfeiffer), Londra (succesorii lui Stefan Zweig), Marbach (Muzeul Național Schiller), se fac trimiteri în cuprinsul comentariului.

a) Manuscrise pregătite pentru tipar

D 3	referitor la SGT și GT, autograf
D 3a	referitor la GT 1874 [1878], exemplar corectat al GT 1872
D 3b	referitor la GT 1886, prefață: Încercare de autocritică, autograf.
D 6	referitor la MD, copist: Heinrich Romundt
D 7	referitor la HL, copist: Carl von Gersdorff (cap. 10 de Nietzsche), cu corecturile lui Nietzsche
D 8	referitor la SE, fragmentar, autograf
D 10	referitor la WB, copist: Heinrich Köselitz (Peter Gast), cu corecturile lui Nietzsche
D 10a	referitor la WB 1-6, autograf (transcris apoi de Köselitz în D 10).
D 11	referitor la MA, copist: Heinrich Köselitz, corectat în întregime de Nietzsche
D 11a	referitor la MA I, manuscris pregătit pentru tipar al prefeței și epilogului (Printre prieteni. Un postludiu), autograf
D 12	referitor la VM, copist: Marie Baumgartner, corectat de Nietzsche, câteva aforisme scrise de el însuși
D 12a	referitor la MA II, prefață, autograf
D 13	referitor la WS, copist: Heinrich Köselitz, corectat în întregime de Nietzsche, câteva aforisme scrise de el însuși
D 14a	referitor la M 1887, foaie de titlu și prefață, autograf
D 15	referitor la IM, autograf
D 16	referitor la FW, fragmentar, foaie de titlu, titlu intermediar: Scherz, List und Rache [Glumă, viclenie și răzbunare], precum și nr. 1–57 ale acestui preludiu – de mâna lui Nietzsche; apoi proiectul fragmentar, autograf al unui manuscris pregătit pentru tipar, transcris de un copist din Naumburg, ars ulterior
D 16a	referitor la FW 1887, prefață, cartea a 5-a, Cântecele Prințului Vogelfrei, autograf
D 17	referitor la Za IV, autograf
D 18	referitor la JGB, autograf
D 20	referitor la GM, autograf
D 21	referitor la GD, autograf
D 22	referitor la AC, autograf
D 23	referitor la NW, autograf
D 24	referitor la DD, autograf
D 25	referitor la EH, autograf

Manuscrisele pregătite pentru tipar ale NJ, DS, M, Za I-III, WA nu s-au păstrat. Cu privire la șpalturile existente ale operelor editate de Nietzsche însuși se fac referiri în comentariu.

b) Manuscrisele scrierilor postume din perioada Basel

Signatura este indicată în parantezele de după sigle.

GMD (U I 1) Das griechische Musikdrama [Drama muzicală greacă]
ST (U I 1) Socrates und die Tragoedie [Socrate și tragedia]
DW (U I 2a) Die dionysische Weltanschauung [Concepția dionisiacă despre lume]
GG Die Geburt des tragischen Gedankens [Nașterea gândirii tragice]. (Londra, succesorii lui Stefan Zweig)
BA (D 4) Ueber die Zukunft unserer Bildungsanstalten [Despre viitorul instituțiilor noastre de învățământ]
CV (U I 7) Fünf Vorreden zu fünf ungeschriebenen Büchern [Cinci prefețe la cinci cărți nescrise]
PHG (D 9) (U I 8) Die Philosophie im tragischen Zeitalter der Griechen [Filozofia în epoca tragică a grecilor]
WL (U II 2) Ueber Wahrheit und Lüge im aussermoralischen Sinne [Despre adevăr și minciună în sens extramoral]

c) Manuscrisele scrierilor preliminare și ale transcrierilor referitoare la operă, precum și ale fragmentelor postume

Seria P (Caiete cu conținut preponderent filologic – prelegerile de la Basel)
P I 15 Caiet in-cvarto. 228 pagini. Preliminarii la GMD, ST, DW; însemnări referitoare la GT, PHG, BA. Fragmente și ordonări. Iarna lui 1869/70 - primăvara lui 1870. Vol. 7:3[21]
P I 16 Caiet in-cvarto. 234 de pagini. Însemnări referitoare la GT și BA. Fragmente și ordonări. Primăvara lui 1871-începutul lui 1872. Vol. 7:14
P I 20 Caiet in-cvarto. 238 pagini. Ordonări și fragmente. Vara lui 1872-începutul lui 1873. Vol. 7:19
P II 1 Caiet in-cvarto. 108 de pagini. Însemnări referitoare la GMD și ST Ordonări și fragmente. Toamna lui 1869. Vol. 7:1
P II 2 Caiet in-cvarto. 182 de pagini. Preliminarii la GT
PII 3b Caiet in-cvarto. 228 de pagini. Preliminarii la GT
P II 4 Caiet in-cvarto. 228 de pagini. Preliminarii la GT
P II 12b Caiet in-cvarto, fragment. 60 de pagini. Ordonări și fragmente.

[21] Trimiterile se fac la volumul din KSA și la nr. manuscrisului respectiv. În ed. rom., volumului 1 din KSA îi corespunde vol. 2, volumului 2 – vol. 3 etc. (numai volumele 15 ale celor două ediții coincid în cea mai mare parte) (n.t.).

	Iarna lui 1872/73, sfârșitul lui 1874. Vol. 7:25.37. Afară de p. 60 referitoare la MA (1878); p. 37, primăvara lui 1887: vol. 12:6
Seria U	(Caiete cu conținut filozofic din perioada Basel)
U I 1	Caiet in-cvarto. 152 de pagini. Transcriere a GMD și ST. Ordonări și fragmente. Sfârșitul lui 1870. Vol. 7:6
U I 2b	Caiet in-octavo mare. 234 de pagini. Însemnări referitoare la GT. Ordonări și fragmente. Sfârșitul lui 1870-aprilie 1871. Vol. 7:7
U I 3	Caiet in-octavo. 186 de pagini. Însemnări referitoare la GT. Ordonări și fragmente. Septembrie 1870-ianuarie 1871. Vol. 7:5
U I 4	Caiet in-octavo mare. 236 de pagini. Însemnări referitoare la GT, PHG, BA. Ordonări și fragmente. 1871 și vara lui 1872-începutul lui 1873. Vol. 7:9.21
U I 5	Caiet in-cvarto. 182 de pagini. Însemnări referitoare la GT, BA, PHG, CV, DS. Ordonări și fragmente. Iarna lui 1870/71 - toamna lui 1872, primăvara lui 1873. Vol. 7:8.26
U I 6	Caiet in-octavo. 148 de pagini. Poezii. Însemnări referitoare la CV. Ordonări și fragmente. Vara lui 1871 și vara lui 1875. Vol. 7:15. Vol. 8:8
U I 7	Caiet in-octavo mare. 136 de pagini. Transcriere a CV
U I 8	Caiet in-cvarto. 108 pagini. Transcriere a PHG
U II 1	Caiet in-cvarto. 250 de pagini. Însemnări referitoare la DS și HL. Ordonări și fragmente. Primăvara-toamna lui 1873. Vol. 7:27
U II 2	Caiet in-octavo mare. 250 de pagini. Transcriere a WL. Însemnări referitoare la HL. Ordonări și fragmente. Din vara până în toamna lui 1873. Vol. 7:30
U II 3	Caiet in-octavo mare. 250 de pagini. Însemnări referitoare la HL. Planuri, ordonări, fragmente. Toamna lui 1873-iarna lui 1873/74.
U II 4	Caiet in-cvarto. 60 de pagini. Transcriere fragmentară a HL
U II 5	Caiet in-octavo mare. 250 de pagini. Însemnări referitoare la SE, WB, MA. Planuri, ordonări, fragmente. Începutul lui 1874 - primăvara lui 1874. Vara lui 1876. Vol. 7:26. Vol. 8:17
U II 6	Caiet in-cvarto. 236 pagini. Însemnări referitoare la și, parțial, transcriere a SE. Planuri, ordonări, fragmente. Primăvara - vara lui 1874. Vol. 7:34
U II 7	Caiet in-octavo mare. 186 de pagini. Planuri, ordonări, fragmente. Iarna lui 1872/73. Mai 1874. Unele și ulterioare: referitoare la GT 1886 (Încercare de autocritică § 5) și la o poezie (Freund Yorick, Muth! [O Yorick, hai!]) din toamna lui 1884. Vol. 7:24.37
U II 8	Caiet in-cvarto. 240 de pagini. Notițe referitoare la " Wir Philologen"

[Noi, filologii]. Fragmente privind "Wissenschaft und Weisheit im Kampfe" [Știința și înțelepciunea în luptă]. Însemnări referitoare la MA. Planuri, ordonări, fragmente. Începutul lui 1875. Primăvara -vara lui 1875. Vara lui 1875. Vol. 8:2.3.5.6

U II 9 — Caiet in-cvarto, fragment. 72 de pagini. Însemnări referitoare la WB. Vara lui 1875, vol. 8:11

U II 10 — Caiet in-cvarto. 162 de pagini. Însemnări referitoare la și, parțial, transcriere a WB. Vara-sfârșitul lui septembrie 1875. Vol. 8:12

U II 11 — Caiet in-cvarto. 236 pagini. Însemnări referitoare la și, parțial, transcriere a WB. Adaos la DS. Fragmente. Primăvara lui 1876. Vol. 8:15

U III 1 — Caiet in-folio. 180 de pagini. Extrase din *Der Werth des Lebens* [Prețul vieții] de Eugen Dühring și din *Die Erhaltung der Energie* [Conservarea energiei] de B. Stewart. Vara lui 1875. Vol. 8:9

Seria M (Manuscrise din perioada 1876-1882)

M I 1 — Caiet in-cvarto. 100 de pagini. Copist: Heinrich Köselitz (Peter Gast). Numai p. 63-65 de mâna lui Nietzsche. Corectat în întregime de Nietzsche. Însemnări referitoare la MA. Septembrie 1876. Vol. 8:18

M I 2 — Caiet in-cvarto. 92 de pagini. Însemnări referitoare la WS. Iulie-august 1879. Vol. 8:43

M I 3 — Caiet in-cvarto. 94 de pagini. Însemnări referitoare la WS. Continuare la M I 2. August 1879. Vol. 8:45

M II 1 — Caiet in-cvarto. 196 de pagini. L'Ombra di Venezia; copist: Heinrich Köselitz. Corectat în întregime de Nietzsche. Însemnări referitoare la M. Primăvara lui 1880. Vol. 9:3

M II 2 — Caiet in-cvarto. 182 de pagini. Transcriere a M. Iarna lui 1880/81. Vol. 9:9

M III 1 — Caiet in-octavo mare. 160 de pagini. Însemnări referitoare la FW. Ordonări și fragmente. Primăvara-toamna 1881. Vol. 9:11

M III 2 — Caiet in-octavo mare. 240 de pagini. Ordonări și fragmente. Vara lui 1882, vara lui 1883. Vol. 9:21. Vol. 10:14

M III 3 — Caiet in-cvarto. 40 de pagini. Însemnări referitoare la FW. Ordonări și fragmente. Primăvara-vara lui 1882. Iarna lui 1882/83. Vol. 9:20. Vol. 10:6

M III 4 — Caiet in-octavo mare. 218 pagini. Însemnări referitoare la FW și JGB. Planuri, ordonări, fragmente, excerpte. Toamna lui 1881. Primăvara-vara lui 1883. Vol. 9:15. Vol. 10:7

M III 5 — Caiet in-cvarto. 78 de pagini. Însemnări referitoare la FW. Toamna lui 1881. Vol. 9:14

M III 6 Caiet in-cvarto. 276 de pagini. Transcriere a FW. Din decembrie 1881 până în ianuarie 1882. Primăvara lui 1882. Vol. 9: 16.19

M III 7 Caiet in-cvarto. 32 de pagini. Excerpte din R.W. Emerson, *Essays*. Începutul lui 1882. Vol. 9:17

Seria Z (Caiete din perioada Zarathustra, 1882-1885)

Z I 1 Caiet in-cvarto. 58 de pagini. Însemnări referitoare la VM (p. 1). Grupaj de aforisme. Însemnări referitoare la Za I și JGB. Poezii. (P. 1: toamna lui 1878). Vara - toamna lui 1882. Vol. 10:3

Z I 2 Caiet in-cvarto. 122 de pagini. Grupaj de aforisme. Însemnări referitoare la Za I și JGB. Ordonări și fragmente. Noiembrie 1882-februarie 1883. August-septembrie 1885. Toamna lui 1885. Vol. 10:5. Vol. 11:39.43

Z I 3 Caiet in-cvarto. 308 pagini. Grupaj de aforisme, parțial din operele anterioare ale lui Nietzsche. Însemnări referitoare la Za. Planuri, ordonări și fragmente. Transcriere a Za II. Vara lui 1883. Vol. 10:13

Z II 1 Caiet in-octavo mare. 110 pagini. Planuri, ordonări, fragmente. Însemnări referitoare la Za III. Cele ulterioare la EH și NW. Toamna lui 1883. Octombrie 1888. Vol. 10:16. Vol. 13:23

Z II 2 Caiet in-cvarto. 38 de pagini. Planuri, ordonări, însemnări referitoare la Za. Transcriere a Za III. Toamna lui 1883. Vol. 10:20

Z II 3 Caiet in-cvarto. 154 de pagini. Planuri, ordonări, însemnări referitoare la Za. Transcriere a Za III. Ulterioare. Sfârșitul lui 1883. Începutul lui 1888. Vol. 10:22. Vol. 12:13

Z II 4 Caiet in-cvarto. 152 de pagini. Planuri, ordonări și însemnări referitoare la Za III. Transcriere a Za III. Vol. 10:23

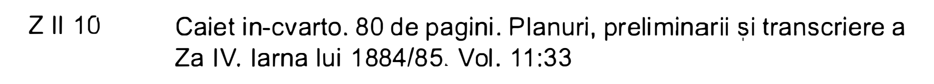
Z II 5 Caiet in-octavo mare. 122 de pagini. Planuri, ordonări, fragmente. Însemnări referitoare la Za. Concepte de poezii. Vara - toamna lui 1884. Vol. 11:27.28.30

Z II 6 Caiet in-cvarto. 90 de pagini. Însemnări referitoare la Za IV. Poezii și fragmente poetice. Toamna lui 1884 - începutul lui 1885. Vol. 11:28.30

Z II 7 Caiet in-cvarto. 92 de pagini. Însemnări referitoare la Za IV. Poezii și fragmente poetice. Toamna lui 1884 - începutul lui 1885. Vol. 11:28.30

Z II 8 Caiet in-cvarto. 90 de pagini. Planuri, preliminarii și transcriere a Za IV. Iarna lui 1884/85. Vol. 11:31

Z II 9 Caiet in-cvarto. 94 de pagini. Planuri, preliminarii și transcriere a Za IV. Iarna lui 1884/85. Vol. 11:32

Z II 10 Caiet in-cvarto. 80 de pagini. Planuri, preliminarii și transcriere a Za IV. Iarna lui 1884/85. Vol. 11:33

Seria W (Caiete din așa-numita perioadă a Reevaluării, 1884-1889)

W I 1 Caiet in-cvarto. 166 de pagini. Însemnări referitoare la Za. Planuri, ordonări, fragmente, excerpte. Primăvara lui 1884. Vol. 11:25

W I 2 Caiet in-cvarto. 168 de pagini. Planuri, ordonări, fragmente, excerpte. Însemnări referitoare la Za IV. Vara-toamna lui 1884. Vol. 11:26

W I 3 Caiet in-cvarto. 136 de pagini. Planuri, ordonări, fragmente. Însemnări referitoare la JGB. Mai-iulie 1885. Începutul lui 1886. Vol. 11:35. Vol. 12:3

W I 4 Caiet in-cvarto. 54 de pagini. Planuri, ordonări, fragmente. Însemnări referitoare la JGB. Iunie-iulie 1885. Vol. 11:36.

W I 5 Caiet in-cvarto, fragment. 48 de pagini. Planuri, ordonări, fragmente. Însemnări referitoare la JGB. August-septembrie 1885. Vol. 11:41

W I 6 Caiet in-cvarto. 80 de pagini. Copist: doamna Louise Röder-Wiederhold. Corectat în întregime și completat de Nietzsche. Fragmente, parțial însemnări referitoare la JGB. Iunie-iulie și toamna lui 1885. Vol. 11:37.45

W I 7 Caiet in-cvarto. 80 de pagini. Fragmente. Însemnări referitoare la JGB. August-septembrie 1885. Începutul lui 1886. Vol. 11:40. Vol. 12:3

W I 8 Caiet in-cvarto. 290 de pagini. Planuri, ordonări, fragmente. Însemnări referitoare la JGB și la Prefețe 1886/1887. Toamna lui 1885-toamna lui 1886. Vol. 12:2

W II 1 Caiet in-cvarto. 142 de pagini. Planuri, ordonări, fragmente. Ultimele numerotate, în cea mai mare parte, de Nietzsche de la 1 la 136. Toamna lui 1887. Vol. 12:9

W II 2 Caiet in-cvarto. 142 de pagini. Planuri, ordonări, fragmente. Ultimele numerotate, în cea mai mare parte, de Nietzsche de la 137 la 300. Toamna lui 1887. Vol. 12:10

W II 3 Caiet in-folio. 200 de pagini. Planuri, ordonări, fragmente, excerpte. Cea mai mare parte a fragmentelor din primele 40 de pagini numerotate de Nietzsche de la 301 la 372. Noiembrie 1887-martie 1888. Vol. 13:11

W II 4 Caiet in-cvarto, fragment. 136 de pagini. Rubricație la W II 1, W II 2, W II 3. Plan referitor la însemnările caietelor menționate. Ulterioare (preliminarii la WA și GD). Începutul lui 1888. Toamna lui 1888.

	Vol. 13:12
W II 5	Caiet in-folio. 190 de pagini. Planuri, ordonări, fragmente. Primăvara lui 1888. Vol. 13:14
W II 6	Caiet in-folio. 146 de pagini. Planuri, ordonări, fragmente. Însemnări referitoare la WA, GD, EH. Primăvara lui 1888, septembrie, octombrie 1888. Vol. 13:15.19.23
W II 7	Caiet in-cvarto. 164 de pagini. Planuri, ordonări, fragmente. Însemnări referitoare la WA, GD. Primăvara-vara lui 1888, octombrie 1888. Vol. 13:16.23
W II 8	Caiet in-cvarto. 154 de pagini. Planuri, ordonări, fragmente. Însemnări referitoare la GD, AC, EH. Mai-iunie 1888, septembrie-octombrie 1888, începutul lui ianuarie 1889. Vol. 13: 17.22.25
W II 9	Caiet in-cvarto. 132 de pagini. Planuri, ordonări, fragmente. Însemnări referitoare la GD, EH. Mai-iunie, septembrie-decembrie 1888. Vol. 13:17.19.24.25
W II 10	Caiet in-octavo mare. 212 pagini. Poezii și fragmente poetice. Preliminarii la DD, EH, NW. Vara lui 1888, decembrie 1888. Vol. 13:20.25

Seria N (Carnetele lui Nietzsche, 1870-1888)

N I 1	Caiet in-12°. 168 de pagini. Notițe din perioada îngrijirii medicale. August-septembrie 1870. Vol. 7:4
N I 2	Caiet in-octavo. 146 de pagini. Versuri, notițe cu caracter filologic, notițe ocazionale. Septembrie-octombrie 1871. Vol. 7:17
N I 3	Caiet in-octavo. 100 de pagini. Notițe ocazionale. Consemnări cu caracter de jurnal din 28/30 septembrie 1872. Notițe ulterioare, din primăvara lui 1875, ca și din 1878/iulie 1879. Vol. 7:22. Vol. 8:4.39
N I 4	Caiet in-12°. 110 pagini. Puțin folosit. Notițe ocazionale, o ciornă de scrisoare către R. Wagner, note filologice, însemnări referitoare la Inactuale. Iarna-primăvara lui 1875. Vol. 8:1
N I 5	Caiet in-12°. 138 de pagini. Puțin folosit. Notițe ocazionale și însemnări din vara lui 1878. Vol. 8:31
N I 6	Agendă pe anul 1875. Notițe ocazionale, însemnări referitoare la WB din vara lui 1875. Vol. 8:10
N II 1	Agendă pe anul 1876. Notițe ocazionale, însemnări referitoare la WB, MA, planuri de prelegeri. Vol. 8:16
N II 2	Caiet in-octavo. 154 de pagini. Puține notițe ocazionale, însemnări

filozofice, cele mai multe referitoare la MA. Din primăvara până în vara lui 1877. Vol. 8:22

N II 3 Caiet in-octavo. 86 de pagini. Câteva notițe ocazionale, ciorne de scrisori, în rest însemnări filozofice, majoritatea referitoare la MA. Sfârșitul lui 1876-vara lui 1877. Vol. 8:21

N II 4 Caiet in-octavo. 54 de pagini. Câteva notițe ocazionale, în rest însemnări cu caracter filozofic, parțial referitoare la VM. Vara lui 1878. Vol. 8:29

N II 5 Caiet in-octavo. 62 de pagini. Notițe ocazionale, câteva preliminarii la MA și VM, în rest însemnări nedestinate de Nietzsche publicării, majoritatea despre Richard Wagner. Primăvara-vara lui 1878. Vol. 8:27

N II 6 Caiet in-12°. 64 de pagini. "Memorabilia", însemnări autobiografice din primăvara-vara lui 1878. Vol. 8:28

N II 7 Caiet in-octavo. 146 de pagini. Puține notițe ocazionale. Câteva preliminarii la VM, însemnări în principal despre Richard Wagner. Vara lui 1878. Vol. 8:30

N II 8 Agendă pe anul 1877. Notițe ocazionale: 8-24 mai; 21 noiembrie și 10 ianuarie [1878]. În rest nefolosită.

N III 1 Caiet in-octavo. 50 de pagini. Puține notițe ocazionale. Însemnări referitoare la VM din toamna lui 1878. Vol. 8:34

N III 2 Caiet in-octavo. 50 de pagini. Însemnări referitoare la VM din toamna lui 1878. Vol. 8:32

N III 3 Caiet in-octavo. 46 de pagini. Însemnări referitoare la VM din noiembrie 1878. Vol. 8:37

N III 4 Caiet in-octavo. 50 de pagini. Însemnări referitoare la VM din toamna lui 1878. Vol. 8:33

N III 5 Caiet in-octavo. 50 de pagini. Însemnări referitoare la VM din toamna lui 1878. Vol. 8:35

N IV 1 Caiet in-octavo. 50 de pagini. Însemnări referitoare la WS din iulie 1879. Vol. 8:41

N IV 2 Caiet in-octavo. 50 de pagini. Câteva notițe ocazionale. Însemnări referitoare la WS din iunie-iulie 1879. Vol. 8:40

N IV 3 Caiet in-octavo. 50 de pagini. Câteva notițe ocazionale. Însemnări referitoare la WS. Iulie-august 1879. Vol. 8:42

N IV 4 Caiet in-octavo. 50 de pagini. Însemnări referitoare la WS și câteva notițe ocazionale. August 1879. Vol. 8:44

N IV 5 Caiet in-octavo. 50 de pagini. Câteva notițe ocazionale și două ciorne de scrisori către Overbeck. Însemnări referitoare la WS

	Septembrie-noiembrie 1879. Vol. 8:47
N V 1	Caiet in-octavo. 286 de pagini. Câteva notițe ocazionale. Însemnări referitoare la M. Începutul lui 1880. Vol. 9:1
N V 2	Caiet in-octavo. 88 de pagini. Câteva notițe ocazionale. Însemnări referitoare la M. Primăvara lui 1880. Vol. 9:2
N V 3	Caiet in-octavo. 116 pagini. Notițe ocazionale. Însemnări referitoare la M. Vara lui 1880. Vol. 9:4
N V 4	Caiet in-octavo. 146 de pagini. Notițe ocazionale. Excerpte. Însemnări referitoare la M. Toamna lui 1880. Vol. 9:6
N V 5	Caiet in-octavo. 42 de pagini. Însemnări referitoare la M, excerpte și notițe ocazionale. Iarna lui 1880/81. Vol. 9:8
N V 6	Două fascicule de coli in-octavo. 112 pagini. Notițe filologice despre Tucidide (din perioada Basel târzie: 1878/79). În rest însemnări referitoare la M și excerpte. Sfârșitul lui 1880. Vol. 9:7
N V 7	Caiet in-octavo. 202 pagini. Notițe ocazionale. Însemnări referitoare la FW. Toamna lui 1881. Vol. 9:12
N V 8	Caiet in-octavo. 200 de pagini. Notițe ocazionale, ciorne de scrisori. Concepte de poezii pentru IM, FW și pentru poeziile de mai târziu. Preliminarii la Za I și la grupajul de aforisme din Z I 2. Folosit din primăvara lui 1882 până în februarie 1883. Vol. 10:4
N V 9	Caiet in-octavo. 202 pagini. Folosit numai în mică parte pentru FW. Poezii și concepte de poezii. Preliminarii la grupajele de aforisme din Z I 1 și Z I 2. Preliminarii la Za I. Ciorne de scrisori. Notițe ocazionale. Folosit din vara lui 1882 până în februarie 1883. Vol. 10:1.2.4
N VI 1	Caiet in-octavo. 202 pagini. Notițe ocazionale. Ciorne de scrisori, poezii, preliminarii la grupajul de aforisme din Z I 2 și la Za I. Folosit din iulie 1882 până în februarie 1883. Vol. 10:1.4
N VI 2	Caiet in-octavo. 166 de pagini. Însemnări referitoare la Za II și notițe ocazionale. Mai-iunie 1883. Vol. 10:9
N VI 3	Caiet in-12°. 116 pagini. Însemnări referitoare la Za II și notițe ocazionale. Iunie-iulie 1883. Vol. 10:10
N VI 4	Caiet in-12°. 102 pagini, folosit pe jumătate. Însemnări referitoare la Za II și notițe ocazionale. Iunie-iulie 1883. Vol. 10:11
N VI 5	Caiet in-12°. 110 pagini. Schițe și fragmente Zarathustra (pentru o parte a 3-a și a 4-a). Notițe ocazionale. Vara-toamna lui 1883. Vol. 10:15.
N VI 6	Caiet in-octavo. 200 de pagini. Notițe ocazionale. Schițe și fragmente Zarathustra. Preliminarii la Za III. Toamna lui 1883. Vol. 10:17
N VI 7	Caiet in-octavo. 194 de pagini. Însemnări referitoare la Za III.

Notițe ocazionale. Toamna lui 1883. Vol. 10:18

N VI 8 — Caiet in-octavo. 94 de pagini. Însemnări referitoare la Za III și notițe ocazionale. Toamna lui 1883. Vol. 10:19

N VI 9 — Caiet in-octavo. 138 de pagini. Concepte de poezii, însemnări referitoare la Za IV și notițe ocazionale. Toamna lui 1884 - începutul lui 1885. Vol. 11:29

N VII 1 — Caiet in-octavo. 194 de pagini. Planuri, schițe, fragmente, însemnări referitoare la JGB, notițe ocazionale și ciorne de scrisori. Aprilie-iunie 1885. Vol. 11:34

N VII 2 — Caiet in-octavo. 194 de pagini. Planuri, schițe, fragmente, însemnări referitoare la JGB, notițe ocazionale și ciorne de scrisori. August-septembrie 1885. Toamna lui 1885 - primăvara lui 1886. Vol. 11:39. Vol. 12:1

N VII 3 — Caiet in-octavo. 188 de pagini. Planuri, schițe, fragmente, însemnări referitoare la JGB și GM, notițe ocazionale și ciorne de scrisori. Vol. 12:5

N VII 4 — Caiet in-12°. 60 de pagini. Însemnări referitoare la EH și notițe ocazionale. Toamna lui 1888. Vol. 13:21

Seria Mp (Mape cu foi detașate de format diferit și de proveniență diferită, începutul lui 1871-începutul lui 1889)

Mp XII 1 — Lucrări prealabile pentru GT. Începutul lui 1871-toamna lui 1871. Vol. 7:10.11.12.13

Mp XII 2 — Lucrări prealabile pentru BA. Iarna lui 1871/72. Vol. 7:18.

Mp XII 3 — Preliminarii la Homer's Wettkampf [Emulația homerică]. 21 iulie 1872. Vol. 7:20

Mp XII 4 — Însemnări referitoare la PHG și WL. Iarna lui 1872/73. Vol. 7:23.

Mp XII 5 — Schiță pentru Prometeu. Sfârșitul lui 1874. Vol. 7:38

Mp XIII 1 — Însemnări referitoare la DS și la Inactuale în general. Primăvara-toamna lui 1873. Vol. 7:28

Mp XIII 2 — Însemnări referitoare la HL. 1873/74

Mp XIII 3 — Însemnări referitoare la SE. Primăvara-vara lui 1874. Vol. 7:35

Mp XIII 4 — Însemnări referitoare la WB. Vara lui 1875-primăvara lui 1876. Vol. 8:11.12.14

Mp XIII 5 — Însemnări din sfera de idei a Inactualelor. Toamna lui 1873 - iarna lui 1873/74. Vol. 7:31

Mp XIII 6a — Însemnări referitoare la "Noi, filologii". 1875. Vol. 8:7

Mp XIII 6b — Însemnări referitoare la "Noi, filologii", copist: Carl von Gersdorff. Martie 1875. Vol. 8:3

Mp XIV 1	Însemnări referitoare la MA, "Sorrentiner Papiere" [Hârtii sorrentine].Copiști (parțial): Albert Brenner, Heinrich Köselitz (Peter Gast). Cele ulterioare referitoare la JGB. Iarna lui 1876/77-toamna lui 1877. Vol. 8:20.23.24.25. Vol. 12:6
Mp XIV 2	Însemnări referitoare la VM și WS. Toamna lui 1878 și vara lui 1879. Vol. 8:36
Mp XV 1	Însemnări referitoare la M. Din primăvara lui 1880 până în primăvara lui 1881. Vol. 9:5.10
Mp XV 2	Însemnări referitoare la FW, în principal la cartea a 5-a (ediția a 2-a). Iunie-iulie 1885. Începutul lui 1886-primăvara lui 1886. Vara lui 1886-primăvara lui 1887. Vol. 11:38. Vol. 12:3.4.6
Mp XV 3	Însemnări referitoare la Za I. Planuri și schițe pentru o parte a 3-a și a 4-a a lui "Zarathustra" (înainte de Za III definitiv). Noiembrie 1882-februarie 1883. Toamna lui 1883. Vol. 10:5.21
Mp XVI 1	Însemnări referitoare la JGB. Iunie-iulie 1885. Începutul lui 1886-primăvara lui 1886. Vol. 11:38. Vol. 12:3.4
Mp XVI 2	Însemnări referitoare la JGB. Iunie-iulie 1885. Vol. 11:38
Mp XVI 3	Preliminarii pentru GM. Vara lui 1887
Mp XVI 4	Însemnări referitoare la WA, GD, AC, EH. Alte planuri și schițe. Mai-octombrie 1888. Vol. 13:17.18.19.23
Mp XVI 5	Însemnări referitoare la EH și NW. Decembrie 1888-începutul lui ianuarie 1889. Vol. 13:25
Mp XVII 1	Planuri, schițe, fragmente. Vara lui 1883. Iarna lui 1883/84. Vol. 10:8.24
Mp XVII 2	Însemnări referitoare la o nouă ediție a MA. Planuri, schițe, fragmente. August-septembrie 1885. Toamna lui 1885. Vol. 11:42.44
Mp XVII 3	Planuri, schițe, fragmente. Începutul lui 1886-vara lui 1887. Vol. 12:4.6.7.8
Mp XVII 4	Planuri și ordonări. Mai-iunie 1888. Vol. 13:17
Mp XVII 5	Planuri și fragmente. Iulie-august 1888. Vol. 13:18
Mp XVII 6	Planuri și fragmente. Septembrie 1888. Vol. 13:19
Mp XVII 7	Planuri și fragmente. Octombrie 1888. Vol. 13:23
Mp XVII 8	Fragmente. Decembrie 1888. Vol. 13:25
Mp XVIII 1	Preliminarii la poezii. Toamna lui 1884
Mp XVIII 2	Preliminarii la poezii. Toamna lui 1884
Mp XVIII 3	Preliminarii la FW "Scherz, List und Rache" [Glumă, viclenie și răzbunare] și concepte și fragmente de poezii. Vol. 9:18
Mp XVIII 4	Preliminarii la DD

TABEL CRONOLOGIC

1844 15 octombrie: la Röcken, un sătuc în apropiere de Lützen (în Saxonia prusacă), se naște Friedrich Wilhelm Nietzsche (botezat după regele prusac Friedrich Wilhelm al IV-lea, nu numai fiindcă s-a născut de ziua regelui, ci și pentru că tatăl său nutrea față de acesta o profundă devoțiune), ca fiu al preotului Karl Ludwig Nietzsche (n. 1813) și al Franziskăi, născute Oehler (în 1826). Ambii părinți proveneau din familii preoțești protestante.

1846 Se naște sora sa Elisabeth (decedată în 1935).

1848 Se naște fratele său Joseph.

1849 30 iulie: îi moare tatăl.

1850 Moartea fratelui Joseph. Familia se mută la bunica dinspre mamă, la Naumburg. N este înscris la o școală comunală de băieți, împrietenindu-se aici ci Wilhelm Pinder și Gustav Krug.

1851 Cei trei prieteni sunt transferați într-un institut particular, o școală pregătitoare pentru gimnaziul confesional. Începe să studieze pianul.

1854 Elev în clasa a cincea a gimnaziului confesional. Din acest an datează primele încercări muzicale și poetice.

1856 Se retrage de la gimnaziu din cauza migrenelor și durerilor de ochi.

1858 Obține o bursă la gimnaziul din Pforta (Schulpforta), lângă Naumburg, celebru prin oamenii de seamă care l-au frecventat: Klopstock, Ranke, Bethmann-Hollweg, cancelar al celui de-al doilea Reich, Wilamowitz-Moellendorf, Karl Lamprecht și Fichte. Lecturi din Byron, Emerson, Sterne, Goethe, Feuerbach. Prima scriere autobiografică în proză.

1859 Se împrietenește cu Paul Deussen.

1860 Cu Pinder și Krug întemeiază (pentru trei ani) asociația literară și muzicală *Germania.* În cadrul ei a prezentat studiile *Fatalitate și voință, Libertatea voinței și fatalitatea* etc., care anunță tendința antimetafizică a gândirii nietzscheene de mai târziu. Frecvente îmbolnăviri.

1861 Face cunoștință cu *Tristan* al lui Wagner și cu poezia lui Hölderlin. Prima întâlnire cu Carl von Gersdorff.

1862 Frecvente migrene.

1864 N trece bacalaureatul. Cu P. Deussen întreprinde o călătorie pe Rin. Fanteziile lui N pentru pian se bucură de succes. Se înscrie cu P. Deussen la

Universitatea din Bonn, pentru a studia teologia și filologia clasică. Intră în asociația studențească “Franconia”. Compune mult și frecventează “Societatea Corală”.

1865 Prima dispută serioasă cu mama sa din cauza deciziei ferme de a abandona teologia. În februarie la Köln: frecventează probabil bordelul – episod ce ar putea explica originea luetică a maladiei sale mintale și reconstituit de Thomas Mann în *Doctor Faustus.* Din toamnă își continuă studiile filologice cu profesorul Fr. Ritschl la Universitatea din Leipzig. Îl descoperă pe Schopenhauer. Devine membru fondator al *Uniunii Filologice.*

1866 Începutul prieteniei cu Erwin Rohde. Termină facultatea cu teza *De fontibus Diogenis Laertii [Despre sursele lui Diogene Laerțiu].* Se-ndrăgostește de actrița Hedwig Raabe.

1867 Apare în “Rheinisches Museum” prima lucrare filologică a lui N (despre Teognide).

1867-1868 Serviciul militar, la cavalerie, în cadrul unui regiment de artilerie din Naumburg.

1868 8 noiembrie: îl cunoaște personal pe Richard Wagner la Leipzig, în casa orientalistului Hermann Brockhaus.

1869 Februarie: N este chemat la Universitatea din Basel ca profesor agregat de filologie clasică și ca profesor de limba greacă la Școala Pedagogică. Martie: i se acordă doctoratul de către Universitatea din Leipzig, fără examen și disertație, numai pe baza lucrărilor publicate în “Muzeul renan”. 17 mai: prima vizită făcută lui Wagner la Tribschen, în apropiere de Lucerna; aici o cunoaște pe Cosima von Bülow, viitoarea soție a compozitorului. 28 mai: prelegerea inaugurală la Universitatea din Basel despre *Homer și filologia clasică.* Începutul relațiilor cu Jacob Burckhardt.

1870 Martie: profesor titular. August: participă la războiul germano-francez ca infirmier voluntar. Grav bolnav, se retrage la Erlangen, apoi în convalescență la Naumburg. Octombrie: reîntoarcerea la Basel. Începutul prieteniei cu teologul Franz Overbeck.

1871 Publică studiul *Socrate și tragedia greacă.*

1872 Apare la Leipzig *Nașterea tragediei din spiritul muzicii,* despre care Wagner îi scrie: “Ceva mai frumos decât cartea dumneavoastră n-am citit încă!” Lucrarea însă este atacată de Ulrich von Wilamowitz-Moellendorf, atât sub aspectul concepției filozofice, cât și sub acela al cunoștințelor filologice. Intervenția lui E. Rohde și Wagner în această polemică nu ajută la restabilirea reputației lui N. Aprilie: plecarea lui Wagner la Bayreuth. 22 mai: așezarea pietrei de temelie la teatrul pentru spectacolele festive din Bayreuth. Cunoștința cu Malwida von Meysenbug.

1873 Începutul relațiilor de prietenie cu psihologul Paul Rée.

1873-1876 Apar *Considerațiile inactuale*, la Leipzig și Chemnitz.

1875 Octombrie: cunoștința, la Universitatea din Basel, cu muzicianul Peter Gast (cum l-a botezat N pe Heinrich Köselitz), admirator al scrierilor lui N și, asemeni lui Overbeck, prietenul său statornic până la moarte.

1876 August: la Bayreuth, pentru a asista la prima reprezentație de gală (cu *Inelul Nibelungului*). Octombrie: concediu de boală de la Universitatea din Basel. Iarna și-o petrece la Sorrento cu Rée și Malwida von Meysenbug. Tot aici, din 5 octombrie până în 5 noiembrie, se află și familia Wagner: este ultima întâlnire dintre N și Wagner.

1878-1880 Apare la Chemnitz *Omenesc, prea omenesc. O carte pentru spirite libere.*

1878 Sfârșitul prieteniei cu soții Wagner: în ianuarie, compozitorul îi trimite *Parsifal*; în mai, N îi trimite acestuia prima carte din *Omenesc, prea omenesc.*

1879 Boala înrăutățindu-i-se, renunță la catedra de la Basel, părăsind orașul pentru diferite stațiuni climaterice.

1880 Martie-iunie: prima ședere la Veneția (cu Peter Gast). Din noiembrie: prima iarnă la Genova.

1881 Apare la Chemintz *Aurora. Gânduri despre prejudecățile morale.* Prima vară la Sils-Maria, în Engadina Superioară. Din octombrie: din nou la Genova, unde, la 27 noiembrie, ascultă pentru prima oară opera *Carmen* de Bizet.

1882 Apare la Chemintz *Știința veselă*. Martie-aprilie: N. călătorește cu o corabie cu pânze de la Genova la Messina (în Sicilia). Ca urmare, în "Internationale Monatsschrift" I 5 (Mai), p. 269-279, la Ernst Schmeitzner din Chemnitz, publică *Idilele din Messina*. Aprilie: la Roma, Rée și Malwida von Meysenbug îi fac cunoștință cu tânăra rusoiacă Lou von Salomé (mai târziu, Lou Andreas-Salomé), de care se va îndrăgosti. August: ruptura cu mama și sora sa, care nu vedeau cu ochi buni relațiile dintre N și Lou. Noiembrie: ruptura cu Lou și P. Rée. Iarna și-o petrece la Rapallo.

1882-1888 Lucrează la ceea ce va fi post-mortem *Voința de putere.*

1883-1885 Apare la Leipzig *Așa grăit-a Zarathustra. O carte pentru toți și pentru nici unul.*

1883 13 februarie: moartea lui Wagner (la Veneția). Mai-iunie: se împacă la Roma cu sora sa (vor urma alte certuri și alte împăcări).

1883-1888 Vara la Sils-Maria, iarna la Nisa.

1884 Aprilie-iunie: la Veneția, la P. Gast. August: Heinrich von Stein îl vizitează la Sils-Maria. Octombrie: la Zürich îl cunoaște pe Gottfried Keller.

1885 Mai: căsătoria Elisabethei cu dr. Bernhard Förster (la începutul lui 1886, soții Förster vor pleca în Paraguay).

1886 Apare la Leipzig *Dincolo de bine și de rău. Preludiul unei filozofii a viitorului.* Mai-iunie: ultima întâlnire cu E. Rohde la Leipzig. Corespondență cu Hyppolyte Taine.

1887 Apare la Leipzig *Despre genealogia moralei. O scriere polemică.* Mai: sfârșitul prieteniei cu Rohde. Iunie: moartea lui H. von Stein. Septembrie-octombrie: din nou la Veneția, la Gast. Noiembrie: ultima scrisoare adresată lui Rohde și prima scrisoare de la Georg Brandes.

1888 Aprilie-iunie: prima ședere la Torino. Georg Brandes ține la Universitatea din Copenhaga prelegeri "despre filozoful german Friedrich Nietzsche". Apare la Leipzig *Cazul Wagner.* Scrie *Ditirambii lui Dionysos* (apăruți în 1891 la Leipzig) și *Anticristul. Blestem asupra creștinismului* (apărut în 1895). Din septembrie până în ianuarie 1889: a doua ședere la Torino. Octombrie-noiembrie: lucrează la *Ecce homo. Cum devii ceea ce ești* (publicat abia în 1908). Contacte epistolare cu Strindberg.

1889 Se imprimă la Leipzig *Amurgul idolilor, sau: Cum se filozofează cu ciocanul* și *Nietzsche contra Wagner. Dosarul unui psiholog.* Ianuarie: accesul de nebunie din Piazza Carlo Alberto din Torino, provocat de un vizitiu care-și biciuia calul; internarea în clinica de boli nervoase din Basel, apoi din Jena. Iunie: cumnatul lui N se sinucide în Paraguay din pricina falimentului afacerilor sale.

1890 Mai: N este adus de mama sa la Naumburg. Toamna: întoarcerea surorii sale din Paraguay.

1894 Februarie: întemeierea Arhivei Nietzsche de către Elisabeth.

1895 Scrierile lui N devin proprietatea surorii sale.

1896 Elisabeth se mută cu arhiva la Weimar.

1897 20 aprilie: moartea mamei. Elisabeth îl ia pe N la Weimar.

1898 Moare E. Rohde.

1900 25 august, la Weimar: moartea lui N, despre care Gottfried Benn avea să scrie mai târziu: "... Pentru generația mea el a fost cutremurul epocii și cel mai mare geniu al limbii germane de la Luther încoace."

S. D.

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI ROMÂNEȘTI

Cine se încumetă să-l traducă *astăzi* pe Nietzsche în românește și este pătruns de aceleași scrupule și de aceeași responsabilitate a actului său, ca Giorgio Colli și Mazzino Montinari, traducătorii lui în italiană (parțial) și editorii operelor lui Nietzsche în germană, are măcar avantajul de a putea să apeleze la o adevărată ediție critică Nietzsche, bazată pe criterii filologice științifice și ajunsă repede de referință internațională prin sigla KSA. Cuprinzând în 15 volume toate operele filozofice antume ale lui Nietzsche și textele postume, după manuscrisele originale, pe baza marii ediții critice (KGW) inițiate de aceiași editori italieni, înlăturând toate falsurile, comise îndeosebi de sora filozofului, Elisabeth Förster-Nietzsche, toate erorile și stângăciile editorilor de până atunci și restituindu-ne un Nietzsche autentic și viu în locul unuia mitic, KSA a contribuit fundamental la netezirea drumului spre o nouă receptare a operei filozofului german.

Cum a luat naștere *Voința de putere* din texte postume disparate și cât de puțin îl reprezintă această carte pe Nietzsche este de-acum o poveste cunoscută. Cititorii știu însă mai puțin despre modul concret în care intervenea Elisabeth în textele nietzscheene. Dăm în continuare o mostră[22] de imixtiune în corespondența ilustrului ei frate, așa cum se desprinde dintr-o scrisoare din 1910 a lui Peter Gast către Ernst Holzer:

Pe vremea când Gast redacta împreună cu Elisabeth, în 1904, volumul secund al biografiei lui Nietzsche, la capitolul despre relațiile filozofului cu tânărul (de 29 de ani) împărat Wilhelm al II-lea urma să fie inclusă o scrisoare a lui Nietzsche către Elisabeth din octombrie 1888, în care i se aduceau laude împăratului pentru dezaprobarea antisemitismului. El scria: “Noul nostru împărat îmi place din ce în ce mai mult...” Vrând să-l facă pe împărat a se interesa de Nietzsche și să-i smulgă o apreciere favorabilă despre el, Elisabeth a introdus o propoziție care nu figura în original: “Voința de putere ca principiu i-ar și fi ușor de înțeles” (*schon verständlich*), tocmai propoziția citată undeva de Georg

[22] Reprodusă de Mazzino Montinari în *Nietzsche lesen*, Walter de Gruyter, Berlin. New York, 1982, p. 205.

Lukács spre a-l “demasca” pe Nietzsche ca vestitor al imperialismului wilhelminian. Propoziția făcea parte dintr-o schiță de prefață a lui Nietzsche la plănuita *Voință de putere*, greu de descifrat. Lecțiunea *schon verständlich* aparține fraților Horneffer și figurează în vol. XIV, p. 420, editat de ei. După ani de zile petrecuți în intimitatea manuscriselor lui Nietzsche, P. Gast va descifra corect: *schwer verständlich* (“greu de înțeles”). Propoziția sună, de fapt, astfel: “Voința de putere ca principiu le-ar fi [germanilor] – n. M. M) greu de înțeles.“ Ceea ce este cu totul altceva!

Alte grosolane falsificări ale Elisabethei și numeroase erori ale celorlalți editori s-au strecurat în edițiile Nietzsche până în vremea noastră. Edițiile Colli-Montinari au venit să le pună capăt și s-au impus ca singurele demne de toată credibilitatea noastră. Ultimele lexicoane germane (Brockhaus 1991, de pildă) fac abstracție de toate edițiile anterioare și o menționează doar pe KSA (care este finită) în articolul despre Nietzsche.

Din cealaltă, KGW, începută de Colli și Montinari în 1967, continuată de Montinari după moartea lui Giorgio Colli (1981), apoi, după moartea lui Mazzino Montinari (1986), de Wolfgang Müller-Lauter (Berlin) și Karl Pestalozzi (Basel), cu ajutorul unui număr mare de colaboratori din Viena, Roma, Florența, Berlin,Basel etc., au apărut până în prezent 25 de volume. Concepută în 33 de volume repartizate în 8 secțiuni, se anunță acum în 40 de volume. Stadiul la zi al acestei ediții este următorul:

Secțiunea I

Vol. 1, *Postume de la începutul lui 1852 până în vara lui 1858*, 1995

Vol. 2, *Postume din toamna lui 1858 până în toamna lui 1862*, în pregătire

Secțiunea a II-a

Vol. 1, *Scrieri filologice (1867-1873)*, 1982

Vol. 2, *Note pentru prelegeri (SV [semestrul de vară] 1869 - SI [semestrul de iarnă] 1869/70). Anexă: Luări de note după prelegerile lui Nietzsche*, 1993

Vol. 3, *Note pentru prelegeri (SV 1870 - SV 1871)*, 1993

Vol. 4, *Note pentru prelegeri (SI 1870/71 - SV 1875)*, 1995

Vol. 5, *Note pentru prelegeri (SI 1874/75 - SI 1878/79)*, 1995

Vol. 6 și 7 *(Supliment)*, în pregătire

Secțiunea a III-a

Vol. 1, *Nașterea tragediei. Considerații inactuale I-III (1872-1874)*, 1972

Vol. 2, *Scrieri postume 1870-1873*, 1973

Vol. 3, *Fragmente postume. Toamna lui 1869 până în toamna lui 1872*, 1978

Vol. 4, *Fragmente postume. Vara lui 1872 până la sfârșitul lui 1874*, 1978

Vol. 5 (în două părți), Supliment la Secțiunea a III-a: *Nașterea tragediei.*

Considerații inactuale I-III. Scrieri postume 1870-1873. Fragmente postume. Toamna lui 1869-1874, 1996

Secțiunea a IV-a

Vol. 1, *Richard Wagner la Bayreuth (Considerații inactuale IV). Fragmente postume. Începutul lui 1875 până în primăvara lui 1876,* 1967

Vol. 2, *Omenesc, prea omenesc I. Fragmente postume. 1876 până în iarna lui 1877-1878,* 1967

Vol. 3, *Omenesc, prea omenesc II. Fragmente postume. Primăvara lui 1878 până în noiembrie 1879,* 1967

Vol. 4, Supliment la Secțiunea a IV-a: *Richard Wagner la Bayreuth. Omenesc, prea omenesc I. Fragmente postume (1875-1879),* 1969

Secțiunea a V-a

Vol. 1, *Aurora. Fragmente postume. Începutul lui 1880 până în primăvara lui 1881,* 1971

Vol. 2, *Idile din Messina. Știința veselă. Fragmente postume. Primăvara lui 1881 până în vara lui 1882,* 1973

Vol. 3, Supliment la primul volum al Secțiunii a V-a: *Aurora. Fragmente postume. Începutul lui 1880 până în primăvara lui 1881,* în pregătire

Secțiunea a VI-a

Vol. 1, *Așa grăit-a Zarathustra (1883-1885),* 1989 (ed. 1, 1968)

Vol. 2, *Dincolo de bine și de rău. Despre genealogia moralei (1886-1887),* 1968

Vol. 3, *Cazul Wagner. Amurgul idolilor.* Scrieri postume (august 1888 până la începutul lui ianuarie 1889): *Antichristul. Ecce homo. Ditirambii lui Dionysos. Nietzsche contra Wagner,* 1969

Vol. 4, Supliment la primul volum al Secțiunii a VI-a: *Așa grăit-a Zarathustra,* 1991

Secțiunea a VII-a

Vol. 1, *Fragmente postume. Iulie 1882 până în iarna lui 1883-1884,* 1977

Vol. 2, *Fragmente postume. Primăvara până în toamna lui 1884,* 1974

Vol. 3, *Fragmente postume. Toamna lui 1884 până în toamna lui 1885,* 1974

Vol. 4, Supliment la Secțiunea a VII-a: *Partea întâi: Fragmente postume. Iulie 1882 până în iarna lui 1883-1884,* 1984; *Partea adoua: Fragmente postume. Primăvara lui 1884 până în toamna lui 1885,* 1986

Secțiunea a VIII-a

Vol. 1, *Fragmente postume. Toamna lui 1885 până în toamna lui 1887,* 1974

Vol. 2, *Fragmente postume. Toamna lui 1887 până în martie 1888,* 1970

Vol. 3, *Fragmente postume. Începutul lui 1888 până la începutul lui ianuarie 1889,* 1972

Secțiunea a IX-a – Später Nietzsche [Nietzsche din perioada târzie], 1885-1889, este prevăzută în nouă volume.

Între KSA, care nu publică scrierile din tinerețe și nici scrierile filologice, ci doar toată opera filozofică, și KGW există următoarea concordanță:

KSA 1, p. 9-428, 429-510, 511-898: KGW III, 1, p. 3-424, IV, 1, p. 1-82, III, 2, p. 1-392

KSA 2, p. 9-366, 367-704: KGW IV, 2, p. 1-380, IV, 3, p. 1-342

KSA 3, p. 9-332, 333-652: KGW V, 1, p. 1-336, V, 2, p. 1-336

KSA 4, p. 9-408: KGW VI, 1, p. 1-404

KSA 5, p. 9-412: KGW VI, 2, p. 1-430

KSA 6, p. 9-446: KGW VI, 3, p. 1-446

KSA 7, p. 9-416, 417-838: KGW III, 3, p. 5-446, III, 4, p. 5-464

KSA 8, p. 9-286, 287-486, 487-622: KGW IV, 1, p. 85-362, IV, 2, p. 383-582, IV, 3, p. 345-480

KSA 9, p. 9-440, 441-688: KGW V, 1, p. 339-770, V, 2, p. 339-586

KSA 10, p. 9-664: KGW VII, 1, p. 5-706

KSA 11, p. 9-296, 297-710: KGW VII, 2, p. 5-296, VII, 3, p. 5-452

KSA 12, p. 9-338, 339-582: KGW VIII, 1, p. 5-348, VIII, 2, p. 3-248

KSA 13, p. 9-212, 213-648: KGW VIII, 2, p. 251-456, VIII, 3, p. 3-462

Față de cele scrise de M. Montinari (1980) în *Prefata* la vol. 14 din KSA, reprodusă în acest prim volum al ediției românești, editarea *Corespondenței* lui Nietzsche a suferit, de asemenea, unele modificări. Astfel, din ediția mare (KGB), au apărut până acum 17 volume, iar cele 22 de volume prevăzute atunci vor fi până la urmă 19. O ediție critică finită numai a celor 2841 de scrisori expediate de Nietzsche a apărut în 8 volume în 1986.

Tot la editura Walter de Gruyter & Co., specializată în editarea lui Nietzsche, apare din 1972 un anuar internațional de cercetări nietzscheene (fondat de Mazzino Montinari, Wolfgang Müller-Lauter și Heinz Wenzel): *Nietzsche-Studien,* din care au văzut lumina tiparului până acum 24 de volume, precum și o serie de *Monografii și texte de exegeză nietzscheană* (fondată de aceiași), din care s-au publicat 29 de volume. Mai recentă (din 1989, îngrijită de Wolfgang Müller-Lauter și Karl Pestalozzi), este seria *Supplementa Nietzscheana,* cu deja 4 volume de cercetări istorico-filologice colaterale vieții și operei lui Nietzsche.

Nu știm dacă sumarele date de mai sus *îl* vor putea convinge sau nu pe cititor de progresele înregistrate de exegeza nietzscheană în ultima vreme datorită bogatei activități depuse în acest domeniu de editura Walter de Gruyter

& Co. Un lucru însă nădăjduim să-i fie destul de limpede: azi nu-l mai putem traduce pe Nietzsche după una dintre edițiile apărute înainte de KSA și KGW, fără a păcătui față de Nietzsche și cititori. Cititorul român al lui Nietzsche – iar cititorul român al lui Nietzsche, ca și cititorul italian, francez, japonez etc., nu poate fi decât un intelectual autentic – are dreptul să țină în mână o traducere după cea mai autorizată ediție Nietzsche. Este și o dovadă de probitate editorială din partea editurilor față de opera unui mare filozof, cât și un gest de fair play față de mereu frustratul cititor român: ambele onorează în cel mai înalt grad o editură.

Editurile noastre, deși traducătorii de care dispunem sunt, de cele mai multe ori, excelenți, s-au folosit, din păcate, în cazul cel mai bun de ediții germane ale operei lui Nietzsche depășite științific, arbitrare și lacunare, iar în cazul cel mai rău de traduceri franceze. Limba germană nu este atât de străină pentru români precum sanscrita, chineza sau araba chiar, încât să nu se găsească la noi câteva duzini de cunoscători ai ei și traducători literari din germană. Este deci inadmisibil să-i traducem pe nemți prin intermediar francez. Căci la mâna a doua nu putem avea decât marfă depreciată. Două exemple din *Așa grăit-a Zarathustra* (Edinter, București, 1991) "în versiune românească" de o cunoscută poetă îl vor edifica pe cititor în privința îndepărtării de original când se traduce dintr-o terță limbă. La pag. 118, un pasaj din *Cântec nocturn* sună astfel: "Și cum v-aș binecuvânta, chiar și pe voi, mărunte stele sclipitoare, o, versuri lucitoare-n ceruri!" Confruntarea cu originalul german ne arată că acolo unde poeta traduce prin "versuri lucitoare", Nietzsche scrisese *Leuchtwürmer,* adică "licurici", cuvânt care provine din *leuchten* "a lumina" și *Würmer* "viermi" (deci "viermi care luminează" sau "gândaci luminoși"); ca să traduci pe *Würmer* prin "versuri", trebuie să fi avut înaintea ochilor un text într-o limbă în care există omonimia "viermi"/"versuri"; această limbă este franceza, unde *vers* este atât pluralul de la *ver* "vierme", cât și de la *vers* "vers". *Vers luisants* din franceză, care înseamnă "licurici" ("viermi lucitori"), poate ajunge în românește "versuri lucitoare" numai pentru cine nu se învrednicește să compare cu textul german. Tot așa, la pag. 346, în următoarele versuri din *Printre Fiicele deșertului:* "Ha! Să roșesc înc-odată [sic], încă,/ să roșesc ca un moralist,/ de parcă-aș fi leu al moralei/ în fața Fiicelor pustiului!...", "să roșesc" traduce impropiu germ. *brüllen* "să urlu", confuzie explicabilă numai pe terenul limbii franceze pentru cine nu stăpânește îndeajuns de bine această limbă, în care "a (se) (în)roși" se spune *rougir,* iar "a urla, a rage" – *rugir.*

În același fel, traducându-se din franceză, ne-am putut trezi cu o carte care nu figurează în bibliografia scrierilor lui Nietzsche: *Amurgul Zeilor.* Traducerea textului, introducere și comentariu de Eric Blondel. Traducerea în

limba română de D. G., Antet XX/Press SRL, București, 1993. Dacă editura respectivă ar fi indicat sursa după care a lucrat traducătorul român, am fi putut deduce cui îi aparține greșeala de a fi confundat pe “zei” (germ. *Götter*) cu “idoli” (germ. *Götzen*): traducătorului român din franceză sau traducătorului francez din germană?

Editura Hestia din Timișoara, care încă de la înființare (1991) și-a propus să dea o ediție serioasă în limba română a operelor lui Nietzsche, nu putea proceda mai bine decât să opteze, ca text de bază, pentru cel stabilit în limba germană de Colli și Montinari, dar care se află sub protecția legii dreptului de autor. După îndelungi tratative cu editura Walter de Gruyter & Co., Hestia este azi, alături de Éditions Gallimard, Paris, Adelphi Edizioni, Milano, Hakusuisha Publishing Company, Tokio, una dintre puținele edituri din lume care a obținut copyright-ul pentru ediția Colli-Montinari. Adăugând la aceasta și sprijinul primit de la INTER NATIONES, Bonn, există toate șansele ca, în următorii ani, cititorul român să se poată bucura de existența în limba română a *Operelor complete* ale lui Nietzsche în 15 volume, traduse după cea mai bună ediție critică a scrierilor nietzscheene.

Față de ediția germană (KSA), ediția noastră se structurează puțin diferit. Vol. 14 din KSA este în întregime consacrat comentariului la cele 13 volume anterioare. Întrucât noi nu putem edita toate cele 15 volume deodată, într-o casetă, ci rând pe rând, cititorul nostru ar fi lipsit de posibilitatea cunoașterii comentariului concomitent cu lectura fiecărui volum în parte, în așteptarea apariției volumului al 14-lea. De aceea, am convenit să desființăm acest volum și să tipărim comentariile la sfârșitul fiecărui volum românesc. În locul vol. 14, am înființat prezentul volum de poezii, strângând la un loc toate versurile răzlețite în volumele 2-13 din KSA. Un volum de poezii Nietzsche, lucrat după KSA, este, după știința noastră, o premieră mondială. Unitatea volumelor 2-13 nu va fi cu nimic știrbită, deoarece versurile vor apărea apoi la locul lor firesc în fiecare volum.

Vol. 2 din ediția noastră va reproduce conținutul vol. 1 din KSA: *Nașterea tragediei, Considerații inactuale I-IV, Scrieri postume 1870-1873.*

Vol. 3 (reproducând conținutul vol. 2 din KSA) va conține: *Omenesc, prea omenesc I și II.*

Vol. 4 (=vol. 3 din KSA): *Aurora, Idile din Messina, Știința veselă.*

Vol. 5 (=vol. 4 din KSA): *Așa grăit-a Zarathustra I-IV.*

Vol. 6 (=vol. 5 din KSA): *Dincolo de bine și de rău, Despre genealogia moralei.*

Vol. 7 (=vol. 6 din KSA): *Cazul Wagner, Amurgul idolilor, Antichristul, Ecce homo, Ditirambii lui Dionysos, Nietzsche contra Wagner.*

Vol. 8 (=vol. 7 din KSA): *Fragmente postume 1869-1874.*
Vol. 9 (=vol. 8 din KSA): *Fragmente postume 1875-1879.*
Vol. 10 (=vol. 9 din KSA): *Fragmente postume 1880-1882.*
Vol. 11 (=vol. 10 din KSA): *Fragmente postume 1882-1884.*
Vol. 12 (=vol. 11 din KSA): *Fragmente postume 1884-1885.*
Vol. 13 (=vol. 12 din KSA): *Fragmente postume 1885-1887.*
Vol. 14 (=vol. 13 din KSA): *Fragmente postume 1887-1889.*
Vol. 15 (= vol. 15 din KSA): *Cronică la viața lui Nietzsche, Indicele poeziilor, Indice de nume.* Din acest volum am eliminat *Concordanța cu KGW* și intenționăm să includem un *Indice de materii.*

Pentru Nietzsche, care, în ciuda faptului că n-a publicat volume separate de poezii, a scris tot timpul poezie, ritmurile diferite (muzica limbii) aveau o importanță capitală. El scria în primăvara lui 1884 (KSA 11, 25 [172], p. 59-60): "Față de constanta repetare – ∪– ∪ ș.a.m.d., ritmul poeziei rimate, n o i suntem, din punct de vedere muzical, prea pretențioși (făcând abstracție și de hexametrul greșit înțeles!) Câtă plăcere ne produce chiar forma lui Platen și Hölderlin! Dar mult prea rigidă pentru noi! Jocul cu cei mai feluriți metri și uneori nonmetrica este calea cea justă: libertatea pe care am dobândit-o deja în muzică, prin R⟨ichard⟩ W⟨agner⟩! putem să ne-o luăm foarte bine pentru poezie! La urma urmelor: este singura care vorbește inimilor cu putere! – Mulțumită lui Luther!".

Iar într-o scrisoare către Georg Brandes din 4 mai 1888, afirmă că filozofii nu sunt pentru nimic mai recunoscători decât pentru faptul de a fi confundați cu artiștii. Cazul lui Nietzsche este însă special: el chiar *este* un artist, un poet și un muzician (în măsura în care aceștia pot fi separați). "Am rămas p o e t în marginile acestei noțiuni, chiar și atunci când m-am t i r a n i z a t strașnic cu contrariul celei mai neînsemnate poezii", i se destăinuia prietenului Erwin Rohde în 22 februarie 1884.

Prin aceasta, în spiritul romantismului german, el atinge un stadiu superior al creației, depășindu-l pe acela – intermediar – de filozof. Scriind despre originile poeziei *(FW II 84),* remarcă și câte ceva din resorturile intime care îl determină pe filozof să se autodepășească năzuind spre poezie. Adevărul fundamental că fără vers, fără ritm, omul din vechime nu însemna nimic și că numai prin poezie el devenea aproape un zeu, prin ritm chema și supunea spiritele și zeii, în cele mai diverse scopuri, s-a transmis prezentului, încât până și cel mai înțelept dintre înțelepți ajunge din când în când să fie "un bufon al ritmului". Și aceasta pentru că o idee poate fi mai bine percepută când îmbracă forma versului. Lui Nietzsche i se pare extrem de amuzant chiar că filozofi dintre cei mai serioși apelează la "sentințele poetice", spre a da ideilor forță și credibilitate.

Înțelegem astfel de ce Nietzsche afirmă (*EH* Prefață 2) că este "un învățăcel al filozofului Dionysos" și că preferă să fie satir din alaiul acestuia decât un sfânt. Poezia, prentru el, este un act ritualic. "Stilul meu este un d a n s – mărturisește el în aceeași scrisoare către E. Rohde –; un joc al simetriilor de tot felul și un salt peste aceste simetrii și o zeflemisire a lor. Aceasta merge până la selectarea vocalelor." Corolarul tuturor încercărilor lui poetice este tocmai acest cântec dansat al satirului: *ditirambul*, prin care țintea autodepășirea sa ca individ și identificarea cu ultimul adevăr al lumii. Exuberanța, mistuirea în singurătate, teribila tensiune lăuntrică, neliniștea tulburătoare, vulcanismul, cinismul, misticismul "elanului vital", toate concretizate în scrisul său "cu sânge", dau poeziei lui Nietzsche acel dinamism și acea "expresie a vieții totale" pentru care a fost considerat "novatorul cel mai de seamă al liricii germane" (Henri Guilbeaux), precursorul expresioniștilor – prietenii pe care îi aștepta el la ospățul de pe culmi, capabili să respire aerul tare al înălțimilor.

Pentru toate aceste considerente, am ținut să realizăm un volum de poezii de sine stătător, iar traducerea lor să redea măcar o parte din armonia poeziei nietzscheene. Muzicalitatea ei, varietatea ritmurilor, strofelor, rimelor și măsurii au exercitat asupra noastră o asemenea seducție, încât nu ne-am putut reprima nici o clipă tentația de a transpune în limba română tiparele acestei lirici. Oricum, adagiul nietzschean după care ceea ce este intraductibil într-o carte nu-i nici ceea ce are ea mai bun, nici ceea ce are mai rău *(MA I 184)* ne-a dat curajul să încercăm o versiune românească fidelă formei originale – acolo unde s-a putut, adică în covârșitoarea majoritate a versurilor lui Nietzsche –, fără a-i trăda prea mult spiritul. Dar numai alții pot aprecia în ce măsură am și reușit acest lucru.

Am văzut mai sus că există la Nietzsche o motivație intrinsecă a cultivării poeziei în deplină osmoză cu gândirea sa filozofică. Ar fi greu să precizăm unde sfârșește filozofia și unde începe poezia la el. De aceea, poate, Nietzsche nici n-a încredințat tiparului o carte independentă de poezie, deși pregătise pentru tipar, în ultimul an al lucidității sale creatoare, o culegere de *Ditirambi.* Poeziile i-au rămas împrăștiate în cele mai importante opere filozofice: *Omenesc, prea omenesc, Așa grăit-a Zarathustra, Știința veselă, Dincolo de bine și de rău* ori prin câteva reviste, ca "Internationale Monatsschrift" și "Zukunft", precum și în manuscrisele nepublicate de el.

Acest fapt explică și de ce toate selecțiile din poezia nietzscheană stau sub semnul arbitrariului. Prima reunire a lor a fost făcută în vol. 8 al *Operelor complete* editate de Fritz Koegel (1894). În 1898, Elisabeth Förster-Nietzsche editează o carte de *Poezii și sentințe*, în care include și multe poezii din copilăria și tinerețea fratelui său. La prefața semnată de ea și reluată în edițiile următoare,

se adaugă din 1901 notele lui Peter Gast. O a treia selecție publică în 1899 Arthur Seidel, după care urmează nenumărate altele.

În limba română, primul volumaș din poeziile lui Nietzsche ni-l dă George Silviu în perioada interbelică, *Ditirambe către Dionysos.*

Versiunea noastră de la Univers (1980) a fost prima selecție românească făcută din întreaga creație poetică nietzscheană. Ediția de față o depășește cu mult, căci, pe lângă revizuirea traducerii de-atunci, ea cuprinde totalitatea poeziilor lui Nietzsche de referință (adică au fost lăsate deoparte poeziile din copilărie și tinerețe, de o minoră însemnătate literară, cu excepția unui grupaj ilustrativ din perioada a treia a creației sale timpurii; plasate într-o *Addenda,* acestea au fost selectate din diferite ediții anterioare celei a lui Colli-Montinari).

Textul românesc respectă întru totul criteriile, abrevierile, semnele editoriale ale ediției germane, așa cum au fost expuse de Montinari în vol. 14 din KSA și reproduse în volumul de față. Neînsemnatele abateri țin de structura specifică a volumului 1 din ediția noastră. De pildă, din cele două cifre folosite de editori pentru numerotarea textelor din manuscrise, am renunțat aici la prima (care este numărul manuscrisului publicat în volumul respectiv din KSA, iar nu al manuscrisului aflat în Arhiva Nietzsche); pentru identificarea manuscrisului, am păstrat, în titlurile din paranteze drepte, signaturile (combinațiile de litere și cifre romane și arabe) uzuale, iar pentru identificarea textelor, cifra din parantezele drepte utilizată de editori.

În notele și comentariile de la sfârșitul volumelor, cifrele culese cu aldine trimit la paginile din volumul respectiv, iar cele culese cursiv la numărul rândurilor din paginile respective.

Editura Hestia și traducătorul aduc și pe această cale mulțumirile lor calde editurii WALTER DE GRUYTER & CO., Berlin. New York, și institutului INTER NATIONES de la Bonn pentru sprijinul dat în editarea *Operelor complete* ale lui Friedrich Nietzsche în limba română.

Domnului Prof. Dr. Wolfgang Müller-Lauter și domnului Dr. H.-R. Cram de la sus-numita editură le mulțumim în chip deosebit pentru solicitudinea cu care ne-au pus la dispoziție materialele și informațiile cerute.

S.D.

Din
OMENESC, PREA OMENESC I

376
Despre prieteni

"Prieteni, nu există prieteni!" strigă murind înțeleptul;
"Dúșmani, nu, nu sunt dușmáni!" – strig eu, nebun ce trăiesc.

* * *

5 **Între prieteni**
Un postludiu

1
Bine-i a tăcea-mpreună!
Mai plăcut însă e râsul, –
10 Sub a cerului mătasă,
Lâng-un fag, în iarba deasă,
Dragu-i între prieteni râsul
Și-alba dinților cunună.

Să tăcem, de-i treaba bună;
15 De-o fac rău –, ne-apuce râsul,
Tot mai rău atunci s-o facem,
Tot mai rău ne-apuce râsul,
Pân-om coborî în humă.

Da, băieți! S-o fi-ntâmplând?
20 Ei, amin! Și pe curând!

* * *

2
Nici o scuză! Nici iertare!
Dați, voi veseli, firi ușoare,
Cărții mele fără minte,
5 Inimă, ureche, scut!
Credeți, lipsa mea de minte-n
Hulă nu s-a prefăcut!

Ce găsesc, ce caut cuminte –
Fosta-a-nchis în cărți nainte?
10 Proștii-n mine să-i cinstiți!
Mintea cum se-nvață “minte”,-n
Tomul prost s-o deslușiți!

Deci, băieți, s-o fi-ntâmplând? –
Ei, amin! Și pe curând!

* * *

Din

AURORA

195
Așa-numita educație clasică

“Destin, eu te urmez! Și de n-aș vrea,
ar trebui și suspinând s-o fac!”

Prințul Vogelfrei

Pe-un dâmb, pe-o creangă cioturoasă,
Deasupra mării-atârn: chemat
5 La ea de-o pasăre miloasă –
Zburai în urmă-i pân-acasă
Și stau, tot stau, din aripi bat.

Cum alba mare dormitează,
Îmi dorm și chinurile-n piept.
10 Uitai și port, și țel, și-amiază,
Pedepse, laudă și groază:
Cu păsările zbor în drept.

Nu-i viață – mersu-ncet, în halte!
Cu grele, trudnice mișcări!
15 Zic vânturilor să mă salte,
Îmi place-n zborurile-nalte
Pe urma păsării în zări.

Gândirea? – e o proastă treabă:
Gândirea, limba piedici sunt!
20 Zburând, primii putere-ntreagă
Deprins-am mai frumoasă treabă,
Cuplet și glumă, vesel cânt.

Să cugeți singur – ce cuminte!
Ce prost e – singur a cânta!
25 Deci, păsări, stați în jur cuminte
Și-n liniște luați aminte,
Frumoaselor, cântarea mea!

Micul bric zis "Îngerașul"

Îngeraș m-au fost numit –
Azi un vas, cândva o fată.
O, de-aș fi rămas tot fată!
5 Căci iubirii, nesmintit,
Cârma-mi i se-nvârte roată.

Îngeraș m-au fost numit –
Flamuri am o sută-n salbă,
Micul căpitan se-nvoalbă
10 La timonă neclintit,
Ca o sută una-n salbă.

Îngeraș m-au fost numit –
Unde-mi arde-o luminiță,
Iute, ca o mioriță,
15 Fug de doruri chinuit:
Veșnic fost-am mioriță.

Îngeraș m-au fost numit –
Stiți că latru, când se cască,
Sus, gurița mea drăcească,
20 Foc și fum scoțând smintit?
O, gurița mea-i drăcească!

Îngeraș m-au fost numit –
Spus-am vorbă blestemată,
Ca, la groapă, dintr-o dată
25 Pe iubit să mi-l trimit:
Mort de vorba-mi blestemată!

Îngeraș m-au fost numit –
Sufletului vrând portiță
Să-i croiesc printr-o costiță,
30 În adâncuri am sărit:
Da, ieșise prin costiță!

Îngeraș m-au fost numit –
Sufletu-mi, ca pisicuțe,
Cu cinci salturi de lăbuțe
Vaporașu-a nimerit –
5 Da, e iute de lăbuțe.

Îngeraș m-au fost numit –
Azi un vas, cândva o fată,
O, de-aș fi rămas tot fată,
Căci iubirii, nesmintit,
10 Cârma-mi i se-nvârte roată.

Cântecul păstorului de capre
(Vecinului meu Teocrit din Siracuza)

De ploșnițe zac mâncat –
Mă vaiet de pântec.
15 Dincolo-i loc luminat:
E danț și cântec...

Pe ea trebuia acum
S-o țin în brață:
Adăst – un câine-n drum –
20 Nici semn de viață.

Dar nu-mi jurase, ai?
Mă minte femeia?
Ori de toți se ține scai,
Cum capr-aceea?

25 De unde borangic? –
Ah, ce făloasă!
Mai e vreun țap, voinic,
Pe lângă casă?

Cum o aștept pe ea
30 Venin cumplit e!
Doar noaptea cresc așa
Ghebe-otrăvite.

Ca șapte boli, adânc,
Iubirea-nțeapă –
Nu pot să mai mănânc,
Adio, ceapă!

5 Și stelele pălesc,
Scapă-n mare luna,
Zori cenușii mijesc –
De mor, totuna.

Mica vrăjitoare

10 Firesc să fiu pioasă,
Cât trupul mi-e-nflorit.
De fata cea frumoasă
Și Domnu-i ispitit.
Pe drag monahu-acela
15 Oricum îl va ierta,
Când însuși, ca și-acela,
S-ar vrea în preajma mea.

Nu sur cum capelanul!
Ci tânăr sănătos,
20 Cum foarte sur motanul
Zbătându-se gelos!
Eu nu iubesc moșnegii,
El babe iar nu vrea:
Aceasta-i vraja legii
25 De Domnul date-așa!

Biserica se poartă
Firesc cu inima
Și chipul. Și mă iartă: –
Dar cine n-ar ierta!
30 Îi dai cu murmuratul,
Ieșind cu plecăciuni,
Și,-n timp ce ștergi păcatul,
Un altul, mic, aduni.

Lăudați pe Domnu-n lume,
Că fete mândre-i plac
Și-această slăbiciune
Și-o-ngăduie cu drag!
5 Firesc să fiu pioasă,
Cât trupul mi-e-nflorit:
Bătrână și hidoasă,
Cu dracul mă mărit!

Misterul nocturn

10 Astă-noapte, când dormea
Totu-n jur, și numai vântul
Pe străzi goale suspina,
Nu-mi găseam în somn alintul,
Macul, ah! nu m-alina,
15 Și nici – împăcatul, gândul.

Am fugit pe țărm, văzând
Cum că somnul nu mă-ncearcă.
Luna-n zare lucea blând –
Întâlnii un om și-o barcă,
20 Baci și turmă, picotind: –
Luntrea-n somn plecase, parcă.

A trecut un ceas, ori nu?
Poate-un an s-a scurs? – deodată,-n
Veșnică litanie, toată
25 Mintea mea se petrecu,
Și-o genune-afundă, lată
Se căscă: – apoi trecu! –

Zori de zi: nepăsătoare,
Luntrea stă pe negrul hău – –
30 Ce-a fost? Sânge? De mirare,
Glasuri tot creșteau mereu –
O, nimic! Cu mic, cu mare,
Toți dormeam – somn dulce! greu!

"P i a, c a r i t a t e v o l e, a m o r o s i s s i m a"
(În campo santo)

Ușor dezmierzi, fecioară,
Pe cap un miel plăpând
5 Și vezi lumini și pară
În ochii lui, pe rând.
Zburdalnică-i, da-ți cată
Pioasă inima,
Fermecătoare fată,
10 A m o r o s i s s i m a!

Ce ți-a zdrobit simțirea
Și lanțul feciorin?
De-ai fi iubit, iubirea
N-o căpătai din plin? –
15 Tu taci – dar lacrimi poartă,
Curată, fața ta:
Tăcuși – de doruri moartă,
A m o r o s i s s i m a?

P a s ă r e a a l b a t r o s

20 Minune! Mai e-n zbor?
Se-nalță și nu fâlfâie măcar!
Dar cum de-i suitor?
De unde-această forță, frâu și far?

Zbură prea sus – de-acum
25 Îl suie cerul pe biruitor:
Planând, se-ntreamă-n drum,
Uitând izbânda și pe-nvingător.

Lăsând viața jos,
Trăiește-n slăvi, ca stele și vecii,
30 Cu cei pizmași milos –-:
Doar să-l privești, și urci și tu-n tării!

O albatros! Mereu
Mă-mpinge-un dor înspre înalt ceresc!
Am plâns, am plâns din greu,
Gândind la tine – da, eu te iubesc!

5 J u d e c a t ă d e p a s ă r e

De curând, când stam sub ramuri,
La odihnă, mai exact,
Auzii tic-tac în dramuri,
Cu măsură și cu tact.
10 Indignatu-m-am, cu-ncetul
Începui să mă complac,
Până când, precum poetul,
Îmi vorbeam doar în tic-tac.

Cum săltau în stihuire
15 Vorbele-mi, din pas în pas,
Prind a râde în neștire,
Ca la un pătrar de ceas,
Ești, cumva, poet, bătrâne?
Nu-ți sunt mințile la loc? –
20 "Ba ești un poet, stăpâne!"
– Zise ghionoaia. – Poc!

Din

ȘTIINȚA VESELĂ

Trăiesc sub acoperișul meu,
Pe nimeni nu l-am urmat fidel
Și – râs-am de-orice maestru eu
Ce singur nu și-a râs de el.

Pe pragul casei mele

[Moto la ediția din 1887]

"Glumă, viclenie și răzbunare"

Preludiu în rime germane

1
I n v i t a ț i e

5 Hai, mâncăi, gustați din hrană!
Mâine-o să vă pară mană,
Iar poimâine, frupt de soi!
Veți mai vrea, – așa le-mbie
Șapte lucruri vechi azi mie
10 Pe-alte șapte țâfne noi.

2
F e r i c i r e a m e a

De când am obosit căutând,
Găsesc de toate cele.
15 De când m-a-ntâmpinat un vânt,
Îmi suflă toate-n vele.

3
N e î n f r i c a t

Sapă, sapă unde zaci!
20 Jos, în groapă,-i apă!
Las' să strige cei posaci:
"Iadu-i doar – în groapă!"

4
D i a l o g

25 A. Fui bolnav? Mi-e mult mai bine?
Cine s-a-ngrijit de mine?
Toate le-am uitat frumos!
B. Cred c-abia acum ți-e bine:
Cine uită-i sănătos.

5
C e l o r   v i r t u o ș i

Chiar și virtuțile noastre ușor au să umble:
Ca un vers de Homer vor veni ș i - o r   p l e c a !

5 6
Î n ț e l e p c i u n e a   l u m i i

Nu sta pe șesuri, jos!
Prea sus iar bine nu-i!
Pământu-i mai frumos
10 Când pân' la mijloc sui!

7
V a d e m e c u m – v a d e t e c u m

Mă iei de-a-ntregul ca model,
În toate mă urmezi fidel?
15 Doar ție să-ți rămâi fidel: –
Așa-mi urmezi – încetinel!

8
La a t r e i a n ă p â r l i r e

Cojita piele mi-a plesnit,
20 Un șarpe-n mine,-acuma,
Oricât pământ a mistuit,
Poftește iarăși huma.
Subt pietre iată-mă flămând,
Șerpiu prin iarba mare,
25 Pe tine să te-nghit, pământ,
A șarpelui mâncare!

9
T r a n d a f i r i i   m e i

Fericirea-mi – fericirii
30 Face loc – da, fericirii!
Vreți să-mi rupeți trandafirii?

Printre stânci veți sta la pândă,
Printre spini, fără izbândă
Și cu mâna sângerândă!

Fericirea-mi știe-orânda
5 Tachinării și-uneltirii! –
Vreți să-mi rupeți trandafirii?

10
D i s p r e ț u i t o r u l

Dacă-mi cade mult din mână,
10 Vouă a dispreț vă pare.
Doar când bei din cupa plină
O să-ți cadă mult din mână –,
N-osândiți deci vinul tare.

11
15 S e n t i n ț a z i c e

Crud și blând, mojic și fin,
Murdar și pur, intím și străin,
De proști și de înțelepți cămin:
Din toate-acestea sunt puțin,
20 Porc și hulub, șarpe hain!

12
U n u i i u b i t o r d e l u m i n ă

Ca ochi și gând să nu se-adumbre,
Chiar după soare fugi sub umbre!

25 13
P e n t r u u n b a l e r i n

Polei fin
Prilej divin
Pentru abilul balerin.

14
I n t e g r u l

Mai bine dușmănii dintr-o bucată
Decât prietenie încleiată!

5 15
R u g i n ă

Rugina-i bună: de ești ascuțit,
“Prea tânăr e!” ți-auzi necontenit.

16
10 În sus

“Cum oare mai bine pe culmi m-aș sui?”
Te urcă, nu te mai gândi!

17
D e v i z a c e l u i p u t e r n i c

15 Nu cerși! Iar plânsul tacă!
Ia, te rog, mereu înșfacă!

18
S u f l e t e s t r â m t e

Sufletele strâmte-mi displac;
20 Nici rău, nici bine aici nu-ncap.

19
S e d u c ă t o r u l f ă r ă v o i e

O vorbă goală-n glumă arunca –
Și o femeie totuși se prindea.

25 20
D e c u m p ă n i t

Un dublu chin poți suporta mai bine
Ca unul singur: vrei să-ncerci cum vine?

21
Împotriva îngâmfării

Nu te umfla: un ghimpe mic
Ajunge să devii nimic.

5 22
Bărbatul și femeia

"Răpește-ți fata care te-a pătruns!" –
Gând de bărbat; femeia-și ia pe-ascuns.

23
10 ### Interpretare

De mă dezvălui, eu mă-nvăluiesc:
Nu pot să-mi fiu un interpret firesc.
Doar cine-și suie propriul drum mereu
Va lumina aprins și chipul meu.

15 24
Leacul pesimistului

Te plângi că nu-i bun ce-ai mâncat?
Amice, iară vechea toană?
Tot scuipi și-o ții într-o dojană –
20 Răbdarea mea s-a terminat.
Ascultă-mi sfatul! Fii bărbat
Și-nghite-o broască dolofană,
Rapid, făr-a clipi din geană! –
Ți-ajută mult la digerat!

25 25
Rugăminte

La mulți le pot citi în gând,
Dar nu știu însumi cine sunt!
Mi-e ochiul prea apropiat –
30 Nu-s ce observ și-am observat.
Mi-aș folosi cu mult mai bine,
De-aș sta mai depărtat de mine.

Nu ca dușman al meu, e drept!
Departe-i cel mai drag adept –
Dar între noi – mijloc cuminte!
Ghiciți aprinsa-mi rugăminte?

26
T ă r i a m e a

Am de urcat din treaptă-n treaptă,
Iar glasul sus vi se îndreaptă:
"Ca piatra ești; noi tot așa?" –
Am de urcat din treaptă-n treaptă,
Și treaptă nimeni nu s-ar vrea.

27
D r u m e ț u l

"Doar hău și liniști! Nici un drum în zare!" –
Așa ai vrut! Nu ți-ai dorit cărare!
Curaj, drumețule! Fii netemut!
De crezi tu în primejdii – ești pierdut.

28
C o n s o l a r e p e n t r u î n c e p ă t o r

Țânc jimbat – ce speriat e,
Prin ocol, de porci icnind!
Doar să plângă, asta poate –
Oare-l veți vedea umblând?
Ne-nfricat! Și, după toate,
Îl vedeți chiar dănțuind!
Iată-l copăcel, nu cade,
O să stea și-n cap curând.

29
E g o i s m d e s t e a

De nu mi-aș da mereu ocol,
Ca polobocu-n rostogol,
M-aș ține, făr-a mă aprinde,
Tot după soarele fierbinte?

30
Aproapele

Aproapele nu-l țin aproape:
Pe culmi cu el! Departe scape!
5 Altfel, sub steaua-mi cum încape? –

31
Sfântul travestit

Fericirea-ți să nu doară,
Vai! drăcescul te-nfășoară,
10 Haz drăcesc, drăcesc veșmânt.
Dar în van! Răzbate-afară
Din privirea-ți harul sfânt!

32
Robul

15 A. El stă și-ascultă: ce-l pătrunde?
Ce-i zbârnâie-n urechi? De unde?
Ce forță l-o fi doborât?
B. Ca toți ce-n lanțuri s-au târât,
Aude-un zornăit – oriunde.

20 33
Singuraticul

Detest și stăpânirea, și-ascultarea.
Supunere? O, nu! Nici – dominarea!
Cel ce de *sine* nu se teme nu-nspăimântă:
25 Cel ce-nspăimântă doar conduce bine.
Eu deci detest să mă conduc pe mine!
Ca fiarele din mări și codri, iacă,
Îmi place să mă pierd câte oleacă,
Să mă încuib în rătăciri și-n vise
30 Și să mă-ndemn acas' din zări deschise,
Să fiu eu însumi ațâțat – de mine.

34
S e n e c a e t h o c g e n u s o m n e

Își scriu și scriu teribil de-n-
țelepte fleacuri varii,
5 De parcă primum scribere,
Deinde philosophari.

35
G h e a ț ă

Gheață mai produc, o, da! –
10 La digestie priește!
Gheața-mi v-ar plăcea, firește,
De-ați avea ce digera!

36
S c r i e r i d i n t i n e r e ț e

15 Ști'nța d e l a a l a o
Îmi suna aicea mult!
nu-mi mai sună azi, oho!
Doar eternul a! și o!
Al juneții-l mai ascult.

20 37
P r u d e n ț ă

Pe aici nu-i bine pentru călători;
De-ai spirit, fii prudent de două ori!
Te-atrag și te iubesc – te toacă lent:
25 Sunt spirite –: dar spiritu-i absent!

38
C u v i o s u l g r ă i e ș t e

Ne-adoră Domnul, f i ' n d c ă ne-a creat! –
"Ba, omul l-a creat pe el!" – zic docții.
30 Și-atunci, să nu adore ce-a creat?
Creându-l, iar să-l nege, să-l dea morții?
Cam șchioapătă, Satana s-a băgat.

39
V a r a

Cu chipul în sudori scăldat,
Să ne-nfruptăm din pâne?
5 Nimic să nu-mbuci asudat,
Știu doctori să ne-nfrâne.
Clipește Sirius frământat:
Ce-nseamnă focu-i, chinul?
Cu chipul în sudori scăldat,
10 Să bem, prieteni, vinul!

40
F ă r ă p i z m ă

El nu-i pzmaș: de-aceea îl cinstiți?
El nici nu vede cât îl prețuiți;
15 Cu ochi de vultur cată-n zări albastre,
Nici nu vă vede! – vede astre, astre!

41
H e r a c l i t i s m

Lupta doar aduce
20 Pe pământ noroc!
Da, frății de cruce
Nasc sub fum și foc!
Prieteni ce se cheamă?
Frați – la greu sărind;
25 În război – de-o seamă;
Nesupuși – murind!

42
P r i n c i p i u l c e l o r u l t r a r a f i n a ț i

Mai curând tiptil s-o iei,
30 Nu pe labe late!
Mai curând prin borți de chei,
Nu prin uși căscate!

43
Î n d e m n

La faimă te gândești vrăjit?
Să știi urmarea:
5 Să-ți uiți la vreme, nesilit,
Onoarea!

44
P r o f u n d u l

Eu – căutător? Vorbiți prostii! –
10 Sunt numai g r e u – ca plumbul sunt!
Tot cad și nu mă pot opri,
Până nu dau de fund!

45
P e v e c i

15 "Vin azi, căci azi e de venit" –
Gândește cel pe veci sosit.
Nu-i pasă de cel cusurgiu:
"Vii prea curând! Vii prea târziu!"

46
20 G â n d u r i l e c e l o r o s t e n i ț i

Ei au pe soare-o ură sumbră;
Și cred că pomii-s pentru – umbră!

47
A p u s

25 "Apune, scapătă" – zvârliți noroi;
De fapt, el se coboară jos, la voi!

Extazu-i deveni amărăciune,
Lumina-i beznei voastre se supune.

48
30 Î m p o t r i v a l e g i l o r

De azi mi-atârnă la grumaz,
De-un șnur, ceasornicul cel treaz:

De azi cocoșii amuțesc,
Iar sori și umbre-ncremenesc,
Și tot ce timpul mi-a vestit
E orb, e mut și asurzit: –
5 Natura nu mai prinde glas
La vreun tic-tac de legi și ceas.

49
Înțeleptul grăiește

Străin poporului, dar lui spre bine,
10 Ba nor, ba soare, calea îmi voi ține –
Și ne-ncetat mai sus de sine!

50
Pierzându-și capul

Ea are spirit – unde l-a aflat?
15 Plăcând-o, și-l pieduse vreun bărbat.
Ce cap avu pân' la poveste-aceea:
Dar dracul i l-a luat – ba nu! femeia!

51
Dorințe pioase

20 "Orice cheie ca un fum
Să se risipească,
Doar șperaclele de-acum
Să se-nvârtă-n broască!"
Astfel judecă acei
25 Care sunt doar – false chei.

52
A scrie cu piciorul

Nu vreau să scriu cu mâna doar:
Piciorul mi-e și el pisar.
30 Aleargă liber și vioi,
Ba peste câmp, ba peste foi.

53
"O m e n e s c , p r e a o m e n e s c"
O carte

Sfioasă, tristă îndărăt privind,
5 În viitor, în tine doar crezând:
O, pasăre, ca vulturii ești tu?
Ești mirele Minervei, Bu-hu-hu?

54
C i t i t o r u l u i m e u

10 Un bun stomac și strașnice măsele –
Eu ți-aș dori!
De mistui paginile mele,
Atunci precis ne-om potrivi!

55
15 P i c t o r u l r e a l i s t

"Fidel naturii-n tot ce are ea!" –
Dar cum s-o-nceapă: când pe pânză v a - n c ă p e a ?
Imensă-i orice palmă de pământ! –
Din ea, c e i - e p e p l a c îl vezi pictând.
20 Și ce-i pe plac? Ce p o a t e el picta!

56
V a n i t a t e d e p o e t

Dați-mi clei: am istețime
Lemnul să-l găsesc oricând!
25 Sens să da-i la patru rime
Fără sens – nu-i țel de rând!

57
R a f i n a m e n t

Mi-ar fi drag și mi-aș alege,
30 De-aș scăpa destinului,
Un locșor în rai pe lege:
Mai curând – la poarta lui!

58
Nasul strâmb

Înfumurat se uită-n zări
Ăst nas ce tot se umflă-n nări –
5 De-aceea-n față se răstorn
Licornii ăștia fără corn!
Mereu se-alătură în timp:
Trufia și cu nasul strâmb.

59
10 Penița scârțâie

Penița scârțâie: infern!
Sunt condamnat la scârțâială? –
Iau călimara și aștern
Puhoaie repezi de cerneală.
15 Umflat li-e cursul și răzleț!
Mă bucur cum îl fac să crească!
E dept, mi-e scrisul necitet –
Dar cine cată să-l citească?

60
20 Oamenii superiori

Pe cel ce urcă – se cuvine
Să-l lauzi! De sus însă el vine!
Lui laudele-i rămân străine,
De soi alpin e!

25 61
Scepticul grăiește

Ești la mijóc de drum,
Śe-nvârte-arătătorul și ce mic
Ți-e sufletul! Nebun
30 Colindă, caută-n van – ezit-un pic?
Ești la mijlóc de drum:
Ce rătăciri și chin de mucenic!

Ce cauți? Și l a c e b u n ? – –
Chiar asta caut – motiv și alt nimic!

62
E c c e h o m o

5 Da! Din ce mă trag știu bine!
Foc nepotolit e-n mine
Și mă mistui în văpăi.
Tot ce-apuc se schimbă-n pară,
Ce slobód e scrumul doară:
10 Cert, sunt numai vâlvătăi.

63
M o r a l ă d e s t e a

Sortită unui drum, o! stea,
Ce te privește bezna grea?

15 Prin vremea asta să scântei!
Departe de mizeria ei!

De lumi îndepărtate ții:
Prin milă, vei păcătui!

Un singur ordin: pură fii!

Cartea a IV-a

Sanctus Ianuarius

Tu cel ce cu lănci de pară
Gheața inimii-mi topești,
5 Ca-ntr-un vuiet să dispară-n
Marea ultimei nădejdi:
Tot mai clară, tinerește,
Liberă în necesar: –
Ea minunea ți-o slăvește,
10 O tu, splendid Ianuar!

Genova, în ianuarie 1882

Apendice:
Cântecele prințului Vogelfrei

Lui Goethe

Ți-e nevremelnicul
5 Doar símbol! Cade
Domnul, părelnicu, -n
Poetice nade...

Lumea-n cerc spulberă
Rost după rost:
10 "Dat" – zice-l tulbure,
"Ba joc" – cel prost...

Lumea-n joc mestecă
Vis și real: –
Sminteala veșnică
15 N e -atrage-n – val!...

Vocația poetului

De curând, când stam sub ramuri,
La odihnă, mai exact,
Auzii tic-tac în dramuri,
20 Cu măsură și cu tact.
Indignatu-m-am, – cu-ncetul
Începui să mă complac,
Până când, precum poetul,
Îmi vorbeam doar în tic-tac.

25 Cum săltau în stihuire
Vorbele-mi, din pas în pas,
Prind a râde în neștire,
Ca la un pătrar de ceas.
Ești, cumva, poet, bătrâne?
30 Nu-ți sunt mințile la loc?
– "Ba ești un poet, stăpâne"
Ghionoaia dă din cioc.

După tufele pitice
Stau la pândă. Ce aștept?
Cugetări meșteșugite?
Rima-mi brusc le sare-n piept.
5 Tot ce țopăie rămâne
La poet în vers, pe loc.
– "Da, ești un poet, stăpâne"
Ghionoaia dă din cioc.

Rima nu-i ca o săgeată?
10 Săgetându-i trupul fin,
Cum începe să se zbată
Gușterul în groaznic chin!
Vai, muriți, sărmane râme,
Ori vă-mpleticiți în loc!
15 – "Da, ești un poet, stăpâne"
Ghionoaia dă din cioc.

Iuți și-ntortocheate gânduri,
Vorbulițe-n mers buimac,
Cum dați buzna, rânduri-rânduri,
20 În cătușe de tic-tac!
Râd de asta clici păgâne?
N-au poeții har și foc?
– "Ba ești un poet, stăpâne"
Ghionoaia dă din cioc.

25 Pasăre, îți râzi de mine?
Dacă stau cu capul rău,
Nici cu inima nu-s bine?
Teme-te de brațul meu! –
Dar poetul – țese rime
30 Chiar nervos, mai mult în joc.
– "Da, ești un poet, stăpâne"
Ghionoaia dă din cioc.

În Sud

Atârn pe-o creangă cioturoasă
Și-mi legăn oboseala frânt.
Poftit de-o pasăre miloasă,
5 În cuibul ei sunt ca acasă.
Dar unde-s? O, departe sunt!

Pe albul mării adormite,
Văl purpuriu s-așterne lent.
Idilă: port, oi, stânci trăsnite,
10 Smochini pe țărmuri însorite, –
Absoarbe-mă, Sud inocent!

Nu-i viață – mersu-ncet, în halte,
Cu grele și nemțești mișcări.
Chemat-am vântul să mă salte,
15 Deprins-am zborurile-nalte, –
Spre Sud zburat-am peste mări.

Gândire! Jalnice suspine!
Ne-mpingeți iute spre soroc!
Zburând, văzui ce mă reține, –
20 Azi sângele-mi dă buzna-n vine
Spre-o nouă viață, un nou joc...

Să cugeți singur – e cuminte,
Dar prost e – singur a cânta!
Spre-a asculta un cânt fierbinte,
25 Imn vouă, păsări fără minte,
Veniți deci toate-n preajma mea!

Prea crude, false, rătăcite
Păreți, pentru a fi iubite
Și pentru joacă, nu-i așa?
În Nord – v-o spun cam peste mână –
30 Iubii o văduvă bătrână:
Ea "Adevărul" se numea...

Pioasa Beppa

Firesc să fiu pioasă,
Cât trupul mi-e-nflorit.
De fata cea frumoasă
5 Și Domnu-i ispitit.
Pe biet monahu-acela
Oricum îl va ierta,
Când însuși, ca și-acela,
S-ar vrea în preajma mea.

10 Nu sur cum capelanul!
Ci tânăr sănătos,
Ca foarte sur motanul
Zbătându-se gelos.
Eu nu iubesc moșnegii,
15 El babe iar nu vrea:
Aceasta-i vraja legii
De Domnul date-așa!

Biserica se poartă
Firesc cu inima
20 Și chipul. Și mă iartă, –
Dar cine n-ar ierta!
Îi dai cu murmuratul,
Ieșind cu plecăciuni,
Și, -n timp ce ștergi păcatul,
25 Un altul, mic, aduni.

Lăudați pe Domnu-n lume,
Că fete mândre-i plac
Și-această slăbiciune
Și-o-ngăduie cu drag.
30 Firesc să fiu pioasă,
Cât trupul mi-e-nflorit:
Bătrână și hidoasă,
Cu dracul mă mărit!

L u n t r e a   m i s t e r i o a s ă

Astă-noapte, când dormea
Totu-n jur, și numai vântul
Pe străzi goale suspina,
5 Nu-mi găseam în somn alintul,
Macul, ah! nu m-alina,
Și nici – împăcatul, gândul.

Am fugit pe țărm, văzând
Cum că somnul nu mă-ncearcă.
10 Luna-n zare lucea blând, –
Întâlnii un om și-o barcă,
Baci și turmă, picotind: –
Luntrea-n somn plecase, parcă.

A trecut un ceas, ori nu?
15 Poate-un an s-a scurs? – deodată, -n
Veșnică litanie, toată
Mintea mea se petrecu,
Și-o genune-afundă, lată
Se căscă: – apoi trecu!

20 – Zori de zi: nepăsătoare,
Luntrea stă pe negrul hău...
Ce-a fost? Sânge? De mirare,
Glasuri tot creșteau mereu – –
O, nimic! Cu mic, cu mare,
25 T o ț i dormeam – somn dulce! greu!

D e c l a r a ț i e   d e   d r a g o s t e
(la care însă poetul a căzut într-o groapă –)

Minune! Mai e-n zbor?
Se-nalță și nu fâlfâie măcar?
30 Dar cum de-i suitor?
De unde-această forță, frâu și far?

Lăsând viața jos,
Trăiește-n slăvi, ca stele și vecii,
Cu cei pizmași milos –:
Doar să-l privești, și urci și tu-n tării!

5 O albatros! Mereu
Mă-mpinge-un dor înspre înalt ceresc.
Am plâns, am plâns din greu,
Gândind la tine, – da, eu te iubesc!

Cântecul unui păstor de capre teocritian

10 De ploșnițe zac mâncat, –
Mă vaiet de pântec.
Dincólo-i loc luminat!
E danț și cântec...

Pe ea trebuia acum
15 S-o țin în brață.
Adăst – un câine-n drum, –
Nici semn de viață.

Dar nu-mi jurase, ai?
Mă minte femeia?
20 – Ori de toți se ține scai,
Cum capr-aceea?

De unde borangic? –
Ah, ce făloasă!
Mai e vreun țap, voinic,
25 Pe lângă casă?

– Cum o aștept pe ea
Venin cumplit e!
Doar noaptea cresc așa
Ghebe-otrăvite.

30 Ca șapte boli, adânc,
Iubirea-nțeapă, –
Nu pot să mai mănânc.
Adio, ceapă!

Și stelele pălesc,
Scapă-n mare luna,
Zori cenușii mijesc, –
De mor, totuna.

5 “S u f l e t e l e - a ș a p r e c a r e“

Sufletele-așa precare
Îmi repugnă azi.
Stima lor e-o flagelare,
Lauda – o rușine și-un necaz.

10 Cum nu vreau să trec prin viață
Dus de lesa l o r,
Pizma lor mi-aruncă-n față
Zâmbet stins și dulce-otrăvitor.

15 Să mă blesteme-n neștire!
Tifle tot să-mi dea!
Disperata lor privire
Tot spre mine veșnic s-o-ndrepta.

N e b u n u l l a d i s p e r a r e

20 Ce-am scris cu simțul de nebun
Pe masă și pereți – vă spun:
Doar mie mi-ar fi fost podoabă?...

Dar v o i vă ziceți: “Minte slabă
I-a mâzgălit, – și-acum, degrabă,
25 Să ștergem urma cu săpun!”

Vă rog! Ajut și eu – vă jur:
Cu mături și bureți fac treabă
Ca un rândaș ori critic dur.

Cuminților, când totu-i pur,
30 Pereții, masa o să-mi placă
Să văd că ști'nța voastră-i c...

R i m u s   r e m e d i u m
Sau: cum se consolează poeții bolnavi

Vrăjitorie,
Tu, timp! din botu-ți bălos, urât,
5 Curg ore-n lenevie.
În van dezgustu-mi strig-atât:
“Blestem, vecie,
Pe al tău gât!”

Lumea-i de fier:
10 Buhai asurzit – și furibund.
Durerea-mi înscrie c-un jungher
În oase-afund:
“În lume-i ger –
Nu-ți place, ești un căscăund!”

15 Dă-mi macul tare,
O, febră, toarn-otravă-n vâni!
Mi-ncerci și frunte de mult, și mâni.
Ce tot întrebi? “Ce rost – mai are?”
– – Pfui, târfă în
20 Sarcasmu-ți mare!

Nu! Hai la loc!
Frig e afară, ploaia cade –
O, febră, să fiu eu cumsecade?
– Na-ți aur: strălucește foc! –
25 Te chemi “Noroc”?
Ți-aducem laude? –

Brusc, peste prag
Izbește ploaia cu putere!
Se stinge lampa! – 'N vălmășag
30 Cel făr' de r i m e -n încăpere
De-acuma piere,
Pun rămășag!

"N o r o c u l m e u !"

Văd porumbeii din San Marco iară:
Piața-i calmă, ziua doarme-n jur.
În blânda ei răcoare cântu-mi zboară
5 Ca stolurile lor zburând spre-azur –
O, de-ar veni la loc,
Să-i mai atârn o rimă-n aripioară
– Norocul meu! Noroc!

Tu, scut ceresc, albastru, de mătasă,
10 Plutind tăcut peste-un pestriț decor,
Pe care-l p i z m u i e s c , mi-e drag, m-apasă...
I-aș bea – v ă jur – tot sufletul cu dor!
L-aș mai vărsa la loc? –
Nu, să tăcem, priveliște aleasă!
15 – Norocul meu! Noroc!

Tu, strașnic turn, ca leii plini de viață,
Victorios și mândru meterez!
Adâncu-ți zvon se-mprăștie-n piață –:
Ești oare-al său accent aigu francez?
20 De-aș sta ca tine-n loc,
Aș ști strânsori de pluș cum se învață...
– Norocul meu! Noroc!

Să piei, cântare! Până vin din noapte
Întunecate umbre ce tot cresc!
25 E prea devreme pentru cânt, și fapt e
Că-n roze,-odoare încă nu lucesc,
Mai are ziua loc
Și pentru stihuri, furișări și șoapte
– Norocul meu! Noroc!

30 S p r e a l t e m ă r i

Într-acolo – v r e a u ; și tare
Cred în mine și-n catarg.
Marea-i liberă în zare,
Vasu-mi genovez e-n larg.

Totul nou, mai nou de-acuma-i,
Doarme-amiaza-n timp și zări –:
Aprig – ochiul *vostru* numai
Mă privește, depărtări!

5 *Sils-Maria*

Tot așteptând aici – dar ce? – nimic,
Stam, dincolo de rău și bine,-un pic
Gustând lumini, și umbre-un pic, doar joc,
Amiază, lac și timp fără soroc.

10 Iubito, brusc! din unu furăm doi –
– Și Zarathustra-mi apăru apoi...

Mistralului
Un cântec de joc

Vânător de nori, Mistrale,
15 Mături cerul în rafale,
Și mi-ești drag, furtuna mea!
Oare nu suntem de-o viță,
Primul rod pe o mlădiță,
Ascultând de-aceeași stea?

20 Pe cărări de munte, line,
Mă reped jucând spre tine,
Când cântări și șuier scoți:
Fără vâsle, fără vase,
Salți prin valuri spumegoase –
25 Cel mai liber dintre toți.

La chemarea ta adâncă,
Năvălii din stâncă-n stâncă
Până-n țărmul cel gălbui.
Ura! Cum lucesc vioaie
30 Diamantele-n puhoaie,
Ai venit din munți haihui.

Repezi pe-ale bolții arii
Ți-am văzut eu telegarii
Și trăsura-n care stai,
Ți-am văzut nălțată mâna,
5 Parcă fulgera lumina,
Când pocneai din bici pe cai, –

Te-am văzut că lași trăsura
Și te-avânți în jos de-a dura,
Te-am văzut cum drept cobori,
10 Ca săgeata în genune, –
Rază pogorând minune
Peste trandafiri în zori.

Joacă pe spinări de valuri,
Nărăvoase dând în maluri –
15 Fă – spre slava-ți – jocuri *noi*!
Le-om juca – ne-om da silința –,
Veselă – *ne-o fi* știința,
Arta – liberă *la noi*!

Pentru-al nostru bun renume,
20 Să culegem flori din lume,
Să ne-ncingă fruntea-n lanț!
Să jucăm ca trubadurii
Între sfinte și-ntre húrii,
Între zeu și lume – danț!

25 Cine n-o dansa cu vântul,
Ci se-nfășură ca-nfrântul
Și schilodul de moșneag,
Cei ca gâște virtuoase
Ori stângaci cu frica-n oase
30 Să nu calce-al nostru prag!

Cui o face pe bolnavul
Să-i stârnim în nas tot pravul,
Să stârpim sămânța lor!

De pe țărm să știm că-i rasă
Răsuflarea ofticoasă,
Ochiul necutezător!

Să vânăm pe cer negreala,
5 Murdăria, abureala,
Luminându-l! Să urlăm...
O duh liber, ca furtuna
Fericirea-mi u r l ă -ntruna,
Ca să ne alăturăm. –

10 – Și, ca astă fericire
Să rămână-n amintire,
Ia-i c u n u n a testament!
Către aștrii fără moarte
Urc-o sus, tot mai departe,
15 Spânzur-o – de firmament!

Din
AȘA GRĂIT-A ZARATHUSTRA

Partea a treia

Celălalt cântec de joc

3

U n u !
Stai, om grăbit!
5 D o i !
Adânca Noapte ce-a grăit?
T r e i !
"Dormeam somn greu –,
P a t r u !
10 "Din vis adânc eu m-am trezit: –
C i n c i !
"E lumea hău,
Ș a s e !
"Adânc cum ziua n-a gândit.
15 Ș a p t e !
"Adânci dureri –,
O p t !
"Plăcerea-i – mai adâncă-n ea:
N o u ă !
20 "Dureri zic: Pieri!
Z e c e !
"Plăcerea veșnicie vrea –,
U n s p r e z e c e !
– adâncă veșnicie vrea!
25 D o i s p r e z e c e !

Partea a patra și ultima

Convorbire cu regii

1

Prin anu-ntâi al mântuirii – da –
5 Grăi sibila, beată făr-a bea:
"Lumea-i pe dos!
Of! Of! Nicicând n-a decăzut mai jos!
O târfă-i Roma, și-un bordel prozaic,
Cezarul vită, Domnul chiar – iudaic!"

10 **Vrăjitorul**

1

Cine mă-ncălzește, cin' mă mai iubește?
Dați mâini fierbinți!
Dați jar lăuntric!
15 Zăcând, înfiorându-mă,
Asemeni muribundului căruia-i încălzești picioarele –
Zguduit de friguri neștiute,
Tremurând de-ascuțitele, recile săgeți de gheață,
Vânat de tine, idee!
20 Denenumitule! Acoperitule! Temutule!
Tu, vânător de dincolo de nori!
Trântit în colb de fulgerele tale,
Tu, ochi sarcastic ce mă scrutezi din întuneric:
– astfel zăcând,
25 Mă chircesc, mă zvârcolesc, muncit
De toate chinurile veșnice,
Săgetat
De tine, cel mai sălbatic vânător,
Necunoscute – Zeu!

30 Lovește mai adânc!
Lovește mai o singură dată!

Fă-mi inima ciur!
La ce bun chinu-acesta
Cu săgeți tocite?
De ce te tot holbezi,
5 Neostenit de omenescul durăt,
Cu ochi de fulgere zeiești, răutăcioși?
Nu să ucizi vrei,
Ci să chinui și să chinui?
De ce – p e m i n e,
10 Tu, răutăciosule, necunoscute Zeu? –

Ha! ha! Te-apropii pe furiș?
În miezul astei nopți
Ce vrei? Vorbește!
Mă-nghesui, mă strivești –
15 Hei! ești mult prea aproape!
Fugi! Fugi!
Mi-auzi răsufletul,
Îmi iscodești în inimă,
Gelosule –
20 De fapt, gelos pe ce?
Fugi! Fugi! La ce bun scara?
Ai vrea-n l ă u n t r u,
În inimă,
Să urci, în cele mai ascunse gânduri
25 Ale mele să te urci?
Nerușinatule! Necunoscute – hoț!
Ce vrei să furi?
Ce vrei să afli?
Ce vrei să storci,
30 Călăule!
Tu – Zeu-călău!
Ori trebuie, precum un câine,
Pe lângă tine să mă gudur?
Să-ți dau, uitând de mine,
35 Ție – toată iubirea?

Zadarnic! Înțeapă-nainte,
Tu, cel mai sălbatic spin! Nu,

Nu câine – doar vânat îți sunt,
O vânătorule din cale-afară de sălbatic!
Îți sunt cea mai trufașă pradă,
Tâlharule de dincolo de nori!
5 Vorbește-odată,
Ce vrei, tâlhar de drumul mare, de la m i n e?
Tu, ascunsule în trăsnet! Necunoscutule! Vorbește,
Ce v r e i, necunoscute Zeu? – –

Aud? Răscumpărare-n bani?
10 Cât vrei s ă m ă răscumpăr?
Hai, cere mult – mă sfătuie mândria mea!
Și repede – mă sfătuie mândria cealaltă!
Ha! ha!

Pe mine – mă vrei? Pe mine?
15 Pe mine – cu totul?

Aha?
Mă chinui deci, nebun ce ești,
Îmi zgândărești mândria?
I u b i r e dă-mi – cin' mă-ncălzește iar?
20 Și cin' mă mai iubește? – dă mâini fiebinți,
Dă jar lăuntric,
Te dă sihastrului de mine
Pe care gheața, o! -nșeptita gheață
Îl deprinde să ducă dorul de dușman,
25 Chiar de dușman,
Dă-te, predă-te,
Dușmane preasălbatic,
P e t i n e – mie! – –

S-a dus!
30 Iată, și el a fugit,
El, ultimul, singuru-mi tovarăș,
Marele-mi dușman,
Necunoscutul meu,
Zeul meu călău! –

35 – Nu! Vino iar la loc!
Cu toate chinurile tale!

La cel din urmă singuratic,
O, vino iar la loc!
Pâraiele de lacrimi, toate
Spre tine-mi curg cu jind!
5 Și cel din urmă-n inimă jăratic –
Eu ț i e ți-l aprind!
O, vino iar la loc,
Necunoscute Zeu al meu! Durerea mea! Și ultimu-mi – noroc!

Cântecul melancoliei

10 3
În aerul stors de lumini,
Când mângâierile de rouă
Coboară pe pământ,
Nevăzute, neauzite chiar: –
15 Căci poartă fine încălțări
Roua cea mângâietoare, ca toți consolatorii blânzi –:
Îți amintești atunci, îți amintești tu, inimă fierbinte,
Ce însetat-ai fost cândva,
Prea însetată în pârjol și trudă
20 După lacrimi cerești și picuri de rouă,
În timp ce, pe cărări de iarbă uscată,
Răutăcioase îți dădeau târcoale
Sclipirile-nserării printre arbori negri,
Sclipiri orbitoare din jaru-amurgului, răuvoitoare.

25 "Pețitor al a d e v ă r u l u i ? Tu? – așa-și râdeau –
Nu! Un biet poet!
Un animal, viclean și răpitor, la pândă,
Silit să mintă,
Silit să mintă cu voință, cu știință:
30 Avid de pradă,
Deghizat pestriț,
El însuși mască sieși,
El însuși pradă sieși –
A c e s t a – pețitor al adevărului?
35 Nu! Un biet nebun! Un biet poet!

Cu grai bălțat,
Strigând pe șleau sub masca-i de nebun,
Suind ca un vârtej pe mincinoase punți de vorbe,
Pe curcubeiele pestrițe de minciuni,
5 Între ceruri false
Și pământuri false,
Rătăcind, plutind de colo până colo, –
Un b i e t nebun! Un b i e t poet!

A c e s t a – pețitor al adevărului?
10 Nu mută, netedă și rece
Statuie-ncremenită,
Nu divină stelă,
Nu înălțat în fața templelor,
De strajă ușii vreunui dumnezeu:
15 Nu! Ci vrăjmaș acestor stane de virtute,
Mult mai acasă în pustiu decât în fața templelor,
Cu neastâmpăr de feline
Sărind prin orișice fereastră
Țuști! în orișice-ntâmplare,
20 Adulmecând spre orice codru secular,
Adulmecând bolnav, bolnav de dor,
Ca să alergi în codrii seculari,
Plesnind de sănătate și vărgat, frumos
S-alergi printre sălbăticiuni pestriț pătate,
25 Cu buzele vorace,
Sarcastic de fericit, satanic de fericit, sângeros de fericit,
Prădând, furișându-te, mințind: –

Ori ca un vultur ce-ndelung,
Îndelung privește-ncremenit în hăuri,
30 În p r o p r i i l e hăuri: – –
O, cum se învolbură aici, în jos,
Adânc, tot mai adânc,
În afunzimi tot mai afunde! –
Apoi,
35 Deodată, drept zburând,
În jos zvâcnind,

Asupra mieilor năpustindu-se,
Ca glonțul, hămesit,
Râvnind la miei,
Înfuriat pe orice suflete de miel,
5 Cumplit de-nfuriat pe orice ochi de miel,
De oaie cumpătată și cu lână creață,
Pe orice ochi alburiu, cu bunăvoință de miel, de oaie!

Așa,
De vultur, de panteră
10 Sunt dorurile poetului,
Sunt dorurile t a l e sub mii de măști,
Nebunule! Poetule!

Tu, ce-ai văzut în om
Și Dumnezeu, și oaie –:
15 Pe Dumnezeu c a r e s e s f â ș i e în om,
Precum și oaia-n om,
Și sfâșiindu-se cum r â d –

A c e a s t a, a c e a s t a -i fericirea ta!
Fericire de panteră și de vultur!
20 Fericire de poet și de nebun!" – –

În aerul stors de lumini,
Când secera lunii
Alunecă verde și invidioasă
Prin roșul purpuriu:
25 – vrăjmașă zilei,
La tot pasul secerând în taină
Hamacuri de trandafiri,
Până se prăbușesc,
Spre noapte, gălbejiți, se prăbușesc: –

30 Așa m-am prăbușit și eu odată
Din patima-mi de adevăr,
Din dorurile mele de zi,
Bolnav de lumină, ostenit de ziuă,

– m-am prăbușit în jos, spre-amurg, spre umbre:
Mistuit și însetat
De-un singur adevăr:
– mai ți-amintești, îți amintești tu, inimă fierbinte,
5 Ce-nsetat-ai fost atunci? –
Ca alungat să fiu
De t o a t e adevărurile,
Un biet nebun!
Un biet poet!

10 **Printre fiicele pustiului**

1

"Nu pleca! spuse atunci călătorul care-și zicea umbra lui Zarathustra, rămâi la noi, altminteri mâhnirea cea veche și apăsătoare ar putea să se-abată iarăși asupră-ne.

15 Vrăjitorul acela bătrân ne-a și arătat câte ceva din lucrările sale cele mai rele și, iată, bunul și smeritul Papă are lacrimi în ochi și iar s-a-mbarcat pe Marea Melancoliei.

Regii aceștia mai pot, ce-i drept, să-și ascundă supărarea-n fața noastră: e i au deprins-o cel mai bine astăzi chiar de la noi toți! De n-ar 20 avea martori însă, mă prind că amărăciunea i-ar cuprinde din nou și pe ei –

– amărăciunea norilor hoinari, a melancoliei plânse, a cerurilor acoperite, a sorilor furați, a vânturilor de toamnă urlând,

– amărăciunea urletului și a strigătului nostru de disperare: rămâi la noi, o Zarathustra! Aici e multă jale-ascunsă, gata să vorbească, 25 multă seară, mulți nori, mult aer înăbușitor!

Ne-ai hrănit cu hrană-ntremătoare, bărbătească și cu povețe sănătoase: nu îngădui ca la spartul ospățului să ne copleșească iarăși molatecele duhuri muierești!

Numai tu faci aerul tare și limpede împrejurul tău! Găsit-am eu 30 oare vreodată pe pământ un aer mai proaspăt ca-n peștera ta?

Totuși multe țări văzut-am, deprins e nasul meu să-ncerce și să prețuiască fel de fel de aer: dar nările mele numai în preajma ta își savurează alesele plăceri!

Doar dacă, – doar dacă – o, îngăduie o veche amintire! Îngădu-35 ie-mi un cântec vechi, de încheiat ospățul, pe care l-am născocit odinioară printre fiicele pustiului: –

– le-mpresura și pe ele un aer limpede și pur din Orient; acolo eram cel mai departe de vechea Europă înnourată, umedă și melancolică!

Îndrăgeam pe-atunci asemenea fete din Orient, precum și-o altă-mpărăție a cerului albastru, în care nu pluteau nici nori, nici gânduri.

5 Nici nu vă vine-a crede cum stăteau acolo de cuminți, când nu dansau, de-ngândurate, fără a avea vreun gând, ca niște taine mici, ca niște enigme-nzorzonate sau ca niște nuci aduse la sfârșitul mesei –

pestrițe și stinghere,-ntr-adevăr! dar fără nori: enigme ce se lasă dezlegate: de dragul unor fete ca acestea, am născocit atunci un psalm

10 de spus după ospăț."

Așa grăit-a călătorul și umbra; și, mai înainte de-a-i răspunde careva, apucase harfa bătrânului vrăjitor, își încrucișase picioarele și-acum privea liniștit și-nțelept în jurul lui: – pe nări trăgea însă aer în piept, încet și cumpănind, ca unul care, pe meleaguri noi, se bucură de

15 noul aer străin. Și-ncepu să cânte cu un fel de răcnet.

* * *

2

Pustiul crește: vai de-l ai în piept!

– O! Solemn!
Într-adevăr solemn!
20 Un vrednic început!
Solemn la modul african!
Vrednic de un leu
Ori de-o morală maimuță urlătoare –
– dar nimic pentru voi,
25 Prietene încântătoare,
La picioarele cărora,
Prima oară,
Mie, un european, sub palmieri
Îmi este-ngăduit să stau. Prea bine.

30 Minunat într-adevăr!
Iată-mă aici,
Aproape de pustiu și de pe-acuma
Iarăși atât de departe de pustiu
Și-ntru nimic nepustiit:
35 Adică înghițit

De-această oază mititică –:
– abia-și căscase
Gura parfumată.
Cea mai dulce-ntre gurițe:
5 C-am și căzut în ea,
În adâncu-i – printre voi,
Prietene încântătoare! Prea bine.

Mărire, mărire acelei balene
Ce-a făcut ca oaspetele ei
10 Să se simtă bine! – înțelegeți
Unde bate vorba-mi învățată?
Mărire pântecelui ei,
Ce-a fost
Un dulce pântec-oază
15 Ca acesta: pe care însă eu îl pun la îndoială,
– nu degeaba vin din Europa,
Care e mai roasă de-ndoieli decât toate
Nevesticile îmbătrânite.
Dar-ar Domnul să se-ndrepte!
20 Amin!

Iată-mă aici,
În această oază mititică,
Precum o curmală,
Brună, mustind de zahăr și de aur,
25 Tânjind dup-o gură rotundă de fată,
Dar și mai mult după dinții ei mușcători
Ca gheața de reci, ca neaua de albi
Și tăioși: după care tânjește, de fapt,
Inima tuturor curmalelor fierbinți. Prea bine.

30 Ca roadele-acestea din Sud,
Întocmai, întocmai așa,
Zac aici împresurat de micii,
Săltăreții, jucăușii
Cărăbuși,
35 Precum și de mai micile,
Mai răutăcioasele, nechibzuitele

Dorințe și capricii, –
Înconjurat de voi,
O mutelor, o bănuitoarelor
Pisici-copile,
5 Dudu și Suleika,
– i n t e r s f i n x i t, spre-a-nghesui într-un singur cuvânt
Mai multe simțăminte:
(Ierte-mi Dumnezeu
Păcatu-acesta întru limbă!)
10 – stau aici, adulmecând cel mai bun aer,
Un aer de paradis, într-adevăr,
Un aer limpede, ușor, întraurit,
Astfel de aer bun numai arar
Din lună se pogoară –
15 O fi din întâmplare
Ori din prea multă semeție?
Cum spun poeții din vechime.
Eu însă, neîncrezătorul, o pun
La îndoială, nu degeaba vin
20 Din Europa,
Care e mai roasă de-ndoieli decât toate
Nevesticile îmbătrânite.
Dar-ar Domnul să se-ndrepte!
Amin!

25 Sorbind aerul acesta superb,
Cu nările umflate ca pocalele,
Fără viitor, făr-amintiri,
Așa stau eu aici,
Prietene încântătoare,
30 Și privesc palmierul
Cum, asemeni unei dansatoare,
Șerpuiește, se-ndoiește și din șolduri unduiește,
– faci la fel, dacă-ndelung te uiți!
Asemeni unei dansatoare, ce, îmi pare,
35 Prea mult de-acum, primejdios de mult,
A stat și a tot stat doar într-un singur picior?
– pentru asta și-o fi uitat, îmi pare,
Piciorul celălalt?

În zadar, cel puțin,
Am tot căutat pierduta
Perlă geamănă
– adică piciorul celălalt –
5 În preajma sfântă
A fustiței tare-ncântătoare, tare grațioase,
În evantai de pene și paiete.
Da, prietene frumoase, de vreți
Să-mi dați crezare pe deplin:
10 Ea l-a pierdut!
S-a dus,
Pe veci s-a dus!
Piciorul celălalt!
Ah, păcat de el, de grațiosul celălalt picior!
15 Unde – poate sta și suferi părăsit?
Piciorul stingher?
Poate-ngrozit de vreun
Monstru-leu furios,
Flocos și blond? Sau poate de-acuma
20 Ciopârțit, sfâșiat –
Ce jalnic, vai! vai! sfârtecat! Prea bine.

O, să nu-mi plângeți,
Inimi slabe!
Nu-mi plângeți,
25 Inimi de curmale! Sâni lăptoși!
Pungulițe
Pentru inimi de lemn-dulce!
Nu mai plânge,
Palidă Dudu!
30 Ca un bărbat, Suleika! Hai, curaj!
– Ori poate
Ceva tare, un întăritor pentru inimă,
S-ar potrivi aici?
O maximă consacrată?
35 O-mbărbătare solemnă? –
O! Capul sus, demnitate!
Demnitate a virtuții! Demnitate de european!

Suflă, suflă iarăși,
Foale al virtuții!
O!
Să urli mai o singură dată,
5 Să urli moral!
Să urli ca leul moral
În fața fiicelor pustiului!
– Căci răcnetul virtuții,
O fete-ncântătoare,
10 E, mai presus de toate,
Înflăcărare de european, lăcomie de european!
Și iată-mă aici, în picioare,
Ca european,
Nu pot altminteri, Doamne,-ajută-mă!
15 Amin!

Pustiul crește: vai de-l ai în piept!

Cântecul lunaticului

12

Stai, om grăbit!
20 Adânca Noapte ce-a grăit?
"Dormeam somn greu–,
"Din vis adânc eu m-am trezit:–
"E lumea hău,
"Adânc cum ziua n-a gândit.
25 "Adânci dureri–,
"Plăcerea-i – mai adâncă-n ea:
"Dureri zic: Pieri!
"Plăcerea veșnicie vrea–,
"–adâncă veșnicie vrea!"

Din

DINCOLO DE BINE ȘI DE RĂU

140

S f a t - e n i g m ă. – "Cum se-ncearcă sfoara: – mușc-o-ntâi ca fiara".

228

5 Bravo, cărăuși cu roaba,
Tot cu "grea, mai bună-i treaba",
Tot mai tari la moacă și
Fără chef, sătui de toate,
Ficși în mediocritate,
10 Sans génie et sans esprit!

237

Ș a p t e c u g e t ă r i m ă r u n t e d e f e m e i e

Cu cât vremea va zbura, un bărbat ni s-o-nchina!

* *

Vârsta și știința dau vlagă și celor ce n-au.

* *

Haine negre și tăceri: strai deștept printre muieri.

* *

15 Cine-mi unge inima? Domnul! – și modista mea.

* *

Tânăr: grotă înflorind. Moș: dragon din ea ieșind.

* *

Nume nobil, mers de zeu, și bărbat! De-ar fi al meu!

* *

Vorbă scurtă, cu temei – măgăriței, ce polei!

256

– E-n firea nemților aceasta? –
Acest pițigăit, din inimă de neamț să vie?
E trup de neamț acesta care singur se sfâșie?
5 Tămâia, simțurile înșelând – nemțească?
Și-această crăcănare-a mâinilor popească?
Această prăbușire, lâncezeală, amețeală,
Bing-bang-urile-acestea într-o dulce clipoceală?
Aceste fandoseli de maici, ăst Ave-n acioaie,
10 Extazu-acesta fals, nălțat spre cer ca o văpaie?

– E-n firea nemților aceasta? –
Mai stați în fața porții! Chibzuiți-nainte: –
Căci ce-auziți e R o m a, – e c r e d i n ț a R o m e i f ă r ă d e c u v i n t e!

15 **Din munții-nalți**
Epodă

Amiaz-a vieții! Ceas sărbătoresc!
Grădină-n vară!
Neliniștit, norocu-adast-afară: –
20 De prieteni, zi și noapte, mă gătesc.
Veniti! E timpul! Cum să vă zoresc?

Nu pentru voi, ghețarul sur în roze azi
Se-mpodobește?
Năvalnicul șuvoi vă tot dorește,
25 Azi vânt și nori, izbindu-se-n obraz,
Din cer vă caută urma – n-au răgaz.

Pe culmea-naltă, masă v-așternui: –
În hău, sub stele,
Au cine mai aproape stă de ele?
30 Tărâmul meu – întins cum altul nu-i!
Și mierea mea – am dat s-o guste cui?.....

– Prieteni, a ț i v e n i t ! – Dar e u nu sunt
Râvnitul? Cine?
Azi șovăiți – ci cârcotiți mai bine!
Acela – nu-s? La chip și la veșmânt?
5 Și c e vă sunt – acela nu mai sunt?

Sunt oare altul? Mie-mi sunt străin?
Gonit din mine?
Un luptător ce-ades s-a-nvins pe sine?
Și s-a luptat cu propriul lui destin,
10 Și propriul lui triumf i-a fost un chin?

M-am îndemnat doar spre suflări de ger?
Hrănind deprinderi
De urs, pe înghețatele întinderi,
Uitând de rugă, de blestem, de cer,
15 De om? Nălucă pe-un ghețar sever?

– Prieteni vechi! Și spaimă, și amor
Cumplit v-apasă!
Plecați! Aici v o i nu sunteți acasă:
Aici, pe-un rece și pustiu pripor –
20 Doar capră neagră ești, și vânător.

Un vânător s t â n g a c i sunt azi! – Priviți
Ce-ntins mi-e arcul!
Cel mai viteaz fu cel ce-nvinse largul – – :
Și-acum? Săgeata a s t a s-o feriți
25 Mai mult ca t o a t e, căci e rea – fugiți!.....

Plecați deci? – Piept, ai plâns destul, oricum
Speranța-i vie:
Deschis la n o i prieteni pragu-ți fie!
Cei vechi să-i lași! Li-e amintirea fum!
30 Tânăr ai fost – mai tânăr ești acum!

Ce ne-a legat pe noi, unicul țel, –
Ce pot să-nsemne,

Acum, ale iubirii stinse semne?
Sunt ca un pergament: p r e g e ț i nițel
să le atingi – se mistuie ca el.

Cum să-i numesc? – ei prieteni nu mai sunt –
5 Stafii de prietini!
Îmi bat în piept și-n geam ca niște cetini,
Și-mi zic: "n - a m f o s t p r i e t e n i pe cuvânt?" –
– Pălită vorb,-aveai miros de roze, sfânt!

Vis al juneții, cum te-ai înșelat!
10 Voiam doar una:
Afinii mei să se preschimbe-ntruna –
Î m b ă t r â n i n d, s-au tot îndepărtat:
Doar cin' se schimbă-mi este-apropiat.

Amiaz-a vieții! Iar întineresc!
15 Grădină-n vară!
Neliniștit, norocu-adast-afară!
De prieteni, zi și noapte, mă gătesc!
De prieteni n o i! E timpul! Vă doresc!

***

Sfârșit e cântu - a c e s t a – doruri moi
20 Le-a stins în gură
Un mag, amic la ceas de cotitură,
Prietenul de-amiază – nu-l știți voi –
Pe la nămiezi, din unu furăm doi.....

Comun triumf serbăm azi sub arini:
25 Sub lauri proaspeți
Stă Z a r a t h u s t r a, oaspete-ntre oaspeți!
Cortina-i sus, ai lumii ochi – senini:
Încep nuntiri de bezne cu lumini.....

Din
ECCE HOMO

De ce sunt așa deștept

7

Noaptea brună mă
5 Împresura pe pod.
Cânt venea din larg:
aur el picura
peste oglinda în zări vibrând.
Zvon, gondole, lumini –
10 amețite pluteau în amurg...

Tainic, sufletul meu atins
ca o liră, își cânta
o barcarolă-nfiorat
de colorate fericiri.
15 – L-auzi cineva?...

Un biet nebun! Un biet poet!

În aerul stors de lumini,
când mângâierile de rouă
5 coboară pe pământ,
nevăzute, neauzite chiar
– căci poartă fine încălțări
roua cea mângâietoare, ca toți consolatorii blânzi –
îți amintești atunci, îți amintești tu, inimă fierbinte,
10 ce însetat-ai fost cândva,
prea însetată în pârjol și trudă
după lacrimi cerești și picuri de rouă,
în timp ce, pe cărări de iarbă uscată,
răutăcioase îți dădeau târcoale
15 sclipirile-nserării printre arbori negri,
sclipiri orbitoare din jaru-amurgului, răuvoitoare.

"Pețitor al a d e v ă r u l u i – tu? – așa-și râdeau –
Nu! un biet poet!
un animal, viclean și răpitor, la pândă,
20 silit să mintă,
silit să mintă cu voință, cu știință,
avid de pradă,
deghizat pestriț,
el însuși mască sieși,
25 el însuși pradă sieși
a c e s t a – pețitor al adevărului?...
Un biet nebun! un biet poet!
Cu grai bălțat,
vorbind pe șleau sub masca-i de nebun,
30 suind ca un vârtej pe mincinoase punți de vorbe,
pe curcubeie de minciuni,
între ceruri false
furișându-se rătăcitor –
Un b i e t nebun! un b i e t poet!...

35 Acesta – pețitor al adevărului?...

Nu mută, netedă și rece
statuie-ncremenită,
nu divină stelă,
nu înălțat în fața templelor,
5 de strajă ușii vreunui dumnezeu:
nu! ci vrăjmaș acestor stane de virtute,
mult mai acasă în pustiu decât în temple,
cu neastâmpăr de feline
sărind prin orișice fereastră
10 tuști! în orișice-ntâmplare,
adulmecând spre orice codru secular,
ca să alergi în codrii seculari,
plesnind de sănătate și vărgat, frumos
s-alergi printre sălbăticiuni cu blăni pestrițe,
15 cu buzele vorace,
sarcastic de fericit, satanic de fericit, sângeros de fericit,
prădând, furișându-te, m i n ț i n d ...

Ori ca un vultur ce-ndelung,
îndelung privește-ncremenit în hăuri,
20 în p r o p r i i l e hăuri...
– o, cum se învolbură aici, în jos,
adânc, tot mai adânc,
în afunzimi tot mai afunde! –
Apoi,
25 deodată,
drept zburând,
în jos zvâcnind,
asupra m i e i l o r năpustindu-se,
ca glonțul, hămesit,
30 râvnind la miei,
înfuriat pe orice suflete de miel,
cumplit de-furiat pe orice ochi smerit,
de oaie cumpătată și cu lână creață,
tâmp și binevoitor ca mieii de lapte...

35 Așa,
de vultur, de panteră
sunt dorurile poetului,

sunt dorurile t a l e sub mii de măști,
nebunule! poetule!...

Tu, ce-ai văzut în om
și D u m n e z e u, și o a i e –,
5 pe Dumnezeu c a r e s e s f â ș i e în om,
precum și oaia-n om,
și sfâșiindu-se cum r â d –

a c e a s t a, a c e a s t a - i f e r i c i r e a t a,
fericire de panteră și de vultur,
10 fericire de poet și de nebun!..."

În aerul stors de lumini,
când secera lunii
alunecă verde și invidioasă
prin roșul purpuriu,
15 – vrăjmașă zilei,
la tot pasul secerând în taină
hamacuri de trandafiri,
până se prăbușesc,
spre noapte, gălbejiți, se prăbușesc:
20 așa m-am prăbușit și eu odată
din patima-mi de adevăr,
din dorurile mele de zi,
bolnav de lumină, ostenit de ziuă,
– m-am prăbușit în jos, spre-amurg, spre umbre,
25 mistuit și însetat
de-un singur adevăr
– mai ți-amintești, îți amintești tu, inimă fierbinte,
ce-nsetat-ai fost atunci? –
c a a l u n g a t s ă f i u
30 d e t o a t e a d e v ă r u r i l e !
Un b i e t nebun! Un b i e t poet!...

Printre fiicele pustiului

1

"Nu pleca! spuse atunci călătorul care-și zicea umbra lui Zarathustra, rămâi la noi, – altminteri mâhnirea cea veche și apăsătoare ar
5 putea să se-abată iarăși asupră-ne.

Vrăjitorul acela bătrân ne-a și arătat câte ceva din lucrările sale cele mai rele și, iată, bunul și smeritul Papă are lacrimi în ochi și iar s-a-mbarcat pe Marea Melancoliei.

Regii aceștia mai pot, ce-i drept, să-și ascundă supărarea-n fața
10 noastră: de n-ar avea martori însă, mă prind că amărăciunea i-ar cuprinde din nou și pe ei,

- amărăciunea norilor hoinari, a melancoliei plânse, a cerurilor acoperite, a sorilor furați, a vânturilor de toamnă urlând,

- amărăciunea urletului și a strigătului nostru de disperare: rămâi
15 la noi, Zarathustra! Aici e multă jale-ascunsă, gata să vorbească, multă seară, mulți nori, mult aer înăbușitor!

Numai tu faci aerul tare și limpede împrejurul tău! Găsit-am eu oare vreodată pe pământ un aer mai proaspăt ca-n peștera ta?

Totuși multe țări văzut-am, deprins e nasul meu să-ncerce și să
20 prețuiască fel de fel de aer: dar nările mele numai în preajma ta își savurează alesele plăceri!

Doar dacă – doar dacă –, o, îngăduie o veche amintire! Îngăduie-mi un cântec vechi, de încheiat ospățul, pe care l-am născocit odinioară printre fiicele pustiului.

25 Le-mpresura și pe ele un aer limpede și pur din Orient; acolo eram cel mai departe de vechea Europă înnourată, umedă și melancolică!

Îndrăgeam pe-atunci asemenea fete din Orient, precum și-o altă împărăție a cerului albastru, în care nu pluteau nici nori, nici gânduri.

Nici nu vă vine-a crede cum stăteau acolo de cuminți, când nu
30 dansau, de-ngândurate, fără a avea vreun gând, ca niște taine mici, ca niște enigme-nzorzonate sau ca niște nuci aduse la sfârșitul mesei –

pestrițe și stinghere,-ntr-adevăr! dar fără nori: enigme ce se lasă dezlegate: de dragul unor fete ca acestea, am născocit atunci un psalm de spus după ospăț."

35 Așa grăit-a călătorul care-și zicea umbra lui Zarathustra; și, mai înainte de-a-i răspunde careva, apucase harfa bătrânului vrăjitor, își încrucișase picioarele și-acum privea liniștit și-nțelept în jurul lui: – pe

nări trăgea însă aer în piept, încet și cumpănind, ca unul care, pe meleaguri noi, se bucură de un aer nou. În sfârșit, începu să cânte cu un fel de răcnet.

2

5 P u s t i u l c r e ș t e: v a i d e-l a i î n p i e p t...

3

O!
Solemn!
un vrednic început!
10 solemn la modul african!
vrednic de un leu
ori de-o morală maimuță urlătoare...
– dar nimic pentru voi,
prietene încântătoare,
15 la picioarele cărora mie,
un european sub palmieri,
îmi este-ngăduit să stau. Prea bine.

Minunat, într-adevăr!
Iată-mă aici,
20 aproape de pustiu și de pe-acuma
iarăși atât de departe de pustiu,
și cu nimica încă pustiit:
adică înghițit
de-această oază mititică
25 – abia-și căscase
gura parfumată,
cea mai dulce-ntre gurițe:
c-am și căzut în ea,
în adâncu-i – printre voi,
30 prietene încântătoare! Prea bine.

Mărire, mărire acelei balene
ce-a făcut ca oaspetele ei
să se simtă bine! – înțelegeți
unde bate vorba-mi învățată?...
35 Mărire pântecelui ei,
ce-a fost
un dulce pântec-oază,

ca acesta: pe care însă eu îl pun la îndoială.
Nu degeaba vin din Europa,
care e mai roasă de-ndoieli decât toate nevesticile.
Dar-ar Domnul să se-ndrepte!
5 Amin.

Iată-mă aici,
în această oază mititică,
precum o curmală
brună, mustind de zahăr și de aur,
10 tânjind dup-o gură rotundă de fată,
dar și mai mult după dinții ei mușcători
ca gheața de reci, ca neaua de albi,
și tăioși: după care tânjește, de fapt,
inima tuturor curmalelor fierbinți. Prea bine.

15 Ca roadele-acestea din Sud,
întocmai, întocmai așa,
zac aici împresurat de micii,
săltăreții, jucăușii
cărăbuși,
20 precum și de mai micile,
mai răutăcioasele, nechibzuitele
dorințe și capricii, –
înconjurat de voi,
o mutelor, o bănuitoarelor
25 pisici-copile
Dudu și Suleika
– i n t e r s f i n x i t, spre-a-nghesui într-un singur cuvânt
mai multe simțăminte
(– ierte-mi Dumnezeu
30 păcatu-acesta întru limbă!...)
– stau aici, adulmecând cel mai bun aer,
un aer de paradis, într-adevăr,
un aer limpede, ușor, întraurit,
astfel de aer bun numai arar
35 din lună se pogoară,
o fi din întâmplare
ori din prea multă semeție?
cum spun poeții din vechime.
Eu însă, neîncrezătorul, o pun la îndoială,
40 nu degeaba vin

din Europa,
care e mai roasă de-ndoieli decât toate nevesticile.
Dar-ar Domnul să se-ndrepte!
Amin.

5 Respirând aerul acesta superb
cu nările umflate ca pocalele,
fără viitor, făr-amintiri,
așa stau eu aici,
pritene încântătoare,
10 și privesc palmierul
cum, asemeni unei dansatoare,
șerpuiește, se-ndoiește și din șolduri unduiește
– faci la fel, dacă-ndelung te uiți...
asemeni unei dansatoare, ce, îmi pare,
15 prea mult de-acum, primejdios de mult,
a stat și a tot stat doar într-u n s i n g u r picior?
– pentru asta și-o fi uitat, îmi pare,
piciorul c e l ă l a l t ?
În zadar, cel puțin,
20 am tot căutat pierduta
perlă geamănă
– adică piciorul celălalt –
în preajma sfântă
a fustiței tare-ncântătoare, tare grațioase,
25 în evantai de pene și paiete.
Da, prietene frumoase, de vreți
să-mi dați crezare pe deplin,
ea l-a p i e r d u t ...
O! O! O! O! Of!...
30 S-a dus,
pe veci s-a dus
piciorul celălalt!
Ah, păcat de-acest grațios picior celălalt!
Unde – poate sta și suferi părăsit
35 piciorul acesta stingher?
Poate-ngrozit de vreun
monstru-leu furios,
flocos și blond? sau poate de-acum
ciopârțit, sfâșiat –
40 ce jalnic! vai! vai! sfârtecat! Prea bine.

O, să nu-mi plângeți,
inimi slabe!
Nu-mi plângeți,
inimi de curmale! Sâni lăptoși!
5 Pungulițe
pentru inimi de lemn-dulce!
Ca un bărbat, Suleika! Hai, curaj!
Nu mai plânge,
palidă Dudu!
10 – Ori poate
ceva tare, un întăritor pentru inimă,
s-ar potrivi aici?
o maximă consacrată?
o-mbărbătare solemnă?...

15 O!
Capul sus, demnitate!
Suflă, suflă iarăși,
foale al virtuții!
O!
20 Să urli mai o singură dată,
să urli moral,
să urli ca leul moral, în fața fiicelor pustiului!
– Căci răcnetul virtuții,
o fete-ncântătoare,
25 e, mai presus de toate,
înflăcărare de european, lăcomie de european!
Și iată-mă aici, în picioare,
ca european,
nu pot altminteri, Doamne,-ajută-mă!
30 Amin!

* * *

Pustiul crește: vai de-l ai în piept!
Din roci scrâșnind, înfulecă inept.
Se-ncruntă monstrul Moarte rău
și m e s t e c ă, – e rostul său...

35 Hei om mâncat de voluptăți de viu,
ia seama: rocă, moarte ești, pustiu...

* * *

Ultima voință

Așa să mori,
cum l-am văzut cândva murind –,
pe prietenul ce ca un zeu zvârlea
5 cu fulgere și cu priviri în sumbra-mi tinerețe.
Cutezător și-adânc,
un dansator în bătălie –,

printre luptători, cel mai vesel,
printre-nvingători, cel mai grav,
10 un destin stând drept pe propriul destin,
aspru, pe gânduri și după, și-nainte–-:

în tremur, f i i n d c ă a învins,
în extaz, fiindcă a-nvins m u r i n d –:

ordonând, pe când murea
15 – și ordona s ă n i m i c e ș t i...

Așa să mori,
cum l-am văzut cândva murind:
biruind, n i m i c i n d...

Printre păsări de pradă

20 Cine se-nfund-aici
iute-l vor
înghiți adâncimile!
– Dar tu, Zarathustra,
tot mai iubești genunea,
25 tot te mai ții ca b r a d u l ? –

El prinde rădăcini
acolo unde stânca însăși în adânc
privește-nfiorându-se –,
el zăbovește-n marginea genunii,
30 acolo unde totu-n preajmă

e gata a se prăvăli:
printre nerăbdarea
grohotișului sălbatic, a șuvoiului năvalnic,
răbdător îndurând, ne-nduplecat, tăcut,
5 singur...

S i n g u r !
Cine-ar cuteza
să fie oaspete aici,
să-ți fie ț i e oaspete?...
10 Poate-o pasăre de pradă:
ce, răutăcioasă,
neliniștitului martir
de păr i se agață,
cu hohote smintite,
15 cu hohote de pasăre de pradă...

D e c e atâta neclintire?
– își râde ea cumplit:
când îndrăgești abisul, trebuie să ai arípi...
să nu rămâi atârnând,
20 ca tine, spânzuratule! –

O Zarathustra,
cel mai crunt Nimrod!
Ieri încă vânător de Dumnezeu,
năvod al oricărei virtuți,
25 săgeată a răului!
Acum –
vânat de tine însuți,
tu, propria-ți pradă,
înfipt în tine însuți...

30 Acum –
singur cu tine,
de două ori însingurat în propria-ți știință,
între sute de oglinzi
fals răsfrânt,
35 între sute de-amintiri

îndoielnic,
obosit de fiecare rană,
degerat de fiecare ger,
gâtuit în propriul ștreang,
5 c u n o s c ă t o r d e s i n e !
u c i g a ș d e s i n e !

De ce te-ai legat
cu ștreangu-nțelepciunii tale?
De ce te-ai lăsat ispitit
10 de raiul bătrânului șarpe?
De ce te-ai furișat
în t i n e – în t i n e ?...

Bolnav acum,
îmbolnăvit de-al șarpelui venin;
15 un ocnaș acum,
care-a-ndurat cea mai cumplită soartă:
în propriul puț
muncind încovoiat,
scobit în tine însuți,
20 îngropându-te pe tine însuți,
neajutorat,
țeapăn,
un cadavru –,
strivit de sute de poveri,
25 împovărat de tine,
un ș t i u t o r !
c u n o s c ă t o r d e s i n e !
î n ț e l e p t u l Zarathustra!...

Ai căutat povara cea mai grea:
30 și te-ai găsit p e t i n e –,
de tine nu te lepezi...

Ciulind,
pândind,
ca unul care nu mai stă-n picioare, drept!
35 Tu mi te tot îngârbovești săpându-ți groapa,
duh c h i r c i t !...

Mai ieri așa de mândru,
pe toate cataligele mândriei tale!
Mai ieri sihastru fără Dumnezeu,
sihastru-n doi, cu dracul,
5 stacojiul prinț al aroganței de tot felul!...

Acum –
între două goluri
cocârjat,
un semn de întrebare,
10 o enigmă istovită –
o enigmă pentru p ă s ă r i r ă p i t o a r e ...

ele te vor "dezlega",
râvnesc la "dezlegarea" asta,
fâlfâie de pe-acum în jurul tău, enigmă a lor,
15 în jurul tău, spânzuratule!...
O Zarathustra!...
C u n o s c ă t o r d e s i n e !...
U c i g a ș d e s i n e !...

Semnul de foc

20 Aici, unde din mări crescut-a insula,
un altar zidit prăpăstios în sus,
aici, sub ceru-ntunecat, și-ațâță
Zarathustra focul pe-nălțimi,
semn de foc pentru năierii rătăciți,
25 semn de-ntrebare pentru cei ce știu răspunsul...

Această flacără cu pântecele sur
– spre înghețate depărtări își pâlpâie nesațul,
spre tot mai pure înălțimi cerbicea și-o-ncovoaie –
un șarpe țintă-n sus de nerăbdare:
30 semnul acesta mi l-am așezat nainte.

Chiar sufletul meu e flacăra asta,
însetată mereu de noi depărtări
pâlpâie-n sus, în sus, văpaia lui domoală.
De ce-a fugit Zarathustra de oameni și fiare?

De ce-a fugit dintr-o dată de-ntregul uscat?
Ș a s e sihăstrii cunoaște pân-acuma –,
dar marea însăși nu i-a fost de-ajuns de-nsingurată,
insula i-a-ngăduit să urce, sus pe munte s-a schimbat în flacără,
5 căutându-și c e a d e - a ș a p t e a sihăstrie
acum și-azvârle undița peste cap.

Voi, rătăciți năieri! Ruine ale vechilor stele!
Voi, mări de mâine! Ceruri nedescoperite!
acum zvârl undița după tot ce-i singuratic:
10 răspundeți, ah! la nerăbdarea flăcării
și prindeți-mi mie, pescarul din munții-nalți,
pe cea de-a șaptea, u l t i m a - m i sihăstrie! – –

Apune soarele

1
15 Nu multă vreme vei mai fi-nsetată,
tu, inimă-n pârjol!
Făgăduința e-n văzduh,
mă abură din guri necunoscute,
– răcoarea mare vine...

20 Soarele meu mă dogoarea-n amiază:
fiți bine venite-aici, la mine,
neașteptate vânturi,
voi, răcoroase duhuri ale după-amiezii!

Adie aerul, străin și pur.
25 Din coada ochiului, piezișe
priviri ispititoare
nu-mi aruncă noaptea?...
Fii tare, inimă bărbată!
Și nu-ntreba: de ce? –

30 2
Zi a vieții mele!
apune soarele.
Începe să se aurescă
valul potolit.

Respiră caldă stânca:
  și-o fi dormit pe ea
norocul somnul de amiază?
  În verzi lumini,
5 abisu-ntunecat norocul și-l mai joacă.

Zi a vieții mele!
pogoară seara!
Începe-a arde ochiul tău
  aproape stins,
10 începe să picure roua
  lacrimilor tale,
începe s-alunece domol pe marea albă
purpura iubirii tale,
ultima, șovăielnica-ți fericire...

15 3
Vino,-nseninare aurită!
  a morții
cea mai dulce și mai tainică plăcere!
– Mi-am străbătut prea repede cărarea?
20 Abia acum, când pasu-i ostenit,
  privirea ta m-ajunge,
  fericirea ta m-ajunge.

În jur doar joc de valuri.
  Ce-a fost odată greu
25 s-a stins în negura uitării,
stă fără rost acuma luntrea mea.
Furtuni, plecări – cum se dezvață ea de ele!
  Dorințe și nădejdi s-au înecat,
  iar suflet și mare ce calme-s!

30 A șaptea sihăstrie!
  Nicicând nu mi-am simțit
atât de-aproape dulcea siguranță,
atât de cald-a soarelui privire.
– E stinsă gheața piscurilor mele?
35 Peste ușor, argintiu,
  plutește astăzi luntrea mea în larg...

Tânguirea Ariadnei

Cine mă-ncălzește, cin' mă mai iubește?
  Dați mâini fierbinți!
  dați jar lăuntric!
5 Zăcând, înfiorându-mă,
asemeni muribundului căruia-i încălzești picioarele,
zguduită, ah! de friguri neștiute,
tremurând de-ascuțitele, recile săgeți de gheață,
  vânată de tine, idee!
10 Denenumitule! Acoperitule! Temutule!
  Tu, vânător de dincolo de nori!
Trântită-n colb de fulgerele tale,
tu, ochi sarcastic ce mă scrutezi din întuneric!

  Astfel zăcând,
15 mă chircesc, mă zvârcolesc, muncită
de toate chinurile veșnice,
  săgetată
de tine, cel mai sălbatic vânător,
necunoscute – Z e u ...

20 Lovește mai adânc!
Lovește mai o singură dată!
Fă-mi inima ciur!
La ce bun chinu-acesta
cu săgeți tocite?
25 De ce te tot holbezi,
neostenit de omenescul durăt,
cu ochi de fulgere zeiești, răutăcioși?
Nu să ucizi vrei,
ci să chinui și să chinui?
30 De ce – p e m i n e ,
tu, răutăciosule, necunoscute Zeu?

Ha! ha!
Te-apropii pe furiș
în miezul astei nopți?...
35 Ce vrei?
Vorbește!
Mă-nghesui, mă strivești,

Hei! ești mult prea aproape!
Mi-auzi răsufletul,
îmi iscodești în inimă,
gelosule!
5 – de fapt, gelos pe ce?
Fugi! Fugi!
la ce bun scara?
ai vrea-n l ă u n t r u ,
în inimă, să urci,
10 în cele mai ascunse gânduri
ale mele să te urci?
Nerușinatule! Necunoscutule! Hoțule!
Ce vrei să furi?
Ce vrei să afli?
15 Ce vrei să storci,
călăule!
tu – Zeu-călău!
Ori trebuie, precum un câine,
pe lângă tine să mă gudur?
20 Să-ți dau, uitând de mine,
ție – toată iubirea?
Zadarnic!
Înțeapă-nainte!
Tu, cel mai sălbatic spin!
25 Nu câine – doar vânat îți sunt,
o vânătorule din cale-afară de sălbatic!
îți sunt cea mai trufașă pradă,
tâlharule de dincolo de nori...
Vorbește-odată!
30 Tu, ascunsule în trăsnet! Necunoscutule! vorbește!
Ce vrei, tâlhar de drumul mare, de la – m i n e ?...

Aud?
Răscumpărare-n bani?
Cât vrei să mă răscumpăr?
35 Hai, cere mult – mă sfătuie mândria mea!
și repede – mă sfătuie mândria cealaltă!
Ha! ha!
P e m i n e mă vrei? Pe mine?
pe mine – cu totul?...

Aha?
Mă chinui deci, nebun ce ești,
îmi zgândărești mândria?
I u b i r e dă-mi – cin' mă'ncălzește iar?
5 și cin' mă mai iubește?
dă mâini fierbinți,
dă jar lăuntric,
te dă sihastrei de mine
pe care gheața, o!-nșeptita gheață
10 o deprinde să ducă dorul de dușman,
chiar de dușman,
dă-te, predă-te,
dușmane prea sălbatic,
p e t i n e – mie!...

15 S-a dus!
Iată, și el a fugit,
el, singuru-mi tovarăș,
marele-mi dușman,
necunoscutul meu,
20 Zeul meu călău!...
Nu!
Vino iar la loc!
Cu toate chinurile tale!
Căci lacrimile mele toate
25 spre tine curg cu jind
și cel din urmă foc din piept
eu ție ți-l aprind.
O, vino iar la loc,
Necunoscute Zeu al meu! d u r e r e a mea!
30 și ultimu-mi noroc!...

Un fulger. Dionysos se-arată-ntr-o splendoare de smarald.

D i o n y s o s :

Fii-nțeleaptă, Ariadna!...
Ai urechile mici, ai urechile mele:
35 vâră-ți în ele o vorbă-nțeleaptă! –
Nu trebuie să se urască-ntâi îndrăgostiții?...

E u s u n t l a b i r i n t u l t ă u ...

Glorie și veșnicie

1
Cât timp o să mai zaci
  pe nenorocul tău?
5 Ia seama! îmi vei mai cloci
  un ou,
  un ou de bazilisc
în lunga ta amărăciune.

De ce se furișează Zarathustra pe subt munte? –

10 Ne-ncrezător, bubos, morocănos,
un deșirat copoi –,
dar deodată, un fulger,
orbitor, cumplit, un trăsnet
către cer din hăuri:
15 – că până și-n munte se zdruncină
măruntaiele...

Unde fulger și ură
una se fac, un singur b l e s t e m –,
își cuibărește-n munți mânia Zarathustra,
20 ca nor de furtună se târăște el pe drumul său.

Cel ce mai are-o velniță să se ascundă!
În pat, vlăguiților!
Iată, se rostogolesc pe boltă tunete,
iată, se cutremură ziduri și lemnărie,
25 iată, fulgere zvâcnesc și adevăruri de pucioasă –
  Zarathustra b l e s t e m ă...

2
Banul ăsta, cu care
toată lumea plătește,
30 g l o r i a –,
cu mănuși apuc eu banul ăsta,
cu scârbă îl strivesc s u b t ă l p i .

C i n e se lasă plătiți?
Desfrânații...
Cel care-i d e v â n z a r e apuce
cu mâini unsuroase
5 acest cling-clang vulgar de tablă – gloria!

– V r e i să-i cumperi?
toți sunt de vânzare.
Oferă însă mult!
Zornăie-ți punga plină!
10 – altfel îi î n t ă r e ș t i ,
altfel le întărești v i r t u t e a ...

Cu toții-s virtuoși.
glorie și virtute – rimează.
Cât timp trăiește lumea,
15 ea plătește pălăvrăgeala virtuții
cu cloncăneala gloriei –,
lumea t r ă i e ș t e din această zarvă...

În fața tuturor virtuoșilor
vreau să fiu vinovat,
20 acuzat de orice vină mare!
În fața tuturor trâmbițașilor gloriei
ambiția mea se schimbă-n vierme –,
printre-aceștia-mi vine
c e l m a i d e r â n d să fiu...

25 Banul ăsta, cu care
toată lumea plătește,
g l o r i a –,
cu mănuși apuc eu banul ăsta,
cu scârbă îl strivesc s u b t ă l p i.

30 3
Tăcere!
Despre mărețe lucruri – eu v ă d ce e măreț! –
e bine să taci

ori să vorbeștoi măreț:
vorbește măreț, vrăjita mea înțelepciune!

Privesc în sus –
acolo se-nvolbură mări de lumină:
5 – o, noapte, o, tăcere, o zvon tăcut ca mormântul!...
Zăresc un semn –,
din depărtarea depărtărilor
coboară-ncet spre mine, scânteind, icoana unei stele...

4
10 Supremă consteleție-a ființei!
Tablă cu imagini veșnice!
T u vii la mine? –
Ce nimeni n-a zărit,
frumusețea ta mută, –
15 cum? nu fuge d e privirile mele?

Stemă a necesității!
Tablă cu imagini veșnice!
– dar tu o știi de-acum:
ce toți urăsc,
20 ce numai e u iubesc,
– să fii e t e r n ă !
să fii n e c e s a r ă !
Iubirea mea se-aprinde veșnic
numai din necesitate.

25 Stemă a necesității!
Supremă constelație-a ființei!
– de nici o vrere-atinsă,
– de nici un Nu pătată,
veșnic Da al ființei,
30 sunt veșnic Da-ul tău:
c ă c i t e i u b e s c , o , v e ș n i c i e ! – –

Despre sărăcia celui mai bogat

Trecură zece ani –,
și nu m-ajunse nici un strop,
nici boare și nici rouă de iubire
5 – un s e c e t o s ținut...
Acum mă rog de-nțelepciunea mea
să nu ajungă o zgârcită în această uscăciune:
revarsă-te tu însăți, picură tu însăți rouă,
fii însăți ploaia vestejitului pustiu!

10 Cândva strigam la nori
să-mi ocolească munții, –
cândva grăiam "mai multă lumină, beznelor!"
Azi îi momesc să vină:
scăldați-mă-n beznă cu ugerele voastre!
15 – vreau să vă mulg,
vaci ale cerului!
Înțelepciune caldă ca laptele, rouă dulce a iubirii
eu revărs peste pământ.

Plecați, plecați, voi, adevăruri
20 cu privirea-ntunecată!
Nu vreau să văd pe munții mei
nerăbdătoare, crude adevăruri.
Poleit cu zâmbet,
mi-apropii astăzi adevărul,
25 îndulcit de soare, rumen de iubire, –
un adevăr c o p t îmi rup eu singur din pom.

Întind azi mâna
după zulufii întâmplării,
de-ajuns de înțelept
30 s-o păcălesc, s-o duc de nas ca pe-un copil.
Azi vreau să fiu primitor
de tot ce-i nepoftit,
nu vreau să fiu înțepător chiar cu ursita.
– Zarathustra nu-i arici.

Sufletul meu,
cu limba lui nesățioasă,
a lins de toate, bune, rele,
s-a scufundat în orice hău.
5 Dar, ca pluta,-ntruna
se-naltă iar deasupra,
plutește ca uleiul pe-ntunecata mare:
din pricina acestui suflet mi se spune fericitul.

Cine mi-e tată și mamă?
10 Nu-mi este tată prințul belșug,
iar mamă râsul tăcut?
Nu-mperecherea lor m-a zămislit
pe mine, fiară enigmatică,
pe mine, monstru al luminii,
15 risipitor a toată-nțelepciunea, Zarathustra?

Bolnav acum de gingășie,
un vânt călduț,
stă Zarathustra așteptând, tot așteptând pe munții săi, –
în propriile sucuri
20 îndulcit și fiert,
d e d e s u b t u l piscurilor sale,
d e d e s u b t u l ghețurilor sale,
ostenit și fericit,
un creator în cea de-a șaptea zi.

25 – Tăcere!
Un adevăr deasupră-mi hoinărește
ca un nor, –
cu nevăzute trăsnete mă săgetează.
Pe largi, domoale trepte
30 coboară fericirea lui la mine:
vino, vino, adevăr iubit!

– Tăcere!
E adevărul m e u ! –
Din ochi șovăielnici,
35 din catifelați fiori

privirea lui mă săgetează,
drăgăstoasă, rea, o privire de fată...
El mi-a ghicit t e m e i u l fericirii,
p e m i n e m-a ghicit – hei! ce mai născocește? –
5 Un purpuriu balaur stă la pândă
în adâncimile privirii lui de fată.

– Tăcere! Adevărul meu v o r b e ș t e ! –

Vai ție, Zarathustra!
Arăți ca unul
10 ce-nghițit-a aur:
o să-ți mai spintece și burta!...
Ești prea bogat,
o, tu ce pe mulți îi strici!
Pe prea mulți îi faci pizmași,
15 pe prea mulți îi faci săraci...
Pe mine chiar lumina ta mă adumbrește –,
mă ia cu friguri: fugi, bogatule,
fugi, Zarathustra, din soarele tău!...

Tu ai dori să-ți dai, să-ți dăruiești prisosul,
20 dar ești tu însuți cel mai de prisos!
Fii-nțelept, bogatule!
P e t i n e î n s u ț i s ă t e d ă r u i e ș t i î n t â i, o Zarathustra!

Trecură zece ani –,
și nu te-ajunse nici un strop?
25 nici boare? și nici rouă de iubire?
Dar cine trebuia să te mai și iubească,
îmbelșugatule?
Fericirea ta pustiește preajma,
sărăcește dragostea
30 – un s e c e t o s ținut...

Nimeni nu-ți mai mulțumește,
tu însă mulțumești
oricui se-nfruptă de la tine:
după asta te cunsc,

preabogatule,
c e l m a i s ă r a c dintre bogați!

Tu te jertfești, te c h i n u i e ș t e bogăția-ți –,
te dărui,
5 nu te cruți, nu te iubești:
cumplitul chin te biruie întruna,
e chinul hambarului p r e a p l i n, al inimii p r e a p l i n e –
dar nimeni nu-ți mai mulțumește...

Tu trebuie s ă s ă r ă c e ș t i ,
10 înțelept neînțelept!
de vrei să fii iubit.
Iubiți sunt numai suferinzii,
iubire doar flămânzilor se dă:
P e t i n e î n s u ț i s ă t e d ă r u i e ș t i î n t â i , o Zarathustra!

15 – Eu sunt adevărul tău...

Din
FRAGMENTE POSTUME

[U I 6a. Iulie 1871]

[1]

Melancoliei

Melancolie, pana de-mi ascut
Iar creștetu-mi plecat nu se ridică,
Șezând ca pustnicul pe-un trunchi căzut,
5 E să te cânt și nu-mi purta deci pică.
Așa văzutu-m-ai ades, chiar ieri
De dimineață, sub aprinsul soare:
Pe vale, vulturul, râvnind plăceri,
Visa un stârv într-o spânzurătoare.

10 De-aș sta ca o mumie pe buștean,
Te-ai rătăci, tu, pasăre deșartă!
Tu n-ai văzut cum ochiul, suveran,
Desfătător, jur-împrejur se poartă.
Și când la tronul tău nu s-a târât,
15 Crezut răpus de norii cei din zare,
S-a scufundat în sine-astfel, încât
Străpunse-abisul vieții-n fulgerare.

Adesea, gârbov, ca într-un pustiu
Stăteam – barbar care-ți jertfește ție –,
20 Un pocăit, cu trupul încă viu,
Gândind la tine, o, Melancolie!
Mă bucuram de vulturul în zbor,
De avalanșa-n tunet și cădere,
Tu îmi vorbeai, sărman amăgitor,
25 Într-adevăr, dar cu priviri severe.

Tu, aspră Doamn-a stâncilor pustii,
Prietenă ce-aproape stai de mine,

Ca să mă negi, mi-arăți tu în tării
Spectacolul de vulturi și lavine.
Rânjind, răsuflă pofta de omor:
E groaznic să trăiești prin a ucide!
5 Pe stânci, dorind un fluture ușor,
Seducător o floare se deschide.

Acestea-s eu – și dureros o simt –
Sedusul flutur, floarea-nsingurată,
Pârâu-n gheață, viscolul gemând
10 Și vulturul – spre slava ta curată,
Zeiță crudă, căreia, supus,
Îți gem durutul imn întru mărire,
Ca neclintit să pot râvni nespus
Trăire, și Trăire, și Trăire!

15 Cruntată Doamnă, nu mi-o lua în rău,
Că-n rime-ți fac aleasă țesătură.
Tresare cine vede chipul tău
Și tremură, de-ți prinde mâna dură.
Tresar în ritmice alcătuiri
20 Și, tremurând, îngân o melodie:
Cerneala-mi curge, pana-i în sclipiri –
Acum, Zeiță, lasă-mi cârma mie!

Gimmelwald
(Vara lui 1871)

[2]

25 **După o noapte cu furtună**

Azi mi-atârni ca o perdea cernită,
Tulbure Zeiță, la pervaz.
Groaznic saltă coama-ți gălbejită,
Groaznic url-al gârlelor talaz.

30 Ah! La licăr de văpăi grăbite,
În tumultul tunetelor, des,
Vrăjitoareo,-n văile-aburite,
Tu un elixir al morții-ai dres!

Groaznic auzit-am cum se-ngână
Glasul tău, când jalnic, când voios,
Ochii-aprinşi ţi i-am văzut, şi-n mână
Fulgerul ameninţând tăios.

5 Şi-astfel înarmată-n noaptea asta,
Ai păşit spre patul meu pustiu,
Mi-ai lovit cu lanţul greu fereasta:
"Iată cine sunt!" – mi-ai spus s-o ştiu.

"Amazoană veşnică şi mare,
10 "Bărbăteşte în război luptând,
"Nefemeie,-n veci biruitoare
"Şi tigroaică totodată sunt!

"Moarte, hoituri răspândesc din mână,
"Torţe-aprind cu ochii-ngrozitori,
15 "Mintea-mi cugetă venin – te-nchină!
"Ori, hoinare licăr, vierme, mori!"

[N I 2. Septembrie-octombrie 1871]

[1]
Nit raiz Rupal,
Sunst kailt Knupal.

[2]
Vuieşte viu prin văi un val
20 Goneşte roibii rău Rupal.

[3]
Jos în şanţ e un dulău
C-un cârnat în botul său.
Vaca stă pe casă blând
Muşcă din cârnat fumând.

[4]
25 Se îmbuibă zdravăn iar,
Căci e gros la buzunar.

[5]
În mină – viu nechez de cal,
Iar ochii-i verzi lucesc brutal.

[6]
Haz inimos
  țâșnește-n
5   suflet hazos.

[7]
Datoare-i gheata mea de zeu
Acestui stâng picior al tău.
Îți mulțumesc, nobil sadea,
Căci iarăși pot acum umbla.

[8]
10 Că de n-ar fi Isus preabunul,
Cât de pieziș am scăpăta.

[10]*
Doi gemeni ne-nfricați s-au dus
s-omoare zmeul lumii,-n sus.
Și-s o minune: trudă
15 din răsputere a doi tați!
Dar mama gemenilor frați
văzută-i ca o rudă.

[Mp XII 2. Sfârșitul lui 1871-primăvara lui 1872]

[4]
Acela-i om adevărat
Ce singur poate să-și dea sfat.
20 Chiar și acela-i de lăudat
Ce nu își poate da un sfat,
Dar ține minte sfatul dat.
Dar cel ce singur nu-și dă sfat,
Nici nu ia-n seamă sfatul dat,
25 Acela, vai! nu e bărbat!
E om pierdut și condamnat!

**Concepută mai târziu, în 1873.*

[Mp XIII 5. Toamna lui 1873-iarna lui 1873-1874]

[1]
S-a sfârșit cu dimineața,
cad pe creștete dogori
să ne-abatem sub frunzare,
să cântăm Prietenia –
5 roșii zori ai vieții-a fost:
roșu asfințit ne-o fi
însă la nămiază-i numai cânt:
ceru-n zori nu ne-mbiase
cu răsplată mai frumoasă – – –

[Mp XIII 6a. 1875]

[4]
10 O, zeită Prietenie, primește-ne cântul
nălțat acuma prieteniei
Oriunde arde-n ochi de prieteni
bucuria prieteniei:
întinde-ne o mână
15 cu zorii în priviri și
zălogul eternei tinereți în divina-ți dreaptă.

[U II 5b. Vara lui 1876]

[31]
Prin noapte trece-un călător
Vioi, haihui;
Rămâne plaiul vălurit
20 În urma lui.
E-un ceas vrăjit –
El nu se-oprește nicidecum,
Ci umblă făr-a ști vreun drum. –

Să cânte-o pasăre-a-nceput. –
25 – “Ah pasăre, ce mi-ai făcut?

De ce-mi oprești și mers, și gând,
Durere dulce picurând
Asupră-mi, să nu merg mai mult,
Să stau s-ascult,
5 Să-ți tălmăcesc salut și cânt?" –

Ea-i zice: "Nu, pribeag tăcut!
Eu nu pe tine te salut
Așa cântând;
Frumoasă-i noaptea, de-asta cânt.
10 Tu ai să drumețești mereu
Făr-a pricepe viersul meu.
Să bați cărări,
Să-ți sune pasu-n depărtări,
Când nalț nocturnu-mi cânt în zări
15 Cu mult alean. –
Cu bine, călător sărman!" –

[N II 2. Primăvara-vara lui 1877]

[45]
Copilăros și spăimos și trist
cântul timpului îmi suna:
iată, acum eu îl cânt?
20 ascultați dacă joaca de clopote
nu se preschimbă-n gravitate de clopote
sau se revarsă-n jos
ca din turnul Genovei, clar
Copilăros și totuși
25 Cât de spăimos și trist.

[61]
Mireasmă de Sorrento nu adie?
Iubire nu-i? E numai frig alpin?
Tomnatic soare doar? Sălbăticie?
Din mine deci în carte-i doar puțin:
30 Ce am mai bun las prietenei pe-altar,
Căci mamă ea mi-a fost, și doctor chiar.

[75]
Dacă rațiunea raționalu-l poate construi,
Arta doar artistul are a o mistui
Și totuși un artist a s c r i s cartea de față!
Nu rațiunea-i, ci i u b i r e a i-a dat viață.

[80]
5 Din codrul bavarez pornise ea
Baselul i-a mai făcut ceva
La Sorrento-abia s-a depănat din caier
Rosenlaui a scos-o liberă la aer
Munții-au pătimit la zămislirea ei!
10 Groaznic să cunoști dictonul, hei!
Treișpe luni până să nască mama, chinuita –
Vreun elefant oare ieșit-a?
Ori poate vreun ridicol șoricel? –
Sunt grijile tatei. Râdeți doar de el!

[81]
15 De când mi-a rodit această carte, mă chinuie dorul și rușinea
Cât astfel de plantă nu-ți va înflori și ție de-o sută de ori mai roditoare.
Eu gust de pe-acum fericirea de-a fi ca Mai-Marele,
Când el se bucură de darul de aur al grădinilor lui.

[85]
Prietenă! Acel ce cutezase de credința-n cruce să te mântuie
20 îți trimite-această carte: dar el însuși înaintea ei își face-o cruce.

[92]
Preafericit de-un nou-născut,
Trimite vesel un salut
Maestrului, și Doamnei iar,
Din Basel Friedrich Liberal.
25 El vrea ca ei întâi și-ntâie
Copilul tandru să-l mângâie
Și să se uite dac-o fi
Ca tata – cu mustăți, mai știi? –
Și dacă-n două labe-ori patru
30 Se va-mbulzi-n al lumii teatru.

În munți voia să scape-afară
Asemeni iedului să sară.
Să-și caute-ndată propriul drum,
Plăceri, favoruri, rang de-acum
5 Sau – cine știe? – și-ar dori
Sălbăticiuni și sihăstrii?
Pe calea vieții sale, iacă,
I-o fi sortit așa: să placă
Nu multor: cincisprezece doar,
10 În rest, li-e cruce și amar,
Maestrul să-l binecuvânte
Ferindu-mi-l de-urzeli și trânte!
Favoarea Domnei înțelepte
Pe-ntâiul drum să mi-l îndrepte!

[93]
15 O, iată toamna.
Se furișează soarele în munți,
Urcând pe ei
și odihnind la fiecare pas.
Pe corzile-ncordate trudnic
20 Și-ngână vântul cântecul:
Nădejdile se risipesc,
Iar el se tânguie în urma lor.
O rod al pomului,
Tu tremuri, cazi!
25 Ce taină noaptea ți-a
Dezvăluit,
Încât îți învelesc fiori de gheață
Obrajii, purpuriii? –
Eu nu-s frumos,
30 Grăiește ochiul-boului,
Dar oamenii mi-s dragi
Și le aduc alint,
Acum ei simt nevoia să mai vadă flori,
Asupră-mi să se plece
35 Și, vai! să mă culeagă –
În ochi le scapără atunci
O amintire-a c e v a m a i f r u m o s
Și fericire.

O văd și mor apoi,
Și mor cu drag.
O, iată toamna. –

[94]
L-amiază, când
5 Se suie vara tânără în munți,
Și ea vorbește-atunci,
Dar spusa noi doar i-o vedem:
Răsufletu-i țâșnește ca la un drumeț
În gerul iernii:
10 Iar munți de gheață, brad, izvor
Îi și răspund.
Dar noi vedem răspunsul doar.
Căci mai sprințar izvorul sare-n jos,
Ca un salut, din stâncă,
15 Și stă ciulind ca o coloană albă.
Și bradul mai fidel, mai sumbru
Se uită ca de obicei,
Și printre ghețuri, printre pietre arse,
Deodată fulgeră o scăpărare:
20 O, cin' ți-o tâlcuiește?
În ochiul mortului bărbat
Mai scapără lumini o dată, da:
Copilul său l-a-mbrățișat mâhnit
L-a sărutat
25 Atuncea scăpăratul ochiului vorbește:
"O, te iubesc"
Și munți înzăpeziți, pârâu și brad
La fel rostesc
Către băiatul-vară doar
30 Acest uníc cuvânt:
Noi te iubim!
Noi te iubim!
Și el – el le sărută cu mâhnire,
Mereu mai pătimaș
35 Și n-ar pleca:
Iar vorb-adie ca un văl
Din gura lui – o vorbă grea. –
Și toate-n jur ciulesc,

Răsufl-abia:
Atunci fiori străbat
Natura-n jur
Ca un sclipit în munți:
5 Ea cugetă și tace. –
La prânz era

Salutul mi-e rămasul-bun
De tânăr mor. –

[119]
Iată, văd mai mult ca voi
10 Vreau să v-o spun

[120]
un orb [–], dar încălțat și îmbrăcat
[–] acesta e, [– – –]
[– –] decât capră și țap

[121]
E limpede de tot
15 Suntém și trup, și suflet, un tot

[122]
Lumină, umbră știu ce sunt
Ce-i trup și suflet – voi nicicând

[123]
Fără grijă, capre-n grabă
La genunchi îmi vin buluc
20 Și-mi ling mâna, par că-ntreabă
De ce-s orb și singur cuc.

[124]
Aci-i sufletelu-nchis
Pe drum să nu-l strice, astfel și-a zis

[125]
Cu toții-n dosul frumoasei staturi
25 Mai poartă anume legături
În care ei sufletul să-și ia
Pe drum să nu-l strice,-i părerea mea

[126]
Trupul umbre-aruncă jos
Sufletul lumini
Umbre au desigur toți
Suflet doar puțini

[127]
5 Băiatul orb lângă drumul de munte

[129]
Apoi se-ntoarce-acas' și sufletelul și-l despachetează
Aceeași – – –

[130]
Stând așa pe lângă cale
Până umbrele-s mai reci
10 Și turmele de capre fără teamă-n fața mea

[132]
Toată ziua-s lângă cale
Până umbrele-s mai reci
Și spre țarcuri bat pe vale
Turmă și păstor poteci
15 Toate caprele se-mping
La genunchii mei buluc
Mâna mea o ling
Că sunt orb și singur cuc.

[134]
Doi tineri ședeau
20 în tufa de afini
privind la gândacul
mare și verzui,
cum pe spinarea-i
un strop de soare
25 licărea:
căzut din
umbre reci de cetini
în iarbă.

[Mp XIV 1b. Sfârșitul lui 1876-vara lui 1877]

[194]

Moto:
Dans al ideilor, te
cârmuie una din grații:
o, cum îmi răsfeți tu mintea! –
5 Vai! Dar ce văd? Cade
masca și vălul îndrumătoarei
și în capul horei
calcă teribila necesitate.

Rosenlauibad
10 iunie 1877
august 1877

[197]

1 Noaptea de Anul Nou: nălucile sonore din urechea mea
se strecor
Frig – scânteie stele
15 O tu
Mască rânjind pe Univers
–vechiul și noul Timp – ajun de An Nou.
2 fântâna țâșnitoare sub clar de lună
frumoasă, plictisită, răutăcioasă
20 vrea să toarne cu frig
3 Mâine pe vas. Încotro? noi moartea n-o riscăm
4 Orbul pe marginea drumului. Sufletul nu luminează
5 Ecce homunculus – joc de clopote
6 Alpa Alpa
25 7 Campo Santo
8 cristal de stâncă

[Mp. XIV 1c. Toamna lui 1877]

[10]

De când mi-a rodit această carte, mă chinuie dorul și rușinea,
Cât astfel de plantă nu-ți va înflori și ție mai frumoasă și mai roditoare.
Eu gust de pe-acum fericirea de-a fi ca Mai-Marele,
30 Când el se bucură de darul de aur al roadelor lui.

[M III 1. Primăvara-toamna lui 1881. Mai târzii]

[336]

Lui E. R.

De mă dezvălui, eu mă-nvăluiesc
Un prieten deci mi-e interpret firesc.
Și când își suie propriul drum mreu,
5 Înalță chipul prietenului său.

Februarie 1882

[N V 7. Toamna lui 1881]

[1]

Noaptea, sub un cer cu stele:
– O zvon tăcut ca un mormânt! –

[159]

O noroc, superbă pradă,
10 numai pari apropiat,
mâine doar, azi niciodată, –
vânătoru-ți e-un băiat?
Ești chiar drumul spre păcate,

dintre toate
15 cel mai îndrăgit păcat?

[222]

Cât despre vechea poveste
"Vorbă multă și trai flămând",
zic unii că aceast-așa și este –
Căci se-ntâmplă din când în când.

[Mp XVIII 3. Februarie-martie 1882]

[1]
Cel mândru dușmănește chiar
Și calul de la propriul car.
[2]
Sunt ca unealta cea de scris cu bilă:
Din fier, ușor de-ntors din drum, docilă.
5 Îți trebuie mult tact, răbdare-anume
Și degete subțiri să ne îndrume.

[3]
Cu aur mă jucam, cădea-n lavine –
Ba, eu cădeam – el se juca cu mine!

[6]
Din paradis.
10 Zis-a șarpele zbughind-o: "Rău și bine –
Astea sunt prejudecățile divine."

[7]
Ca eroul sub stindard,
Zici: "Nimic nu e hazard!"
Ieri tăceai: nu știi în veci
15 Mâine ce ai să petreci.

[M III 6b. Primăvara lui 1882]

[4]
A ști să-ți găsești tovărășie
Cu cei glumeți e bine să glumești:
Pe cei lingăi ușor îi lingușești.

[5]
Din butoiul lui Diogene
20 "Nevoi firești și fericiri au preț scăzut:
Decât pe aur, stau mai bine pe șezut."

[6]
Timon grăiește:
"Strânge-ți punga: numai cânii
dau întruna drumul scârnii!"

[7]
25 Rimă finală
Râsu-i artă serioasă
Mâine mai cu cap să-mi iasă,

Spuneți: azi avut-am har?
Foc din piept țâșni acuma?
Capul nu ajută gluma,
Dacă-n piept nu arde jar.

5 Hai, mâncăi, gustați din hrană!
Mâine-o să vă pară mană,
Iar poimâine – frupt de soi!
Veți mai vrea, așa le-mbie
Șapte lucruri vechi azi mie
10 Pe-alte șapte țâfne noi.

[8]
R e g u l i d e v i a ț ă
Să-ți fie drag în viață,
Deasupră-i stai voios!
Deci să te-nalți învață!
15 Și – să privești în jos!

O nobilă pornire
S-o-nnobilezi mai bine:
La kilul de iubire
Un gram dispreț de sine!

20 Nu sta pe șesuri, jos,
Prea sus iar bine nu-i!
Pământu-i mai frumos
Când pân' la mijloc sui.

[9]
D e s p e r a t
25 Scuipătorii-n preajma mea
Îmi produc oroare!
Fug, dar unde pot scăpa?
Să m-arunc în mare?

Împroșcânde guri; tot gem
30 Și gâtlejuri goale;
Zid, podea-n scuipați – blestem
Sufletelor-bale!

Pasăre să fiu prefer,
Sus pe case-i bine,

Cu sperjuri, hoți și-adulteri
M-aș simți mai bine!

Dacă-mproașcă, eu înjur
Și virtuți, cultură!
5 Aur nici ce-i sfânt și pur
Nu posedă-n gură.

[10]
C â n t e c e l e N a u s i c ă i
Fată ieri, azi – înțeleaptă,
Ieri nici optșpe ani n-avui: –
10 Azi – c-un moș cărunt pe-o treaptă –
Nu la păr asemeni lui!

Ieri mă tot muncise gândul –
Nu! Batjocură, nu gând!
Fost-ați frământați de gânduri?
15 De-o simțire mai curând!

Rar când cugetă muierea,
Că-nțelepții vechi au spus:
Să asculte doar muierea;
Cugetând, nu-i de supus.

20 N-am crezut în vorb-aceea,
Purec ce sărise jos!
"Rar când cugetă femeia,
Și atunci – fără folos!"

Fac adâncă reverența
25 Pentru vechi înțelepciuni!
Iat-acum și chintesența
Noii mele-nțelepciuni!

Ieri mi-a încolțit ideea,
Cum nicicând n-am cugetat:
30 "Mai frumoasă e femeia,
Și bărbatul – mai ciudat!"

[13]
C â n t u r i ș i s e n t i n ț e
Ritm întâi și rimă-n coadă,
Iar drept suflet – muzica:
Ăst divin a guița
5 Ar fi cânt. Și nu-i tăgadă:
"Vorbele fac muzica".

Dar sentința-i altceva:
Ia în râs, se-aprinde, sare
Și-i străină de cântare;
10 "Gândul fără cânt" e ea.

Să vă dau din fiecare?

[M III 2a. Vara lui 1882]

[6]
Dacă stau într-un picior, voi
Sta curând chiar și în două

[7]
Vrei tânăr să rămâi, grăbește-te să-mbătrânești

[8]
15 Experiența e periculoasă
timpul trece-n goană

[9]
pentru auz e-un lucru prea delicat

[N V 9a. Iulie-august 1882]

[15]
Lui – – –
Prietenă! – Columb îi zise –
20 Nu te-ncrede-n genovezi!
Tot privesc zări interzise –
Largu-i cheamă cât îl vezi!

*
Hai, curaj! În larguri scapăt,
Genova-i în urma mea.
Și, părtaș cu tine, capăt
Eldorado,-America.
*
5 Fermi urmăm cărarea vrută!
Nu-i întoarcere deloc.
Iată:-n larguri ne salută
Moarte, slavă și noroc!

[21]
Nu-i carte asta: în cărți de toate-s!
10 Ca-n giulgiuri și ca-n racle ferecate!
Ea-i o voință, o promisiune,
Sfărmarea punții ultime spre lume,
Un vânt marin, o ancoră-nălțată,
Scrâșnit de roți, timonă-ndreptată,
15 Răcnește tunul, fumul umple zarea
Și râde monstrul, râde marea –

[97]
Cum se-ncearcă sfoara:
Mușc-o-întâi ca fiara.

[N VI 1a. Iulie-august 1882]

[101]
C o l u m b u s   n o v u s

20 Într-acolo vreau, și tare
Cred în mine și-n catarg!
Marea-i liberă în zare:
Vasu-mi genovez e-n larg.
* *
Totul nou, mai nou de-acuma-i
25 Genova în urmă-mi e.
Hai! La cârmă tu stai numai,
Dulcea mea Victorie!

(Vara lui 1882)

[102]
C o p a c u l v o r b e ș t e

Prea singur și prea-nalt crescui:
Aștept: oare venirea cui?
* * *
Stau lângă tron de nouri drept:
5 Întâiul trăsnet îl aștept.

[103]
I d e a l u l u i

Ce mult te-am fost iubit, iubită umbră!
Atrasu-te-am spre mine,-n mine – și
De-atunci aproape-am devenit eu umbră,
10 Tu – corp. Dar ochiul îndărătnic mi-e,
Dedat să vadă lumea din afară:
Tu ești eternu-i “din-afara-mea”.
Uf! ochiul meu mă scoate din țâțâni!

[104]
“Ș t i i n ț a v e s e l ă”
15 (Sanctus Januarius)

Nu-i carte asta: în cărți de toate-s!
În aste giulgiuri, racle ferecate!
Trecutu,-n cărți, ca pradă moare:
Aici un veșnic *a z i* înfloare.

[105]
20 Î n m u n ț i
(1876)

Napoi, nainte – nicidecum?
Nici pentru capra-neagră drum?
* *
Aștept aici și - *a p u c* zvâcnit
25 Ce mâna și-ochii îmi permit!
* *
Cinci coți de zori, cinci de pământ,
J o s – lume, om și – moartea sunt!

[106]
P r i e t e n i e i

Slavă ție, Prietenie!
Zori de zi ai
Marilor mele speranțe!
5 Fără capăt
Îmi păreau ades cărări și noapte,
Viața-ntreagă
Fără rost și de nesuferit!
Aș trăi și-a doua oară,
10 Azi eu îți descopăr în privire
Zori strălucitori, triumf,
O, scumpă Zeie!

[107]
C u v â n t u l

Cuvântul viu mi-e drag nespus:
15 El sare-nalt, mereu dispus,
Salută ceremonios
Și, chiar stângaci, e grațios,
Prin vine sângele îi zburdă,
Răzbate și-n urechea surdă,
20 Ba zboară-n sus, ba dă-ndărăt,
Prin tot ce face – e-un desfăt.
Făptura-i însă e firavă,
Când sănătoasă, când bolnavă.
De vrei să-l știi mereu în viață,
25 Apucă-l gingaș și-l răsfață,
Nu-l pipăi cu palma dură,
El moare și de-o-ncruntătură –
Și-atunci se prăvălește lat,
Sărman și rece, nemișcat,
30 Micuțu-i leș se urâțește,
În timp ce moartea-l biciuiește.
Cuvântul mort – un lucru hâd,
Schelet ce zuruie, și-atât.
Rușine meseriei hâde
35 Ce vorbelor le este gâde!

[Z I 1. Vara-toamna lui 1882]

[1]
“Într-acolo vreau! Și tare
“Cred în mine și-n catarg.
“Mare-ai liberă în zare,
“Vasu-mi genovez e-n larg.
5 “Totu-i nou, o viață nouă,
“Timp și zări râd în azur –
“Vas și cârmă, slavă vouă!
“Urlă veșnicia-n jur!” –

[2]
P i n u l ș i t r ă s n e t u l
10 Mai-nalt ca om și fiare-ajuns;
Vorbesc – și nu primesc răspuns.
* *
Prea singur și prea-nalt crescui:
Aștept: oare venirea cui?
* *
Stau lângă tron de nouri drept, –
15 Întâiul trăsnet îl aștept.
* *

[3]
P o r t o f i n o

Aici aștept – ce-aștept? Nimic, m-ațin
Tot dincolo de Rău și Bine, din
Lumină beznă doar pot jindui,
20 Prieten cu amiezi și veșnicii.
* *

[4]
Î n l a r g u l m ă r i i

Prietenă – Columb îi zise –
Nu te-ncrede-n genovezi!
Tot privesc zări interzise,
25 Largu-i cheamă cât îl vezi!
* *

Ce iubesc, ei vor să-nșele
Abătând în timp și zări – –
Peste noi scânteie stele,
Urlă veșnicia-n mări.
* *

[N VI 1b. Noiembrie 1882-februarie 1883]

[122]
5 Tot așteptând aici –
Stam, dincolo de rău și bine, ba
Gustând lumini, ba umbre: totu-i joc
Amiază, mare, timp fără soroc.

[145]
Amiază, mare, timp fără soroc
10 Un țânc, o jucărie
Și, *brusc*, d*in unu* iată-s doi
Și Zarathustra-mi apăru apoi.

[N VI 2. Mai-iunie 1883]

[53]
Noapte:– acum se-aud mai
clar fântânile țâșnitoare
15 – și tu, suflete,-mi ești o
țâșnitoare fântână.
Noapte:– acuma se deșteaptă
cântul îndrăgostiților.
și tu, suflete, însuți mi-ești
20 cântare de-ndrăgostit.

[Z I 4. Vara lui 1883]

[1]
Noapte: peste-acoperișuri iară
Hoinărește chipul rotofei al lunii.
El, cel mai gelos dintre toți motanii,
Îi privește gelos pe-ndrăgostiți,

Acest obez și palid “Om-din-Lună”.
Lacom se strecoară prin unghere obscure,
Se proțăpește-n geamuri întredeschise,
Ca un lacom și obez călugăr
5 Umblă obraznic noaptea pe căi oprite.

[N VI 7. Toamna lui 1883]

[53]
Aflai pe drumuri sterpe
lungile-i urechi asine –
aflai[1515] și pe-al meu șerpe,
ce-și pierduse capu,-n fine.

[W I 1. Primăvara lui 1884]

[161]
10 “Zeilor nemuritori li s-aseamănă prietenii, însă pe restul
Ține-i de oameni netrebnici, nedemni de numit, nici de luatu-i în seamă.”

[Poezii și fragmente poetice. Toamna lui 1884]

[Z II 5b]

[1]

D e d i c a t ă t u t u r o r c r e a t o r i l o r

Strânși preaputernic cu
Lumea vom sta!
15 Virilul, veșnicu’,
Ne soarbe-n ea!

[2]
ghebul crește tot mai mare –
vând creștinii ca jidanul –
mai profund francezu-apare –
20 Și mereu mai plat germanul!

[3]

R ă u t a t e s o l a r ă

În aerul stors de lumini
Când mângâierile de rouă
Coboară pe pământ,
5 Nevăzute, neauzite chiar – căci poartă fine încălțări
Roua cea mângâietoare, ca toți cei blânzi –
Îți amintești atunci, îți amintești tu, inimă fierbinte,
Ce însetat-ai fost cândva,
Prea însetată în pârjol și trudă
10 După cereștile picături de rouă,
În timp ce pe cărări domoale prin iarbă,
Taciturne îți dădeau târcoale
Sclipirile-nserării printre arbori sumbri,
Răutăcioasele sclipiri din jaru-amurgului,
15 Și-astfel, în tăcerea-i, soarele te-a întrebat:
De ce, nebunule, porți
O mască sfâșiată?
O mască zeiască? Cui i-ai smuls-o de pe față?
Nu ți-e rușine să adulmeci printre oameni,
20 Lacom, urme de zei?
Și-ncă de câte ori!

Pețitor al adevărului? așa gemeam –
Nu! Un biet poet!
Avid de măști, tu însuți deghizat.
25 Tu însuți mască sfâșiată! Mascaradă de zei!

În aerul stors de lumini,
când secera lunii
alunecă verde și invidioasă
prin roșul purpuriu
30 – la tot pasul secerând în taină
hamacuri de trandafiri,
până se prăbușesc,
spre noapte, gălbejiți, se prăbușesc,
iar ea se înroșește.

tot mai roșie se-nalță
rușinându-se de fapta rea,– – –

[4]

Pustiul crește: vai de ești pustiu!
Foame e: scurmă după hoituri – știu.
5 C-aici au cuib izvor și palmier –
El macină cu dinți zmeiești de fier:
Nisipul i-e dantura, lacom chin.
Din piatră-și face falcă de rechin
Preface pietrele-n măsele d\pe deplin
10 pisează-n veci
cu nesătule fălci – – –
Năprasnică foame sfarmă între dinți.
Pustiu cu dinți de hală – – –
Nisipu-i dinți, seminți de colți de zmei
15 Ce sfarmă, sfarmă – nu se sfarmă ei – – –
Nisipu-i mamă înghițind copii,
Cu șișul ce zboară în pielea-i gri – – –

[5]

Durere, spin, spre ce mă vei împinge?
Sub alte ceruri prăbușii
20 Tot cerul, mirodenii risipii
În cinstea zeilor – spre a te-nvinge!
Durere, te-am lipsit de-o mână și
De sprintenele-ți labe de feline
De ce-am făcut mi-a fost rușine
25 – – – nod pregăti
– – – să-nfrâne
– – – piei
– – – -inge
– – – potrivi
30 – – – hei
– – – împinge

[6]

P o m u l t o a m n a

De ce, nătângi, mi-ați scuturat voi poama,
Pe când stam orb și fericit:
Nicicând mai rău nu mă cuprinse teama
5 – Pierit-a visu-mi aurit!

O lacomi urși cu trompă, niciodată
Politicos n-ați auzit
Bătăi în uși? De groază, poama-mi toată
Cu tava-n cap – v-am azvârlit.

[7]

10 pe drumuri noi spre Grecia străveche
gândeam că pot salva g e r m a n u - n t i n e
Parsifalul tău, caricatură a lui Siegfried!

[8]

Se-aude-n depărtări tunând
Și ploai-apoi: pic! pic! –
15 Pedanta asta flecărind
N-o-mpiedici cu nimic.
Chiorâș mă-mpunge-al zilei ochi
În lampă-mi suflă ea!
O, noapte bună! O pustiu!
20 O, călimară! Cărți!
Acum mi-e totul cenușiu

[9]

Acum, când ziua
E obosită de zi și-oricărui dor pâraiele
Îi murmură o nouă mângâiere,
25 chiar cerurile toate, atârnate în păienjeniș de aur,
fiecărui ostenit îi spun: “acuma dormi”, –
de ce nu dormi tu, inimă posacă,
ce te-mboldește iar să fugi cu talpa sângerând

ce-aștepți neliniștită?

tu, disperatule! Știi și tu, –
ce mult curaj le dai acelora
ce te privesc

5 ah, cum te plângi! unde să fug?
Ah, pe cine hrănești!
Și pe-ntemnițați îi hrănești.
Ce siguranță-i dă vagabondului
totuși o temniță!
10 ce tihnite dorm sufletele
criminale, întemnițate –

Acum, când șoarecele a născut un munte –

Unde ești, creație?

O, încălziți-mă! iubiți-mă
dați mâini fierbinți
15 să nu vă speriați de gheața mea!
Prea multă vreme ca nălucă pe ghețari – – –

purtat de vânturi, nălțat de vârtejuri
pe ce oglindă nu m-am pus –
eu, praf pe toate suprafețele

20 debordând de-atât devotament
precum un câine

Scorbură, peșteră plină de venin și păsări de noapte
împresurat de cântece și temeri,
25 singur –.

Tâlhari de drurnul mare! Al vostru sunt acum!
Cât vreți să mă răscumpăr?
Pretindeți mult – așa mă sfătuie mândria mea.
Și repede – mă sfătuie mândria cealaltă!

30 Zac liniștit –
și întins,
asemeni muribundului căruia îi încălzești picioarele
– gândacii toți se tem de mine

vă temeți de mine? N u vă temeți de arcu-ncordat?
Vai, de-ar putea cineva să-și pună săgeata în el

[10]

Și azi avutul tot mi-l am
Găsi nădejdea mea – vultúr –
5 O nouă Grecie, loc pur
Urechii, simțului balsam –

Din răgușelile nemțești
Mozart, Rossini și Chopin
Te văd, Orfeu german, la proră
10 Spre Grecia în orice oră.

Nu pregeta să-ntorci a navei proră
Spre fericite insule din Sud,
Spre nimfele eline-n horă
Mai mândru țărm ea n-a știut –

15 Și azi avutul tot îl am
ce mi-l scruta vultúru-odată –:
– Chiar de-a pierit nădejdea-mi toată.
Mă-nțeapă zvonul tău – știam –
Urechii, simțului balsam
20 Din cer ca roua picurată

Cântare-asupră-mi picurată

Cârmind spre greci făr' de zăbavă
A muzelor superbă navă

[11]

A r t h u r S c h o p e n h a u e r

25 Ceea ce-a predicat s-a dus,
Ce-a trăit va rămâne clar:
Priviți-l doar!
El nimănui nu s-a supus!

[12]

1) Voi, gânduri tâlhărind la drumul mare
Sârguință altădată
Chin al creației
2) Căutând iubire – și-ntotdeauna m a s c a,
5 blestemata de m a s c ă s-o afli și, silit, s-o zdrobești!

[13]

Iubirea-i cea care mă fură, ea
Profund râvnita!

[14]

O i

Uitați-vă la vultur! cu jind și fix
10 privește jos în hău,
în propriul hău, ce se învolbură
în afunzimi tot mai afunde!
Deodată, drept zburând,
în jos zvâcnind
15 se năpustește peste prada-i.
Gândiți că f o a m e a îi dă ghes?
Cumplitul gol din măruntaie? –
Și nici iubire nu-i
– dar ce-i un miel pentru un vultur!
20 e l u r ă ș t e o i l e
Așa mă năpustesc
în jos, cu jind,
asupra turmelor acestea de miei
sfâșiind, însângerând,
25 dispreț față de cei molatici
mânie față de tâmpenia mieilor – – –

[15]
– sclavii bogăției
le zornăie gândurile ca lanțurile grele

[16]

ei născocit-au sfânta plictiseală
și pofta de zile de luni și zile de lucru

[17]

Nu șovăiți: dați-mi de ghicit
sau îmi istoviți mândria spiritului

[18]

5 Spirite îndărătnice, plăpânde și mici

[19]

bunăvoință îndrăzneață ca o vită

[20]

I u b i n d u - i p e c e i r ă i

Vă temeți de mine?
Vă temeți de arcu-ncordat?
10 Vai, de-ar putea cineva să-și pună săgeata în el!

Ah, prieteni ai mei?
Unde-i cel numit bun!
Unde-s toți "bunii"!
Unde, unde-i candoarea tuturor acestor minciuni!

15 Cei ce-au văzut cândva în om
și Dumnezeu, și țap

Poetul în stare să mintă
cu voință, cu știință,
doar el poate spune adevărul

20 "Omul e rău"
așa grăit-au toți prea-nțelepții –
spre mângâierea mea.

plesnind de sănătate și frumos

precum sălbăticiunile pestriț pătate

cine, asemeni felinelor și hoților,
e ca acasă în pustiu
și sare pe fereastră

5 ceea ce rămâne-ncremenit și rece, neted,
ceea ce devine statuie și stelă,
ceea ce se-nalță-n fața templelor,
se-nalță la vedere
– virtutea – ?

[21]

10 Pețitor al adevărului? Văzutu-l-ai?
Mut, încremenit și rece, neted,
Prefăcut statuie și stelă, nălțat
În fața templelor – spune,
Ți-ai dori aceasta?
15 Nu, tu cauți măști
Și irisuri

Neastâmpăr de pisică sălbatică sărind pe fereastră
afară, în pustiul orișicărei întâmplări!
Nu, tu ai nevoie de codru secular
20 ca mierea să ți-o sorbi,
plesnind de sănătate și frumos
precum sălbăticiunile pestriț pătate

[22]

Cei obosiți de lume

timpuri mai gânditoare, timpuri mai răzgândite
25 decât e azi și ieri al nostru

fără de femei, flămânzi
și privindu-și buricul
– prielnici scârnăviei
împuțiți!
30 astfel și-au descoperit voluptatea întru Dumnezeu

sub cerul înnorat
zvârlind înspre dușmani
săgeți și gânduri ucigașe,
îi ponegreau pe fericiți

5 Iubesc și, vai! nu sunt iubiți
se sfâșie singuri
căci nu vrea nimeni să-i îmbrățișeze.

voi, disperaților! ce mult curaj
le dați acelora ce vă privesc!

10 S-au dezvățat să mai mănânce carne,
cu femeiuști să se mai joace,
– s-au amărât peste măsură.

ce siguranță-i dă vagabondului
chiar și o temniță!
15 Ce tihnite dorm sufletele
criminalilor întemnițați!
Suferă de conștiință doar
conștiincioșii!

[23]

D i n c o l o d e t i m p

20 Timpul acesta-i ca o femeie bolnavă
lăsați-l doar să țipe, să răcnească, să înjure și să spargă
farfuriile și masa.

purtați de vânturi, nălțați de vârtejuri
– v-ați și depus pe toate suprafețele,
25 v-ați și culcat pe toate oglinzile mincinoase
– praf

pe unii ca aceștia cu argumente-i faci ne-ncrezători
prin gesturi mărețe-i convingi

Napoi! Prea aproape îmi călcați pe urme!
30 Napoi, ca adevărul meu să nu vă crape țeasta!

excitabili precum popoarele bătrâne
la creieri și părțile rușinoase

debordând, precum un câine, de-atât devotament

[24]

Un țipăt pe la miezul nopții s-a-nălțat
5 – venea dinspre pustiu

[25]

Elogiul sărăciei

Pentru sclavii bogăției,
ale căror gânduri zornăie
ca lanțurile reci, e cântecul meu

[26]

10 O, vreme bună, ce-mi înflori
O, mare și solemnule-anotimp –
Din nord în sud
Zeieștii oaspeți – neștiuți, străini
cei fără nume
15 Voi oaspeți, regi cu firi divine,
Din tot înaltu-mi curge vestire-acum
Precum miresme
Precum zefiri prevestitori
Din nord în sud
20 La ceas festiv mi-aleargă inima

Sihastrul n-are să rămână singur mult!

Aproape-i vremea, solemnul și frumosul, marele-anotimp,
când oaspeții-mi sosesc – pe la mijoc de an,
acum eu sunt ca un îndrăgostit,
25 al cărui dor tot numără ceasurile
și care,-n picioare, tot pândește și privește, fericit în tânjirea-i,
până când, apăsat de strâmtele odăi,
se-aruncă pe ulița-ntunecată a întâmplării
– Și dacă vântul nopții bate-n geam,
30 Cu ramuri înflorite trezindu-i dușmănos pe-adormiți

[27]

6. P o e t u l – c h i n u l c r e a t o r u l u i

Tâlhari de drumul mare! Acuma sunt al vostru
Cât vreți să mă răscumpăr?
Pretindeți mult – așa mă sfătuie mândria mea – și repede:
5 mă sfătuie mândria cealaltă
îmi place să ghicesc: ușor mă istovește asta
încotro să fug?

Zac liniștit
și întins,
10 asemeni muribundului căruia îi încălzești picioarele
– gândacii toți se tem de amuțirea mea
– aștept

Numesc bun totul
iarbă și frunziș, fericire, binecuvântare și ploaie

[28]

15 despre venirea voastră
despre apropierea voastră
– ei mă iubesc

Așteaptă toți – tuturora le-am vorbit
de voi, o voi

[29]

20 Dacă lucrurile nu sunt ascuțite
pentru ale dansatorilor picioare

domol, precum cămilele,
trece om după om

[30]

Scorbură, scobitură plină de păsări de noapte
25 Împresurat de cântece și temeri

[31]

Aici ședeam privind, privind – pe geam!
Cu mâna-ntr-un buchet eu mă jucam
Și pentru cine geana mea scăpa
Sfielnic-curioasă lacrima?

5 Atunci – – –

Ședeam iubind, iubind – și nemișcat,
Ca lacul care – – –
Privind ăst lac-oglind-așa vrăjit:
El e de lapte, viorea, granit.

[Z II 7a]

[34]

10 Silitorului îi pizmuiesc silința:
ziua-i urcă auriu, egal,
coboară auriu, egal,
adânc, în marea-ntunecată, –
și-nfloare,-mpresurând culcușul său, uitarea descătușătoare.

[35]

15 Noaptea – cine-mi bate la fereastră?

[36]

J e r t f a m i e r i i

Aduceți-mi miere, miere din faguri, rece ca gheața!
Miere jertfesc oricui dăruiește,
Nu pizmuiește și-i bun –: sus inimile!

[37]

C h e m ă r i l e h e r a l d u l u i

bogat cu duhul
din nimic creat, din glumă

[38]

Tu ce-mi urmărești gelos răsufletul în noapte
5 și-ai vrea să te strecori în visurile mele

[39]

Cândva – departe e acest cândva! și ah! ce dulce sună
"Cândva", ca rătăcitul zvon de clopot,
ci iată că sosit-a ziua, datoria și brăzdarul,
mugetul de taur, – – –

[40]

10 O voi ce vă jucați,
Copii în pădure râzând,
Să nu fugiți – nu! apărați-mă,
Ascundeți ah, vânatul hăituit,
Stați și-ascultați! Că ceea ce mă hăituește,
15 din zorii cenușii, pe rătăcite căi,
sunt vânători? tâlhari de drumul mare? gânduri?
Încă nu știu,
dar a vedea copiii
și jocurile lor – – –

[41]

20 Un corp, cel mai frumos – e doar un văl,
Sub care se ascunde pudic – mai frumosul –

[42]

L u i H a f i z

Întrebarea unui băutor de apă

Tavernă mare ți-ai durat,
  nu-i alt-asemenea,
5 Și băuturi ai preparat,
  dar lumea nu le bea.
Iar pasărea ce Phoenix fu,
  pe care-o găzduiești,
Și șoarecele ce născu
10 un munte – însuți ești!
Ești tot și nimic, tavernă și vin,
  Ești șoarec, munte chiar,
În tine veșnic cazi puțin
  Și zbori în afară iar –
15 Ești hăul nalților munți semeți,
  Lumina din genuni,
Tu ești beție a celor beți
  – deci vin – la ce ț i -e bun?

[Z II 6a]

[43]

Azi o femeie mi-a grăit
20 Sfioasă,-n zori de zi:
"În stare trează ești fericit,
Dar beat – ce fericit ai fi!"

[44]

Cel ce nu râde-aici să nu citească!
Altminteri, "piaza rea" o să-l lovească.

[45]

25 M ă g a r i l o r g e r m a n i

Judecata asta slabă
La acești englezi de treabă
Ce "filozofie"-o fi?

Darwin lângă Goethe șade?!
Asta e: l e z m a i e s t a t e –
maiestatem genii !

Între mediocri măiestru –
5 Asta-i a fi maestru,
Cazi în fața lui! și
Să-l așezi pe tronuri nalte
Asta e...

[46]

Vă salut, englezi de treabă
10 Și pe Darwin mai degrabă,
Ce ca vite vă privi!

Respectați-l, fu de treabă
Darwin ăsta: mai degrabă
Vitele știu-ngriji.

15 Doar când – lângă G o e t h e șade
Asta e lezmaiestate
Maiestatem genii!

[47]

P r i v i n d u n h a l a t

Chiar modest la-mbrăcăminte,
20 Neamțul totuși avea minte,
Vai, câtă schimbare-n rău!
Îmbumbat în strâmte straie
Astăzi croitoru-i taie
Mintea – ca Bismark al său!

[48]

25 L u i R i c h a r d W a g n e r

De orice lanț te-mbolnăveai,
Tu, spirit liber, ne-mpăcat,
Mereu biruitor, dar tot mai prins,

Tot mai scârbit, mai sfâșiat, mai stins,
Încât venin din orice leac sorbeai –
Și tu-ai ajuns acum pe c r u c e, vai!
Și tu! Până și tu - ești un învins!

5 Privesc tot circul respirând
Durere, ocnă, ură, criptă, scrum,
În *mijloc* iz curvesc de dom, tămâie, fum –
Fiori mă prind:
Jucând mi-azvârl în sus tichia de nebun!
10 Scăpai fugind – –

[49]

L u i S p i n o z a

Spre “unu-n toate”-ntors – și exultând
De-un amor dei-n intelect, în gând –
Pantofii jos! Ce triplu sfânt pământ! – –
15 De fapt, mușca-n iubirea ta
o, focul răzbunător, mocnit:
– evree ură-n Domn evreu mușca! –
– Sihastre, oare te-am ghicit?

[50]

P e n t r u p r i e t e n i i f ă ț a r n i c i

20 Ai șterpelit, ți-e ochiul mat –
Un singur gând doar ai furat? –
Cu-atâta cine-i împăcat!
Mai ia un pumn peste ce-ai luat –
Ia-mi tot – holbat
25 Te-ndoapă, porc nerușinat!

[51]

S u s p i n r o m a n

Doar deutsch! Nu teutsch! Ni-e astăzi în auz.
Doar “Babst” rămâne s t r i c t nemțește-n uz!

[52]

“G e r m a n u l a u t e n t i c”

“Ô peuple des meilleurs Tartuffes,
Ți-oi fi credincios, precis!”
– Și cu vântu-n pânze, uf!
5 Dus e spre Cosmopolis.

[53]

N o u l T e s t a m e n t

Cu ce-i bine și ce-i rău
Tomul sfânt e plin?
– Dar cuvântă-n pragul său
10 Adulter divin!

[54]

E n i g m ă

Femeia și bărbatul – dezlegați enigma lor:
“Ușor ea i n v e n t e a z ă, el d e s c o p e r ă ușor – –”

[55]

15 P u s t n i c u l g r ă i e ș t e

S ă a m eu gânduri? Bine! – le voi fi stăpân.
S ă - m i f a c eu gânduri, – asta-mi place s-o amân!
Altminteri, rob am să le cad curând
Și să robesc nu vreau nicicând.

[56]

H o t ă r â r e

20 Voi fi-nțelept, că-m i place și
Urmez îndemnul meu.
Că proastă lume ne zidi,
Îl laud pe Dumnezeu.

Și dacă bat cărarea mea
Cotind în chip și fel –
Cel înțelept începe-așa,
Smintitu-ncheie-astfél.

[57]

5 Talazuri nu mai stau,
Nopții-i drag de zi –
Frumos răsună "vreau",
Splendid: "dragu-mi-i"!

Veșnice izvoare cată
10 Să izvoară în veci:
Domnul – a-nceput vreodată?
El – începe veșnic deci?

[58]

C ă l ă t o r u l

Prin noapte trece-un călător
15 Vioi, haihui;
Rămâne plaiul vălurit
În urma lui.
E-un ceas vrăjit –
El nu se-oprește nicidecum,
20 Ci umblă făr-a ști vreun drum.

Să cânte-o pasăre-a-nceput:
"Ah, pasăre, ce mi-ai făcut!
De ce-mi oprești și mers, și gând,
Durere dulce picurând
25 În simțu-mi, să nu merg mai mult,
Să stau s-ascult – –
De ce m-a d e m e n ș t i cu cânt? –

Ea-i zice: "Nu, sărman pribeag,
Eu nu pe tine te atrag
30 Cu viersul meu –
Din piscuri soață-mi chem mereu –

Ce ți-ar păsa?
Stingheră, noaptea-mi cade greu –
Ce ți-ar păsa? Ți-e hotărât
Să nu stai locului nicicât!
5 De ce mai stai?
Ce-ți face șuieru-mi de dor,
O călător?”

Ea-și zice-n sine-ntrebător:
“Ce-i face șuieru-mi de dor?
10 De ce mai stă? –
Sărman, sărmanul călător!”

[59]

Î n n o i e m b r i e g e r m a n

O, iată toamna: inima-ți mai mult o frânge!
Zboară dar! Zboară dar! –
15 Se furișează soarele în munți
Urcând, urcând
Și odihnind la fiecare pas.

O, lumea cum s-a vestejit!
Pe corzile-ncordate trudnic
20 Și-ngână vântul cântecul.
Nădejdile s-au risipit –
Iar el se tânguie în urma lor.

O, iată toamna: inima-ți mai mult o frânge.
Zboară dar! Zboară dar!
25 O rod al pomului,
Tu tremuri, cazi?
Ce fel de taină noaptea te-a
Deprins,
Încât fiori de gheață îți acoperă obrajii,
30 Obrajii purpurii? –

Tu taci și nu răspunzi?
Dar ce se-aude? – –

O, iată toamna: inima-ți mai mult o frânge
Zboară dar! Zboară dar! –

"Eu nu-s frumos
– grăiește ochiul-boului –
Dar oamenii mi-s dragi
Și le aduc alint –
5 acum ei simt nevoia să mai vadă flori,
asupră-mi să se plece
și, vai! să mă culeagă –
în ochi le scapără atunci
o amintire,
10 o amintire-a ceva mai frumos ca mine: –
– o văd, o văd – și mor așa." –

O, iată toamna: inima-ți mai mult o frânge!
Zboară dar! Zboară dar!

[60]

P e g h e ț a r

15 La prânz, când mai întâi
Se suie vara-n munți,
Ca un băiat cu ochi fierbinți și obosiți:
Atunci și ea vorbește.
Noi totuși îi v e d e m doar spusa.
20 Răsufletu-i țâșnește cum țâșnește la bolnav,
În febră, noaptea.
Și munți de gheață, brad, izvor
Îi și răspund,
Noi totuși le vedem răspunsul doar:
25 Izvorul sare mai sprințar în jos,
Ca un salut, din stâncă,
Și stă – coloană albă tremurând –
Muncit de dor.
Și bradul mai fidel, mai sumbru
30 Privește ca de obicei,
Și printre ghețuri, printre pietre arse,
Deodată fulgeră o scăpărare – –
Asemeni scăpărare-am mai văzut: prin asta-i aflu tâlcul.

Și ochiul mortului bărbat
35 Mai scapără o singură dată poate,

Când, amărât, copilul său
La pieptu-i cade, sărutându-l:
Atunci, văpaia mai o singură dată
Zbucnește poate și, arzând,
5 Vorbește ochiul mort: "Copile!
Copile, te iubesc, o știi!" –

Și-arzând la fel – și brad,
Și munți de gheață, și șuvoi –
Aceleași vorbe din priviri rostesc:
10 "Noi te iubim!
Copilă, te iubim, noi te iubim, o știi!"

Și ea,
Ca un băiat cu ochi fierbinți și obosiți,
Pe toate le sărută amărât,
15 Mereu mai pătimaș,
Și n-ar pleca;
Iar vorb-adie ca un văl
Din gura ei,
O vorbă grea:
20 "salutul mi-e rămasul-bun,
venirea mi-e plecare,
mă sting de timpuriu."

Și toate-n jur ciulesc,
Răsufl-abia:
25 Nici pic de ciripit.
Atunci, fiori
În munți străbat,
Ca un sclipit.
Și toate cugetă în jur –
30 Și tac – –

La prânz era,
La prânz, când mai întâi
Se suie vara-n munți,
Ca un băiat cu ochi fierbinți și obosiți.

[61]

"C ă l ă t o r u l ș i u m b r a s a"
O carte

Napoi, nainte – nicidecum?
Nici pentru capra-neagră drum?

5 Aștept aici și-a p u c zvâcnit
Ce mâna și-ochii îmi permit!

Cinci coți de zori, cinci de pământ,
j o s – lume, om și moarte sunt!

[62]

Y o r i c k ț i g a n

10 Colo furci, aicea funii,
Barbă roșie de călău,
Lumea-n jur, otravă-s unii -
Nimic nou în felul meu!
Știu, căci multe mă-ncercară,
15 Și-n obraz v-o spun râzând:
În zadar mă tot omoară!
N-am să pot muri nicicând!

Cerșetorilor! În cufăr
am ce-n veci voi – nu primiți:
20 Da, eu sufăr, da, eu sufăr –
Însă voi muriți, muriți!
De-oi muri și-a suta oară,
Suflu, rază, abur sunt –
În zadar mă tot omoară!
25 N-am să pot muri nicicând!

Castaniete-n zări ibere-l
Însoțeau pe cântăreț,
Sumbrul far privea-n tăcere,
Clarul cânt râdea semeț.
30 Cu tăioasă fericire,
De dușmani mi-am râs oricând:
Nu v-aduce mântuire
Vreun blestem, ci-un vesel cânt.

[63]

Y o r i c k - C o l u m b u s

Prietenă! Columb îi zise,
Nu te-ncrede-n genovezi!
Tot privesc zări interzise –
5 Largu-i cheamă cât îl vezi!

Azi mai drag mi-i ce străin e!
Genova-i – parcă-n mormânt –
Rece, mână, cârma ține!
Mare – și pământ? – pământ?

10 Într-acolo vreau – și tare
Cred în mine și-n catarg.
Marea-i liberă în zare,
Vasu-mi genovez e-n larg.

Totul nou, mai nou surâde,
15 Strălucesc și timp, și zări –
Cea mai mândră fiară-mi râde:
Râde veșnicia-n mări

[64]

S p i r i t u l l i b e r

R ă m a s - b u n

20 "Spre târg țipând,
Se lasă ciori făr' de răgaz:
Cad fulgi curând –
Ce bine s-ai o țară azi!

Stai ca-mpietrit,
25 Privești în urma ta: lung drum!
De ce-ai fugit
De iarnă-n lume, om nebun?

Pustiu tăcut
La poarta lumii ți-e soroc!
30 Cel ce-a pierdut
Ce tu-ai pierdut nu stă-ntr-un loc.

Stai pal acum,
Damnat să pribegești pe ger,
Ca orice fum
Râvnind mereu gerosul cer.

5 Zbori, păsărea,
Cobind pustiei! – Om tehui,
Ia-ți inima
Și-n gheață și dispreț s-o pui!

Spre târg țipând,
10 Se lasă ciori făr' de răgaz:
Cad fulgi curând,
Ce rău să n-ai o țară azi!"

R ă s p u n s

Stăpân ceresc!
15 E l crede că fusesem mort
După nemțesc,
Mucegăit, călduț confort!

Prietene,
Întorsu-m-am de mila t a !
20 De mila de
Nemțeasca minte-anapoda!

[65]

Îmi sunteți dragi, morminte!
Minciuni de pietre reci!
Voi îmi chemați în minte
25 Batjocura, în veci.
Azi numai – indolatră,
Îmi curge lacrima,
Privindu-ți chipu-n piatră
Și scrisul de pe ea!

30 Și – nimeni să n-o știe –
Am pus pe chip sărut.
Poți săruta o mie:
De când săruți și lut?

Dar cine o-nțelege!
O prost lângă mormânt!
C-am sărutat în lege
Și scrisul, lung cuvânt.

[66]

5 O Yorick, hai!
Curaj! De te muncește rău
Vreun g â n d, tu n-ai
Să crezi c-acesta-i – "Dumnezeu"!
E sângele și carnea t a ,
10 C o p i l u l tău,
Cel ce te tot muncește-i – vai! –
Micuțul tău de derbedeu!
– Vezi b i c i u l cum îi face rău?

Și,-amice Yorick, scurt! te smulge din
15 Sinistrele filozofii –
Și-auzi un leac băbesc d e - a l m e u
– o-nvățătură pentru-asemeni spleen –:
"Cei ce-și iubesc pe «Dumnezeu»
Îl flagelează crunt mereu."

[67]

20 Colo furci, aici călăul
Cu dichisuri și cu ștreang,
Roșii nasuri, în ochi: răul –
Barba popii, după rang:
Vă cunosc din lumea mare –
25 Și-n obraz v-o spun, nu tac –
Să m-omoare?
Nu! Să mor, nu știu s-o fac.

Cerșetorilor! În cufăr
Am ce-n veci voi – nu primiți.
30 Da, eu sufăr, da, eu sufăr,
Însă voi – muriți, muriți!
De-oi muri și-a suta oară,

Tot lumină mă prefac –
Să m-omoare?
Nu! Să mor, nu știu s-o fac.

Castaniete-n zări ibere-l
5 Însoțeau pe cântăreț.
Sumbrul far privea-n tăcere,
Clarul cânt râdea semeț.
Ascultând și dându-mi drumu-n
Apa din adâncul meu,
10 Cred: dormeam să dai cu tunul,
Teafăr și bolnav mereu.

[W I 6b. Toamna lui 1885]

[5]

Nenorocirea-l ajunge pe fugar – ei, da
Ca supărare aurit-a mâinii sărăcite,
Ca întristare a etern-dăruitorului:
15 Nenorocirea îl prinse pe fugar – ei, da
Fără de griji, uitând de sine
El perlele le-a azvârlit

Ceea ce-l biruie pe cel învins
Ceea ce-ntoarce tot orgoliu-n lacrimi:
20 Sinistră plăsmuire,–
Tu perlele-n nisip le-ai azvârlit –
Și marea hulpav le-a-nghițit în hăul ei!
Ce-i datorează viața omului risipitor

[7]

Amurg: lumină și noroc descresc,
25 Amiaza e departe.
Mai cât? Pe cer, și stea, și lună arde
Și-i vânt și brumă: n-am să zăbovesc,
Ca fructul ce-adierile-l trântesc.

[N VII 2b. Toamna lui 1885-primăvara lui 1886]

[162]

Sufletul orgiastic. –
Văzutu-l-am: ochii lui cel puțin – sunt când
adânci și calmi, când verzi și lunecoși ca mierea
surâsul lui alcionic,
5 cerul privea sângeros și crud

sufletul orgiastic al femeii
văzutu-l-am, surâsul lui alcionic, ochii
lui ca mierea, când adânci și voalați, când verzi și lunecoși,
o suprafață tremurândă,

10 lunecos și somnoros, tremurând, ezitând,
izvorăște sufletul din ochii lui

[198]

Buatschleli batscheli
bim bim bim
Buatscheli batschleli
15 bim!

[N VII 3. Vara lui 1886-toamna lui 1887]

[20]

Adie aerul, răcoritor și pur
– mult mi-aș dori

ursuz privește ziua

Seara, când inima ta îndrăzneață se-ndoiește și se uită obosită.

20 flacăra cu pântecele sur, a cărei cerbice lacom se-nconvoaie și se răsucește spre pure înălțimi

[W II 2. Toamna lui 1887]

[34]

– un hiatus între două nimicuri –

[Z II 3b. Începutul lui 1888 până în primăvara lui 1888]

[5]

Ești departe:
nici iubire, nici ură.
Ca-n marginea unei vechi citadele,
5 Cufundă-te-n gânduri!

[W II 10a. Vara lui 1888]

[1]
T ă c e r e a d e b r o n z –

Cinci urechi – și-n ele nici un sunet!
Lumii îi pierise glasul...

Am ciulit urechea c u r i o z i t ă ț i i - mi
10 De cinci ori am azvârlit cu undița,
De cinci ori n-am scos un pește –
Am întrebat – nici un răspuns nu mi-a căzut în plasă –

Am ciulit urechea i u b i r i i -mi

[2]
Ai alergat prea iute:
15 abia acuma, când ești obosit,
te-ajunge fericirea ta.

[3]
un suflet nins, căruia
îi dă curaj un vânt de moină

[4]
un pârâu sclipitor, jucăuș,
pe care-l îngrădește
o albie de stânci întortocheată:
între pietre negre
5 scapără și tresare nerăbdarea lui.

[5]
Pe-ndrăzneț
ferește-te a-l preveni!
O dată prevenit,
coboară-n fiecare hău.

[6]
10 Bine urmărit,
rău înhățat

[7]
cotit umblă oamenii mari și șuvoailele,
cotit, dar către țelul l o r :
acesta li-e curajul cel mai mare,
15 lor nu li-e teamă de cărări cotite.

[8]
capre, gâște și alți
cruciați și tot ce
duhul sfânt
a îndrumat

[9]
20 sunt acestea catalige?
ori picioarele robuste-ale mândriei?

[10]
zdrobit și slugarnic,
stricat, discreditat

[11]
printre voi sunt mereu
25 ca untdelemnul în apă:
mereu deasupra

[12]
o berărie lângă orice prăvălie

[13]
Suntem siguri de moarte:
de ce n-am fi voioși?

[14]
cu el însuși rău
5 brodind-o, ursuz,
propriul său zgripțor

[15]
cerul arde-n flăcări, marea
ne scuipă

[16]
merea-și arată colții
10 către tine.

[17]
dumnezeul vostru, spuneți-mi,
e-un dumnezeu al iubirii?
remușcarea
e-o mușcătură divină,
15 o mușcătură din iubire?

[18]
dedesubtul piscurilor mele
și al ghețurilor mele
încă-ncins cu toate
cingătorile iubirii

[19]
20 pe cine prinde bine frumusețea?
nu pe bărbat:
pe bărbat l-a s c u n d e frumusețea, –
însă un bărbat ascuns nu-i cine știe ce.
Pășește liber înainte, – – –

[20]
25 pierde-te iarăși în gloată:
gloata cizelează și călește.

Singurătatea-nmoaie...
singurătatea strică...

[21]
să nu-l nesocotiți!
El râde-ntr-adevăr
5 precum un fulger:
dar în urmă
bubuie mânios prelungu-i tunet.

[22]
a început să se imite,
a început să obosească
10 și să caute căi pe care le-a mai străbătut –
și până mai ieri iubea ce-i n e u m b l a t !

[23]
înțelepciunea mea s-a comportat ca soarele:
voiam să le fiu lumină,
dar le-am luat vederea;
15 soarele-nțelepciunii mele le-a scos
liliecilor ăstora
ochii...

[24]
aspră-i mila lui,
strânsoarea iubirii sale strivește:
20 uriașului să nu-i dați mâna!

[25]
așa-i vointa mea acuma:
și de când aceasta mi-e vointa,
îmi merge totul după plac –
Aceasta mi-a fost ultima înțelepciune:
25 voiam ce trebuie:
astfel mi l-am supus pe orice "trebuie"...
de-atunci nu mai există pentru mine "trebuie"...

[26]
Distant față de micile
câștiguri; când văd băcanul
30 cu degete lungi,

pe loc îmi vine pofta
să mă las păgubaș:
aceasta mi-o cere gustul meu năzuros.

[27]
oameni mici,
5 prietenoși, deschiși,
dar scunde porți:
numai ce-i scund pășește pe ele.

[28]
vrei să fii doar maimuța
dumnezeului tău?

[29]
10 marile tale gânduri,
ce vin din inimă,
și toate cele mici
– acestea-ți vin din cap –
nu-s p r o s t gândite toate?

[30]
15 ferește-te
să fii toboșarul
destinului tău!
dă-te la o parte din fața
oricărei zarve a slavei!

[31]
20 vrei să-ți cadă-n cursă?
ia-i ca pe
oile rătăcite:
"drumul vostru, o drumul vostru
l-ați pierdut"
25 Ei urmează pe oricine
îi lingușește-așa.
"Cum? aveam un drum?
își zic în taină:
pare-adevărat, avem un drum!"

[32]
30 nu v-amărâți că m-am culcat:
eram doar ostenit, nu mort.

Glasu-mi horcăia urât;
dar numai sforăit și horcăit
era, cântarea unui om trudit:
morții nici un bun venit,
5 nici vorbă de ispita gropii.

[33]
neajutorat ca un cadavru;
în viață, și-i mort, îngropat

[34]
întinde mâna după micile întâmplări,
fii binevoitor cu tot ce-i nepoftit:
10 Cu propria-ți ursită nu fi înțepător,
doar dacă nu vei fi fiind arici.

[35]
Urcați?
urcați într-adevăr,
voi, oameni superiori?
15 Nu cumva, iertați-mă, sunteți
ca mingea
î m p i n ș i în sus
– prin ceea ce e-n voi inferior?...
nu f u g i ț i cumva de voi, voi cei ce urcați?...

[36]
20 cu ambiție sugrumată:
printre-aceștia-mi doresc
cel din urmă să fiu –

[37]
ucigașului lui Dumnezeu
seducătorului celor mai puri
25 prietenului răului?

[38]
iată-l integru,
având mai dreaptă judecată
în degetu-i cel mai stângaci de la picior
decât în toată mintea mea:
30 un monstru de virtute,
înveșmântat în alb

[39]
la ce bun! inima lui
e strâmtă și spiritul cu totul i-e
întemnițat, înghesuit
în cușca asta strâmtă

[40]
5 voi, înțelepți scrobiți,
totu-mi devenise joacă

[41]
de vă iubesc?...
Precum iubește călărețul calul:
îl poartă către ținta sa.

[42]
10 suflete strâmte,
firi de băcan!
O dată cu banul ce sare în sipet,
și sufletul sare în el!

[43]
nu-ți mai suporți
15 tirana soartă? Vai!
Iubește-o, altă cale n-ai!

[44]
voința descătușează.
Cui n-are de făcut nimic,
un nimic îi dă de furcă.

[45]
20 singurătatea
nu sădește: ea coace...
Și trebuie, în plus, ca soarele să-ți fie prieten.

[46]
Zvârle-ți, omule,-n adânc povara!
Uită tot! Uită tot!
25 Divină e arta uitării!
De vrei să zbori,
de vrei să viețuiești în slăvi:
aruncă-ți cea mai grea povară-n mare!

Iată marea, aruncă-te pe tine-n ea!
Divină e arta uitării!

[47]
v r ă j i t o a r e a

gândeam urât noi unul despre altul?...
5 eram prea-ndepărtați.
Dar acum, în această cocioabă micuță, legați de țărușul unui singur destin,
cum am putea să ne mai fim dușmani?
sunt nevoiți să se iubească acei ce nu mai pot să se evite

[48]
Adevărul –
10 o femeie, nimic mai bun:
viclean în pudoarea lui:
ce și-ar dori mai cu foc,
nu vrea s-o știe,
se apără cu degetele...
15 Cui cedează? Doar puterii! –
Deci folosiți puterea,
fiți tari, preacuminților!
voi trebuie să siluiți
adevărul cel pudic...
20 spre fericirea lui,
siluirea e necesară –
– e o femeie, nimic mai bun...

[49]
vai, cum ai crezut
că merită disptet
25 ceva la care doar ai renunțat!

[50]
Ceas de seară
când și gheața
piscurilor mele arde!

[51]
C ă l ă t o r i e p e a p ă – glorie

30 Voi, valuri?
Voi, femeiuștilor? Voi, ciudatelor?

îmi purtați vreo pică?
vă-nălțați vuind turbate?
Cu vâsla mea îi dau la cap
prostiei voastre.
5 Luntrea asta –
o purtați voi însevă spre nemurire!

[52]
Astfel de lucruri nu se pot respinge:
înseamnă oare că-s adevărate?
o naivilor!

[53]
10 Pe piscuri sunt acasă,
după piscuri nu tânjesc.
Eu ochii nu-i ridic în sus;
un privitor de la-nălțime sunt,
silit să binecuvânteze:
15 toți cei ce binecuvântă cată-n jos...

[54]
Începe a fi urâcios,
împunge
cu coatele;
vocea i se-năcrește,
20 ochiul lui privește coclit.

[55]
un ochi distins,
sub draperii catifelate:
rareori luminat, –
îl onorează pe cel căruia deschis i se arată.

[56]
25 lapte curge
prin sufletul lor; însă vai!
li-e spiritul ca zerul

[57]
o răsuflare străină mă abură și mă zbârlește:
sunt o oglindă ce se tulbură deasupra?

[58]
cruță ce-i cu pielea fină!
De ce să răzui puful
de pe astfel de lucruri?

[59]
Adevăruri pe care nici un zâmbet încă
5 nu le-a poleit cu aur;
crude, amare, nerăbdătoare adevăruri
îmi stau în preajmă.

[60]
O voi, toate gheţurile-aprinse!
Voi, sori din piscul celei mai singuratice fericiri a mele!

[61]
10 Ochi lâncezi,
care-arareori iubesc:
dar când iubesc, țâșnesc văpăi
ca dintr-o gropniță cu aur,
unde veghează un balaur pe comoara iubirii...

[62]
15 "în iad ajunge cel ce merge pe cărările tale?" –
Ei bine! către iadul meu
vreau să-mi pavez cărarea cu aforisme bune

[63]
Vrei s-apuci cu mâna spinii?
Scump au să plătească degetele tale.
20 Apucă un pumnal

[64]
tu ești fragil?
atunci ferește-te de m â i n i l e c o p i l u l u i!
Copilul nu poate trăi
dacă nu sparge câte ceva...

[65]
25 și fumul e bun la ceva:
așa grăiește beduinul, la fel o spun și eu:
tu, fumule, nu vestești
pribeagului
apropierea unui cămin primitor?

[66]
cine râde mai cu poftă astăzi
va râde și la urmă.

[67]
un drumeț ostenit,
pe care îl întâmpină un câine
5 cu lătratu-i aspru

[68]
inimă de lapte proaspăt muls

[69]
iată racii, pentru ei n-am nici o slăbiciune:
de-i apuci, te strâng în clești;
dacă-i lași, merg îndărăt.

[70]
10 prea mult a stat în cușcă
acest fugar!
prea mult trăit-a frica
de temnicer:
fricos își vede-acum de drum:
15 toate-l fac să se-mpiedice,
iată, umbra unui toiag îl face să se-mpiedice

[71]
Dincolo de miazănoapte, de gheață, de azi,
dincolo de moarte,
deoparte:
20 viața n o a s t r ă, fericirea n o a s t r ă!
Nici pe pământ,
nici pe apă
nu poți să afli
drumul spre hyperborei:
25 despre n o i așa a profețit o gură înțeleaptă.

[72]
o, poeții-aceștia!
Printre ei sunt armăsari
cu nechezatul cast

[73]
privește-n zare! nu privi-ndărăt!
te duci la fund,
când scormonești mereu afund!

[74]
amabil față de om și-ntâmplare,
5 un petec de soare
pe povârnișuri de iarnă

[75]
în fulger mi s-a preschimbat înțelepciunea;
cu paloșu-i de diamant mi-a despicat ea toate beznele

[76]
ghicește-mi, prieten al enigmelor,
10 pe unde zăbovește-acum virtutea mea?
s-a-ndepărtat de mine-n grabă,
s-a-nspăimântat de viclenia
năvodului și undiței mele

[77]
îi doare fericirea-mi:
15 acestor pizmași ea le e umbră;
acasă le e frig: privirea lor e verde –

[78]
singuratice zile,
voi vreți să umblați pe picioare mai îndrăznețe!

[79]
și doar atunci când însumi mie-mi sunt povară,
20 v o i m-apăsați!

[80]
incomod
ca orișice virtute

[81]
un ocnaș care-a-ndurat cea mai cumplită soartă:
muncind înconvoiat,
25 muncind în puțu-ntunecat și sufocant:
un învățat...

[82]
unde s-a dus? cine știe?
dar, ne-ndoielnic, a apus.
S-a stins o stea în spațiul gol:
g o l rămase spațiul...

[83]
5 răcnește încă-n nori furtuna:
dar de pe-acum atârnă
licărind, liniștită și grea –
bogăția lui Zarathustra peste-ogoare.

[84]
asta doar de orice pătimire izbăvește –
10 alege dar:
fulgerătoarea moarte
sau iubirea lungă.

[85]
scormonim după noi comori,
noi, subpământenii cei noi: ("nesățioșii")
15 celor vechi li se părea nelegiuit
să tulbure măruntaiele pământului după comori;
se-ntâmplă iar asemenea nelegiuire:
n-auziți voi crampele tuturor străfundurilor?

[86]
devii absurd
20 devii virtuos

[87]
sfânta boală,
credința

[88]
ești tare?
tare ca măgarul? tare ca Dumnezeu?
25 ești mândru?
mândru-ntr-atât, încât să nu te rușinezi de-nfumurarea ta?

[89]
și-au creat din nimic dumnezeul:
nu-i de mirare: acum li s-a năruit –

[90]
un predicator de lucruri v e c h i
o meserie de gropar,
un trai între sicrie și rumeguș

[91]
repeziți
5 ca niște săltărețe maimuțe-păianjen

[92]
iată-le,
felinele grele de piatră,
valorile din timpuri străvechi:
vai! cum vrei să l e sfărâmi?

[93]
10 li-e sensul un nonsens,
poziția li-e opoziție.

[94]
silitor, familiar:
auriu, egal îmi urcă
fiecare zi.

[95]
15 plin de adâncă ne-ncredere,
năpădit de mușchi,
singuratic,
cu voință dârză,
străin de tot ce-i lasciv,
20 un taciturn

[96]
se pitește, ciulește:
nu mai poate să stea drept.
A crescut împreună cu groapa-i,
spiritul acesta cocârjat:
25 cum ar putea î n v i a vreodată?

[97]
ești așa de curios?
poți vedea și după colț?
a c e a s t a ca s-o vezi, ar trebui să ai și-n ceafă ochi

[98]
reci mai sunt acești învățați!
De le-ar cădea un trăsnet în mâncare!
De-ar învăța să-nghită foc!

[99]
Felinele zgârietoare,
5 cu labe legate,
iată-le cum stau
și privesc veninos.

[100]
de ce s-a aruncat din slavă?
ce l-a ademenit?
10 Mila pentru tot ce e de rând l-ademenise:
acuma iată-l întins, strivit, netrebnic, rece –

[101]
muscoi de hârtie
cititor de-o zi

[102]
tocmai un lup a mărturisit pentru mine
15 și-a spus: “tu urli mai bine ca noi, lupii”

[103]
Ai văzut lucruri mai negre și mai rele decât orice profet:
prin voluptatea iadului n-a călcat încă nici un înțelept.

[104]
cu noi nopți te-ai învelit,
noi pustiuri ți-a descoperit piciorul de leu

[105]
20 cu frumusețea aceasta de piatră
se răcorește inima-mi fierbinte

[106]
de-o nouă fericire
torturat

[107]
hăt departe, în marea viitorului
25 peste cap îmi azvârl eu undița

[108]
Sapă, vierme!

[109]
sunt unul căruia i se jură jurăminte:
jurați-mi asta!

[110]
nu fiindcă pe idoli i-ai năruit:
5 fiindcă pe idolatru în tine l-ai năruit –
a c e s t a fu curajul tău

[111]
fericirea mea din celălalt tărâm!
ce azi mi-e fericire
aruncă umbre în lumina ei

[112]
10 vinovat să fiu de cea mai mare vină,
– și totuși virtuțile toate trebuie
să-ngenuncheze-n fața vinii mele –

[113]
înșelăciune –
aceasta-i totul în război.
15 Pielea vulpii:
iată-mi ascunsa cămașă de zale

[114]
G l o r i e
nu prea repede recunoscut:
unul care și-a p u s l a p ă s t r a r e faima

[115]
20 pentru-asemenea ambiție
pământu-acesta nu-i prea mic?

[116]
e mai bună viclenia decât forța?

[117]
Toate mi le-am dat din mână
tot avutul meu:

nu mi-a mai rămas nimic
afară de tine, mare speranță!

[118]
“în nimic nu-nvingi fără mânie”

[119]
unde-i primejdie
5 acolo mă simt acasă,
acolo răsar ca din pământ

[120]
astfel zice orișice strateg:
“nu-i da răgaz învingătorului
și nici învinsului!”

[121]
10 sosește marea oră,
primejdia primejdiilor:
sufletul meu se liniștește...

[122]
cine-ar fi cel ce-ar putea să-ți dea dreptate?
I a-ți dar dreptatea!

[123]
15 nu pentru păcatele și marile lui prostii:
pentru desăvârșirea lui am păcătuit, atunci
când cel mai mult am pătimit eu pentru om

[124]
ruine de stele:
din aceste ruine mi-am durat eu lumea

[125]
20 de gândul acesta
trag eu tot viitorul

[126]
ce se-ntâmplă? scade marea?
Nu, crește țara mea!
o nouă flacără o-nalță!

[127]
o idee,
acum curgând fierbinte încă, lavă:
dar orice lavă își ridică
o cetate-n jurul ei,
5 orice idee se înăbușă
sub “legi” până la urmă

[128]
când n-a mai vorbit nici o voce nouă,
v-ați făcut din vechi cuvinte
o lege:
10 unde viața-n c r e m e n e ș t e, dă buzna legea.

[129]
am început cu asta:
m-am dezvățat de mila pentru m i n e !

[130]
falsa voastră iubire
pentru trecut,
15 o iubire de gropar –
e o prădare-a vieții,
voi vitregiți de iubire viitorul –

[131]
constatarea cea mai crudă
v-am tăinuit-o – viața devine plicticoasă:
20 lepădați-o, ca să-i prindeți gustul iară!

[132]
această limpede-adâncime!
Ce steauă se numea cândva
a devenit o pată.

[133]
această piedică supremă,
25 această gândire-a gândirilor,
cine și-a creat-o!
Însăși viața și-a creat
suprema piedică:
peste propria-i gândire sare-acum departe

[134]
Roiuri de făpturi crepusculare
și toate câte
între seară și noapte
se târăsc, zboară și se țin pe picioare șchioape.

[135]
5 ronțăie pietriș,
se-ntind pe burtă
în fața micilor lucruri rotunde;
divinizează tot ce nu se răstoarnă –
acești ultimi preoți!
10 Credincioși!

[136]
ce n-ai,
dar ai nevoie,
va trebui să-ți iei:
așa mi-am luat eu bunul-simț.

[137]
15 tainic mistuit,
nu de credința sa,
mai degrabă că n-a mai găsit curajul
pentru nici o credință

[138]
ce-n preajma voastră viețuiește
20 curând se cuibărește-n voi:
unde zăbovești mai mult,
acolo cresc obiceiuri.

[139]
albii secate,
suflete uscate, nisipoase

[140]
25 spirite îndărătnice,
plăpânde, mici

[141]
răceala ei
îngheață amintirea-mi?

Am mai simțit cândva în mine
această inimă bătând și-arzând?...

[142]
(Noaptea, cer cu stele)
o zvon tăcut ca un mormânt!

[143]
5 pe scările late, domoale
urcând spre fericirea lui

[144]
de lumini pământene, de reflexul unei fericiri străine
iluminat brumăriu,
o lunară și nocturnă șopârlă

[145]
10 "iubește dușmanul,
lasă-te prădat de prădători":
femeia ascultă și – o face

[146]
în cele douăsprezece zodii ale virtuții mele: ea are toate anotimpurile

[147]
goana noastră după adevăr –
15 e o goană după fericire?

[148]
rămâi bun doar dacă uiți.
Copiii care țin minte pedepsele și dojenile
devin înrăiți, ascunși –

[149]
Aurora
20 cu obraznică nevinovăție
a văzut și-a dispărut.
Nori de furtună i-au urmat.

[150]
neliniștiți, precum caii:
nu se clatină propria noastră umbră
25 în sus și în jos?

noi trebuie să fim conduși spre soare,
împotriva soarelui –

[151]
adevăruri pentru picioarele noastre,
adevăruri după care poți dansa

[152]
5 năluci îngrozitoare,
grimase tragice,
gargariseli morale

[153]
Nori învolburați – ce stă-n puterea voastră!
Pentru noi, spiritele libere, vaporoase, voioase

[154]
10 sunteți femei,
de vreți să pătimiți
din pricina a ceea ce iubiți?

[155]
spusă trândavilor în ureche:
“cui n-are de creat nimic,
15 un nimic îi dă de furcă”

[156]
Când omul singuratic
e copleșit de marea spaimă,
când fuge și fuge
și însuși nu știe-ncotro,
20 când vijelii îi urlă în urmă,
când fulgerul mărturisește împotrivă-i,
când peștera lui cu năluci
îl face să se teamă –

[157]
eu sunt numai un făcător de vorbe:
25 ce stă-n puterea vorbelor!
ce stă-n puterea mea!

[158]
cât de curând
voi râde iar:

un dúșman are
puțin de dres la mine

[159]
Sub cerul înnorat
zvârlind săgeți
5 și gânduri ucigașe
înspre dușman

[160]
ca dangăte de clopot pierdute
prin pădure

[161]
pentru cei îndrăzneți, pentru cei veseli,
10 pentru cei cumpătați
cântecul acesta-l cânt.

A D D E N D A

P O E Z I I D I N T I N E R E Ț E

Ni-e viața o oglindă.
În ea să dai de t i n e –
Spre asta-i cel mai bine
Toți oamenii să tindă!

*

5 Voi, păsări din văzduhuri,
Cântând zburați șirag –
Și salutați preascumpul,
Natalul meu meleag.

Voi, ciocârlii, aduceți
10 Flori fine, să-mpletesc
Podoabă scumpă pentru
Lăcașu-mi părintesc.

Privighetoare, vino-mi
Și-ncet, ca un zefir,
15 De pe mormântul tatei
Ia micul trandafir!

Saalek

Dulce, pe munte și vale,
Pacea se lasă-n amurg.
20 Din soare cu blânde surâsuri
Razele ultime curg.

Iau culmile foc, licărește
O roată de-adânci frumuseți.
Îmi pare că văd din morminte
25 Cum ies cavalerii semeți.

Și-auzi! Din castele răzbate
Voios câte-un sunet din nou.
Pădurile-ascultă, la pândă,
În jur fermecatul ecou.

În mijloc se-nvolbură cânturi
De chef, vânători și războі:
Clar ăuie cornul; răsună
Puternic trompetele-apoi.

5 Și soarele-apune; se pierde
Vrăjitul răsunet voios;
O pace de moarte și groază
Cuprinde odăile jos.

Stă Saaleck-ul ros de tristețe
10 Pierdut sub golașele stânci.
Privindu-l, mi-alunecă-n suflet,
Cu-ncetul, fiorii adânci.

La aniversară

Pe unde firea daruri mândre-așterne,
15 Iar munți și codri muze-adăpostesc
Și-albastrul cer mereu seninu-și cerne
Pe plaiuri verzi, și-a Tatălui Ceresc
Slăvite-atotputernicii eterne
Și marea lui iubire se vădesc
20 Din nou, cu fiecare zi, paterne –
Doar chipul lui acestea-l zugrăvesc.
Și azi răsună imn cum altul nu-i
Spre Domnul, peste viață, peste moarte,
Ca,-n veci drept laudă și ofrandă lui,
25 De-un an mai mult să ai, prin mila-i, parte.
Și binecuvântarea-i să-ți pogoare,
Încât din aspra noapte-a lui februar
Să-ți crească falnic anul, cum un soare
Se-nalță din al dimineții jar.

30 Cântec de mai

Auzi cum păsări cântă
În codru ca în rai;
Câmpiile ne-ncântă
Sub razele de mai.
35 Se bucură pâraie

De floarea din zăvoaie
Și ciocârlii pe plai.
E céva mai frumos ca
Luna mai, sfânta lună mai?

5 Pustiuri și suspine
Din jurul meu, tristeți,
Dezamăgiri din mine
Sunt astăzi frumuseți.
Acum albine iară
10 Din floare-n floare zboară
Și zumzăie pe plai.
E céva mai frumos ca
Luna mai, sfânta lună mai?

Divină revărsare
15 De zvonuri pe pământ!
Pogoară, desfătare,
Pe-al inimii frământ!
Ce-n piept nu-ți mai adie
Acum, cu bucurie,
20 Să nu mai aibă trai!
E céva mai frumos ca
Luna mai, sfânta lună mai?

În a plăcerii mare
M-aș scufunda eu azi;
25 Și inima-mi tresare
Visând aceasta treaz.
În brațe te-aș cuprinde
Și nu m-aș mai desprinde.
O, Primăvară, hai!
30 Nimic nu-i mai frumos ca
Luna mai, sfânta lună mai!

*

Pe stânca goală stau, în juru-mi
Noptoase falduri se întind.
Din piscul sterp văd împrejuru-mi,
35 Mai jos, pământul înflorind.
Văd un vultur cum planează
Și cu tineresc avânt

Către aurita rază-n
Jarul veșnic dispărând.

*

O, liniște-a pădurii,
Să-mi-nalți din lumea rea
5 La ceruri, cu vultúrii,
Muncită inima.
În iarba verde mă trântesc
Și lacrimi vărs năvală,
De ochii-mi se-mpăienjenesc,
10 Iar sufletu-mi se spală.
Se-ndoaie ramuri la pământ,
Să-nvăluie în grabă
Bolnavul fără vlagă,
Ca un tăcut mormânt.

15 În codrul verde-mi rog eu moarte.
Ba nu! Te du departe,
O negru gând! Că-n codrii mari,
Cu freamăt de-ncomați stejari,
Cu vesel viers ce umple crugul,
20 Mai mari puteri
Ca nicăieri
Ți-or zdruncina coșciugul.
Și-n suflet pacea toată
Ți-o coborî, la groapă,
25 Și-odihn-a d e v ă r a t ă
De jos o să-ți înceapă.

Pe bolta de-aur norii, care
Ca neaua prind să te-mpresoare,
Acuma în urgii se-adună
30 Și cu văpăi de fulger tună
Și lacrimi varsă din tării,
Că-n primăvară,-n mândră zi,
În care singur și-ar găsi
Cât vezi cu ochii bucurii,
35 El unul ar dori să moară.
Te-atinge-o lacrimă amară
Și te trezești,
Te scoli, te uiți și-apoi zâmbești.

Fără de țară

Peste-ntinsa lume,
Fără teamă,-n spume,
Roibi mă poatră-n șa.
5 "Stăpânul fără țară",
Așa toți mă măsoară
Și-mi zic în urma mea.
Haidiridi!
O, nu mă părăsi!
10 Noroc, tu clară stea!

Unde sunt acasă
Nimeni nu cutează
Să mă-ntrebe, vai!
Nimic nu-mi leagă pasul,
15 Nici locul și nici ceasul!
Sunt vultur sus, pe plai!
Haidiridi!
O, nu mă părăsi!
Noroc, tu dulce Mai!

20 Pot să cred că sorții
Sărutarea morții
Mi-au prescris hain?
Să mă cobor în humă?
Și-a vieții caldă spumă
25 Să n-o mai sorb din plin?
Haidiridi!
O, nu mă părăsi!
Noroc, tu vis senin!
*
Ce-i viu și piere-odată –
30 Ca roza spulberată:
Ca s-o mai vezi o dată,
Învie-o-n bună faptă!

Întoarcerea acasă

Mi-am luat cu fața plânsă,
35 Atunci, rămasul-bun;
Cu inima mai strânsă

Eu m-am întors acum.
Nădejdi din pribegie
Se spulberă pe loc!
O, zi nefastă mie!
5 O ceas de nenoroc!

Am plâns la groapa tatei
Și n-am scos un cuvânt
Și lacrime amare
Căzu-au pe mormânt.
10 Natala, scumpa-mi casă
Părea un loc pustiu,
Încât adesea-n codru
Fugeam până târziu. –

Sub umbrele lui grele
15 Durerea mă lăsa;
Cu visurile mele
Și pacea mă-nvelea.
Splendoarea tinereții,
Al ciocârliei cânt
20 Și roze-mi renăscură,
Cum stam sub crengi visând.

*

Un dangăt seara sună
Peste câmpie blând.
Desigur, vrea să-mi spună
25 Că nimeni pe pământ
Nici patrie, nici har
Nu are la-ndemână:
Abia smulși din țărână,
În ea ne-ntoarcem iar.

30 Când sună glas de clopot,
Eu simt că, pe poteci,
Noi toți grăbim cu tropot
Spre patria de veci.
Ferice cel ce nu-i
35 Ținut de lut ca-n zale
Și-un cânt al țării sale
E fericirea lui!

*

Prietene dragă, de ce nu mi-ai scris de atâta amară de vreme?
Am tot așteptat, numărat-am și zile, și ceasuri.
Că dulce mângâie scrisoarea trimisă de-un prieten,
Așa cum izvorul, sprințarul, aduce în fire drumeții-nsetați.
5 Aș fi împăcat să te știu sănătos:
Eu însumi bătut-am odată asemenea drumuri,
Am fost împreună cu tine la bine și rău,
Poverile cele mai grele, uniți, le-am simțit mai ușorare.
Firește, se știe că anii de școală sunt grei,
10 Risipă de chin, oboseală și muncă,
Adesea chiar sufletu-ar vrea dintre lanțuri să scape,
Și inima mult simțitoare să fugă în singurătate;
Și-aceast-apăsare-o simțim mai ușoară-n frăție curată,
Ce tot mai aproape ne-adună-n alint și-nălțare.
15 Prietenii unul de altul nicicând nu se pot îndoi;
De toate-și destăinuie când împreună se-așază la vorbă.
Când unul se află departe, dragostea spintecă aerul
Și-n chip de scrisoare se-abate la cel ce e singur.
Iubite! Se-apropie ziua când iar ne-om vedea,
20 Și-om sta la taclale și-om fi fericiți.
Dar scurtă ne-o fi fericirea! Că-ndată din nou oi pleca,
Dar nu către Pforta-napoi, căci acolo-i stăpână asprimea,
Și nici înspre munții din negură – Fichtel – nu, ci-acasă!
Salut, poate, ultima oară preascumpul meleag!
25 Oricum – depărtarea nu poate slăbi legătura-ntre suflete, veșnică,
Et manet ad finem longa tenaxque fides!

Toamnă

În pâcla toamnei cenușii
Topite
30 Trec lunecânde fantome pe munte.
Iar soarele-și trimite
Tulburi privirile lui crunte
Și-n talazuri va pieri.

În bura toamnei fumurii,
35 Spre seară
Flutură frunze-nfiorate.
După zbengul din vară
Păsări tânguie-n tării.

Din pâclă buha buhăí,
    Durere
Freamătă codrul, întunecosul.
În noapte piere
5 Lângă morminte, în tremur, cețosul
    Stol de stafii.

*

S-au dus plăcute visuri,
S-a dus trecutu-n zbor,
Prezentu-i crunt, departe-i
10 Cețosul viitor.

Nicicând n-avut-am parte
De zâmbet și desfăt.
Doar vremi apuse, moarte
Văd jalnic îndărăt.

15 Eu nu știu ce-i iubirea,
N-am pace, nici răgaz,
Eu nu știu ce-i credința –
De ce-aș fi-n viață azi?

Aș vrea să mor în pace
20 Pe pajiștea cu flori,
În jur tăceri de codru,
Deasupră-mi pâlc de nori.

Eterne roți de stele
Se tot rotesc în țarc.
25 Și-ncoardă globu-n sine
Prea ruginitul arc.

E-un vis să treci ca vântul
Pe lângă mingi în zbor,
Să te strecori, să cazi în
30 Imensul plutitor!

Ce vis e să înfuleci
Universalu-avânt
Și-apoi nemărginirea
S-o-nchizi într-un cuvânt!

În pântece-ndesat-am
Un infinit, și-n schimb
Am dovedit sfârșitul
Oricărei lumi și timp.

5 Nu, omul nu e chipul
Dumnezeirii, demn.

Ca firea-mi grosolană
– – –
Mai hâdă, vai, icoană
Lui Dumnezeu cioplesc.

10 În sunete-nfundate
Din grele visuri ies.

Cântece

1
Ca marea-i sufletu-mi de larg,
15 Aici lucește chipul tău
În dulci pustii, unde se sparg
Talazurile-ncet, mereu.

E noapte, zi? Nu știu nici eu.
Îmi râde totuși drag, sfiit
20 Înseninatul chip al tău –
Ca un copil sunt fericit.

2
E miez de noapte și un vânt
Fereastra mi-o atinge-abia.
25 E unda unei ploi căzând
Pe lângă odăița mea.

E visul meu de fericiri,
Ca un zefir prin piept, discret.
E adierea-ți din priviri,
30 Ca ploi ce-mi cad în piept încet.

3
Singur stau și văd în noapte
Fulger roșu cum tresare
Sub sprâncenele învoalte

Ale norilor din zare.
Arde-n munți molidul verde
Singur între cețuri sure.
Din văpăi încet se pierde
5 Albul fum peste pădure.
Sub luminile din ceruri
Picură posomorâtă
Ploaia rece și urâtă.

În ochi îți întârzíe
10 Plânsele priviri,
Ce, din străfunduri,
Patimile-n agonie
Și spulberate vremi și fericiri
Ni le re-nvie.

15 4
Mă mir la ceas de taină-n gând
De unde-mi vine-acel fior,
Atunci, pe nesimțite, când
În dulci visări mă înfășor.

20 Nu știu ce gânduri am, ce vis,
Nu știu la ce să mă aștept;
– Și totuși, fericit când îs,
Un dor zvâcnește tare-n piept.

Las' să mă destăinui ție

25 Inima-ncuiată
Ție mi-o descui!
Tu, cu dragostea-ți curată,
Chinul meu neomenesc
L-alungi îndată
30 Din pustiul lui,
De te doresc
Mereu, mereu
Făclie-a cerului!

Mă destăinui ție,
35 Cum mă-nroura
Spiritu-ți, privire vie

Pogorând pe trupul meu
Lipit de glie.
Mă strângeai așa
La pieptul tău!
5 Și jubilam,
Și inima-mi bătea.

Acum și-odinioară

Cețos mi-e timpul, pieptul greu,
Nici o-mplinire:
10 În mari vâltori m-atrag mereu
Alean, plăceri, mâhnire.
Albastrul cer abia-l mai văd
Ca o părere:
Mă troienește un prăpăd
15 De groază și plăcere.

Sfărmat-am zestre-acelui timp
Ce stins e:
Ea al copilăriei nimb
În minte mi-l aprinse.
20 Credința-mi dulce de băiat
Sfărmată cade:
Cu inima mea m-am jucat,
Lăsând-o să mi-o prade.

Și ce-a găsit? Ce-i stins e stins!
25 Doar lacrimi!
Grăunțele mi le-a aprins
Un gând ușor, nu patimi,
Grăunțe de-aur – fost-au vis?
Luciră doar fugarnic,
30 Dar moartea-n orice rând a scris
Un NU cumplit, amarnic.

Eu sunt bătrân ca o pará,
Brăzdată
Și ofilită-i fața mea,
35 Podoabă altădată.
Ale-ndoielii brazde, dur,
Se afundară,

Uscat, noroiul vieții sur
Pe toate le-nconjoară.

Iar cel ce inima-i mi-a dat,
Ah, unde-i, dragul?
5 Și cei ce apă mi-au turnat –
Pe unde le-o fi pragul?
Și soarele cu ochi de foc
Ce mă-ncălzise –?
Și rămășița-mi de noroc,
10 Speranțe mari și vise?

Zvâcnindei inimi eu i-aș vrea
Alinul –
Câștig rostogolii pe ea,
Plăceri, știința, chinul.
15 Dacă se zbate-n lanț tânjind –
O umple ura
Și-atunci aruncă pârjolind
În flăcări legătura.

Și-am scris cu negru și-ngroșat
20 Pe file,
Dar rare semne s-au păstrat,
Cruntate și subtile,
Din scrisul ce un zeu rebel
Pe alb îl scrise:
25 Eu fost-am zeul și, astfel
Mințind, el mă mințise.

Sătul de lume, aș fugi
Departe.
Ca rândunici spre miazăzi,
30 Să mă retrag în moarte:
Zefir de vară-n cimitir,
Amurg, beteală,
În jur, parfum de trandafir,
Copii în zbenguială.

35 La lemnul putred, în genunchi,
Tăcere

Păstram; sus, mândru, un mănunchi
De nori, niște himere.
Mă-nvăluia cu umbra sa
Capela; crinul
5 Se legăna și mă-ntreba
Ce gând îmi arde chinul.

O, liniște, în veacul meu
Străină,
Viața-mi, din pustiul său,
10 Îți face semn din mână.
Tu din fântâna vieți-mi sari
În valuri sfinte:
Văzându-te, vărs stropi amari
Din inima-mi fierbinte.

15 **Amintire**

Palpită buza, ochiul mi-e voios,
Dar crește, ca reproș sever,
Icoana din adâncu-mi piept noptos –
Miloasă stea la poarta mea de cer.
20 Lucește limpede – și mi se strâng
Brusc buzele – și-ncep să plâng.

Lumine, lumine
Curg din priviri, în jur, arzătoare,
Senin, mai senin e
25 Ceru-mi beat de durere în zare,
Mai bine-i, mai bine
Să-mi crape-n adâncuri inima –

Lumine, lumine
Fulgeră-n jur – dar tace gura mea.
30 Tu, ce inimi cunoști, ce nori abați,
Ne fă mai bărbați!

Pe mine, pe tine eu te-am iertat și uitat;
Pe tine, pe mine, ah! m-ai uitat și iertat.

*

Nainte de-a pleca altunde
Și de-a privi spre-o lume nouă,
Îmi nalț eu mâinile-amândouă
Spre tine, ce m-alungi oriunde
5 Și cui, în inima-mi adâncă,
Solemne-altare i-am durat,
Ca ne-ncetat
S-aud în mine glasu-i încă.

Deasupra strălucește-adânc crestată
10 O vorbă: Zeului necunoscut:
Al său sunt eu, chiar dac-am fost văzut
Tot timpu-ntr-o nelegiuită ceată;
Al său sunt eu – și simt că-n luptă nu-s
Decât capcane ce mă prind în jug
15 Și, vrând să fug,
Chiar ele mă silesc să-i fiu supus.

Vreau să te știu, necunoscute Zeu,
Ce-adânc te-nfigi în inima-mi nebună
Și treci prin viața mea ca o furtună,
20 Denecuprinsule,-nrudit al meu!
Vreau să te știu și chiar să te slujesc.

*

În Basel stau ne-nduplecat,
Dar, Doamne, cât de-nsingurat!
Și, stânjenind pe toți, eu zbier
25 Din răsputeri: Homer! Homer!
Se-ntoarce lumea de la dom
Și râde de-un asemeni om.

Azi nu-mi mai pasă, ne-ndoios,
Căci publicul cel mai frumos
30 M-aude cum homeric țip
Și nu se miră-n nici un chip.
Ca preț pentru noblețea-i mi-s
Aceste mulțumiri în scris.

NOTE ȘI COMENTARII[1]

Abrevieri și semne
Indicații generale privitoare la comentariu

Ed Erstdruck [ediție princeps]
He Handexemplar [exemplar de lucru]
Cb Korrekturbogen [coală de corectură, șpalt]
Cb¹ Korrekturbogen vor einer Verbesserung Nietzsches [șpalt dinaintea unei corecturi a lui Nietzsche]
Cb² Verbesserung Nietzsches im Korrekturbogen [corectură a lui Nietzsche în șpalt]
Ms Manuskript [manuscris]
Dm Druckmanuskript [manuscris pregătit pentru tipar], adică textul scris de mână în vederea ediției princeps
Rs Reinschrift [transcriere], adică textul scris pe curat pentru tipar
Vs Vorstufe [preliminar], adică însemnările care duc la transcriere
N Nietzsche
BN cărți rămase din biblioteca lui Nietzsche
/ sfârșit de rând în manuscris (de cele mai multe ori la poezii)
[?] lecțiune incertă
[–] cuvânt ilizibil
[+] lacună
[ ] ștersătură a lui Nietzsche
⟨ ⟩ completare a editorilor
⌜ ⌝ adăugare a lui Nietzsche
– – – propoziție întretăiată, respectiv neîncheiată
[ ] indicație a editorilor

Prepoziția *din* (cursiv!) între semnul de lemă și variantă indică o variantă din care lema rezultă nemijlocit.

lipsește (cursiv!) după semnul de lemă înseamnă că lema lipsește din sursa respectivă.

Tot ceea ce aparține editorilor în textul din comentariu este cules cursiv, textele lui N (inclusiv titluri sau citate din scrisori) sunt culese drept.

---

[1] *La comentariul din KSA 14 adăugăm propriile noastre note (semnalate prin n.t. sau N.T. = nota traducătorului) (n.t.).*

Explicațiile au un caracter pur istorico-filologic. Ele nu sunt date separat de variante, ci după seria de leme. De cele mai multe ori constau în confirmări de citate și trimiteri la locuri izolate înrudite din celelalte opere și fragmente ale lui N. Nu toate citatele au putut fi identificate. Editorii s-au străduit să deducă pentru fiecare citat sursa folosită de N. În cazurile în care lucrul acesta nu a fost cu putință, au fost luate în seamă ediții mai noi.

Scrisorile (de la Nietzsche sau de la alții) sunt citate de regulă numai cu indicarea adresantului și a datei.

Operele și poeziile separate ale lui Goethe și Schiller sunt citate, când trec drept unanim cunoscute, doar cu indicarea titlului. Biblia și autorii antici sunt citați fără indicarea ediției (numai crestomațiile, precum fragmentele presocraticilor și altele similare reclamă o asemenea indicare).

Citatele din Schopenhauer sunt date după ediția Frauenstädt (Leipzig, 1873-1874, disponibilă în biblioteca lăsată de N). Pentru principalele opere ale lui Schopenhauer sunt întrebuințate următoarele abrevieri:

Welt 1 — *Die Welt als Wille und Vorstellung* [Lumea ca voință și reprezentare], vol. 1

Welt 2 — *Die Welt als Wille und Vorstellung*, vol. 2

Parerga 1 — *Parerga und Paralipomena*, vol. 1

Parerga 2 — *Parerga und Paralipomena*, vol. 2

Natur — *Über den Willen in der Natur* [Despre voința din natură]

Ethik — *Die beiden Grundprobleme der Ethik* [Cele două probleme fundamentale ale eticii]

Nachlaß — *Aus Shopenhauer's handschrftlichen Nachlaß* [Din postumele manuscrise ale lui Shopenhauer] (Ediția Frauenstädt, Leipzig, 1864; tot în biblioteca lui N)

376. *Cf. J.P. de Florian, Fables, III 7* *Vs la sfârșit*: 12 martie 1877.
Între prieteni.Un postludiu. *Rs: Z II 6, 86.62* *Vs: N V 8, 168-169. 167. 160. 2; M III 6, 33; M III 3, 38-39* *Postludiul la MA a fost redactat de N în forma sa de acum în toamna lui 1884 (Z II 6); pentru aceasta el a prelucrat două poezioare compuse încă din vara lui 1882; pentru nr. 1 al Postludiului, M III 6:* E p i l o g. Frumos e a tăcea-mpreună:/ Mai frumos este a râde/ Și-albii dinți a-i arăta./ Eu de-am făcut-o rău, [noi să] [voi aveți de ce să râdeți] noi să tăcem!/ De-am făcut-o bine – [vreau s-o fac mai bine] atunci să râdem/ Și [eu însumi vreau] s-o facem tot mai bine/ [‘Nainte] Până nu ne coborâm în groapă!/ Prieteni! Da! Așa să se întâmple?/ A m i n. / Amin! Și la revedere! *pentru nr. 2 al Postludiului, M III 3, 38:* P r i t e n i l o r m e i./ [Dăruiți] Dați-i cărții fără minte/ Ureche, inimă și adăpost!/ Zău, prieteni, nu-n blestem/Nesocotința mea s-a prefăcut!/ Da, eu am găsit ce caut de mult,/ [F e r i c i r e – fericirea tagmei de nebuni!/ Messina, în vara lui 1882] F e r i c i r e – de-abia la tagma de nebuni./ Învățați din cartea asta de nebun/ Cum mintea s-a-nvățat – “minte!”/ Messina, în vara lui 1882 *N a fost la Messina în aprilie 1882, din această vreme sunt Vs din N V 8* *N V 8, 160:* Da! E minte ce caut eu/ Ce găsesc nesocotință e –./ Teama fost-a pân-acuma [înțeleptul] învățătorul *[?]*/ Teama fost-a lege și tagmă *[?]*/ Serioasă-n viață, serioasă-n carte/ Fost-a pân-acuma tagma celor înțelepți/ Nu de binecuvântare, nu de blestem/ Vă dau motiv și rațiune:/ [Deci] Dați-i ⌜Așa că dați-i⌝ cărții fără minte/ Pentr-o clipă adăpost/ Zău! E minte ce caut eu/ Ce găsesc nesocotință e. *N V 8, 167:* Dăruiți-i și acestei amuzante cărți pribege/ [Salut și acoperiș] Ospitalitate și adăpost/ Nu găsesc nicicând ceea ce caut:/ Ultima înțelepciune și rațiune/ Nu ridicați mâna să mă blestemați/ Și voi, fraților de tagmă/ Da! E minte ce caut eu/ Ce găsesc nesocotință e. *N V 8, 168:* Dăruiți-i cărții fără minte/ [Pentr-o clipă] Cu tot dragul ureche și-adăpost!/ Zău, prieteni, nu-n blestem/ Nesocotința mea [vi se preface] mi s-a făcut! [Da!] Căci am găsit ce caut de mult,/ Fericire – fericirea tagmei de nebuni *N V 8, 169, ca titlu la 168:* Î n t r e p r i e t e n i. Un postludiu *N V 8, 2:* Deci, prieteni, să se-ntâmple/ Amin! – Și la revedere! *“cartea” despre care este vorba în M III 3 și N V 8 nu era MA, ci o culegere de cântece și sentințe plănuită în vara lui 1882, din care a rezultat preludiul la FW “Glumă, viclenie și răzbunare”; plănuita culegere urma să aibă, după M III 3, 40, următorul titlu:* **Cartea nebunilor**/ C â n t e c e ș i s e n t i n ț e/ De / F r i e d r i c h N i e t z s c h e. **45** *5-6 Titlul din* Î n t r e p r i e t e n i [n e b u n i] / Epilog *Z II 6, 86* *6:* Un] *lipsește Rs* *14:* bună] *din* rea *Z II 6, 86* *15:* rău] prost *din* bun *Z II 6, 86* *16-17*] Și [mereu] de-acum s-o facem mai bună,/ Mai bună s-o facem, mai bine să râdem *Z II 6, 86* **46** 2] *din* Ce-i de scuzat? Ce-i de iertat? *Z II 6, 62* 3] Dați, voi, limpezi!

Firi ușoare! *Z II 6, 62* *6:* Credeți] *din* Zău *Z II 6, 62* mea] *din* m e a *Z II 6, 62* *8-10*] [Poate, voi, limpezilor, voi, firi ușoare]/ [Poate ea nici nu Vi s-a făcut!] Totuși n-am găsit ce caut de mult/ În nici o carte-ndeosebi –/ Fericire de-abia la tagma de nebuni *M III 3, 39* *10*] *din* Mărire tagmei nobile de proști! *Z II 6, 62* *11:* se-nvață] *din* s-a-anvățat *Z II 6, 62* *12:* deslușiți] *din* d e s l u ș i ț i *Z II 6, 62* *N.T.: Se afirmă că acest epilog al cărții MA I a fost scris într-o după-amiază de septembrie din 1884, cu prilejul unei excursii făcute de N împreună cu sora sa în împrejurimile orașului Zürich (cf. Friedrich Nietzsche, Gedichte und Sprüche, Leipzig, C. G. Naumann, 1908, p. 204).*

IDILE DIN MESSINA

Idilele din Messina (= IM) au fost publicate în "Internationale Monatsschrift", anul 1, nr. 5 (mai), p. 269-275, la Ernst Schrneitzner din Chemnitz. Această imprimare este textul nostru de bază. Ele provin din aceeași cuprinzătoare masă de încercări poetice din februarie până în aprilie 1882 din care N și-a asamblat mai târziu "Preludiul în rime germane" la *Știința veselă* ("Scherz, List und Rache" ["Glumă, viclenie și răzbunare"])[1]. La mijlocul lui mai 1882, N a trimis manuscrisul (încă păstrat) pregătit pentru tipar al IM lui Schmeitzner. Corectura efectuată de N era gata la 26 mai. Din aceste opt poezii, N a preluat șase (în formă schimbată) în "Cântecele Prințului Vogelfrei", apendicele ediției a doua a *Științei vesele* (1887)[2]. Din această cauză, *Idilele din Messina* lipsesc din toate edițiile de până acum ale operelor lui N. Erich F. Podach le-a publicat în a sa *Blick in Nietzsches Notizbücher* [Privire în carnetele lui Nietzsche], Heidelberg, 1963, p. 176-182.

P r i n ț u l V o g e l f r e i. *Cf. FWP* Î n S u d **48** *3-4:* Pe-un... mării] *din* Pe dâmbu-acesta genovez *Vs* 6-7: Zburai... Și stau] *din* Am urmat-o și visez *Vs* *7-8:* bat./ Cum] bat./ [O pasăre de-adevărat, desigur!/ Și cânt și privesc departe-n jurul meu/ Și cântec pentru mine cânt?/ O pasăre de-adevărat – desigur!] Cum *Vs* *10:* țel] călătorie *Vs* *11:* Pedepse... groază] Și țel și cale și [răsplată] groază *Vs* *12-13:* drept./ Nu-i] drept./ [Și cântec după cântec pentru mine cânt,/ O pasăre de-adevărat – desigur!] Ăst *Vs* *13-14:* Nu-i... mișcări] Ăst "pas cu pas" – nu-i viață!/ Ăst trudnic, greu "picior după picior" *Vs* *17-18:* zări./ Gândirea?] zări./ Acuma cântec după cântec pentru mine cânt,/ O pasăre de-a-devărat – desigur/ Gândirea? *Vs* *18:* Gândirea? –] *din* Vorbirea *Vs* *20:* Zburând... -ntreagă] *din* Există și mai mari puteri *Vs* *22:* glumă] joc *Vs* *N.T.:* Vogelfrei *înseamnă în limba germană "proscris", dar și "liber ca pasărea cerului".*

M i c u l b r i c z i s "Î n g e r a ș u l". *Cf. N către Peter Gast, 15 martie 1882 (KGB III/1* **49** *1:* M i c u l] C â n t e c d e s p r e m i c u l *Rs* *la sfârșit:* Îngeraș m-au fost numit! *la fel în scrisoarea către Gast* *N.T.: Scrisă la Genova, poezia are ca punct de plecare un fapt real: în amintirea unei fete pe nume Angiolina*

---

[1] *Marcat aici prin sigla FWS (n.t.).*

[2] *Marcat aici prin sigla FWP (n.t.).*

"Îngeraș", care și-a găsit moartea în valurile mării, un velier genovez a fost botezat cu numele ei (cf. Friedrich Nietzsche, Gedichte und Sprüche, Leipzig: C.G. Naumnann, 1908, p. 206).

Cântecul păstorului de capre. *Cf. FWP* Cântecul unui păstor de capre teocritian **50** *16-17:* cântec./ Pe a] cântec!/ [De unde-n [părul] capul creț/ Funda de mătase!/ De-și vrea de Anul Nou] Pe *Vs.*

Mica vrăjitoare. *Cf. FWP* Pioasa Beppa **51** *9:* Mica vrăjitoare] Juanita *Dm* *21:* Zbătându-se gelos] *din* Îndrăgostit de moarte, da *Vs* *22-23:* Eu... vrea] *din* Din inimă se minunează/ îi place chipu-mi tânăr! *Vs* **52** *8:* Cu dracul poate că mă mărit![3]] Vreau să mă mărit cu dracul! *Vs*

Misterul nocturn. *Cf. FWP* Luntrea misterioasă *30-31:* Sânge?... mereu? –] Se striga întruna/ Bărci cu sutele-alergau prin val *Dm*

N.T.: "Pia, caritatevole, amorosissima" *Compusă la Genova (începutul lui 1882). Titlul (it.): "Milostivă, îndurătoare, preaiubitoare" este atribuit de unii editori poeziei* [65] *din Z II 5b. În unele ediții o întâlnim sub titlul* Campo santo di Staglieno (it.): "*Cimitirul din Staglieno*".

Pasărea albatros. *Cf. FWP* Declarație de dragoste **53** *19:* Pasărea albatros] Biruitorul *Vs* *Vs la început:* Dar cerul mă poartă/ Aripa-mi se poate încă odihni!/ Ce schimbare! Nu de mult zburam?/ Și iată, mă dezvăț acum/ Mă odihnesc și totuși plutesc/ Cum poate-aripa-mi să se odihnească? *24-27:* Zbură... pe-nvingător] Fără să dea din aripi/ Zboară-nalt, deasupra tuturor zburătoarelor/ O, enigmă, consolare și simbol!/ O, consolare și [fericire]!! Aici zace-nvingătorul/ Perla tuturor învingătorilor *Vs* *29*: Trăiește... vecii] Fericire a celei mai adânci singurătăți!/ În slăvi trăind *Rs*

Judecată de pasăre. *Cf. FWP* Vocația poetului.

ȘTIINȚA VESELĂ

N. T.: Motoul ediției din 1887 (Pe pragul casei mele) *se regăsește cu mici modificări formale în fragmentele* [3] *și* [4] *din Mp XIV 1 (KSA 12, p. 232, 234; vol. 13 din ediția în limba română).*

"Glumă, viclenie și răzbunare"

Cu privire la titlu: cf. Goethe, Glumă, viclenie și răzbunare. Un Singspiel (1790): Peter Gast îl pusese pe note în 1880.

1. **56** *4*: Invitație] Rimă finlă *Rs*

3. *18*: Neînfricat] Adâncul *Rs* *21*: cei posaci] *din* cioclii *Rs* păsările-ntunecate *Vs.*

---

[3] *În traducerea noastră:* Cu dracul mă mărit! *(n.t.).*

4. *Cf. 16 [2]*[4].

5. *Vs: 16 [6]* **57** *2*: C e l o r v i r t u o ș i] V i r t u ț i l o r n o a s t r e *Dm*.

6. *Inițial, strofa a treia din* 19 [8][5]: Reguli de viață 13: Î n ț e l e p c i u- n e a l u m i i] R e g u l ă d e v i a ț ă *Cb*[1].

7. *Vs*: D e v i z a d r u m e ț u l u i – Vademecum. Vadetecum. Aceasta în germană-nseamnă –:/ Urmează-te pe tine însuți doar –/ Așa pe mine mă urmezi fără constrângeri,/ și te-ntorci la calea ta, cum m-am întors și eu! *Scrisul lui Peter Gast N.T.: Pornind de la sensul primar al termenului latin vademecum "mergi cu mine", N creează jocul de cuvinte: "Mergi cu mine - mergi cu tine", ca îndemn la originalitate adresat discipolilor săi.*

8. *Vs*: Cojita piele mi-a plesnit/ A și murit bătrânul șarpe/Și-un șarpe nou privește/ Nainte cu o poftă nouă **57** *23-25*: Subt... te-nghit] Râvnesc la vechea hrană/ Cu fiecare [nouă] moarte și naștere!/ Iar te mănânc *Vs*

11. *În Vs variantă ștearsă*: Înțelept și nebun, mojic și fin,/ Crud și blând, apă și vin:/ Acestea toate să-mi fie sentința!

12. *Cf. N către Peter Gast, 17 februarie 1882 (KGB III /1)* **58** *22*: i u b i t o r d e l u m i n ă] *din* f r a t e a l s o a r e l u i *Rs* *23-24*: Ca... umbre!] *din* Lumina și căldura slăbesc îndată/Și repede sfârșesc în umbră. *Vs*

13. *Cf. N către Peter Gast, 17 februarie 1882 (KGB III /1)* *26*: P e n t r u u n b a l e r i n] *Polei fin* [Î n ț e l e p c i u n e d e b a l e r i n] *Rs*.

14. *Cf. N către Peter Gast, 17 februarie 1882 (KGB III /1)* *Vs:* Mai bine o dușmănie [brută] dintr-o bucată decât o prietenie încleiată! **59** *2*: I n t e- g r u l] *din* H o t ă r â t u l [L a r ă s c r u c e] *Rs*.

15. *Cf. N către Peter Gast, 17 februarie 1882 (KGB III /1)*

16. *Cf. N către Peter Gast, 17 februarie 1882 (KGB III /1)* **59** *10*: Î n s u s] *din* C ă l ă t o r u l *Rs*.

17. *Vs: Mp XVIII 3, 25:* Cere numai ceea ce trebuie să ți se dea. În toate celelalte situații nu cere, ci ia! *N V 7:* Mai bine să furi ceva decât să ceri. *14*: D e v i z a c e l u i p u t e r n i c] C e l p u t e r n i c g r ă i e ș t e *Rs*.

18. *Vs: N V 7, 51:* În rău eu pot să mă complac:/Dar sufletele strâmte-mi displac. *N V 7, 100:* suflete strâmte.

20. *Vs:* Două dureri suporți mai ușor decât o singură durere. *26*: D e c u m p ă n i t] S ă c u m p ă n i m ! *Rs*.

22. *Vs:* O numim cucerire – în realitate, bărbatul care iubește urmărește răpirea, femeia care iubește însă vrea să șterpelească – adesea ea îl fură pe nesimțite pe răpitor.

23. *Cf. 11 [336]*[6].

---

[4] *Trimiterea se face la manuscrisul 16* [= *M III 6a. Decembrie 1881-ianuarie 1882*], *fragmentul 2, KSA 9, 659 (vol. 10 din ediția noastră). Similar în continuare (n.t.).*

[5] *19 = Ms M III 6b; frag. 8 în KSA 9, 676,p.139 în vol. de față (n.t.).*

[6] *11 = Ms M III 1 Primăvara-toamna lui 1881; frag. 336 în KSA 9, 572; în vol. de față, p. 137 (n.t.).*

24. *Cf. 15[50]*[7]*; 16 [11]; 16 [20]; 12 [210]*[8]*; nota la vol. 8*[9]*, 21 [21]; cf. și Chamfort (citat în comentariul la FW 95)*[10], *maxima 863: "M. de Lassay, homme très doux, mais qui avait une grande connaissance de la société, disait qu'il faudrait avaler un crapaud tous les matins, pour ne trouver plus rien de dégoûtant le reste de la journée, quand' on devait la passer dans le monde"* [*fr.: "D. de Lassay, om tare blând, dar care dispune de o bună cunoaștere a societății, zicea că ar trebui să înghițim în fiecare dimineață o broască râioasă, spre a nu mai găsi nimic dezgustător în restul zilei pe care ar urma să ne-o petrecem în lume" – n.t.*] **60** *16*: Leacul pesimistului *din* Cură radicală [Leacul pesimiștilor] *Rs 20-21*: terminat./Ascultă-mi] terminat./ [Grecii o numesc dispepsie, -]/ Ascultă-mi *Vs* *Rs șters la sfârșit*: Broasca râioasă este leacul principal/ Pentru toți țânțarii pesimiști!

26. *Vs*: *16 [10]* *Cf. 12 [130].*

27. *Cf. 16 [15]; 15 [28].*

28. *Cf. 21 [6]*[11] *în Rs șters:* Da! Încă seamăn cu vinul nou,/ Da! O să mă vedeți spumegând!/ Cu trufie voi gândi,/ De-oi mai umbla pe drum!/ Dacă stau în două picioare,/ Voi sta-n curând și-ntr-unul./*Alături și următoarea variantă ștearsă*: Stângace vi se pare-nfățișarea mea/ Răbdare! În curând va fi mai bună!/ Dacă stau în două picioare,/ Voi sta-n curând și-ntr-unul./ De seamăn încă azi cu vinul acru,/ Îndată o să mă vedeți spumegând;/ Cu trufie voi gândi,/ De-oi mai umbla pe drum!

29. *Vs*: 16 [22] *în M III* 3 *Vs șters*: Dacă an de an eu nu/ M-aș învârti în jurul meu,/ Cum m-aș ține eu, o stea, atât de mult,/ Tot după soare?/ De nu m-aș – – –

31. **62** *8*: Fericirea-ți să nu doară,] Pe când de rușinea fericirii tale *Vs* *8-10* Fericirea-ți... veșmânt.] Cu haz și viclenii drăcești/ Porți azi drăcesc veșmânt – *Vs*.

32. *Cf. 16 [13].*

33. *N V 8, prima variantă*: De nu doresc s-ascult, sunt nevoit să mă ascund,/ Să domin eu nu pot, nici să seduc./ Cel ce de sine nu se teme nu-nspăimântă./ Cel ce se teme de el însuși – mereu va domina. *N V 8, varianta a doua*: Supunere? O, nu! Nici dominarea!/ Cel ce de sine nu se teme nu-nspăimântă,/ Cel ce-nspăimântă doar e-n stare să domine [Așa că eu iubesc singurătatea] Așa că eu trăiesc în propriile-ascunzători/ Gata însumi să fiu ațâțat de mine/ Să-mi descopăr singur fericirea-n propriile văgăuni *M III 3, 26, prima variantă*:

---

[7] *15 = Ms M III 4a Toamna lui 1881; frag. 50 în KSA 9, 651 (n.t.).*

[8] *12 = Ms N V 7 Toamna lui 1881; 210 în KSA 9(idem infra), 613 (n.t.).*

[9] *Vol. 9 al ed. rom. (n.t.).*

[10] *Vol. 4 al ed. rom. (n.t.).*

[11] *21 = Ms M III 2a. Vara lui 1882; frag. 6 în KSA 9, 686; în vol. de față, p. 141 (n.t.).*

Supunere? O, nu! Nici dominarea! Cel ce de sine nu se teme nu-nspăimântă,/ Cel ce-nspăimântă doar conduce bine/ Așa că eu trăiesc în văgăuni și-ascunzători,/ Gata să dau la iveală comorile adâncului,/ [Și să-mi bat joc de toți] Și să-mi râd de toți cei ce conduc./ De vreau să mă urmez, eu trebuie să mă seduc! *M III 3, 27, varianta a doua:* [De vreau să mă urmez, eu trebuie să mă seduc.] Detest și stăpânirea, și-ascultarea./ Supunere? O, nu! Nici – dominarea!/ Cel ce de sine nu se teme nu-nspăimântă,/ Cel ce-nspăimântă doar conduce bine./ Așa că eu trăiesc în văgăuni și-ascunzători,/ Gata să dau la iveală comorile [adânci] însingurate,/ Gata să-mi bat joc de toți cei ce conduc – / Gata însumi să fiu ațâțat de mine. *M III 3, 27, Vs la 21-26*: Detest să mă conduc eu însumi,/ Așa că trăiesc în văgăuni și-ascunzători,/ Să dau la iveală [comorile] operele-nsinguraților,/ Gata să-mi bat joc de toți cei ce conduc,/ Să vă fac să fiți voi înșiv-ațâțați de voi./ Îmi place să mă ignor,/ Detest să mă cunosc pe mine însumi/ Să mă numesc pe mine însumi stăpân și servitor/ Îmi place să mă pierd,/ Să fiu eu însumi ațâțat de mine,/ O clipă să mă despart de mine însumi,/ Să mă încuib în rătăciri și disperări plăcute,/ Pe mine însumi să mă pierd o clipă,/ Să mă chem acasă de departe/ Să fiu, în fine, însumi ațâțat de mine. **62** *28*: să mă pierd câte oleacă] însumi să mă pierd o clipă *Dm* *29:* și-n vise] și-n disperare *Dm*.

34. *Șters în Vs:* Filozoficele fleacuri/ ale-acestor domni nu le mai pot citi:/ ei socot că: primum scribere/ deinde philosophari. *N.T.*: Seneca et hoc genus omne *(lat.): "Seneca și toată stirpea aceasta"*; primum scribere, deinde philosophari *(lat.): "mai întâi să scriem, apoi să filozofăm".*

N.T.: 35. G h e a ț ă. *Joc de cuvinte intraductibil bazat pe cele două sensuri ale cuvântului Eis: "gheață" și "înghețată".*

36. *Cf. N către Rée, sept. 1879:* P e p r i m e l e m e l e c i n c i c ă r ț u- l i i./ Am crezut că a⟨lfa⟩[12] și o⟨mega⟩[12],/ Ști'nța mea, ar sta aci;/ Astăzi n-o mai cred, oho! –:/ Doar eternul a! și o!/ Al juneți-mi l-oi găsi. **63** *14:* S c r i e r i d i n t i n e r e ț e] Pe primele mele 5 cărțulii *Vs*

38. *Vs*: Îl iubesc pe Dumnezeu fiindcă [el m-a] eu l-am creat/ Și voi – voi vreți de-aceea să-l negați??/ Concluzia nu stă-n picioare/ Șchioapătă: din pricina copitei sale de drac

39. *Vs*: Cu chipu-ți în sudori să-ți bei vinul. **64** *2:*V a r a]Morală de soare *Rs*.

41. Cf. 16 [35] *Vs la sfârșit:* Înconjurat de toate zburătoarele

42. **64** *28*: P r i n c i p i u l c e l o r u l t r a r a f i n a ț i] U l t r a r a f i n a- ț i i *Rs* D e v i z a s p i r i t e l o r r a f i n a t e *Vs.*

43. *Cf. 16 [14]*

44. *Cf. 16* [5]; *12* [178]

45. *Vs:* "Vii prea devreme! vii prea târziu!" – iată ce se strigă tuturor celor ce sosesc pe veci. *Cf. 15 [52].*

[12] Întregirile noastre (n.t.).

46. Vs: Când e dogoare, noi prețuim valoarea pomilor după umbra lor. –

47. **65** *24:* A p u s] D i v i n u l *Rs* *25-26:* "Apune... voi!] Incomodat de fericirea lui peste măsură/ Se ține, asemeni soarelui, după voi cei reci *Vs* *27-28*: Extazu-i... supune.] Zborul cel mai înalt era acela pe care el l-a zburat cândva!/ Și dacă el n-ar fi zburat la ceruri,/ Ce l-ar fi atras vreodată-n jos la voi? *Vs*

48. *Vs*: De astăzi ai un ceas–/ Și-abia de-acuma simți nevoia/ să vezi ce oră e

49. *Vs: N V 7, 55:* Ce plăcut este poporul! Îmi vorbește cu o limbă străină.

N V 7, 56: Cu limbă străină, pierdut într-un popor străin/ Să trăiești: așa trăiește soarele deasupra norului./ M-asemui soarelui: sub mine-i norul! **66** *8*: Î n ț e l e p t u l g r ă i e ș t e] Î n ț e l e p t u l *Rs*

50. *Vs: Mp XVIII 3, 25:* În iubire, bărbatul își pierde mintea,/ Femeia însă și-o dobândește pe deplin.– *N V 7, 55:* În iubire, bărbatul își pierde mintea, dar femeia și-o dobândește, numai ea-și trăiește pe deplin și pubertatea-n spirit.

51. *19*: D o r i n ț e p i o a s e] Dorință pioasă *Rs*

52. *27:* A s c r i e c u p i c i o r u l] D r u m e ț u l [A u t o r u l g r ă i e ș- t e *Rs*

53. *Cf. N către Rée, sept. 1879:* P e **u l t i m a** m e a c a r t e./ Sfioasă, mândră îndărăt privind,/ Frivol, semeț în viitor crezând:/ O, pasăre, ca vulturii ești tu?/Ești bufnița Atenei, Bu-hu-hu? **67** *2-3:* "O m e n e s c... c a r t e] Că r- ț i i n u m i t e "O m e n e s c, p r e a o m e n e s c" *Rs*

54. *9:* C i t i t o r u l u i m e u] [d e d i c a t ă] c i t i t o r u l u i ["A u r o- r ei"] *Rs* m e u] c ă t r e... m e u *Vs*

55. *15:* P i c t o r u l r e a l i s t] R e a l i s t u l *Rs* I m p o s i b i l i t a- t e a r e a l i s m u l u i *Vs*

56. *26:* rând] rând!/ Știți doar: cleiul acestui aforism/ Au fost – "istețime", "rime", "oricând", "rând"! *șters în Rs* De-ați ști cât de mândru de rimele sale/ Fiecare poet își încleiază lemnul! *șters în Rs* *N.T.: Dificultatea poetului de a împăca forma cu fondul poeziei îi folosește lui N ca termen de comparație, în MA I 610* – Oameni ca slabi poeți, *în felul următor*: "Așa cum, în partea a doua a versului, poeții slabi caută ideea în scopul rimei, tot așa oamenii, în a doua jumătate a vieții, devenind mai temători, obișnuiesc să caute faptele, atitudinile, circumstanțele care se potrivesc cu cele ale vieții lor anterioare, așa încât totul să se armonizeze perfect în exterior: dar viața lor nu mai este dominată și mereu redefinită de o idee puternică, ci, în locul acesteia, apare intenția de a găsi o rimă."

57. *Vs:* Cel mai bun loc al paradisului este în fața porții lui.

58. *Vs:* De nimic fiind atras/ Sigur o să cazi în nas.–

59. **68** *10*: P e n i ț a s c â r ț â i e] C i n e c i t e ș t e o a r e c e s c r i u e u! [C i t i t o r i l o r m e i] *Rs*

60. *Cf. 12* [*184*]

61. *Vs:* I n m e d i a v i t a./ Sunt la mijlóc de drum,/ Arătătorul cade și ce mic/ Mi-e sufletul – nebun/ Colindă, [vrea să iasă – și totuși! el] caută-n van – ezit-un pic!/ Sunt la mijlóc de drum:/ [Durere-a fost viața] N-a fost decât zadarnic chin de mucenic!/ Să rătăcesc și-acum?/ Și-n capăt pot – motivul să-mi explic? *26:* S c e p t i c u l g r ă i e ș t e] I n m e d i a v i t a [Ultima rațiunea a existenței] *Rs*

62. *Vs:* Mă asemui cu o pară/ aș dori să cuprind totul/ Tot ce țin luminează/ Tot ce las e carbonizat. *N. T.: Vezi și* Despre calea creatorului *(Za I):* "Trebuie să vrei să arzi în propria-ți flacără: cum vrei să renaști, dacă nu te-ai prefăcut mai întâi în cenușă!"; *și ditirambul* Semnul de foc (*infra).*

63. **69** *16-17*: Departe... ții:] Departe ca stelele de mizeria ei/ Celor ce vin să le fii lumină/ Raza ta e treaba celei mai îndepărtate depărtări *Vs*

Cartea a IV-a
Sanctus Ianuarius

N. T.: Motoul, care poartă în unele ediții titlul cărții a patra: Sanctus Ianuarius, *este reluat în capitolul despre* Ș t i i n ț a v e s e l ă *din* E c c e h o m o, *cu următorul comentariu:* "Un vers care exprimă recunoștința pentru cea mai minunată lună ianuarie pe care am trăit-o – întreaga carte este un dar – trădează îndeajuns profunzimea din care «știința» a devenit aici veselă: [*urmează versurile*]. De ce înseamnă aici «ultima nădejde» se poate îndoi cineva care vede strălucind, ca final al cărții a patra, frumusețea diamantină a primelor cuvinte ale lui Zarathustra?"

Apendice: Cântecele Prințului Vogelfrei

N.T.: C â n t e c e l e ș i g â n d u r i l e P r i n ț u l u i V o g e l f r e i, *cum intenționa N în toamna lui 1885 să-și intituleze aceste poezii, care își au originea în bună parte în IM, apar ca un apendice la ediția a II-a a* Științei vesele ("la gaya scienza"). *În EH, N notează:* C â n t e c e l e P r i n ț u l u i V o g e l f r e i, compuse în cea mai mare parte în Sicilia, amintesc foarte explicit de noțiunea provensală «gaya scienza», de acea unitate dintre t r u b a d u r, c a v a l e r și s p i r i t u l l i b e r, prin care acea minunată cultură timpurie a provensalilor se deosebește față de toate culturile echivoce; ultima poezie mai ales, M i s t r a l u l u i, un nestăpânit cântec de joc, în care, cu permisiunea dumneavoastră, se dansează pe morală, este de un desăvârșit provensalism."

N.T. L u i G o e t h e. *Strofa întâi, care parafrazează primele versuri din finalul la Faust II, are corespondențe în Za II:* P e i n s u l e l e f e r i c i t e ("Tot ce e nevremelnic – acesta nu-i decât un simbol! Și poeții mint prea mult. –/ Dar despre timp și devenire trebuie să vorbească cele mai bune simboluri: o laudă trebuie să fie acestea și o justificare a tot ce e vremelnicie!") *și* D e s p r e

p o e ț i ("De când cunosc mai bine trupul" – zise Zarathustra către unul dintre-nvățăceii săi – "spiritul nu-mi apare decât în oareșicare măsură ca spirit; și tot ce e nevremelnic – nici acesta nu-i decât un simbol."; "Ah, sunt atâtea lucruri între cer și pământ despre care numai poeții și-au îngăduit să viseze câte ceva!/ Și mai ales d i n c o l o de cer: căci toți zeii sunt simboluri poetice și prăzi căzute-n capcanele poeților!"). *Ideea:* "Nevremelnicul e doar un simbol" (:"... nu există nimic nevremelnic: e doar un simbol!"; "Nevremelnicul – acesta e doar un simbol, și poeții mint prea mult.") *revine obsedant în manuscrisele din vara lui 1883 Z I 3 [1] - 171 [14], Z I 4 [1], [17], N VI 3 [17], KSA 10, p. 397, 402, 419, 465, resp. 370).*

V o c a ț i a p o e t u l u i. *Cf. IM* J u d e c a t ă d e p a s ă r e **72** *2:* aștept] adăst *Dm* *5:* Tot ce țopăie] De se furișează așa ceva *Dm* *12:*Gușterul... chin!] În înțelesul micilor cuvinte *Dm*

Î n S u d. *Cf. IM* P r i n ț u l V o g e l f r e i

P i o a s a B e p p a. *Cf. IM* M i c a v r ă j i t o a r e

L u n t r e a m i s t e r i o a s ă. *Cf. IM* M i s t e r u l n o c t u r n

D e c l a r a ț i e d e d r a g o s t e. *Cf. IM* P a s ă r e a a l b a t r o s

C â n t e c u l u n u i p ă s t o r d e c a p r e t e o c r i t i a n. *Cf. IM* C â n-t e c u l p ă s t o r u l u i d e c a p r e

"S u f l e t e l e-a ș a p r e c a r e" **77** *5:* "S u f l e t e... p r e c a r e"] A n u m i t o r p a n e g i r i ș t i. *Rs* Împotriva anumitor panegiriști *Vs* *8:* Stima... flagelare,] Luatul lor este furat *Vs*

N.T. N e b u n u l l a d i s p e r a r e. *Cf. titlul din Mp XVIII 3. Februarie-martie 1882 (KSA 9, p. 673):* 500 de inscripții/ pe masă și perete/ pentru nebuni/ de-o mână de nebun. *Cf. și titlul din vol. 9, 20 [1], p. 680:* **NARREN-BUCH**/ L i e-d e r u n d S p r ü c h e/ von/ F r i e d r i c h N i e t z s c h e *(cf. nota la MA* Între prieteni, *p. 213).*

"N o r o c u l m e u!" **79** *1:* "N o r o c u l m e u!"] Ș i î n c ă o d a t ă! *Rs*

N.T.: 19: accent aigu *(fr.) = accent ascuțit*

S p r e a l t e m ă r i *Cf. vol. 10, 1 [15]; 1 [101]; 3 [1]; 3 [4]*[13] *30*: S p r e... m ă r i] "S p r e a l t e m ă r i"/ sau/ C o l u m b u s *Rs* **80** *4:* depărtări[14] nemurire *Rs* *N.T.: Columb, Mazzini și Paganini sunt numiți undeva de N* "cei trei patroni genovezi ai mei".

S i l s - M a r i a. *Cf. vol. 10, 3 [3]*[15] *N.T.: Sils-Maria este numele unei stațiuni climaterice elvețiene din Engadina Superioară, pe Inn, unde N și-a petrecut lunile de vară în anii 1881-1888 și unde a redactat unele dintre cele mai cunoscute lucrări ale sale.*

---

[13] *În vol. de față, p. 141, 142, 145-146; v. însă și p. 170 [63] (n.t.).*

[14] *De fapt:* Infinit *(n.t.).*

[15] *În vol. de față, p. 145; v. însă și p. 146 [122] [145] (n.t.)*

M i s t r a l u l u i. **81** *8*] Biciund valurile, supunând mările *Dm* *9-11:* Te-am… minune] Ca săgeata cum cobori,/ Trupu-ți pe călcâi se-ntoarnă/ Și trăsura-ți se răstoarnă *Dm* *N. T.: Trimițând acest* "cântec de joc", *în noiembrie 1884, lui Peter Gast, pentru a-l pune pe note, N vede versurile lui cuvintele unui* "joc pentru o mare orchestră capabilă să urle și să vuiască puternic".

AȘA GRĂIT-A ZARATHUSTRA

Partea a treia

C e l ă l a l t c â n t e c d e j o c

3. *Cf. vol. 10, 23 [4]:* Unu! Începe miezul nopții! Din depărtare fremătat, înălțat din lume-adâncă – își caută cuvântul lui ultima odihnă la mine, sihastrul?/ Doi! Ultima odihnă a lumii-adânci – e oare înălțimea unui sihastru? Își caută, de vreme ce sunetul ei m i se strecoară prin ureche până-n măduva oaselor – își caută și oare-și găsește p r o p r i a pace?/ Trei *cf. Roger Hollinrake, Manfred Ruter, Nietzsche's Sketches for the Poem "Oh Mensch! Gieb Acht!", Nietzsche Studien 4 (1975), p. 279-283* *N. T.: Vezi și infra Za IV* Cântecul lunaticului *§12, care în GA și în He purta titlul* Cântecul beat, *transferat de unii editori și poeziei respective (din care comenzile de joc:* Unu!… Doi!… *etc. sau, după expresia unui exeget al lui N, Theodor Kappstein, Einführung in Friedrich Nietzsches Zarathustradichtung, Bielefeld und Leipzig, 1925, p. 100, aceste "bătăi ale clopotului timpului" sunt eliminate). Versurile 1-2 și 5-11 se regăsesc rând pe rând în finalurile §3-11 din* Cântecul lunaticului. *De asemenea, versurile 5-6 ne întâmpină încă din Za III* La revărsatul zorilor, *partea finală.*

Partea a patra și ultima

C o n v o r b i r e c u r e g i i

1. **84** *8*] *cf. Isaia 1, 21; Apocalipsa 17*

V r ă j i t o r u l

1. **84** *12*-**87** *8*] *tânguirea vrăjitorului a fost concepută inițial ca poezie în sine în toamna lui 1884; în Z II 5 (cf. vol. 11, 28* [27][16]*) se află prima variantă cu titlul:* P o e t u l. – C h i n u l c r e a t o r u l u i. *În Z II 6 (varianta a doua) se află două titluri: primul (șters):* D i n t r - a ș a p t e a s i h ă s t r i e, *al doilea:* G â n - d u l. *În Z II 8 o altă variantă în proză, care de-abia dacă se abate de la cea poetică, cf. vol. 11, 31* [32]*; în decembrie 1888-ianuarie 1889, tânguirea vrăjitorului*

[16] *În vol. de față, p.153 (n.t.).*

a devenit un ditiramb dionisiac cu titlul: Tânguirea Ariadnei. *Cu privire la rostul poeziei în Za IV, cf. 29* [22], vol 11 din KSA: "Cin' mă mai iubește" – un spirit c a-r e î n g h e a ț ă/ Un epileptic/ Un poet/ Un rege

C â n t e c u l m e l a n c o l i e i

3. Cântecul melancoliei *a luat naștere ca poezie în toamna lui 1884. În Z II 5 se găsesc două preliminare fragmentare la acesta, primul, cu titlul* R ă u t a t e s o l a r ă *(cf. vol. 11, 28* [3][17]*), corespunde aproximativ rândurilor 371, 8-372, 12, al doilea, cu titlul* O i *(28* [*14*][18]*) rândurilor 372, 32-373, 15. În Z II 6, următoarele variante la titlu:* R ă u t a t e s o l a r ă.// D o a r p o e t!// P e n i t e n t u l s p i-r i t u l u i. *Vol. 11, cf. 31* [*31*]*; DD* U n b i e t n e b u n! U n b i e t p o e t! [19] **87** *11*] *cf. vol. 7, 37* [*1*]*; Paul Fleming, Geist- und weltliche poemata* [*Poeme spirituale și lumești*], *Jena, 1652, p. 580, citat în Jacob și Wilhelm Grimm, Deutsches Wörterbuch* [*Dicționar german*], *vol. 1, Leipzig, 1854, s.v. "abhellen"*[20] **88** *35*] *cf. vol. 11, 25* [*4*]: "De-a dreptul se năpustesc vulturii" Olof Haraldssons Saga

P r i n t r e f i i c e l e p u s t i u l u i

1. **90** *12-13*] *cf. Luca, 24, 29: "Rămâi cu noi că este spre seară și s-a plecat ziua."* *21-22*] *cf. Za III* La revărsatul zorilor *208, 9-11*

2. *Și "Psalmul de spus după ospăț" al călătorului și umbrei a luat naștere ca poezie de sine stătătoare în toamna lui 1884. Ca subtitlu se găsește în Z II 6:* U n p s a l m – *șters – apoi:* O p r e f a ț ă. *Probabil N avea de gând să așeze poezia ca prefață la plănuita sa culegere de poezii; cf. comentariul la fragmentele poetice din vol. 11.* P r i n t r e f i i c e l e p u s t i u l u i *a devenit – cu modificări mai ales în partea finală – un ditiramb dionisiac* **91** *22*] *cf. Shakespeare, Visul unei nopți de vară, V, 1* **92** *11*] *la Iona, 2,1* **95** *16*] *cf. vol. 11, 28* [*4*][21]

C â n t e c u l l u n a t i c u l u i

12. *Cf. Za III* Celălalt cântec de joc *3*

---

[17] *În vol. de față, p. 148 (n.t.).*

[18] *În vol. de față, p. 153 (n.t.).*

[19] *În vol. de față, p. 101 (n.t.).*

[20] *Un verb greu de tradus în l. rom.: "a de-lumina" (după modele derivative: a degresa, a demagnetiza, a deparazita etc.). Am preferat perifraza: "a stoarce de lumini" (n.t.).*

[21] *În vol. de față, p. 149 (n.t.).*

DINCOLO DE BINE ȘI DE RĂU

140. *Cf. vol. 10, 1 [97]; 3 [1] 51; 12 [1] 72*[22]

228. **96** *10*] *în Dm mai următoarea strofă ștearsă:* Germani, judecățile gregare/ A l e u n o r a s t f e l d e englezi/ Le cinstiți cu numele "filozofie"? [Goethe] Spencer alături de [Darwin] Hegel --/ Să vă fie rușine, germanilor! Înseamnă lezare/ Maiestatis genii. *cf. vol. 11, 28* [*45, 46*][23] *N.T.: 10*] *(fr.) Fără geniu și fără spirit.*

237. *18:* și... meu!] Ferește-te, păsărică de aur! *Dm*

256. *13-14:* c r e d i n ț a f ă r ă d e c u v i n t e] *după "Cântecele fără de cuvinte" ale lui Mendelssohn? N.T.: Poezia este reluată, cu insignifiante modificări, mai ales de punctuație, în NW, deschizând capitolul* Wagner apostol al neprihănirii *(titlu sub care apare și poezia în unele ediții). În JGB este precedată de următoarele considerații:* "Poate că, făcând o comparație mai nuanțată, vom stabili, spre onoarea naturii germane a lui Richard Wagner, că acesta a reacționat la toate mai puternic, mai îndrăzneț, mai dur, mai înalt decât ar fi putut reacționa un francez al secolului al nouăsprezecelea – datorită împrejurării că noi, germanii, ne aflăm mai aproape de barbarie decât francezii ; chiar cel mai remarcabil lucru pe care l-a creat Richard Wagner, inaccesibil, irepetabil, inimitabil pentru întreaga rasă latină atât de târzie, pe veci, nu numai astăzi, este poate: figura lui Siegfried, a acelui om f o a r t e l i b e r, care, în realitate, pentru gustul popoarelor de veche și fragilă cultură poate fi de departe prea liber, prea dur, prea vesel, prea sănătos, prea a n t i c a t o l i c. Poate chiar să fi fost un păcat împotriva romantismului, acest Siegfried antiromanic: acum, Wagner a plătit din plin pentru acest păcat, în zilele tulburi ale bătrâneții lui, când – anticipând un gust care a devenit între timp politică – a început, cu vehemența religioasă proprie lui, dacă nu să-l urmeze, atunci măcar să predice d r u m u l s p r e R o m a. – Ca să nu fiu greșit înțeles în privința acestor ultime cuvinte, vreau să chem în ajutor câteva stihuri viguroase, care au să releveze până și urechilor mai puțin fine ceea ce vreau – ceea ce vreau eu î m p o t r i v a «ultimului Wagner» și a muzicii sale la Parsifal." *De aici, în unele ediții, și titlul* Parsifal-Musik *al versurilor respective. Referirea este la ultima operă,* Parsifal, *la care compozitorul german (1813–1883), ce, într-un fel, i-a marcat existența lui N, a lucrat cinci ani (1877–1882). În privința "neprihănirii" ca trăsătură aflată la limita dintre virtute și viciu, vezi Za I* Despre neprihănire.

D i n m u n ț i i - n a l ț i. E p o d ă. *Creată în toamna lui 1884 sub titlul* Einsiedlers Sehnsucht *[Dorul pustnicului], expediată la sfârșitul lui noiembrie 1884 lui Heinrich von Stein* pentru a-și aminti de Sils-Maria, *unde Stein îl vizitase pe N între 26 și 28 august 1884; cf. Cronica*[24]. *Ultimile două strofe au fost adăugate de N mai târziu (în februarie 1886). Variantele primei versiuni sunt marcate prin ES*

[22] *În vol. de față, p. 142 (n.t.).*

[23] *În vol. de față, p. 161-162 (n.t.).*

[24] *În vol. 15 al KSA și al ed. rom. (n.t.).*

(= Einsiedlers Sehnsucht). Cf. vol. 11, 28 [*26. 31*][25]. *Cf. și interpretarea lui Karl Pestalozzi din: Die Enstehung des lyrischen Ich* [*Nașterea eului liric*]*, Berlin, 1970, p. 198-246.* **97** *22-31*] Pe cele mai înalte culmi a fost așternută masa mea pentru voi:/ Cine locuiește-atât de-aproape/ De stele, de depărtările abisale ale luminii?/ Împărăția mea – aicea sus mi-am descoperit-o –/ Și toată avuția aceasta a mea – n-a fost descoperită pentru voi?// Acum vă iubește și vă ademenește pe voi înșivă cenușiul ghețarului/ Cu primii trandafiri,/ Pe voi vă caută șuvoiul, cu dor se-n-volbură, se izbesc astăz i/ Vânt și nori mai sus, în albastrul cerului/ Să vă pândească pe voi din zborul cel mai înalt — — — *ES* **98** *16-25*]. Un vânător stângaci sunt azi: priviți/ Ce-ntins mi-e arcul!/ Cel mai viteaz fu cel ce-nvinse largul –/ Dar vai! Acuma un copil săgeata poate să o pună/ În arc: plecați de-aici! Spre binele vostru! –/ Prieteni vechi! Și spaimă, și amor/ Cumplit v-apasă!/ Plecați! Aici – voi nu sunteți acasă!/ Aici, pe-un rece și pustiu pripor –/ Poți capră neagră fi și vânător. *ES* **98** *31*-**99** *8*] Cum să-i numesc? – ei prieteni nu mai sunt,/ Stafii de prietini!/ Îmi bat în piept și-n geam ca niște cetini,/ Și-mi zic "n-am fost prieteni pe cuvânt?"/ – Pălită vorb,-aveai miros de roze, sfânt!/ Ce ne-a legat pe noi, dorinți la fel, –/Ce pot să-nsemne,/ Acum, ale iubirii stinse semne?/ Sunt ca un pergament: pregeți nițel/ Să le atingi – se mistuie ca el! – *ES* **99** *19-28*] *lipsește în ES; W I 8, 105-106, 103-104 conține preliminarele și versiunea definitivă a ambelor strofe finale; preliminarele sunt reproduse aici în întregime pentru o mai bună privire sinoptică a formei strofelor: W I 8, 105:*

Ziua [fuge] se stinge, norocul și lumina descresc
Amiaza e departe
[Nu de mult ședeam așteptând aici, – acum nu aștept]
[Să fie] [Deja] Curând vine noaptea rece, fulgerul stelelor
⌈Vântul iute, care te rupe din pom⌉
Asemeni fructului pe care-l rupe din pom o adiere

Ce [eu] nu de mult eu voiam, mi-ar mai plăcea să am [acum]?
Ce nu de mult așteptam cu nerăbdare, ah! de ce nu venea?
Ce tot aștept și-aștept? Nu știu –

cf. cu privire la aceasta fragmentul poetic din vol. 11, 45 [*7*][26]*, ca Vs al acestei strofe abandonate apoi; W I 8, 106:*

Sfârșit e cântu-acesta. Doruri moi
[Mi-au murit] S-au stins în gură
[A venit adevăratul prieten] Un mag a făcut-o la ceas vrăjit de cotitură:
Pe la nămiezi, din unu furăm doi
Și – Zarathustra-mi apăru apoi.[27]

[Prietenul Zarath. a venit]

---

[25] *În vol. de față, p. 157, 159 (n.t)*
[26] *În vol. de față, p. 173 (n.t.).*
[27] *Cf. KSA 10, 4 [145]; p. 146 în vol de față (n.t.).*

[Atunci a venit prietenul – nu!] nu-ntrebați cine e
Atunci a stat drept în fața mea –
Un mag [a făcut-o] a venit, amic la ceas de cotitură
Prietenul de-amiază – nu-l știți voi
Pe la nămiezi, din unu furăm doi

așadar, prima dintre cele două strofe finale a fost concepută integral; N a revenit la fragmentul poetic 3 [3] Portofino *din vol. 10 (cf.* Sils-Maria *în FWP, 1887)*[28]*; acum reia parțial și motivele din W I 8, 105:*

Stam aici așteptând, așteptând – dar nimic
Tu, Zarathustra, tu nu mă părăsești,
Prietene Zarathustra

De ce te-ai rupt de mine
Tu-mi rămâi [prieten și conștiință superioară] credincios conștiința mea superioară
Tu ai fost fericirea și toamna mea

Prietene Zarathustra, rămâi, nu mă părăsi!
⌜De ce te-ai rupt de mine [–] să știi de mine⌝
[Tu-mi rămâi credincios, conștiința mea superioară!]
Și dacă nu rămâi, cum mi-aș purta povara și îndatorirea?
[Prietene Zarathustra, rămâ , nu mă părăsi!]
A-nceput să scapete ziua, să descrească norocul și lumina...
⌜Calm și copt atârn acuma în lumina toamnei⌝
[Calm atârn acuma în lumina soarelui de toamnă]
Asemeni fructului pe care-l rupe din pom o adiere

din acest preliminar nu este preluat nimic; adăugiri la versiunea definitivă se găsesc pe pagina următoare: W I 8, 103:

La ce-am pierdut eu, renunț nesilit:
Acuma vreau să știu
[Tu-mi rămâi totuși] Numai tu să-mi rămâi, conștiința mea superioară,
Prietene Zarathustra [tu nu mă părăsești] – da, tu nu mă lași!

– –

Ce-ți ofer eu ție, Zarathustra? Desigur,
Ce-i mai bun [prietenului] ție ți se cuvine!
Întâi un spectacol, o cel mai răsfățat dintre oaspeți!
Și iată, începe – te uită! Cortina s-a ridicat:
Încep nuntiri de bezne cu lumini

pe W I 8, 104 urmează, în sfârșit, ultima variantă a celor două strofe finale, care abia dacă se deosebește de textul tipărit. **99** *24*: triumf] noroc *Dm; W I 8, 104* 26: Z a r a t h u s t r a] Zarathustra *W I 8, 104* oaspeți!] oaspeți *W I 8, 104*

[28] *În vol. de față, p. 145, resp. 80 (n.t.)*

N.T.: Cf. și vol. 11, 28 [26] *și* [28] (în acest vol., la p.157 și 158) *(Z II 5b). De Heinrich von Stein, virtual discipol al său, N se va îndepărta, întrucât* "acest om excelent" "s-a scufundat cu toată simplitatea impetuoasă a unui iuncher prusac în mocirla lui Wagner (– și, mai mult, în cea a lui Dühring!)" (*EH*, De ce sunt așa de înțelept *4). Două, cel puțin, din ideile curente ale lui N sunt prezente în această epodă: aceea a* "aerului tare" *al scrierilor sale și aceea a îndepărtării discipolilor de maestru ca singura posibilitate de a-l urma fidel. Ambele sunt rezumate astfel în EH:* "Cine știe să respire aerul scrierilor mele știe că acesta este un aer al înălțimilor, un aer t a r e. Trebuie să fii creat pentru el, altminteri pericolul de a răci aici nu este mic. Gheața este pe-aproape, singurătatea este imensă – dar cât de liniștit stau toate lucrurile în lumină! cât de liber respiri! câte nu simți s u b tine! – Filozofia, așa cum am înțeles-o și trăit-o eu până acum, este viața aleasă de bunăvoie printre ghețuri și-n munții-nalți – căutarea a tot ce este străin și îndoielnic în existență, a tot ceea ce până acum a fost proscris prin morală." (Prefață 3) Și: "Singur umblu de-acum, învățăceii mei! Și voi plecați acum de-aici – și singuri! Așa vreau eu. Depărtați-vă de mine și apărați-vă de Zarathustra! Ba chiar mai mult: rușinați-vă de el! Poate că v-a înșelat. Omul cunoașterii nu trebuie doar să-și iubească dușmanii, trebuie să-i și poată urî pe prieteni. Îl răsplătești prost pe un învățător dacă îi rămâi mereu doar elev. Și de ce nu vreți să-mi smulgeți coroana? Mă venerați: dar cum, dacă venerația voastră p i e r e într-o zi? Păziți-vă să nu vă strivească o statuie! [...] Acum vă poruncesc să mă pierdeți și să vă găsiți pe voi; și abia c â n d v ă l e-p ă d a ț i c u t o ț i i d e m i n e, vă voi reîntoarce..." *(Ib., 4; este, de fapt, un citat din Za I* Despre virtutea care dăruie *3). Vezi și M V 447:* "Ține de umanitatea unui maestru să-și avertizeze elevii în privința lui însuși."; *Za I* Despre iubirea aproapelui: "Vă-ndemn la iubirea aproapelui? Mai curând vă-ndemn la fuga de aproapele și la iubirea departelui." *Cf. și FWS 7, 23, 25, 30.*

ECCE HOMO

D e c e s u n t a ș a d e ș t e p t

N.T.: 7. [N o a p t e a b r u n ă m ă] *În unele ediții poartă titlul* Veneția. *În textul care o precede, N pune semnul egalității între "muzică" și "Veneția":* "Când caut un alt cuvânt pentru muzică, de fiecare dată găsesc numai cuvântul Veneția." *Poezia este reluată în NW, cap.* Intermezzo. *Despre ea s-a scris mult. Ultimul studiu (Kai Kaufmann, «Gondeln, Lichter, Musik». Fr. Nietzsches «Venedig» – Gedicht und sein metaphorisches Umfeld, în "Nietzsche-Studien", 17, p. 158 - 178) cuprinde și bibliografia principalelor lucrări ce tratează, din unghiuri diferite, întreaga problematică pe care o conține.*

DITIRAMBII LUI DIONYSOS

În vara lui 1886, N a dispus să se completeze pe coperta a patra de la JGB lista scrierilor sale "după anii lor de apariție" cu operele care se aflau "în pregătire":

Voința de putere. Încercare a unei reevaluări a tuturor valorilor. În patru cărți.

Veșnica reîntoarcere. Dansuri sacre și procesiuni.

Cântecele Prințului Vogelfrei.

Numai ultimul titlu a devenit realitate, și anume un an mai târziu, ca apendice la ediția a doua a *Științei vesele*.

În vara lui 1888, când N a renunțat la publicarea unei opere cu titlul *Voința de putere*, și-a adunat fragmentele poetice rămase nefolosite până atunci, în primul rând din caietele Zarathustra, într-un nou caiet, W II 10, pe care l-a folosit apoi până la finele lui 1888 pentru redactarea ultimelor sale poezii: "Apune soarele", "Printre păsări de pradă", "Despre sărăcia celui mai bogat", "Glorie și veșnicie", "Semnul de foc".

Celor cinci poezii menționate N le-a mai adăugat "Ultima voință" (care datează din anul 1883) și le-a transcris pe toate pe curat, folosind foi mari in-folio (Mp XVIII 1). În caietul W II 10 se găsesc mai multe proiecte de titlu pentru această culegere de poezii (cf. vol. 13, 20 [162-168]; cu privire la 20 [167] cf. anunțul anticipativ de pe coperta la JGB).

La mijlocul lui 1888, când prima variantă a lui EH era încheiată, era stabilit și titlul poeziilor: "Cântecele lui Zarathustra", pe care N l-a amintit în prologul său la EH. Din această vreme datează și ciorna unei scrisori către un editor necunoscut, căruia N îi oferă spre publicare *șase* cântece ale lui Zarathustra. Ciorna este datată de N însuși "Torino, 27 noiembrie 1888". De acum înainte, mai ales de la mijlocul lui decembrie 1888 până la începutul lui ianuarie 1889, soarta "Cântecelor lui Zarathustra" este strâns legată de istoria genezei lui EH și NW.

La 15 decembrie N a trimis la Leipzig manuscrisul pregătit pentru tipar al lucrării NW; lui Peter Gast îi scria (16 decembrie): "... La sfârșit apare ceva de care nici prietenul Köselitz n-are habar: un cântec (sau cum vrei să-l numești...) al lui Zarathustra, cu titlul D e s p r e s ă r ă c i a c e l u i m a i b o g a t – știi, o a șaptea mică fericire și mai o optime în plus... muzică..." Deja în 22 decembrie N nu mai voia totuși să tipărească NW; el i-a scris lui Gast: "Scrierea N. contra W. nu vrem s-o tipărim. «Ecce» conține tot ce este decisiv și despre această relație... Poate mai includ și cântecul lui Zarathustra – se numește D e s p r e s ă r ă c i a c e l u i m a i b o g a t. Ca interludiu între 2 capitole principale ..." Trei zile mai târziu, când N și-a dat bunul de tipar celor 24 de pagini din NW, el părea totuși gata să accepte faptul împlinit al publicării acestei scrieri.

La 29 decembrie pleca de la Torino spre Leipzig un alt cântec al lui Zarathustra, "Glorie și veșnicie". În ciorna scrisorii către Peter Gast, datată 30

decembrie 1888, N vorbește despre aceasta: "Am trimis ieri tipografiei non plus ultra-ul meu, intitulat «G l o r i e ș i ve ș n i c i e», compus dincolo de toate cele șapte ceruri. Constituie sfârșitul la E c c e h o m o. – Mori, dacă-l citești pe nepregătite."

Între sfârșitul anului 1888 și 2 ianuarie 1889, N și-a schimbat încă o dată dispozițiile în legătură cu destinația celor două "Cântece ale lui Zarathustra" și le-a cerut înapoi de la Leipzig. În aceste ultime zile, când semnele prăbușirii spirituale a lui N se înmulțesc, iau naștere *Ditirambii lui Dionysos* ca atare. Manuscrisul destinat tiparului (D 24) a fost pregătit de N în această scurtă vreme. El poartă pe prima pagină titlul *Ditirambii lui Dionysos* și conține pe ultima un cuprins alcătuit de N însuși, în care sunt citate *nouă* poezii, adică cele șase cântece ale lui Zarathustra menționate mai sus și alți trei ditirambi care nu sunt altceva decât cele trei poezii din Za IV, într-o formă puțin schimbată, și anume: "Cântecul melancoliei", acum cu titlul "Un biet nebun! Un biet poet!"; "Printre fiicele pustiului" (acest titlu a rămas neschimbat); "Tânguirea" din § 1 al capitolului "Vrăjitorul", acum cu titlul "Tânguirea Ariadnei".

Că scrierea definitivă a DD s-a petrecut între 1 și 3 ianuarie este dovedit mai întâi printr-un fel de preliminar al dedicației definitive a DD către poetul și romancierul francez Catulle Mendès: "Opt Inedita și inaudita, înmânate poetului Isolinei, prietenul meu și satirul: poate că el înmânează omenirii darul meu/ Nietzsche Dionysos/ Torino, la 1 Ianuarie 1889".

Podach dă o descifrare a acestui proiect care reproduce toate ștersăturile lui N, dar – pornind de la o părere preconcepută despre iresponsabilitatea și scriitoricească a lui N din vremea aceea – el produce absurda lecțiune "Iinedita și inauditia"; în privința lui "Iinedita" este vorba doar de faptul că N a corectat originalul "Inedita" (fără să șteargă punctul de pe *i* al literei inițiale); cât privește "inauditia", Podach pare să fi ignorat că deplasarea punctului de pe *i* în scrisul de mână al lui N era ceva cu totul normal (s-ar putea cita nenumărate exemple din manuscrisele anterioare ale "sănătosului" N, în care a avut loc o asemenea deplasare); astfel, N a pus în acest caz punctul de la ***i*** după litera *t* a cuvântului "inaudita" și, întrucât liniuța de la *t* coboară puțin, Podach a citit "inauditia".

Podach observă totuși foarte corect (NWZ 372 sq.): "Catulle Mendès n-a fost legat de Nietzsche printr-o anumită reprezentație dată la Torino. El i s-a adresat ca "Poetului Isolinei". Un asemenea poet există doar de la 26 decembrie 1888. La Teatrul Renașterea din Paris a avut loc o premieră: Isoline, conte de fées, en 10 tableaux, par Catulle Mendès, musique d'André Messager. Nietzsche a aflat despre aceasta, fără îndoială, din gazeta sa preferată. În «Journal des Débats», numărul din 31 decembrie, apărut în după-amiaza de 30 decembrie la Paris, se afla cronica. Ziarul se putea obține a doua zi la Torino." Dedicația către Mendès formează însă doar jumătatea de sus a unei mici foi, a cărei parte inferioară este completată cu trăsăturile aproape ilizibile ale scrisului lui N: este vorba despre

cea mai importantă modificare din ditirambul "Printre fiicele pustiului", adică despre ultima strofă adăugată, care nu este conținută de Za IV. Aceasta nu dovedește numai că – după cum spune Podach – "atunci [*la 1 ianuarie 1889*] *Ditirambii lui Dionysos* încă nu erau gata", ci și că N abia începuse să scrie, deoarece "Printre fiicele pustiului" este al *doilea* ditiramb, iar ditirambii din Dm se succed unul după altul (Dm nu este alcătuit din foi detașate). Faptul că acum N vorbește de "Opt Inedita și inaudita" (el scrisese, de altfel, mai întâi "șapte", iar nu "șase", în pofida descifrării de către Podach a ștersăturii lui N) concordă cu cartea poștală pe care N a trimis-o în aceeași zi (1 Ian. 1889) la Leipzig, spre a cere îndărăt "Glorie și veșnicie" de la tipografie. La 2 ianuarie N a cerut înapoi și "Despre sărăcia celui mai bogat", și anume telegrafic: "Manuscrisele celor două poezii finale". Abia acum ditirambii deveniseră *nouă*. Într-adevăr, "Glorie și veșnicie" s-a întors repede de la tipografia lipscană, iar N l-a pus în manuscrisul DD, în care apoi Overbeck l-a și găsit. Dimpotrivă, "Despre sărăcia celui mai bogat" a fost reținut de C.G. Naumann, fiindcă el, după cât se pare, mai spera să-l convingă pe N să publice NW, în pofida ultimei dispoziții în curs din ianuarie, care suna: "În raport cu evenimentele, mica scriere Nietszche contra W. este complet depășită: trimite-ți-mi urgent poezia care constituie finalul, ca și poezia trimisă ultima dată, «Glorie și veșnicie»".

Între hârtiile torineze ale lui N, dar nu în manuscrisul *Ditirambilor*, Franz Overbeck a găsit o foaie cu dedicația definitivă către Catulle Mendès. Ea suna acum: "Vrând să fac omenirii un bine fără de margini, îi dăruiesc ditirambii mei./ Îi pun în mâinile poetului Isolinei, cel mai mare și cel dintâi satir care trăiește azi – și nu numai azi.../ Dionysos".

La 3 ianuarie, DD trebuie că erau gata de tipar. N anunță evenimentul Cosimei Wagner pe unul dintre cele trei "bilete demențiale", care se mai păstrează și astăzi la Bayreuth și care au fost făcute publice de Curt von Westernhagen în a sa biografie Wagner (1956). Pe plicul biletului despre ditirambi figurează adresa: "Madame Cosima feu Wagner/ Bayreuth/ Allemagne". Ștampila poștei este: "Torino/ Ferrovia/ 3.1.89". Textul sună: "Mi se relatează că un anume măscărici divin și-a terminat zilele acestea Ditirambii lui Dionysos..."

N.T.: *Ditirambii lui Dionysos* descind direct din atmosfera cărții *Așa grăit-a Zarathustra*. N mai numește undeva ditirambul și "cântecul nocturn" al lui Zarathustra. Dedicația către Catulle Mendès (1841-1909), poet parnasian, apoi simbolist, mare admirator al culturii germane și mai ales al lui Wagner, este adoptată de Karl Schlechta ca epigraf al *Ditirambilor* din ediția sa. Ea se corelează cu afirmația lui N din *Prefața* (4) la EH: "Printre scrierile mele, un loc aparte îl are Z a r a t h u s t r a. Cu el i-am făcut omenirii cel mai mare dar ce i s-a făcut până acum. Această carte, cu un glas ce străbate peste milenii, nu este numai cartea cea mai înaltă din câte există, cartea propriu-zisă a aerului înălțimilor – întreaga

condiție umană zace la o distanță uriașă s u b ea –, este și cea m a i p r o f u n - d ă, născută din cea mai lăuntrică bogăție a adevărului, o fântână inepuizabilă, în care nici o găleată nu se scufundă fără a ieși plină de aur și bunătate."

U n b i e t n e b u n! U n b i e t p o e t! *Cf. Za IV* Cântecul melancoliei *și nota respectivă* **101** *2:* Un biet nebun! Un biet poet!] *din* Din cea de-a șartea sihăstrie *Dm*

P r i n t r e f i i c e l e p u s t i u l u i. *Cf. capitolul cu același nume din Za IV și nota respectivă* **108** *31-36]* cf. vol. 11, 28 [4][29] *33*: se-ncruntă] șade *Vs* rău] *urmează după aceea* și [nesățios e] ... său *Vs* *35*: voluptăți] *din* pustiu *Vs* *36*: ești, pustiu] *din* și pustiu *Vs* *N.T.: Prin "intersfinxit" am tradus un cuvânt creat de N:* umsphinxt, *cu semnificația "înconjurat de sfincși, aflat între sfincși".*

U l t i m a v o i n ț ă. *Cf. vol. 10, 20* [*11*] *N.T.: Ditirambul acesta, care datează încă din 1883, trebuie citit într-un context mai larg: acela al concepției lui N despre război ca* "părinte al tuturor lucrurilor bune" (*FW II 92*), *ca mijlocul cel mai sigur spre o societate nouă, spre un om nou – supraomul. Concepția în sine ar merita o discuție mai amplă, pe care cele câteva spicuiri de mai jos din opera lui N n-o pot suplini:* "Ai renunțat la m a r e a viață, dacă ai renunțat la război..."; "Războiul educă pentru libertate". *(GD, vol. 6 din KSA, p. 84, resp. 139);* "Războiul reprezintă pentru stat o necesitate tot atât de stringentă precum sclavul pentru societate..." *(CV, vol. 1 din KSA, p. 774);* "Viața este o consecință a războiului, societatea însăși un mijloc pentru război." *(W II 5, vol. 13 din KSA, 14 [40], p. 238);* "Să iubești pacea ca mijloc pentru noi războaie. Și pacea scurtă mai mult decât pe cea lungă. / Nu vă îndemn la muncă, ci la luptă. Nu vă îndemn la pace, ci la victorie. Vă fie munca o luptă, pacea o victorie! / ... Războiul bun este cel ce sfințește orice cauză. / Războiul și curajul au făcut mai multe lucruri mari decât iubirea aproapelui." *(Za I, vol. 4 din KSA, p. 58-59);* "Așadar, cel mai bun lucru este să mori; al doilea însă este: să mori în luptă și să risipești un suflet mare." *(Za I, vol. 4 din KSA, p. 93). Nimicirea asociată primenirii, creației* ("Schimbarea valorilor – aceasta este schimbarea creatorilor. Întotdeauna nimicește cel ce trebuie să fie un creator". *[Za I, vol. 4 din KSA, p. 75];* "Numai creând putem nimici!" *– FW II 58) duce în final, ca ultimă voință a noastră, la instalarea "Supraomului" în locul dumnezeilor morți:* "«M o r ț i s u n t t o ț i z e i i : a c u m v r e m c a S u p r a - o m u l s ă t r ă i a s c ă.» – aceasta să ne fie cândva, la marea amiază, ultima voință! – *(Za I, vol. 4 din KSA, p. 102). Nu este de mirare că, în poezia pe care i-o dedică, Ion Barbu vede în N în primul rând un războinic-creator. Cf. și FWS 41, W II 10a: 20* [*63*], [*113*], [*119*], [*120*] (KSA 13; în vol. de față, p. 184, 190, 191).

P r i n t r e p ă s ă r i d e p r a d ă. **109** *19*: Printre păsări de pradă] *din* Pe marginea [povârnișului] prăpastiei *Rs* *24*: tot mai iubești genunea] *din* vrei să

---

[28] *În vol. de față, p. 149 (n.t.)*

fii prietenul genunii *Rs* **110** *7*: Cine] Vai! Cine *Vs* *20*: spânzuratule] atârnatule *Vs* 22: Nimrod] *cf. Facerea 10, 8-10* **110** *22* - **111** *14*] tu, ucigaș de Dumnezeu/ tu, seducător al celor mai puri/ tu, prieten al răului,/ s i n g u r acum!/ de două ori singur cu știința!/ între sute de-amintiri/ înhămat –/ obosit de fiecare rană, / degerat de fiecare ger, / gâtuit [de] în propriul ștreang – / c u n o s c ă t o r d e s i n e ! / u c i g a ș d e s i n e ! / De ce te-ai legat / de aspra știință?/ De ce te-ai lăsat ispitit/de șarpele [cunoașterii] cunoașterii tale? *Vs* **110** *35*-**111** *4*] între sute de-amintiri/ [întemnițat] înhămat, sângerând de orice rană/ tremurând de orice adiere *Vs* **111** *13-17*] un ocnaș îndurând cea mai aspră soartă:/muncind încovoiat,/ muncind în umede puțuri întunecoase:/ un învățat *Vs* *23-24* ca un cadavru/ din viață încă descompus/ din viață încă mâncat de viermi *șters în Rs* *32-36*] pândește, ciulește:/ nu mai poate stă-n picioare drept./ s-a îngârbovit săpându-și groapa,/ [un] acest duh chircit:/ cum ar putea r e î n v i a vreodată? *Vs* **112** *3-5*] Nu-i acesta seducătorul Zarathustra?/ Sihastrul fără Dumnezeu?/ Sihastrul în doi, cu dracul?/ Stacojiul prinț al întunericului? *Vs*.

S e m n u l d e f o c. *26-30*] flacăra cu pântecele sur, care/ își încovoaie cerbicea spre tot mai pure înălțimi,/ lacom pâlpâind în depărtările reci/ șarpe al meu țintă în sus de nerăbdare:/ semnul acesta mi l-am nălțat înainte [pe munții înalți] *Vs* **112** *31*-**113** *6*] *din* De ce-a [am] fugit Zarathustra de oameni –/ De ce-a [am] fugit de-ntregul uscat?/ După noi sihăstrii/ căutând, căutând și-a [mi-am] azvârlit undița peste cap,/ nici o mare [însăși nu i-a fost de-ajuns] nu i-a fost deajuns de-nsingurată:/ insula însăși m-a-mpins pe munte/ pe munte eram încă flacără/ aici pâlpâie [pâlpâi] Zarathustra ca o văpaie domoală *Vs*

A p u n e s o a r e l e. **113** *21-22*] fiți lăudate, voi care veniți/ neașteptate vânturi, voi, consolatoarelor *Vs* *24-29*] adie aerul rece și pur;/ din coada ochiului, piezișe/ priviri ispititoare/ mi-aruncă deja noaptea:/ deja se-ndoiește și inima bărbată/ și-ntreabă: de ce? *Vs* **114** *1-3*] respiră caldă stânca:/ soarele a dormit pe ea ziua *Vs* *5:* abisu-ntunecat] abisul însuși *Rs* *13-19*] începe să picure roua/ Lacrimilor,/ Începe să [curgă] alunece din ochiul pe jumătate spart/ [Ziua muribundă] Pe marea albă, a iubirii tale [ultime]/ Ultima, șovăielnica fericire de purpură/ [Domol pe marea albă.] *Vs* *27*: Furtuni, plecări] Plecări și ținte *Vs* *36*: în larg] *din* în nimic *Rs*

T â n g u i r e a A r i a d n e i. *Cf. Za IV* Vrăjitorul *§ 1 și nota respectivă.* **115** *1:* Tânguirea Ariadnei] *din* Neiubită... (Cântecul Ariadnei) *Dm* **117** *23*] *șters apoi:* La ultima dintre toți însingurații... *Dm* *N. T.: Referindu-se în EH (KSA 6, p. 348) la* Cântecul nopții *(Za II), N scrie:* "Ceva asemănător nu s-a compus niciodată, nu s-a simțit niciodată, nu s-a suferit niciodată: așa suferă un zeu, un Dionysos. Răspunsul la un astfel de ditiramb al solitudinii solare în lumină ar fi Ariadna..." *Într-o scrisoare din 3 ian. 1889 cătreJacob Burckhardt, N o identifică pe Ariadna cu Cosima Wagner. În toamna lui 1887, N proiectase o dramă satirică, al cărei ultim act urma să aducă pe scenă nunta lui Dionysos cu Ariadna. Cităm din*

fragmentele rămase (W II 1, 9 [*115*], *vol. 12, p. 402):*"Ariadna, spuse Dionysos, tu ești un labirint: Tezeu s-a rătăcit în tine, n-a mai dispus de nici un fir; la ce-i mai folosește acum că n-a fost devorat de Minotaur? Ce-l devorează este mai rău decât un Minotaur." Mă flatezi, îi răspunse Ariadna, dar eu m-am săturat să-i tot compătimesc pe alții, toți eroii trebuie să piară din pricina mea: aceasta mi-e ultima iubire pentru Tezeu: "îl distrug"

G l o r i e ș i v e ș n i c i e. **118** *11:* copoi] copoi,/ o peșteră *Vs* *15-16*] că până și-n munte se zdruncină de spaimă/ măruntaiele... *Vs* *22:* vlăguiților] fricoșilor *Vs* **119** *18-20*] *cf. vol.13, 20* [*112*][30] *22-24*] cu ambiție sugrumată/ printre-aceștia-mi doresc/ cel din urmă să fiu *Vs* **120** *13-16*] Stemă a Necesității! Tablă cu imagini veșnice/ De frumusețea ta mută/ Se răcorește inima-mi fierbinte *Vs* **153** *9*] *cf. Za III* Cele șapte peceți (Sau: cântecul lui Da și Amin)

D e s p r e s ă r ă c i a c e l u i m a i b o g a t. **121** *1:* Despre sărăcia celui mai bogat] Zarathustra mulge vacile *Vs* *2-9*] Asta ține de zece ani: nici un strop nu mă mai ajunse,/ nici boare [adiere] și nici rouă de iubire/ – un ținut fără ploaie/ [Mă rog de sufletul meu] Acum mă rog de-nțelepciunea mea,/ să nu ajungă uscată în această uscăciune:/ revarsă-te, [udă însăți pământul] fii izvor de tine însăți / fii [însăți] ploaie în galbenul pustiu [pustietate] *Vs* *12-18*] atunci grăiam: "faceți-vă lumină!"/ Acum îi momesc să vină:/ veniți, norilor! faceți-vă noapte,/ faceți beznă în jurul meu/ cu aripa voastră/ ascunde-mă, tu, frumoasă aripă a nopții! *Vs* *27-34*] întinde mâna după micile-ntâmplări,/ fii amabil față de tot ce-i nepoftit:/ Să nu fim înțepători cu ursita noastră,/ dacă nu suntem arici. *Vs* **122** *5-8*] tu ești ca pluta,/ făcut pentru lumină/ plutești pe oglinda tuturor mărilor:/ ți se spune un fericit *Vs* *10-11*] nu-i soarta spăimoasă/ și râsul amabil? *Vs* *27*: Râsul tăcut?] *din* râsul amabil? *din* râsul, amabilul? *Vs* *17-18*] *notiță în Vs:* umed de gingășie,/ un vânt călduț *18-19*] *notiță în Vs:* pe larga, domoala scară/ spre fericirea sa *29-30*] *șters apoi:* coboară privirea lui **124** *3-8 notiță în Vs:* el se jertfește, asta face bogăția lui:/ el se dăruie:/ nu se cruță, nu se iubește,–/ cumplitul chin/ îl biruie, chinul hambarului prea plin *N.T.: Ditirambul este reluat identic în finalul la NW.* **122** *21-22*] *cf. vol. 13, 20* [*18*] *(p. 177 în vol. de față)* *24*] *cf. Za IV* La nămiază, *iar cu privire la dăruirea propriului belșug, cf. Za III* Întoarcerea acasă.

FRAGMENTE POSTUME

[U I 6a]

[1] **125** *4:* șezând] *Ms* lăudându-te *GAK*

N.T.: [2] *Compusă ca și precedenta la Grimmelwald, lângă Mürren (zona alpină a Bernei).*

[30] *În vol. de față, p. 190 (n.t.)*

[N I 2]

N.T. [1] Poezie ludică în dialect, practic intraductibilă. Într-o interpretare literară: *Reize nicht den Rupal,/ Sonst schlägt dich der Knupal.* Adică: Nu-l întărâta pe Rupal,/ Altfel te stinge în bătăi Knupal". Rupal și Knupal: două nume de persoane (uriași?)

N.T. [2] *Aliterațiile din original: b-b-b-b (Behäbig brüllt der breite Bach) și r-r-r (Der Rupal rast den Rossen nach) au fost redate în versiunea noastră prin v-v-v-v și r-r-r.*

N.T. [6] *Originalul, aproape intraductibil, sună astfel:* Herzlicher Scherz/ entfleusst dem/ scherzlichen Herz.

[10] *Consemnare ulterioară; la apariția lui DS și a lucrării Christlichkeit unserer heutigen Theologie* [*Sentimentul creștin al teologiei noastre de astăzi*] *de Overbeck, în septembrie 1873; tipărită pentru prima oară în E. Förster-Nietzsche, Das Leben Friedrich Nietzsches* [*Viața lui F.N.*], *Leipzig, 1895/1904, II, p. 128*

[Mp XIII 6a]

[4] *Cuvinte pentru* Imn prieteniei? *Foile de însemnări corespunzătoare n-au nici un text; lucrul la această compunere s-a întins din 24 aprilie 1873 până în 29 decembrie 1874; alături schema metrică:* – – | – – |– ∪ | ∪ ∪ ∪ |– /– – |– ∪ ∪ | – | – /– | – – |– ∪ | ∪ ∪ ∪ |– – /– – |– ∪ | – ∪ |– |– /– – | – ∪ – | – – |– ∪ – ∪ / – – ∪ | – ∪ |– ∪ | – ∪ ∪ | – – |– |–

[U II 5b]

[31] *Cf. N către Rohde, 18 iulie 1876; prelucrată în 1884-1885*

N II 2

[45] *Cf. MA I 628; 23 [197]*[31] **130** *18:* cântul timpului] *cf. 22 [55]*[31] *19:* acum] [?] *20-21:* Glockenspiel... Glockenernst [joacă de clopote... gravitate de clopote] *cf. în ZA II* Despre citit și scris *jocul de cuvinte similar:* Trauer-Spiele... Trauer-Ernste[32]

[61] *Dedicație pentru Malwida von Meysenburg* *27:* frig] *din* rece *30-31*] *variantă:* Cealaltă parte am păstrat-o pentru mine/ Și pentru prieteni –. *N II 2, 59*

---

[31] *31 Vol. 8, din KSA (n.t.).*

[32] ***Spiel*** *înseamnă "joc, joacă", dar și "cântec", "joc de actori", "interpretare";* ***Glockenspiel*** *"cântec de clopote", "joacă de clopote";* ***Trauer-Spiele*** *"jocuri ale tristeții", "tragedii".* ***Ernst*** *înseamnă "lucru serios, seriozitate, gravitate";* ***Glockenernst*** *"gravitate de clopote", "înfiorare de clopote";* ***Trauer-Ernste*** *"înfiorări ale tristeții" (n.t.).*

[75] *N.T.:* Cartea de față *la care se referă poezia este MA.*

[80] *N.T.: 10:* dictonul] *"Parturient montes, nascetur ridiculus mus" ["Se vor căzni munții și se va naște un șoarece caraghios"], Horațiu, Ars poetica, 139*

[81] *Cf. 24 [10]*[33] *Proiectul unei dedicații pentru Jacob Burckhardt, aceleași versuri închinătoare la VM pentru F. Overbeck, în C.A. Bernoulli, Franz Overbeck und Friedrich Nietzsche.Eine Freundschaft* [*F.O.și F.N.o prietenie*], *Jena, 1908, 1, 276* **131** *15:* rușinea] *din* dorința *16:* Cât astfel de plantă nu-ți] *din* Că un pom odată-ți va înflori] *din* ar înflori *17*] *din (1)* Rușine c-am îndrăznit și n-am fost ca Mai-Marele *(2)* Da, eu savurez dinainte fericirea de-a fi ca Mai-Marele *18* de darul... lui] *din* odată, cu mână harnică, de buna lui îngrăditură

[89] *Dedicație pentru o necunoscută, probabil pentru Louise Ott sau Isabelle von der Pahlen; o ciornă de scrisoare către cea din urmă se găsește în N II 2, 92:* Era în gara din Torino, când v-am promis ceva într-o exprimare obscură (căci mă sfiesc să vorbesc despre copiii care nu s-au născut). Pe scurt: ceea ce aveam în vedere atunci era această carte. Luați-o, vă rog, precum pe mine însumi, ca tovarăș, întâmplător de călătorie și fiți rezonabilă – – – Dra v.d. Pahlen

[92] *Dedicație pentru Cosima și Richard Wagner, puțin schimbată în Elisabeth Förster-Nietzsche, Große Biographie I 2, 294; Der einsame Nietzsche, 50; afară de aceasta, și în Nietzsche, Gedichte und Sprüche,71 Variante: N II 2. 95:* El vrea,•naintea altor pământești meniri,/ Să privească-ntâi în ochiul credincios al Maestrului,/ Să-ntâlnească favoarea înțeleapt-a Doamnei/ Nainte ca ai pizmei nori să plouă *N II 2, 95-96:* Dar înainte de-a-l trimite noi în lume/ (1) Trebuie ⟨să privească⟩ -n ochiul credincios al Maestrului (2) Să vrea ochiul credincios al Maestrului să-l privească binecuvântător/ Să vrea Doamna cu-nțeleaptă favoare *N II 2, 97:* Și sigur odată de drumul său/ Și de hoinărelile sale/ să-l însoțească-n viitor/ Favoarea înțeleapt-a Doamnei *N II 2, 98:* Doar spre-al apăra de miasma de pucioasă,/ Să-l însoțească favoarea înțeleapt-a Doamnei!

[93] *o nouă prelucrare: 1884-1885; cf. vol. 11, p. 323*[34] **132** *28:* Obrajii,] Obrajii *Ms 27-28*] încât îți învelesc [acoperă] fiori de gheață/ Obrajii, purpuriii? – *Ms 35*] *din* ca și când aș fi frumos

[94] *o nouă prelucrare: 1884-1885; cf. vol. 11, p. 325*[35] **134** *7-8*] *adăugate ulterior*

119 *fragmentele poetice care urmează aici* ([*119*]-[*127*]; [*129*]; [*130*]; [*132*]) *tratează:* Orbul pe marginea drumului. Sufletul nu luminează; *cf. 23 [197]*[36]; *scrisul acestor fragmente este foarte neclar*

[134] ***135*** 20: în] În *Ms* *25-26:* licărea:/ căzut] licărea/: căzut *Ms*

---

[33] *În KSA 8, p. 480 (p. 136 în vol. de față) (n.t.).*

[34] *P. 166 în vol. de față (n.t.).*

[35] *P 167 în vol. de față (n.t.).*

[36] *P. 136 în volumul de față (n.t.).*

[Mp XIV 1b]

[194] *cf. 25 [2] 485, 11-17*[37] *N.T.: Concepută ca moto la MA, a rămas în prefața neutilizată a acestei cărți.*

[197] ***136*** *12-13*: nălucile... strecor] *lecțiune nesigură* 21] *probabil, amintirea călătoriei cu vaporul de la Sorrento la Genova (8-10 mai 1877); cf. N către Malwida von Maysenbug, 13 mai 1877; cf. și 23 [188]*[38] 22] *cf. 22 [119-127. 129. 130. 132]*[39] *23:* Ecce homunculus] *cf. 22 [135]*[40] joc de clopote *cf. supra [45] 13 cf. Za II* Profetul. *Relatând despre una dintre întâlnirile lui cu N din vara lui 1877, Reinhart von Seydlitz scrie: "Nietzsche povestea amuzat că trebuie să urce în vis o potecă de munte fără sfârșit; sus-sus, sub vârful muntelui, a vrut să treacă pe lângă o peșteră, când un glas i-a strigat din adâncul întunecos: «Alpa, alpa - cine-și duce cenușa morții?» -." Cf. R. v. Seydlitz, Wann, warum, was und wie ich schrieb* [*Când, de ce, ce și cum am scris*]*, Gotha, 1900, p. 36*

Mp XIV 1c

[10] *cf. 22 [81] (p.131, în prezentul volum – n. t.)*

M III 1

[336] *Cf. FWS 23*

N V 7

1 *Cf. 14 [4]*[41] *N.T.: Cf. și [142] p. 194 din prezentul volum; DD* Glorie și veșnicie *3,supra, p. 120, 5.*

---

[37] [*Mp XIV 1d. (Gast). Toamna lui 1877*], *în KSA 8, p. 485. Este aceeași poezie, cu următoarele modificări* **136** *2:* Dans] Joc *4:* O] o *6:* îndrumătoarei] îndrumătoarei, *9-11*] *lipsesc Nota din KSA 14, p. 607, la această variantă (25 [2]): Cf. 23 [194], Vs la aceasta în U II 5, 76. 74. 68; U II 5, 76:* Veniți, prieteni, și priviți un nou/ Spectacol astăzi/ Pe mine cu fluierul timpului/ [– – –] într-un dans sălbatic/ vânturile cu fâlfâitul bătăilor umede de aripi/ navă, mersul tău este necesitate *cf. și 22 [55] (n.t.).*

[38] *În KSA 8, p. 470 (n.t.).*

[39] *P. 134-135 în vol. de față (n.t.).*

[40] *În KSA 8, p. 403; despre conotațiile filozofico-literare ale lui* homunculus, *vezi însă comentariile lui Ștefan Aug. Doinaș la Goethe, Faust, București, 1982, p. 525 sq. (n.t.).*

[41] *În KSA 9, p. 624 (n.t.).*

[Mp XVIII 3]

[1] *Cf. FW 198*
[3] *Cf. N către Peter Gast, 4 martie 1882*
[6] *Cf. FW 259*
[7] *Cf. FW 258.*

M III 6b

[7] *N.T.: Strofa a doua, cf. FWS 1.*
[8] *Strofa a treia este transcrisă pe curat pentru FWS 6.*
[9] *Cf. 15 [39]; 10 [B40]*[42]
[10] **140** *7:* Cântecele Nausicăi] *din* Cântec de fată
[13] *N.T.: Împreună cu [43] din Z II 6a (vol. 11, p. 317, v. infra, p.161), urma să figureze ca epigraf al unei proiectate culegeri de sentințe versificate. Pentru că rezumă pendularea poeziei lui N între vulcanismul trăirilor și sentențiozitatea gândirii sale, ea a fost publicată în unele ediții ca veritabilă prefață a poeziilor nietzscheene.*

[M III 2a]

[6] *Cf. FWS 28*

[N V 9a]

[15] *Cf. 1 [101]; 3 [1] motoul; 3 [4]*[43]; *FWP* Spre alte mări *Vs:* (1) Prietenă, ia carte-aceasta și nu te-ncrede-n/ (2) Prietene, citește-această carte și/ Nu te-n-crede-n genovezi!/ Largu-i cheamă cât îl vezi!// Singur ieri, în doi astaur,/ Îndărăt e Genova,/ Și îmi torc din fir de aur/(1) Un noroc - aleluia!/ (2) Viitor și-America.
[21] *N.T.: Cf. 1 [104] (și versiunea rom. infra, p.143). Referirea este la FW.*
[97] *Cf. 3 [1] 51; 12 [1] 72*[44]*; JGB 140.*

[N VI 1a]

[101] *Cf. 1 [15]; 3 [1] motoul; 3 [4]* *Vs în N V 9:*
Cu inima rece, cu mâna pe cârmă
mut.
[Într-]acolo [asta] vreau

[42] *În KSA 9, p. 648, resp. 421 (n.t.).*
[43] *Toate în KSA 10, p.34, resp. 53, 108 (v. infra, p. 142, 145 versiunile rom.) (n.t.).*
[44] *În KSA 10, p. 59, resp. 389 (n.t.).*

Genova – s-a scufundat, a dispărut!
[este] [aceasta a dispărut, este]
Genova – am uitat-o deja?
Inimă, rămâi rece! Mână,
[Gloria] îmi stă la
Ține cârma, mână!
Cine-mi stă la cârmă?
În fața mea, mare și glorie [– și moarte]!
– și pământ!
Glorie – și
Glorie! tu stai la cârmă
Într-acolo – vreau! Prietenă, nu te-ncrede
[Glorie]
În nici un genovez!

El privește țintă-n zare-albastră
Într-acolo – sau în moarte!
Depărtările îl cheamă puternic!
Ce-i mai străin mi-e astăzi fidel
Departe-n urmă-i Genova
(N V 9, 20)

După adăugirile și încercările reproduse mai sus apar ca posibil rezultat următoarele variante intermediare: Într-acolo – vreau! Nu crede,/ Prietenă,-n vreun genovez!/ Numai zarea el o vede/ Largu-l cheamă cât îl vezi!// Mai fidel mi-e ce străin e/ Îndărăt e Genova/ Glorie! De cârmă ține/ Într-acolo – sau în moarte! *N V 9, 18-17:* Marea-i liberă în zare:/ Vasu-mi genovez e-n larg/ Într-acolo vreau. și tare/ Cred în mine și-n catarg.// Totul nou, mai nou de-acuma-i,/ Genova în urmă-mi e:/ Și la cârmă tu stai numai,/ Dulcea mea Victorie! *N V 9, 19:* Lui L./ Într-acolo vreau, și tare/ Cred în mine și-n catarg!/ Marea-i liberă în zare:/ Vasu-mi genovez e-n larg.// Totul nou, mai nou de-acuma-i/ Genova în urmă-mi e / (1) Și la cârmă tu stai numai,/ (2) Hai! La cârmă tu stai numai,/ Dulcea mea Victorie! *pe aceeași pagină, următoare variantă la strofa a doua:* Ce-i străin fidel acuma-i/ Genova-i în urma mea/ hai! La cârmă ea stă numai. *această variantă a fost abandonată, totuși ea a produs modificările prezentate mai sus ale versului al treilea din strofa a doua*

[102] *Cf. 3 [2]*[45].

[103] *Vs:* I d e a l u l u i./ Ce mult te-am fost iubit, iubită umbră!/ Atrasu-te-am spre mine,-n mine – și/ (1) De-atunci sunt umbră eu mai mult decât am fost/ Iar tu corp mai mult ca niciodată și fiecare [vede] [se miră] zice:/ (2) De-atunci aproape-am devenit eu umbră [mereu] doar, iar tu/ [Aproape] Ai devenit corp: de-acum nu [doar] mai umblăm doi/ [Din doi se făcuse unu, o umbră și un corp/ Numai acesta-mi contrazice propriul ochi/ Dacă există] Și totuși – că eu îți

[45] P i n u l ș i t r ă s n e t u l. *Vezi infra, p. 145, versiunea românească (n.t.).*

[104] *Cf. 1 [21] (v. supra, p. 142, n.t.)*

[105] **143** *24:* a p u c] ț i n *Vs* *25:* Ce mâna și-ochii îmi permit] *din* Ce norocul meu îmi mai permite *Vs* *N.T.: Cf. vol.11, 28 [61] (v. infra, p.169 – n. t.)*

[106] *Vs:* Slavă ție, Prietenie! Prima chezașă/ A ultimei mele nădejdi!/ Îndărătnicie și mângâiere/A sufletului obosit de disperare!/ Primejdie și preludiu/ Al triumfului îndepărtat!/ Aș trăi și-a doua oară,/ V-aș privi în ochi a doua oară/Zori [roșii] strălucitori și liniște de-amiaz[ă]!/ [O,] Prietenie! *(N V 9, 14)* Slavă ție, Prietenie! Prima chezașă/ A marilor mele speranțe!/îndărătnicie și mângâiere/ [După] În nopțile fără de stele,/ Când lupta și viața îmi [păreau] [treceau drept] păreau zadarnice/ Aș trăi și-a doua oară,/ V-aș privi în ochi a doua oară,/ Zori strălucitori, *o*, Zeiță Prietenie!/ Prietenie! *(N V 9, 13)*

[107] *La aceasta următoarele Vs:* De-l apuci cu priviri reci,/ Își închide repede ochii./ Cum vrei atunci/ Cu mica-i umbră de cadavru/ Cum vrei să legi cuvântul de cuvânt// Mi-e drag cuvântul viu [german] nespus/ El sare-nalt, mereu dispus,/ [Își are stângăcia grațioasă/ Ochiul inimos]/ Salută ceremonios [tacticos]/ Și, chiar stângaci, e grațios/ [Și vrea ca tu]/ [El are] Are sânge-n el, [și fire arțăgoasă]/ poate spumega [arțăgos] inimos *(N V 9, 180)* [Și] Răzbate ⌜apoi⌝ și-n urechea surdă/ Făptura-i însă e mereu firavă,/ [lute] Când sănătoasă, când bolnavă/ (2) Apucă-⌜l gingaș și⌝ -l [cu mâinile] și-l răsfață/ (1) [Și] ⌜De vrei⌝ să-l știi mereu în viață:/ Nu-l pipăi cu palma dură,/ El moare și de-o-ncruntătură [de-o privire rece]./ [Atunci puteți voi, monstruoșilor,/ Cu mica-i umbră de cadavru]/ [Și-atunci se prăvălește]/ [Și] Atunci se prăvălește lat,/ Sărman și rece, nemișcat/ Micuțu-i leș [întreg] se urâțește,/ În timp ce moartea-l biciuiește/ [Tu] [Ce hâd este cuvântul mort]/ Îl vezi zăcând și fugi:/ Ce hâd este cuvântul mort! *(N V 9, 179)* Rușine meseriei hâde,/ Ce [micilor jivine-cuvinte le e gâde]/ [jivina-cuvânt]/ Ce dragilor jivine [-c] le e gâde!/ Făcătorilor de cărți și zilierilor/ [Cuvântul, o jivină minunată/ înaripată, mică]// Cuvântul mort – un lucru hâd/ Schelet ce zuruie, și-atât;/ Și blestem meseriei hâde/ [Ce micilor jivine dragi]/ Ce vorbelor le este gâde!/ [Făcătorilor de cărți și zilierilor]// Care se luptă fără glorie/ Bărbații mici, acei porci Și-l numesc "stil" și se umflă-n pene// Ba zboară-n sus, ba dă-ndărăt,/ Prin tot ce face – e-un desfăt, *(N V 9, 178)*

[Z I 1]

[1] *Titlul*[46] *și motourile* **145** *1-8*] *cf. 1 [15]; 1 [101]; 3 [4]*[47]. *3 [4] este o variantă anterioară; motoul și titlul consemnate ulterior*

[2] *Cf. Za I* Despre copacul de pe munte

[3] *Cf. FWP* Sils-Maria [*și nota respectivă, n.t.*]

---

[46] În largul mării./ O carte de sentin]a/ de/ Firedrich Nietzsche *(n.t.)*.

[47] *Toate în KSA 10 (în prezentul volum, p. 141, 142, 145) (n. t.)*.

N VI 1b

[4] *Cf. 1 [101]; 1 [15]; 3 [1]; motoul*[48]*; FWP* Spre alte mări
[122] *N.T.: Cf. FWP* Sils-Maria *(și nota respectivă).*
[145] *N.T.: Cf. FWP* Sils-Maria *(și nota respectivă).*

[N VI 2]

[53] *Cf. Za II* Cântecul nocturn

Z I 4

[1] *N.T.: Face parte dintr-un grupaj de însemnări care poartă titlul* Hohotele sacre ale lui Zarathustra.

[W I 1]

[161] *Citat?*

[Poezii și fragmente poetice. Z II 5b. Z II 7a. Z II 6a][49]

Din timpul redactării părții a doua și a treia de la *Așa grăit-a Zarathustra* (vara lui 1883-începutul lui 1884), se constată în caietele lui N numeroase expresii, imagini, metafore poetice, pe care N le-a pus pe hârtie fără vreo altă indicație. Acestea au fost folosite numai în parte pentru al doilea și al treilea Zarathustra, cele mai multe (neutilizate) însă au fost copiate în caiete noi. În toamna lui 1884, N se ocupă de mai multe proiecte poetice, fie folosindu-se de materialul aflat deja la îndemână, fie scriind câteva poezii noi. Plănuia publicarea unor poezii, pentru care se gândea să găsească un editor. Tuturor acestor încercări le-a pus capăt îndată după aceea redactarea părții a patra de la *Așa grăit-a Zarathustra.* Caietele în care s-a sedimentat această tentativă sunt: Z II 5, Z II 6, Z II 7. Aici găsim: titluri pentru plănuita culegere de poezii, sumare de poezii, planuri diverse, mai multe variante de poezii, fragmente poetice, epigrame. Pentru o mai bună privire de ansamblu în acest material variat, dăm la început un sumar al poeziilor pe care N le-a compus în această perioadă (sau le-a prelucrat pe baza textelor deja existente) și le-a preluat – după renunțarea la publicarea unei culegeri poetice de sine stătătoare – în publicațiile sale din anii 1885-1887 (numerotarea editorilor):

---

[48] *Toate în KSA 10, și în prezentul volum (n.t.).*
[49] *Grupate sub cifra 28 în vol. 11 din KSA (n.t.).*

(1) "Tânguirea" vrăjitorului din capitolul *Vrăjitorul,* Za IV § 1
(2) Cântecul melancoliei din capitolul cu același nume din Za IV § 3
(3) Printre fiicele pustiului din capitolul cu același nume din ZA IV § 2
(4) Versurile finale din JGB 228
(5) Versurile finale din JGB 256
(6) Din munții-nalți, epoda din JGB
(7) Între prieteni, postludiul din MA I
(8) Lui Goethe, FWP
(9) Vocația poetului, FWP
(10) În Sud, FWP
(11) Pioasa Beppa, FWP
(12) Luntrea misterioasă, FWP
(13) Declarație de dragoste, FWP
(14) Cântecul unui păstor de capre teocritian, FWP
(15) "Sufletele-așa precare", FWP
(16) Nebunul la disperare, FWP
(17) Rimus remedium, FWP
(18) "Norocul meu!", FWP
(19) Spre alte mări, FWP
(20) Sils-Maria, FWP
(21) Mistralului, FWP

O altă grupă de poezii și epigrame, cărora N le dăduse o formă definitivă, a lăsat-o nepublicată:

(22) Dedicată tuturor creatorilor, = 28 [1]
(23) "Ghebul crește...", = 28 [2]
(24) Pomul toamna, = 28 [6]
(25) Arthur Schopenhauer, = 28 [11]
(26) Jertfa mierii (cf. totuși Za IV), = 28 [36]
(27) Lui Hafiz, = 28 [42]
(28) "Azi o femeie...", = 28 [43]
(29) "Cel ce nu râde-aici...", = 28 [44]
(30) Privind un halat, = 28 [47]
(31) Lui Richard Wagner, = 28 [48]
(32) Lui Spinoza, = 28 [49]
(33) Pentru prietenii fățarnici, = 28 [50]
(34) Suspin roman, = 28 [51]
(35) "Germanul autentic", = 28 [52]
(36) Noul Testament, = 28 [53]
(37) Enigmă, = 28 [54]

(38) Pustnicul grăiește, = 28 [55]
(39) Hotărâre, = 28 [56]
(40) Călătorul, = 28 [58]
(41) În noiembrie german,= 28 [59]
(42) Pe ghe]ar, = 28 [60]
(43) Yorick țigan, = 28 [62]
(44) Spiritul liber, = 28 [64]
(45) "Îmi sunteți dragi, morminte", = 28 [65]
(46) "O Yorick, hai!", = 28 [66]
(47) "Silitorului îi pizmuiesc..." = 28 [34]
(48) "Și azi avutul tot mi-l am", = 28 [10]

În toamna lui 1884 au luat naștere: (1)-(6), (8), (15), (17), (18), (21)-(39), (44)-(48). Prelucrări ale unor texte anterioare sunt: (7) din primăvara lui 1882; (9)-(14) din IM (tot din primăvara lui 1882); (16) din primăvara lui 1882; (19) din toamna lui 1882; (20) din iarna lui 1882/83 (cf. poezia "Portofino", vol. 10, 3 [3]); (40) din mai 1876; (41) din vara lui 1877; (42) din vara lui 1877; (43) din primăvara lui 1882.

În timpul acesta, N a conceput mai multe titluri și planuri, care se explică toate dacă le privim în legătură cu numeroasele încercări poetice deja existente, resp. care se aflau în lucru; dimpotrivă, nu pot decât să rămână total lipsite de sens, dacă se publică unul după altul și fără raportare la acestea (cum a făcut Erich F. Podach, *O privire în carnetele lui Nietzsche*, Heidelberg, 1963).

În Z II 5, cronologic, primul caiet folosit de N pentru conceptele și elaborările poetice, se află următoarele titluri și planuri: "P r i n ț u l V o g e l f r e i/ O evanghelie a nebunilor/ Interludiu/ între două lucruri serioase/ De/ Friedrich Nietzsche" – "C â n t e c e d e d a n s ș i s a t i r i c e. Mistralul. *(21)* Psalm. *(3)* / Î n t â l n i r i c u s t a f i i./ D i n ș a p t e s i h ă s t r i i. Veneția. *(18)* / S ă g e ț i d e n e b u n."

Există, tot în Z II 5, câteva titluri urmate de lista mai cuprinzătoare de titluri de poezii: "Noul Yorick./ Cum a devenit Yorick poet. *(9)* / Yorick la Veneția. *(18)*/ Poetul bolnav. *(17)*/ Mistralului. *(21)* / Noiembrie în Nord. *(41)*/ Călătorul. *(40)*/ Pioasa Juanita. *(11)*/ Misterul nocturn. *(12)*/ Păstorul de capre. *(14)*/ Yorick țigan. *(43)*/ Angiolina. *(cf. IM)*/ Yorick printre ghețari. *(42)*/ În Staglieno. *cf. IM, resp. (43)*/ Prințul Vogelfrei. *(10)*/ Printre fiicele pustiului. *(3)*/ În aerul stors de lumini. *(2)*/ Albatrosul. (13)/ Yorick-Columb. *(19)*"

Sub un alt titlu din Z II 5 găsim însemnate niște fragmente pe care N le-a abandonat sau le-a folosit în formă schimbată: "I m n u r i l e M e d u z e i./ U r a v u l t u r u l u i. *(=28 [14])*/ C e l o r r ă i. *(cf. 28* [20]*: Iubindu-i pe cei răi)*/ C e l o r d i s p e r a ț i. *(cf. 28* [22]*: Cei obosiți de lume)*/ L a o p a r t e! (Timpule) *(cf. 28 [23]: Dincolo de Timp)*/ E l o g i u l s ă r ă c i e i. *(= 28 [25])*/ C h i n u l n ă s c ă t o a r e i. *(=28 [27])*/ R ă u t a t e s o l a r ă. *(=28 [3])*".

Fragmentul "Chinul născătoarei" este un preliminar la "Tânguirea" vrăjitorului

din Za IV. Se află la p. 69 a caietului Z II 5, unde este înscris cu numărul 6 (de fapt, “Chinul născătoarei” este al șaselea dintre Imnurile Meduzei); cf. 28 [27].

Îndată după Z II 5, N a folosit pentru conceptele sale poetice caietul Z II 7. Aici găsim următoarele titluri (Z II 7, 91): “O g l i n d a p r o f e ț i e i)/ de Friedrich Nietzsche”. Pe aceeași pagină se află lista: “Î m p o t r i v a v i n u l u i *(27)*/ J e r t f a m i e r i i / *(26)*/ S i l i n ț ă ș i g e n i u *(47)*/ M u z i c a S u d u l u i *(48)*/ L u i S c h o p e n h a u e r *(25)*/ P l e c a r e a d e l a m i e z u l n o p ț i i/ S ă r b ă t o a r e a m e l a n c o l i e i *(probabil poezia “Melancoliei” din iulie 1871, compusă la Gimmelwald; cf. vol. 7, 15* [*1*]*)”.*

Alte titluri cu liste de poezii se găsesc în finalul de la Z II 7:

“C â n t e c e d e f a t ă/ 1. Printre păsări cântătoare. Sicilian *(10)*/ 2. Angiolina/ Angiolina sunt numit etc. *(cf. IM)*/ 3. În campo Santo. *(45)*/4. Pioasa Beppa. *(11)*/ 5. Albatrosul. *(13)*/ 6. Păstorul de capre. *(14)*/7. Misterul nocturn. *(12)*/ Spre alte mări. *(19)*/ Și încă o dată! *(18)*/ Rimus remedium. *(17)*/ Nebunul la disperare. *(16)*/ Sufletele-așa precare. *(15)*/ Lui Goethe. *(8)*/ Mistralul. *(21)*/ 15 cântece”

“Z e c e c â n t e c e a l e u n u i s i h a s t r u / Mistralului.* *(21)*/ Dorul sihastrului.* *(6)*/ Nebunul la disperare. *(16)*/ Printre prieteni. Postludiu. *(7)*/ Călătorul. *(40)*/ Toamna. *(41)*/ Sils-Maria. *(20)*/ Yorick printre ghețari * *(42)*/ Noul Columb.* *(19)*/ Veneția.* *(18)*/ Printre fiicele pustiului.* *(3)*/ Cu ce se consolează poeții.* *(17)*/ Judecată de pasăre. *(9)*/ “Un biet nebun! Un biet poet!”* *(2)*/ Gândul cel mai greu.* *(1)*/ Însinguratul “spre târg țipând”* *(44)*/ Discipolilor lui Darwin. *(49)*/ Privind un halat. *(30)*/ Lui R. Wagner. *(32)*/ Anumiți panegiriști. *(15)*/ Parsifal-Musik. *(5)*/ Pe pragul casei. *(cf. motoul la FW, ediția a 2-a)*/ Lui Hafiz. *(27)*” (Lista a fost redactată *înaintea* titlului, titlurile prevăzute cu asterisc alcătuiesc plănuita culegere “Zece cântece ale unui sihastru”.)

“F ă r ă d e ț a r ă/ 1. Toamna *(41)*/ 2. spre târg *(44)*/ 3. Napoi, nainte – nicidecum? *(cf. 28 [61])]*/ 4. Prin noapte trece-un călător *(40)*/ 5.Genova. *(19)*/ 6. Zarathustra. *(20)*/ Yorick printre ghețari. *(42)*/ Poetul rătăcitor. *probabil (43)*/ Anumitor panegiriști. *(15)*”

“C â n t e c e l e u n u i s i h a s t r u./ 1. Dorul sihastrului. *(6)*/ 2. Seara. *(2)*/ 3. Călătorul și umbra sa. *(= 28 [61]*)/ 4. La Veneția. *(18)*/ 5. Gândul cel mai greu. *(1)*/ 6. Poetul bolnav. *(17)*/ 7. Printre fiicele pustiului. *(3)*/ 8. Mistralului. *(21)*”

Pe aceleași pagini figurează două titluri asemănătoare celui menționat mai sus la p. 244: “P r i n ț u l V o g e l f r e i./ Interludii între doua lucruri serioase./ De/ Friederich Nietzsche.” – “C u p r i v i r e l a Ș t i i n ț a v e s e l ă:/ Cartea a cincea / P r i n ț u l V o g e l f r e i/ Interludiu între două lucruri serioase”. Ultimul titlu este repetat în formă prescurtată la începutul celui de-al treilea caiet, Z II 6, de care N s-a servit pentru poeziile din acea vreme:“C a r t e a a c i n c e a / P r i n ț u l V o g e l f r e i”.

Z II 6 mai prezintă următoarele titluri: “U n b i e t n e b u n! U n b i e t p o e t!/

Cântecele *unui* om modest" – "C â n t e c e î n a l t e" – "D i n ș a p t e s i h ă s t r i i"/ Carte de sentințe și cântece/ de/ Friedrich Nietzsche" – "M a l i ț i o z i t ă ț i i d i l i c e." – "C â n t e c e ș i s e n t i n ț e/ de/ H a n s V o g e l f r e i" – "C â n t e c e l e/ unui om lipsit de modestie".

Un proiect din Z II 6 trebuie privit ca variantă a titlurilor de la p.244: "C a r t e a n e b u n i l o r/ Interludii/ între două lucruri serioase./ Cântecele păstorului de capre *(14)*/ 1 – – – 2 O, fată pia *(45)*".

În afară de aceastea, în Z II 6 se află următoarele titluri cu sumare de poezii:

"D i n/ ș a p t e s i h ă s t r i i./ De/ Friedrich Nietzsche./ călătorul *(40)*/ nebunul *(2)*/ bolnavul *(17)*/ lunaticul (fără prieteni-călăuză) *(?)*/ stafia (geniul) *(?)*/ profetul *(?)*/ înspăimântătorul *(?)*"

"N o u l Y o r i c k./ Cântecele/ unui călător sentimental./ De/ Friedrich Nietzsche./ rotund ca un bufon *(?)*/ bolnavul *(17)*/ creatorul *(cf. 28 [27])*/ călătorul (fără de țară) *(40), resp. (44) ?*/ (deosebitul) disprețuitorul *(?)*/ Singurătatea fericirii *probabil (18) ?*/ Fără prieteni *probabil (6) ?*/ profetul *(?)*/"

"I. N o u l Y o r i c k. Cântecele unui călător sentimental./ II. S ă g e ț i d e n e b u n. (cu moto: – – –)/ III. P r i n ț u l V o g e l f r e i. Sau: bunul european./ Printre fiicele pustiului *(3)*/ Noul poet *(?)*/ Călătorul și umbra sa *(28 [61])*/ Aurora *(?)*/ Cântece de fată *(cf. p. 245)*/ Cântecele păstorului de capre *(14)*/ Înaripatul. Albatrosul *(13)*./ Vogelfrei *(10)*"

Cele mai multe titluri ale acestui sumar nu se referă la poezii izolate, ci la culegeri de poezii, cum se poate deduce din următoarele liste, aflate tot în caietul Z II 6.

"Cuprins/ ⟨ 1. N o u l Y o r i c k ⟩ / Cum a devenit Yorick poet. *(9)*/ Yorick la Veneția. *(18)*/ Poetul bolnav. *(17)*/ Mistralului. *(21)*/ Noiembrie german. *(41)*/ Călătorul. *(40)*/ Pioasa Juanita. *(11)*/ Misterul nocturn. *(12)*/ Yorick printre ghețari. *(42)*/ Printre fiicele pustiului. *(3)*"

"2. S ă g e ț i d e n e b u n. Yorick-Columb. **La urmă** *(19)*/ Staglieno. *(45)*/ Anumitor panegiriști. *(15)*/ Angiolina *(cf. IM)*/ Printre frunze de smochin. *(?)*/ Păstorul de capre. *(14)*/ Yorick țigan. *(43)*/ Sils-Maria. *(20)*/ Lui Goethe. *(8)*/ Lui Spinoza. *(32)*/ Lui Richard Wagner. *(31)*/ Albatrosul. *(13)*"

"3. Î n t r e p r i e t e n i/ Epilog. *(7)*"

"P o e t u l. Cum ⟨ a devenit ⟩ Yorick poet. *(9)*/ Poetul bolnav. *(17)*/ Toast. *(27)*/ Colo furci. *(43)*/ Veneția. *(18)*/ Cântecul soarelui. *(2)*"

"C ă l ă t o r u l ș i u m b r a s a./ 1 Prin noapte trece-un călător – *(40)*/ 2 O, iată toamna – *(41)*/ 3 Spre târg țipând – *(44)*/ 4 Cine mă-ncălzește – *(1)*/ 5 Napoi, nainte – nicidecum? – *(28 [61])*/ 6 La prânz, când mai întâi – *(42)*/ 7 O mijloc al vieții – *(6)*"

"N o u l p o e t./ 1 De curând, când stam – *(9)*/ 2 Poetul bolnav – *(17)*/ 3 Colo furci – *(43)*/ 4 Taverna pe care eu – *(27)*/ 5 Porumbeii din San Marco – *(18)*/ 6 Răutate solară *(2)*/ 7 Sils-Maria *(20)*"

"A u r o r a./ Într-acolo – vreau *(19)*"

(Culegerea "Noul poet" constă din aceleași poezii ca și "Poetul", și anume în aceeași ordine, firește cu adăugarea poeziei "Sils-Maria".)

Tot în caietul Z II 6 se află următorul scurt sumar, fără titlu generic: "Lui Goethe. *(8)*/ Lui Spinoza. *(32)*/ Lui R. Wagner. *(31)*/ Lui Schopenhauer. *(25)*"

O serie de titluri pentru culegerea de poezii încă în proiect se află în carnetul N VI 9, pe care N l-a folosit între toamna lui 1884 și iarna lui 1884/85 și care conține preliminarul la partea a patra din *Așa grăit-a Zarathustra:* "C a r t e a n e b u n i l o r. / Interludii / între două lucruri serioase./ De / Friedrich Nietzsche." – "D i n c e a d e - a ș a p t e a s i h ă s t r i e/ Cântecele lui Zarathustra" – "C â n t e c e l e c u l m i l o r./ Dedicate tuturor celor ce vor veni/ de/ Zarathustra" – "N o u l Y o r i c k./ Cântecele/ unui călător sentimental." – "D i o n y s o s/ sau: orgiile sacre." – "D i o n y s o s./ Cântecele unui profet./ De/ Friederich Nietzsche." – "C â n t e c e le c u l m i l o r./ Închinate și îngânate tuturor celor ce vor veni./ De/ un profet."

Fragmentul 29 [8] din final (carnetul N VI 9) formează oarecum trecerea spre compunerea celui de-al patrulea Zarathustra:" 4. Zarathustra. Acestea sunt cântecele lui Zarathustra, pe care și le-ngâna singur, spre-a-și îndulci cea de pe urmă sihăstrie: – – –". Editorii GA au folosit acest fragment ca "epigraf" al DD; ceea ce este inadmisibil, fiindcă 1. textul acesta datează din anul 1884 (iar nu din 1888, anul DD); 2. era destinat lui Za IV; *cf.* începutul comentariului la Za IV. În sfârșit, din anul 1884 există un lung index tematic, în două variante, una în Z II 5, alta în Z II 7 (cf. 28 [32. 33]). Este imposibil de stabilit dacă pentru titlurile date în index au și existat în realitate poezii compuse de N. Dacă lucrurile ar sta așa, ar trebui să tragem concluzia că manuscrisul s-a pierdut, ceea ce totuși este puțin plauzibil pentru această perioadă de creație. Mai probabil este că N a renunțat la dezvoltarea temelor înșirate în index.

Am spus deja că N a renunțat la publicarea de sine stătătoare a poeziilor sale; el a folosit într-o măsură considerabilă materialul strâns în toamna lui 1884 în publicațiile ulterioare: Za IV (1885), JGB (1886), MA I (1886), FWP (1887). Faptul că totuși îl bătea gândul publicării unei cărți pur poetice este atestat de ciorna unei scrisori adresate lui Julius Rodenberg, redactorul lui "Deutsche Rundschau". Aceasta se găsește în Z II 7, 92: "– În sfârșit, nu știu dacă «Rundschau» a publicat vreodată poezii. Cazul prezent însă – că [eu însumi] Friedrich Nietzsche însuși face unei reviste oferta de a tipări ceva de mine – contravine într-atât tuturor regulilor mele, încât și Dumneavoastră ați putea face o dată o excepție – o excepție, cum o propun eu, necondiționată, în favoarea și avantajul revistei Dumneavoastră [despre care prietenii mei îmi spun că acum este prima revistă germană] Dați-mi, preastimate domn [dacă vreți să-mi faceți o plăcere], un îndatoritor Da! ca răspuns la aceste rânduri, împreună cu propunerea Dumneavoastră privitoare la onorariu. Adresa mea este următoarea: – – –" Dacă

N a expediat într-adevăr o asemenea scrisoare lui Rodenberg a rămas până astăzi un fapt necunoscut.

[1] *Cf. FWP* Lui Goethe **147** *15-16 cf. versurile finale din Faust-ul lui Goethe*

[2] *Cf. N către Resa von Schirnhofer, sfârșitul lui noiembrie 1884*

[3] *Vs la Za IV* Cântecul melancoliei

[4] *Cf. DD* Printre fiicele pustiului *vol. 6, 387. 8-11*

[7] *Aluzie la Richard Wagner, cf. JGB 256; 28 [48]* [50]

[8] N.T.: **150** *17-21 În varianta ediției Kröner, aceste versuri au următorul cores-pondent:* De-abia, chiorâta zi, cu calm,/ mă vede-n geam, și iar/ îmi turuie același psalm,/ că totul e-n zadar.

[9] *Cf. Za IV* Vrăjitorul *1 N.T.:* **151** *2-4*] *cf. 28 [22], p. 156 8-9 8-11 cf. 28 [22], p. 156 13-16 18-22*] *cf. 28 [23], p. 156 23-26 23-25*] **152** *1-2 cf. 28 [30], p. 158 24-25 26-29*] *cf. 28* [27], *p. 158 2-5 30-33] cf. 28* [27], *p. 158 8-11*] *cf. 28 [20], p. 154 8-10*

[10] *Publicată doar parțial în GA VIII, 371. 454; dedică poate lui Peter Gast?*

[11] *N.T.: După Wagner, Schopenhauer (1788-1860), pe care N îl numea* "Un accident printre germani" *(NW* Unde își are locul Wagner*)*, "marele meu învățător" *(GM* Prefa]ă *5)*, "singurul moralist cu convingeri serioase al secolului nostru" *(PHG 4), este cel mai des citat autor în scrierile sale.*

[12] *Cf. 28 [9]*; 28*[34]*; 28 *[27]*[51]

[14] *Cf. Za IV* Cântecul melancoliei

[15] *Cf. 28 [25]*[52]

[17] *N.T.: Cf. 28 [27] ,infra, p.158*

[18] *Cf. vol. 13, 20 [140]*[53]

[20] *Cf. Za IV* Cântecul melancoliei *și* Despre omul superior *5*

[21] *Cf. Za IV* Cântecul melancoliei

[22] *Culegere de sentin]e anterioare pentru tema* Cei obosiți de lume; *cf. și Za IV* Umbra *N.T.:* **156** *1-4*] *cf. KSA 13, 20* [159] *(p. 196 în prezentul volum).*

[23] *Culegerea de sentințe și expresii anterioare; titlu anterior:* Timpul; *cf. și Za IV* Vrăjitorul *1*; Umbra; Despre omul superior *9 N.T.:* **157** *3] cf. 28 [9] (în volumul de față la p. 151 21-22).*

[25] *Cf. 28 [15]*

[26] *Primele însăilări pentru JGB* Epodă

---

[50] *P. 162 în volumul de față (n.t.).*

[51] *P. 150, 159, resp. 158 în prezentul volum (n.t.).*

[52] *Infra, p. 157 (n.t.).*

[53] *Infra, p. 193, [140].*

[27] *La sfârșit urmează: 7.* În aerul stors de lumini; *cf. planul la p. 244 N.T.:* **158** *2-5] Cf. 28 [9], p.151 26-29* **158** *6] Cf. 28 [17]* **158** *11 Cf. 28 [9], p. 151 33.*

[28] *Însăilări pentru JGB* Epodă

[29] *Cf. Za IV* Despre omul superior *17*

[30] *Pentru peștera lui Zarathustra N.T.: Cf. 28 [9], p. 151 23-24.*

[31] *Cf. JGB* Epodă *N.T.: Cf. nota la FWP* Sils-Maria.

[34] *Cf. vol. 13, 20 [94] (p. 188 în prezentul volum, n.t.).*

[36] *Cf. Za IV* Jertfa mierii, *vol. 4, 296, 8-11*

[40] *Cf. Za IV* Vrăjitorul *1*

[42] *Titluri anterioare:* Vanitas Vanitatum *(Z II 5);* Toast de nebun *din* Cumpătare de nebun *din* Un toast *(Z II 6) N.T.: Pe poetul persan Hafiz (? 1320-? 1389), N îl include, alături de Goethe, printre spiritele* "cele mai delicate și mai luminoase" *(GM 3, 2).*

[43] *N.T.: Unele ediții o publică sub tilul* Der Halkyonier, *care, pornind de la cunoscuta legendă greacă despre Alcyone și Ceyx, metamorfozați în pescăruși, și de la cele 14 zile de completă liniște, necesare clocirii, când Zeus a poruncit vânturilor să stea, ca valurile să nu spele ouăle, poate fi tradus prin "Netulburatul", "Fericitul". În proiectele lui N din toamna lui 1885-toamna lui 1887, setea de liniște alcionică, de imperturbabil și superioară detașare se traduce prin titluri în care termeni din această familie de cuvinte revin aproape obsesiv:* Halkyonische Reden [*Discursuri alcionice*], Halkyonische Lieder [*Cântece alcionice*], Halkyonische Zwischenreden./ Zur Erholung von "Also sprach Zarathustra"/ seinen Freunden geweith/ von Friedrich Nietzsche [*Digresiuni alcionice/ Pentru vindecarea de "Așa grăit-a Zarathustra"/ închinate prietenilor săi/ de Friedrich Nietzsche*], Halkyonia./ Nachmittage eines Glücklichen./ Von/ Friedrich Nietzsche [*Alcionia./ După-amiezile unui fericit./ De/ Friedrich Nietzsche*], *ultima, probabil, privind o culegere de poezii. Este semnificativ faptul că unul dintre afinii spirituali ai lui N, scriitorul italian Gabriele D'Annunzio (1863-1938), își intitulează "Alcyone" cartea a treia a "Laudelor cerului, mării și pământului" (1904). În opera acestui poet, Alcyone reprezintă una din pauzele născute în interiorul temei vitalist-dionisiace, pauze care constituie unele dintre cele mai poetice pagini ale lui D'Annunzio.*

[45] *Cf. JGB 228*[54]*; titluri anterioare:* "Măiestas Genii" *și* Anti-Darwin *N.T.: Cf. infra și [46]. Prin "slabă" am tradus cuvântul* mittelmäßig *"mediocru", despre care, aplicat englezilor, a se vedea JGB 253:* "Există adevăruri care sunt cel mai bine înțelese de capetele mediocre, fiindcă se potrivesc cel mai bine cu ele, există adevăruri care prezintă farmec și putere de seducție numai asupra spiritelor mediocre – fraza aceasta, poate neplăcută, se descoperă tocmai acum, de când spiritul unor englezi onorabili, dar mediocri – îi numesc pe Darwin, John Stuart Mill și Herbert Spencer – începe să devină preponderent în zona centrală a gustului european [...] Să nu le trecem cu vederea englezilor că ei au pricinuit deja o

[54] *P. 96 în vol. de față (n.t.).*

depresiune totală a spiritului european prin adânca lor mediocritate: ceea ce numim "ideile moderne" sau "ideile veacului al optsprezecelea" sau chiar "ideile franceze" – așadar, acea situație împotriva căreia s-a ridicat cu profundă scârbă spiritul g e r m a n – erau engleze la origine, de asta nu ne putem îndoi. Francezii au fost doar maimuțele și actorii acestor idei, chiar cei mai buni soldați ai acestora, precum, din păcate, și primele și cele mai radicale v i c t i m e ale lor: căci acel âme française a devenit, în cele din urmă, atât de subțire și de nerezistent la reprobabila anglomanie a "ideilor moderne", încât astăzi ne amintim aproape fără să o credem de veacul al șaisprezecelea și al șaptesprezecelea al lui, de adânca-i forță pasională, de noblețea lui ingenioasă [...] Noblețea europeană – a sentimentului, a gustului, a bunei-cuviințe, pe scurt, luând fiecare cuvânt în înțelesul lui înalt – este opera și invenția F r a n ț e i, vulgaritatea europeană, plebeianismul ideilor moderne – ale A n g l i e i."

[46] *Cf. JGB 228*

[48] *Cf. JGB 256; 28 [7] (p. 150 în prezentul volum – n. t).*

[49] *N.T.: După filozoful olandez (1632-1677), suprema fericire hărăzită omului este rezultatul ridicării lui pe cea mai înaltă treaptă a libertății (a înțelegerii), care îi dă sentimentul comuniunii cu natura și cu eternitatea, denumit de el "iubirea intelectuală (prin înțelegere) a lui Dumnezeu" ("amor dei intelectualis"), despre care N spune:* "este un clănțănit, nimic mai mult! ce este amor, ce este deus, dacă n-au nici măcar o picătură de sânge?" *(FW 372)*

[51] *N.T.: În paralel cu evoluția fonetică de la vechiul* teusch *("german, nemțesc") la modernul* deutsch, *printr-un fenomen de sonorizare consonantică tipic devenirii limbii germane, nu însă și în cazul cuvântului* Babst *("papă"), care a cunoscut un proces invers, de asurzire consonantică, pronunțându-se astăzi* hart, *adică "surd", deci* Papst, *N constată o involuție a naturii umane germane de la spiritul "teutonic", bărbătesc, la amorțirea simțurilor oprimate de catolicism. Jocul de cuvinte se bazează pe dublul sens al termenului* hart *1. "strict"; 2. "surd, afonic". Deci versul al doilea, în cea de-a doua accepțiune a lui* hart, *se referă la fonetică, pe când în prima – pentru care am optat – aluzia se face la încremenirea germanilor în tiparele papalității (căci* Babst, *deși a evoluat fonetic, n-a suferit în același timp o mutație semantică, în sensul unei slăbiri a credinței creștine).*

[52] *Titluri anterioare:* Bardul grăiește *și* Yorick în mijlocul germanilor *N.T.:* Ô peuple des meilleurs Tartuffes *(fr.) = O popor de tartufi (= ipocriți) mai buni).*

[54] *N.T.: Antinomia bărbat/femeie, tranșată în spiritul unui misoginism mai mult de paradă decât funciar, revine în câteva locuri în scrierile nietzscheene: Za I* Despre femeiuștile bătrâne și tinere; *JGB 85, 237. 248. Vezi și poeziile* Cântecele Nausicăi *(p. 140) și 22 din FWS.*

[58] *Compusă în iulie 1876 cu prilejul logodnei lui Erwin Rohde; cf. N către Rohde, 18 iulie 1876; vol. 8, 17 [31]*[55]

[55] *P. 129 în vol. de față (n.t.).*

[59] *Creată la Rosenlauibad* [56]*, în vara lui 1877; cf. vol. 8, 22 [93]*[57] *N.T.: Mai cunoscută sub titlul* Toamna. *Alte titluri în Vs:* Zile de noiembrie în Nord; Noiembrie.

[60] *Creată la Rosenlauibad, în vara lui 1877; cf. vol. 8, 22* [*94*][58] *N.T.: Alte titluri în Vs:* Vară în munții-nalți; Yorick printre ghețati.

[61] *Cf. vol. 10, 1 [105]*[59] *N.T.: Referirea este la secțiunea a doua din MA II:* Călătorul și umbra sa, *elborată într-un moment dificil al existenței lui N, atunci când a ajuns* "la cel mai de jos punct al vitalității". "Atunci – era în 1879 – am renunțat la catedra mea din Basel - *mărturisește el în EH* De ce sunt așa de înțelept *1* –, mi-am petrecut vara ca o umbră la St. Moritz și iarna următoare, cea mai săracă în soare din viața mea, c a umbră la Naumburg. Acesta a fost punctul meu cel mai de jos: «Călătorul și umbra sa» a luat naștere în vremea aceea. Neîndoielnic, mă pricepeam atunci la umbre..."

[62] *Aici își are locul și 28 [67]*[60]*; titlul anterior* Printre dușmani *din* Dușmanilor mei[61] *N.T.: Aluzia este la Yorick din romanul "Tristram Shandy" al scriitorului englez Lawrence Sterne (1713-1768). El reapare în cartea "Călătorie sentimentală prin Franța și Italia", din care se degajă figura unui om cu o viață sufletească extrem de bogată. Dintre englezi, N i-a prețuit cel mai mult pe L. Sterne și Byron. L. Sterne, apreciat de scriitorii germani Lessing, Wieland, J.K. Wezel, Jean Paul (Richter), Goethe etc., este un fel de "tată adoptiv al romantismului german" (Erich Eckertz, Nietzsche als Künstler, München, 1920, p. 109).*

[63] *Cf. FWP; vol. 10, 1 [15], 1 [101]; 3 [1] motoul; 3 [4]; creată în vara lui 1882* (v. supra notele la [N V 9a] și [N VI 1a] – n. t.)

[64] *Titluri anterioare:* Sihaștrilor; Din pustiul iernii; În târzia toamnă germană; Milă de toate. *N.T.:* Răspuns – *tematic, se înscrie în permanentele îndemnuri ale lui N la redresarea spiritului german prin "dez-germanizare". Cât a putut să-l incomodeze pe N spiritul german, căruia îi atribuie* "toate marile crime culturale din patru secole", *ne-o spune răspicat în EH* Cazul Wagner *4:* "Germanii sunt pentru mine imposibili [...] Nu suport această rasă cu care ești întotdeauna în proastă tovărășie, care nu are degete pentru nuances – vai de mine! eu sunt o nuance –, care nu are esprit în picioare și nu știe nici măcar să meargă... În sfârșit, germanii n-au picioare, ei au doar ciolane... Germanii n-au nici cea mai vagă idee despre vulgaritatea lor, dar acesta este superlativul vulgarității – ei nici nu se rușinează de a fi simpli germani..." *Vezi și poeziile* Privind un halat, Suspin roman, "Germanul autentic", [Ghebul crește tot mai tare], În Sud.

---

[56] *Stațiune climaterică în Alpii Bernei situată la 1330 m altitudine în fața Ghețarului Rosenlaui (n.t.).*

[57] *P. 132 în vol de față (n.t.).*

[58] *P. 133 în vol. de față (n.t.).*

[59] *P. 143 în vol. de față (n.t.).*

[60] *Cf. infra, p.172 (n.t.).*

[61] *Cu mențiunea:* (după o zicală spaniolă) *(n.t.).*

[65] *GA VIII, 352 dă acestei poezii în mod nejustificat titlul* Pia, caritatevole, amorosissima; *cf. în legătură cu acesta IM*

[66] *Numărul 2 din capul poeziei îndreptățește supoziția că este vorba despre o continuare a acelei poezii care a devenit mai târziu "Tânguirea" vrăjitorului din ZA IV* Vrăjitorul **172** *18-19*] *Evrei 12, 6*

[67] *Cf. 28* [*62*]

[W I 6b]

[5] *N.T.: Cf. Za II* Cântecul nocturn.

[7] *N.T.: Vezi nota la JGB* Din munții-nalți. Epodă *(p. 224 sq.).*

[N II 2b]

[162] *Fragment poetic?*

[198] *Cf. N către Elisabeth și Bernhard Förster:* Atunci lighioana voastră a băut trei stacane bune de vin dulce țărănesc și aproape că s-a-mbătat a bitzeli[62]; cel puțin le-am strigat după aceea valurilor, când s-au apropiat de mine spumegând în violența lor, cum strigi la găini "Butsch! Butsch! Butsch!" *(puțin după Crăciunul lui 1885) N.T.: Poezie ludică intraductibilă, alcătuită din onomatopee. Aproximativ: "Teleap-teleap/ ting-tang-tang/ Talap-talap/ tang!"*

[N VII 3]

[20] *Însăilări pentru o poezie?* **174** *20-21 cf. DD* Semnul de foc *N.T.: 1*] *cf. DD* Apune soarele *1, p. 113 24.*

[W II 5]

[34] *Cf. DD* Despre sărăcia celui mai bogat

[Z II 3b]

[5] *Cf. 9* [*172*][63]. *precum și vol. 11, 32 [22] (începutul lui 1888)*

[W II 10a]

Aceste fragmente poetice trebuie înțelese parțial ca preliminare la DD; cf. observațiile introductive la DD. În vara lui 1888, N adună fragmentele poetice

---

62 *Regionalism german pentru* ein bißchen *"puțin" (n.t.).*

63 KSA 12, p. 437 (n.t.)

rămase încă neutilizate din perioada Zarathustra (1882-1884; cf. vol. 10-11) în acest caiet, care, pe lângă acestea, conține preliminarele nemijlocite la ditirambii redactați din nou; cf. supra p. 129.

[2] *Cf.* Apune soarele, *p. 114 20-22*

[7] *N.T.: Cf. Za IV* Despre omul superior *17*: "Cotit se apropie toate lucrurile bune de țelul lor..." *Cf. și* Hotărâre *(supra).*

[9] *Cf.* Printre păsări de pradă, *p. 112 1-2*

[11] *Cf.* Despre sărăcia celui mai bogat, *p. 122 6-7*

[18] *Cf.* Despre sărăcia celui mai bogat, *p. 122 21-22*

[20] *N.T.: Cf. Za III* Întoarcerea acasă.

[21] *Cf.* Glorie și veșnicie, *p. 118 12, 23*

[26] *Cf.* Glorie și veșnicie, *p. 119 23-24*

[28] *N.T.: Cf. MA II* Călătorul și umbra sa *14*: "Dacă vreun dumnezeu a creat lumea, atunci el a creat omul ca m a i m u ț ă a l u i D u m n e z e u, ca un continuu prilej de distracție în prea lungile lui veșnicii."

[29] *După o idee de Vauvenargues N.T.: Această maximă este: "Marile gânduri vin din inimă." Cf. și următoarea însemnare a lui N din toamna lui 1883 (N VI 7 [14]):* "Capul mi-e prost, dar inima mi-e înțeleaptă."

[30] *Cf.* Glorie și veșnicie 2

[33] *Cf.* Printre păsări de pradă, *p. 111 21-23*

[34] *Cf.* Despre sărăcia celui mai bogat, *p. 121 5-12*

[36] *Cf. nota la DD* Glorie și veșnicie (*p. 228-229*)

[37] *Cf. Vs la* Printre păsări de pradă, *p. 112 3-5*

[42] *După dictonul din perioada Reformei (Hans Sachs) împotriva negustorului de indulgențe Johann Tetzel: "În sipet banu-a zornăit,/ Din purgatoriu sufletu-a sărit" N.T.: Cf. și Z II 3a [1] (vol. 10, p. 613):* "O sufletele-acestea strâmte de băcan! Când banii sar în sipet, sare și sufletul băcanului o dată cu ei./ Aceia al căror suflet era o pisică-ban și a căror fericire erau hârtiile murdare – cum li s-ar putea purifica sângele vreodată?/ Până la a zecea generație va curge tot tulbure și stricat: urmașii băcanilor n-au nici o rușine."

[44] *N.T.: Cf. [155].*

[47] **182** *18 Cf.* Tânguirea Ariadnei, *p. 148 11*

[48] *Cf. JGB* Prefață; *JGB 220; FWP* În Sud.

[49] *N.T.: Cf. Z II 3a [1], vol. 10, p. 608, 15-16.*

[50] *Cf.* Apune soarele, *p. 114 34*

[53] *Cf. Za I* Despre citit și scris *N.T.: Cf. și Za III* La revărsatul zorilor.

[60] *Cf.* Apune soarele, *p. 114 34-36*

[65] *N.T.: Cf. vol. 12, 222, 5 [86].*

[66] *Cf. GD* Sentințe *43*

[67] *Cf. vol. 13, 11 [41]*

[68] *Cf. vol. 13, 11 [40]*
[69] *Cf. vol. 13, 11 [39]*
[70] *Cf. vol. 13, 11 [42]*
[71] *După Pindar, Piticele, X, 29-30; cf. AC 1* *N. T.: Cf. N VII 3, 5* [46], *vol. 12, p. 200-201.*
[72] *Cf. vol. 13, 11* [53]
[73] *Cf. vol. 13, 11* [6]
[81] *N. T.: Cf.* Printre păsări de pradă, *p. 111 15-18.*
[86] *Cf. 9* [115], *vol. 12, 402, 1-2*
[90] *Cf. 9 [56]*
[92] *Cf. 9 [59]*
[93] *Cf. 9 [59]*
[94] *Cf. vol. 11, 28 [34]*[64]
[95] *Cf. 9 [59]*
[96] *N.T.: Cf.* Printre păsări de pradă, *p. 111 32-36*
[107] *Cf.* Semnul de foc, *p. 113, 5, 8-9*
[112] *Cf.* Glorie și veșnicie, *p. 151 14-16*
[130] *Cf. 9* [56]
[137] *Cf. 9* [59]; *11* [131]
[138] *Cf. 9* [59]
[139] *Cf. 9* [59]
[140] *Cf. 9* [59] *N. T.: Cf.* [18], *p. 154 în vol. de față.*
[142] *N.T.: Cf. N V 7,* [1], *p. 137 în vol. de față. Cf. și vol. 9, 14 [4];* Glorie și veșnicie, *p. 120 5.*
[151] *Cf. vol. 12, 10 [161]*
[152] *Cf. vol. 12, 10 [160]*
[153] *Cf. vol. 12, 10 [162]*
[154] *Cf. 9 [54]*
[155] *N. T.: Cf. supra [44].*
[159] *N. T.: Cf. Z II 5b, 28 [22], p. 156 1-3 în vol. de față.*

ADDENDA[65]

Poezii din tinerețe

N a scris multă poezie în copilăria și tinerețea sa. Niște însemnări autobiografice rămase în manuscris și reprodus de Karl Schlechta în Friedrich Nietzsche, Werke, III, Verlag Ullstein GmbH, Frankfurt/ M - Berlin - Wien, 1972 (în continuare:

---

[64] *p. 159 în vol. de fa]ă (n.t.).*

[65] *Notele și comentariul traducătorului (n.t.).*

Schlechta 1972), conțin chiar o riguroasă periodizare a acestor încercări poetice juvenile. Prima perioadă ar fi cea de la vârsta de 11-12 ani (1855-1856), caracterizată în general prin lirică peisagistă. "Teribile aventuri pe mare, furtuni incendiare formau materia primă a acestora. N-aveam nici un model, abia dacă-mi puteam imagina cum poate fi imitat un poet, și le-am dat forma pe care mi-o sugera sufletul meu. Firește, s-au născut atunci și foarte multe versuri nereușite și aproape fiecare poezie avea asperități de limbă, dar această perioadă îmi rămânea totuși cu mult mai dragă decât a doua..." (p. 729) *A doua perioadă, cea a anului 1857, este astfel caracterizată de N:* "Dacă primele mele poezii erau stângace și greoaie în privința formei și conținutului, în cea de-a doua perioadă am încercat să vorbesc într-o limbă înzorzonată și strălucitoare. Dar grația se transformase în grațiozități, iar limba sclipitoare în aluzii frazeologice. Și din toate acestea mai lipsea lucrul cel mai important, ideile". (p. 733) *Perioada a treia, cea a anului 1858 (și a următorilor, până în 1864, am putea adăuga noi) ne este prezentată de N în felul următor:* "În cea de-a treia perioadă a poezilor mele, am încercat să reunesc pe prima cu a doua, adică să împreunez grația cu vigoarea. În ce măsură mi-a reușit acest lucru, eu unul încă n-o pot preciza. Această perioadă a început o dată cu ziua de 2 februarie 1858. La această dată este ziua de naștere a scumpei mele mame. De regulă, obișnuiam să-i înmânez o culegere mică de poezii. Începând de-atunci, mi-am propus să mă exersez ceva mai mult în poezie și, dacă ținea, să fac pe cât posibil în fiecare seară o poezie. Cu lucrul acesta m-am îndeletnicit de-a lungul a câtorva săptămâni și de fiecare dată îmi făcea mare plăcere să văd cum stă iar în fața mea un nou produs spiritual. Odată am încercat chiar să scriu cât se poate de simplu, dar curând am lăsat-o baltă. Căci o poezie care urmează a fi desăvârșită trebuie, ce-i drept, să fie cât se poate de simplă, dar, cu toate acestea, adevărata poezie se sprijină pe fiecare cuvânt. O poezie lipsită de idei, drapată cu vorbe și imagini, se asemănă cu un măr care adăpostește în sine viermele. Vorbăria trebuie să lipsească total dintr-o creație poetică; deoarece abuzul de vorbe goale trădează un cap inapt să creeze ceva de unul singur. În general, la scrierea unei opere trebuie avute în vedere cu deosebire ideile; o neglijență stilistică se scuză mai repede decât o idee confuză. Un model în această privință îl constituie poeziile lui Goethe cu ideile lor profunde, de limpezimea aurului. - Tineretul, căruia îi lipsesc încă p r o p r i i l e idei, caută să-și ascundă goliciunea ideatică sub un stil strălucitor, sclipitor. Nu se aseamănă oare această poezie cu muzica m o d e r n ă? Tot așa, în curând va rezulta de aici o poezie a viitorului. Se va vorbi în cele mai ciudate imagini; se vor garnisi idei confuze cu argumente obscure, dar sunând sublim, pe scurt, se vor scrie opere în stilul lui Faust (partea a doua), chit că tocmai ideile acestei piese lipsesc. D i x i !!" (p. 743)

Reproducerea celor de mai sus justifică în suficientă măsură de ce selecția

noastră a avut în vedere în exclusivitate poeziile din perioada a treia a creației nietzscheene timpurii. La acestea am mai adăugat poezia [În Basel stau neînduplecat], *intitulată în unele ediții:* Zur Homer-Rede [*Cu privire la discursul despre Homer], care deschide prelegerea inaugurală a lui N la Universitatea din Basel (28 mai 1869):* Despre personalitatea lui Homer *(publicată ulterior sub titlul* Homer și filologia clasică. O conferință).

Ni-e viața o oglindă. *Scrisă între 18 august și 1 septembrie 1858.*
Voi, păsări din văzduhuri. *Datează din 1858.*
Saaleck. *Datează din 1858. Saaleck este o cetate în ruine lângă Rudelsburg, distrusă în timpul războiului de 30 de ani (1618-1648).*
La aniversară. *Este scrisă la aniversarea mamei (2 februarie), probabil în 1859.*
Cântec de mai. *Datează din 1859.*
Fără de țară. *În însemnările sale din 12 august 1859, N scrie:* "Am compus ieri o poezie în care, gândindu-mă la patrie, îmi imaginam cum ar putea fi cineva care n-are patrie". *(Schlechte 1972, p. 755) Și urmează poezia.*
[Ce-i viu și piere-odată]. *Datează din 19 august 1859.*
Întoarcerea acasă. *Figurează printre însemnările din 25 august 1859 (Schlechta 1972, p. 770-771) împreună cu* [Un dangăt seara sună], *concepută ca partea a doua a primei. Aceasta din urmă poartă în unele ediții titlul* Dor de casă.
[Prietene dragă, de ce nu mi-ai scris...]. *Este datată:* Pforta, 6 martie 1860 *și o regăsim în unele ediții sub titlul:* O scrisoare către un prieten. *Pforta este o localitate prusacă pe râul Saale, lângă Naumburg, unde N a urmat gimnaziul între 1858 și 1864.* Munții din negură - Fichtel: *masivul muntos Fichtelgebirge din Bavaria. Ultimul vers (lat.): Și rămâne în cele din urmă credința nemărginită și nestrămutată. A.v.r.: S.D. 1980.*
Toamna. *Datează din 1861.*
[S-au dus plăcute visuri].
Cântece *și* Las' să mă destăinui ție. *Srise în 1862.*
Acum și-odinioară. *Datează din 1863. A.v.r.: S.D. 1980.*
Amintire. *Datează din 1863. În unele ediții, versurile 7-16 și 17-18 formează două poezii separate.*
Nainte de-a pleca altunde. *Datează din 1863-1864. În unele ediții are titlul* Zeului necunoscut.

CUPRINS
(INHALT)

ÎN EDIȚIA
FRIEDRICH NIETZSCHE
OPERE COMPLETE

au apărut

Vol. 1
POEZIA

Vol. 2
NAȘTEREA TRAGEDIEI,
CONSIDERAȚII INACTUALE I-IV,
SCRIERI POSTUME
1870-1873.

vor apărea

Vol. 3
OMENESC, PREA OMENESC I și II.

Vol. 4
AURORA,
IDILE DIN MESSINA,
ȘTIINȚA VESELĂ.

Vol. 5
AȘA GRĂIT-A ZARATHUSTRA I-IV.

Vol. 6
DINCOLO DE BINE ȘI DE RĂU,
DESPRE GENEALOGIA MORALEI.

Vol. 7
CAZUL WAGNER, AMURGUL IDOLILOR,

ANTICHRISTUL, ECCE HOMO,
DITIRAMBII LUI DIONYSOS,
NIETZSCHE CONTRA WAGNER.

Vol. 8
FRAGMENTE POSTUME 1869-1874.

Vol. 9
FRAGMENTE POSTUME 1875-1879.

Vol. 10
FRAGMENTE POSTUME 1880-1882.

Vol. 11
FRAGMENTE POSTUME 1882-1884.

Vol. 12
FRAGMENTE POSTUME 1884-1885.

Vol. 13
FRAGMENTE POSTUME 1885-1887.

Vol. 14
FRAGMENTE POSTUME 1887-1889.

Vol. 15
CRONICĂ LA VIAȚA LUI NIETZSCHE,
INDICELE POEZIILOR, INDICE DE NUME.

Înțelegem astfel de ce Nietzsche afirmă că este "un învățăcel al filozofului Dionysos" și că preferă să fie satir din alaiul acestuia decât un sfânt. Poezia, prentru el, este un act ritualic. "Stilul meu este un d a n s – mărturisește el într-o scrisoare către E. Rohde –; un joc al simetriilor de tot felul și un salt peste aceste simetrii și o zeflemisire a lor. Aceasta merge până la selectarea vocalelor." Corolarul tuturor încercărilor lui poetice este tocmai acest cântec dansat al satirului: *ditirambul*, prin care țintea autodepășirea sa ca individ și identificarea cu ultimul adevăr al lumii. Exuberanța, mistuirea în singurătate, teribila tensiune lăuntrică, neliniștea tulburătoare, vulcanismul, cinismul, misticismul "elanului vital", toate concretizate în scrisul său "cu sânge", dau poeziei lui Nietzsche acel dinamism și acea "expresie a vieții totale" pentru care a fost considerat "novatorul cel mai de seamă al liricii germane", precursorul expresioniștilor – prietenii pe care îi aștepta el la ospățul de pe culmi, capabili să respire aerul tare al înălțimilor.

SIMION DĂNILĂ

EDITURA HESTIA
ISBN 973-9192-92-0